

Załącznik nr 3
do Uchwały nr XXXIV/223/2022 Rady Gminy Lipinki Łużyckie
z dnia 29 czerwca 2022 roku

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE

OPRACOWANIE:

Robert Boryczka

LIPINKI ŁUŻYCKIE V – VI 2021

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	5
CZĘŚĆ I. SFERA PRZESTRZENNA.....	6
1. UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNE.....	7
1. 1. Położenie geograficzne.....	7
1. 2. Położenie administracyjne.....	8
1. 3. Klimat.....	9
1. 4. Geologia.....	18
1.4.1. Budowa geologiczna.....	18
1.4.2. Złoża kopalin.....	19
1.4.3. Perspektywy i prognozy występowania kopalin.....	21
1.4.4. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.....	22
1. 5. Geomorfologia.....	22
1.5.1. Charakterystyka makroregionów i mezoregionów.....	22
1.5.2. Rzeźba terenu.....	22
1.5.3. Czynne procesy geomorfologiczne.....	23
1. 6. Hydrologia.....	24
1.6.1. Wody podziemne.....	24
1.6.2. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych.....	25
1.6.3. Jednolite części wód podziemnych.....	25
1.6.4. Wody powierzchniowe.....	28
1.6.5. Topograficzne działy wodne.....	30
1.6.6. Charakterystyka hydrologiczna.....	31
1.6.7. Zagrożenia powodziowe.....	33
1. 7. Gleby.....	36
1.7.1. Ogólna charakterystyka gleb.....	36
1.7.2. Kompleksy glebowo – rolnicze.....	36
1.7.3. Bonitacja gleb.....	37
1. 8. Roślinność.....	45
1.8.1. Regionalizacja geobotaniczna.....	45
1.8.2. Potencjalna roślinność naturalna.....	45
1.8.3. Zbiorowiska roślinne.....	46
1.8.4. Zbiorowiska leśne.....	47
1. 9. Zwierzęta.....	50
1. 10. Ochrona przyrody.....	52
1.10.1. Położenie gminy na tle systemu ochrony przyrody w regionie.....	52
1.10.2. Obszar chronionego krajobrazu.....	53
1.10.3. NATURA 2000.....	53
1.10.4. Rezerваты przyrody.....	56
1.10.5. Użytki ekologiczne.....	57
1.10.6. Pomniki przyrody.....	57
1.10.7. Ochrona gatunkowa fauny i flory.....	58
1.10.8. Geostanowiska.....	58
1.10.9. Powiązania przyrodnicze – elementy systemu ECONET–PL i CORINE/NATURA 2000.....	58
1.10.10. Założenie parkowe.....	60
1.10.11. Pozostałe elementy środowiska przyrodniczego podlegające ochronie.....	60
1.10.12. Audyty krajobrazowy.....	62
1.10.13. Obszary proponowane do objęcia ochroną.....	62
1. 11. Warunki podłoża budowlanego.....	63
2. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE I KULTUROWE.....	65
2. 1. Historia i osadnictwo.....	65
2. 2. Zabytki.....	67
2. 3. Stanowiska archeologiczne.....	69
2. 4. Strefy konserwatorskie.....	70
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	71
3. 1. Transport i komunikacja.....	71
3.1.1. Infrastruktura drogowa.....	71
3.1.2. Infrastruktura kolejowa.....	78
3.1.3. Śródlądowe drogi wodne.....	80
3.1.4. Komunikacja lotnicza.....	80

3. 2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.....	80
3.2.1. Zaopatrzenie w wodę.....	80
3.2.2. Odprowadzanie ścieków.....	83
3. 3. Sieć gazowa.....	87
3. 4. Elektroenergetyka.....	88
3.4.1. Elektroenergetyczna sieć przesyłowa.....	88
3.4.2. Elektroenergetyczna sieć dystrybucyjna.....	88
3.4.3. Alternatywne źródła energii.....	89
3. 5. Ciepłownictwo.....	91
3. 6. Telekomunikacja i łączność.....	92
3. 7. Gospodarka odpadami.....	94
3. 8. Melioracje i urządzenia wodne.....	96
3.8.1. Melioracje.....	96
3.8.2. Urządzenia wodne.....	98
3. 9. Cmentarze.....	100
3. 10. Obiekty obrony cywilnej i narodowej.....	100
4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA.....	101
4. 1. Zasoby mieszkaniowe.....	101
4. 2. Własność komunalna.....	105
4. 3. Standard mieszkań.....	105
4. 4. Budownictwo mieszkaniowe.....	108
5. STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA.....	110
5. 1. Struktura użytkowania gruntów.....	110
5. 2. Struktura własnościowa gruntów.....	116
5. 3. Struktura przestrzenna.....	118
5. 4. Struktura funkcjonalna.....	119
5. 5. Dokumenty planistyczne.....	120
5.5.1. Narzędzia planistyczne.....	120
5.5.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.....	120
5.5.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.....	122
5.5.4. Ocena aktualności studium i planów miejscowych.....	125
CZĘŚĆ II. SFERA SPOŁECZNA.....	127
1. DEMOGRAFIA.....	128
1. 1. Podstawowe dane o ludności.....	128
1. 2. Struktura wieku mieszkańców.....	130
1. 3. Ruch naturalny i wędrownikowy ludności.....	133
1. 4. Prognoza demograficzna.....	135
2. ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA.....	138
2. 1. Urząd Gminy.....	138
2. 2. Gremia samorządowe.....	138
2. 3. Współpraca krajowa i międzynarodowa.....	139
3. ORGANIZACJE SPOŁECZNE.....	141
4. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA.....	142
4. 1. Służba zdrowia.....	142
4. 2. Opieka społeczna i żłobki.....	142
4.2.1. Opieka społeczna.....	142
4.2.2. Żłobki.....	143
5. OŚWIATA I WYCHOWANIE.....	145
6. KULTURA.....	148
7. SPORT.....	151
8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	153
8. 1. Policja.....	153

8. 2. Ochrona przeciwpożarowa.....	153
CZĘŚĆ III. SFERA GOSPODARCZA.....	155
1. RYNEK PRACY.....	156
1. 1. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON.....	156
1. 2. Zatrudnienie.....	161
1. 3. Bezrobocie.....	163
1.3.1. Bezrobocie w latach 1991 – 2021.....	163
1.3.2. Struktura bezrobotnych według wieku, wykształcenia i stażu pracy.....	168
2. ROLNICTWO.....	173
2. 1. Użytkowanie gruntów w rolnictwie.....	173
2. 2. Charakterystyka gospodarstw rolnych.....	174
2. 3. Jakość gleb, uprawy i hodowla.....	179
2. 4. Rybactwo.....	182
3. LEŚNICTWO.....	183
4. DZIAŁALNOŚCI PRODUKCYJNE.....	187
4. 1. Górnictwo i przetwórstwo kopalin.....	187
4. 2. Pozostałe działalności produkcyjne.....	187
5. USŁUGI RYNKOWE.....	189
5. 1. Handel.....	189
5. 2. Gastronomia.....	191
5. 3. Pozostałe placówki rynkowe i rzemiosło.....	191
5. 4. Pośrednictwo finansowe.....	192
5. 5. Turystyka i rekreacja.....	193
5.5.1. Główne atrakcje turystyczne i rekreacyjne.....	193
5.5.2. Znakowane trasy turystyczne.....	193
5.5.3. Baza noclegowa.....	194
5.5.4. Potencjalne kierunki rozwoju turystyki.....	194
CZĘŚĆ IV. ZAŁĄCZNIK –.....	196
WYBRANE CECHY W LATACH 2000 – 2019.....	196
LITERATURA.....	225

WSTĘP.

Zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 roku, poz. 1057 z późn. zm.) podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.

Autor opracowania:

Robert Boryczka

CZĘŚĆ I.

SFERA PRZESTRZENNA

1. UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNE.

1. 1. Położenie geograficzne.

Gmina wiejska Lipinki Łużyckie położona jest w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego na wysokości od 115 do 170 m n.p.m. Najwyżej położone rejony gminy, dochodzące do 170 m n.p.m., znajdują się w jej północno – wschodniej części, na wschód od wsi Górka, na granicy z gminą wiejską Żary, zaś najniżej usytuowany jest obszar na wysokości około 115 m n.p.m., położony w środkowo północnej części gminy wzdłuż koryta rzeki Lubszy, na granicy z gminą Jasień. Współrzędne geograficzne centrum miejscowości Lipinki Łużyckie (Urząd Gminy) wynoszą 51°64' szerokości geograficznej północnej oraz 15°00' długości geograficznej wschodniej. Powierzchnia geodezyjna rozpatrywanego obszaru wynosi 8869 ha, to jest 89 km², co stanowi 6,37 % powierzchni powiatu żarskiego oraz 0,63 % powierzchni województwa lubuskiego.

Według fizyczno – geograficznej regionalizacji Polski J. Kondrackiego (1998, z późn. zm.) gmina Lipinki Łużyckie umiejscowiona jest w następujących jednostkach:

- megaregion – Europa Środkowa (3);
- prowincja – Niż Środkowoeuropejski (31);
- podprowincja – Niziny Środkowopolskie (318);
- makroregion – Wał Trzebnicki (318.4);
- mezoregion – Wzniesienia Żarskie (318.41).

W rejonie mezoregionu Wzniesień Żarskich wyróżniono dodatkowo 3 mikroregiony (Bartkowski, 1970, Walczak, 1970), z których Wysoczyzna Żarska (318.411) w całości obejmuje obszar gminy Lipinki Łużyckie.

Wyszczególnione na terenie gminy Lipinki Łużyckie mezoregiony graniczą bezpośrednio z:

- Obniżeniem Nowosolskim (318.41) – od północnego – wschodu;
- Doliną Środkowego Bobru (318.47) – od wschodu;
- Borami Dolnośląskimi (317.74) – od południa;
- Wałem Mużakowskim (317.46) – od zachodu;
- Kotliną Zasi Ecką (317.23) – od północnego – zachodu;
- Wzniesieniami Gubińskimi (315.71) – od północy.

Odległość z Lipinek Łużyckich do miasta powiatowego Żary wynosi 11 km, zaś do stolicy województwa Zielonej Góry 57 km. Ponadto do:

- Wrocławia – 180 km;
- Poznania – 195 km;
- Świnoujścia – 355 km;
- Krakowa – 435 km;
- Warszawy – 495 km;
- Gdańska – 495 km.

Odległość z Lipinek Łużyckich do najbliższych, większych drogowych przejść granicznych, uwzględniając główne drogi, wynosi:

- Niemcy (Olszyna) – 20 km;
- Czechy (Zawidów) – 95 km;
- Słowacja (Zwardoń) – 455 km;
- Rosja (Bezledy) – 595 km;

- Białoruś (Terespol) – 690 km;
- Ukraina (Korczoła) – 690 km;
- Litwa (Ogrodniki) – 795 km.

1. 2. Położenie administracyjne.

Po wdrożeniu reformy administracyjnej, od 1 stycznia 1999 roku gmina wiejska Lipinki Łużyckie wchodzi w skład województwa lubuskiego oraz powiatu żarskiego. Graniczy z gminami:

- Jasień – od północy;
- Żary gmina wiejska – od wschodu;
- Przewóz – od południa;
- Trzebień – od zachodu;
- Tuplice – od północnego – zachodu.

Gminnym centrum administracyjnym jest położona w centralnej części gminy miejscowość Lipinki Łużyckie. W skład gminy wchodzi 10 sołectw. Należą do nich: Boruszyn, Brzostowa – Sieciejów, Cisowa, Górka, Grotów, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Piotrowice, Suchleb i Zajątek – Tyliczki. Obrębów ewidencyjnych jest 12 i tworzą je każda miejscowość z osobna. Gęstość sieci osadniczej mierzona liczbą miejscowości podstawowych (miasta i wsie bez przysiółków) na 100 km² powierzchni wynosi 13,53. Jest to wartość wyższa od wskaźnika charakteryzującego zarówno powiat żarski (11,56) jak i całe województwo lubuskie (9,56). Położenie gminy w regionie jest korzystne. Wpływ na to mają szczególnie walory krajobrazowe oraz bezpośrednia bliskość do największych miast południowej części województwa lubuskiego (Zielona Góra, Żagań, Żary), przez które przebiegają ważne szlaki transportowe i komunikacyjne.

RYCINA 1: Podział administracyjny województwa lubuskiego.

RYCINA 2: Podział administracyjny powiatu żarskiego.

Źródło reprodukcji: <http://www.gminy.pl/>

1. 3. Klimat.

Klimat gminy podobnie jak całej Polski jest przejściowy, kontynentalno – morski, kształtowany na przemian przez masy powietrza napływające z Oceanu Atlantyckiego lub wschodniej Europy i Azji. W skali kraju według W. Okołowicza i D. Martyn (1979) gmina Lipinki Łużyckie położona jest na pograniczu 2 regionów klimatycznych: sudeckiego i śląsko – wielkopolskiego. Region sudecki, a konkretnie jego podgórska część, charakteryzuje się przewagą wpływów oceanicznych oraz słabym wpływem gór i wzniesień. Region śląsko – wielkopolski charakteryzuje się przewagą wpływów oceanicznych, amplitudy temperatur są mniejsze od przeciętnych dla kraju, wiosna i lato są wczesne, długie i ciepłe, zima zaś krótka i łagodna. Natomiast według A. Wosia (1999) gmina Lipinki Łużyckie położona jest na pograniczu regionów dolnośląskiego zachodniego i lubuskiego. Region dolnośląski zachodni, obejmujący zachodnią część Niziny Śląskiej i Przedgórze Sudeckie, na tle pozostałych regionów klimatycznych wyróżnia się największą liczbą dni z pogodą umiarkowaną ciepłą z dużym zachmurzeniem ogólnym nieba. Jest ich tutaj 51. Szczególnie często są notowane dni z pogodą umiarkowaną ciepłą z dużym zachmurzeniem, bez opadu, których jest 14. Region ten wyróżnia ponadto względnie rzadsze występowanie dni z pogodą umiarkowaną mroźną. Jest ich w roku tylko 11, wśród nich z pogodą pochmurną tylko 4. Region lubuski, obejmuje swym zasięgiem Ziemię Lubuską, sięgając po pojezierza Poznańskie i Leszczyńskie. Zarysowują się stosunkowo wyraźnie jego granice w części zachodniej, południowej i częściowo wschodniej. Mniej wyraźne granice klimatyczne oddzielają ten region od Kotliny Gorzowskiej. Region lubuski jest obszarem, na którym stosunkowo często mogą pojawić się dni z pogodą gorącą. Średnio w roku występuje tutaj co najmniej 1 dzień z temperaturą średnią dobową przekraczającą 25 °C i częściej cechuje go pogoda słoneczna bez opadu, a rzadziej pogoda pochmurna również bez opadu. Do względnie licznych, w porównaniu z innymi

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

regionami kraju, należą dni bardzo ciepłe z dużym zachmurzeniem bez opadu. Średnio w roku notuje się około 5 dni z tą pogodą. Mniejszą zaś frekwencją niż w innych regionach klimatycznych odznaczają się dni z typami pogody przymrozkowej bardzo chłodnej (8 dni w roku) oraz przymrozkowej bardzo chłodnej bez opadu (18 dni w roku).

Reprezentatywne dla gminy Lipinki Łużyckie, ze względu na jej położenie n.p.m., będą dane charakteryzujące klimatyczny region dolnośląski jako całość oraz dane przyporządkowane dla stacji Wrocław (region dolnośląski) i Zielona Góra (region lubuski). Według pomiarów średnia temperatura roczna z wielolecia 1981 – 2010 wynosi od 8,9 (Zielona Góra) do 9,1 (Wrocław) °C; stycznia od –0,8 (Zielona Góra) do –0,7 (Wrocław) °C, a lipca od 18,9 (Zielona Góra) do 19,0 (Wrocław) °C. W skali roku średnia liczba dni przymrozkowych, to jest takich, w których temperatura powietrza może wynieść 0 °C wynosi od 64 (Zielona Góra) do 86 (Wrocław), dni mroźnych z ujemną temperaturą powietrza w ciągu całej doby jest od 29 (Wrocław) do 36 (Zielona Góra), zaś dni ciepłych z temperaturą minimalną powyżej 0 °C jest od 250 (Wrocław) do 265 (Zielona Góra). Izoamplitudy roczne kształtują się na poziomie 19 – 20 °C.

TABELA 1: Czas trwania termicznych pór roku oraz daty przejścia średniej dobowej temperatury przez określone progi termiczne we Wrocławiu. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (T. Niedźwiedz, D. Limanówka, 1992).

Pora roku	Charakterystyka termiczna	Czas trwania – liczba dni	Data przejścia
Przedwiośnie	0 °C < t ≤ 5 °C	34	22 II
Wiosna	5 °C < t ≤ 15 °C	65	28 III
Lato	t ≥ 15 °C	93	1 VI
Jesień	5 °C < t ≤ 15 °C	68	1 IX
Przedzimie	0 °C < t ≤ 5 °C	57	8 XI
Zima	t ≤ 0 °C	64	19 XII

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Z powyższej tabeli wynika, że okres kiedy średnia temperatura dobowa kształtuje się w granicach od 5 °C wzwyż trwa tutaj przez około 226 dni, w tym powyżej 15 °C przez 93 dni, natomiast okres ze średnią temperaturą dobową poniżej 5 °C trwa 155 dni, w tym poniżej 0 °C przez 64 dni w roku.

TABELA 2: Temperatura powietrza (°C) dla Wrocławia i Zielonej Góry. Wartości średnie za lata 1981 – 2010.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław												
Średnie	–0,7	0,3	4,0	9,0	14,1	16,8	19,0	18,5	14,0	9,3	4,0	0,4
Najwyższe	4,8	5,5	7,6	12,2	17,0	19,5	23,2	21,7	17,2	12,7	6,8	4,1
Najniższe	–9,4	–8,5	–0,8	6,0	10,2	14,1	15,7	15,7	10,8	5,9	–0,3	–5,1
Zielona Góra												
Średnie	–0,8	0,2	3,7	8,8	13,9	16,5	18,9	18,4	13,9	9,1	3,7	0,1
Najwyższe	4,2	5,9	7,3	12,7	16,4	19,5	24,2	21,1	17,4	12,6	6,8	4,3
Najniższe	–8,9	–8,1	–1,2	5,7	9,7	13,7	15,7	15,3	10,1	5,6	–0,1	–5,5

Źródło: IMGW, 2018.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 3: Rozkład średnich temperatur powietrza dla Wrocławia i Zielonej Góry. Wartości średnie za lata 1981 – 2010.

Temperatura	Wartość w °C	
	Wrocław	Zielona Góra
Średnia roczna	9,1	8,9
Średnia roczna – rok ciepły	10,4	10,1
Średnia roczna – rok chłodny	7,1	6,8
Średnia stycznia	-0,7	-0,8
Średnia lipca	19,0	18,9
Izoamplituda roczna	19,7	19,7
Absolutne minimum temperatury dobowej	-30,0 (08.01.1985)	-22,2 (14.01.1987)
Absolutne maksimum temperatury dobowej	37,4 (01.08.1994)	36,8 (01.08.1994)

Źródło: IMGW, 2021.

Suma rocznego opadu wynosi od 536,9 (Wrocław) do 584,2 (Zielona Góra) mm, w tym półrocza chłodnego (listopad – kwiecień) od 185,8 (Wrocław) do 245,8 (Zielona Góra) mm. Opady półrocza ciepłego (maj – październik) osiągają od 338,4 (Zielona Góra) do 351,1 (Wrocław) mm. Pierwszy śnieg pojawia się około połowy listopada, a ostatni na przełomie marca i kwietnia. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio przez 45 – 55 dni. Jej grubość waha się w przedziale 15 – 20 cm. Okres występowania pokrywy śnieżnej przerywany jest częstymi odwilżami. W tym czasie opad zimowy stanowi deszcz.

TABELA 4: Średnie miesięczne sumy opadów atmosferycznych dla Wrocławia i Zielonej Góry. Dane za lata 1981 – 2010.

Miesiąc	Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław													
Średnie	536,9	26,9	25,2	33,9	32,7	57,9	68,8	81,0	66,6	45,1	31,8	34,9	32,2
Najwyższe	723,5	50,7	45,0	74,1	79,0	133,8	170,6	238,1	229,3	107,7	75,3	68,7	84,3
Najniższe	380,8	5,2	2,1	9,3	5,1	6,0	22,3	10,8	15,4	7,4	2,6	9,7	9,8
Zielona Góra													
Średnie	584,2	40,8	35,4	44,2	36,1	52,8	55,8	82,1	69,3	42,7	35,8	43,9	45,5
Najwyższe	766,8	107,2	86,1	129,9	70,5	132,7	110,3	219,3	138,1	144,4	99,7	123,3	114,8
Najniższe	384,5	2,0	5,7	12,6	1,7	8,7	8,5	21,4	10,2	3,2	7,5	11,0	11,5

Źródło: IMGW, 2021.

TABELA 5: Średnie sumy opadów atmosferycznych w poszczególnych porach roku dla Wrocławia i Zielonej Góry. Dane za lata 1981 – 2010.

Wyszczególnienie	Wartość w mm	
	Wrocław	Zielona Góra
1	2	3
Wiosna III – V	124,5	133,1
Lato VI – VIII	216,4	207,2
Jesień IX – XI	111,8	122,4

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3
Zima XII – II	84,3	121,7
Półrocze ciepłe V – X	351,1	338,4
Półrocze chłodne XI – IV	185,8	245,8
Okres wegetacyjny IV – IX	352,1	338,8
Najwyższa suma opadów miesięcznych	238,1 (VII 1997)	219,3 (VII 1981)
Najniższa suma opadów miesięcznych	2,1 (II 2003)	1,7 (IV 2007)

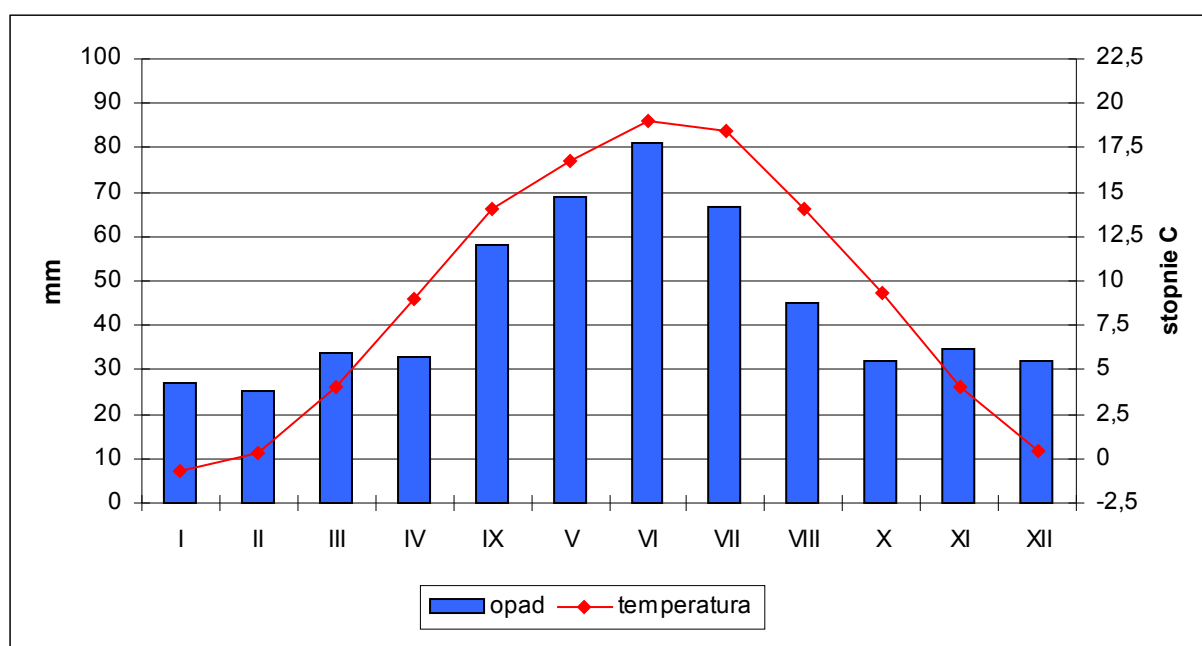
Źródło: IMGW, 2021.

TABELA 6: Zestawienie średnich miesięcznych sum opadów atmosferycznych z wielolecia 1961 – 2000 na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-18-B Trzebiel (Kaniecki, Puk, 2006) i M-33-19-A Żary (Kaniecki, Sobkowiak, 2006).

Posterunek opadowy	Sumy opadów miesięcznych w mm												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
1	N	51	60	47	40	43	46	66	69	74	77	49	46
	W	30	96	51	69	41	45	95	92	99	114	166	57
	S	63	84	65	7	38	36	31	47	21	14	6	36
2	N	47	53	40	35	40	45	63	62	72	76	49	44
	W	33	86	50	73	45	41	94	74	81	120	152	68
	S	36	25	98	11	16	8	34	17	47	35	27	32

1 – Straszów (155 m n.p.m.). **N** – rok normalny, **W** – rok wilgotny, **S** – rok suchy.
2 – Grabik (165 m n.p.m.). **N** – rok normalny, **W** – rok wilgotny, **S** – rok suchy.

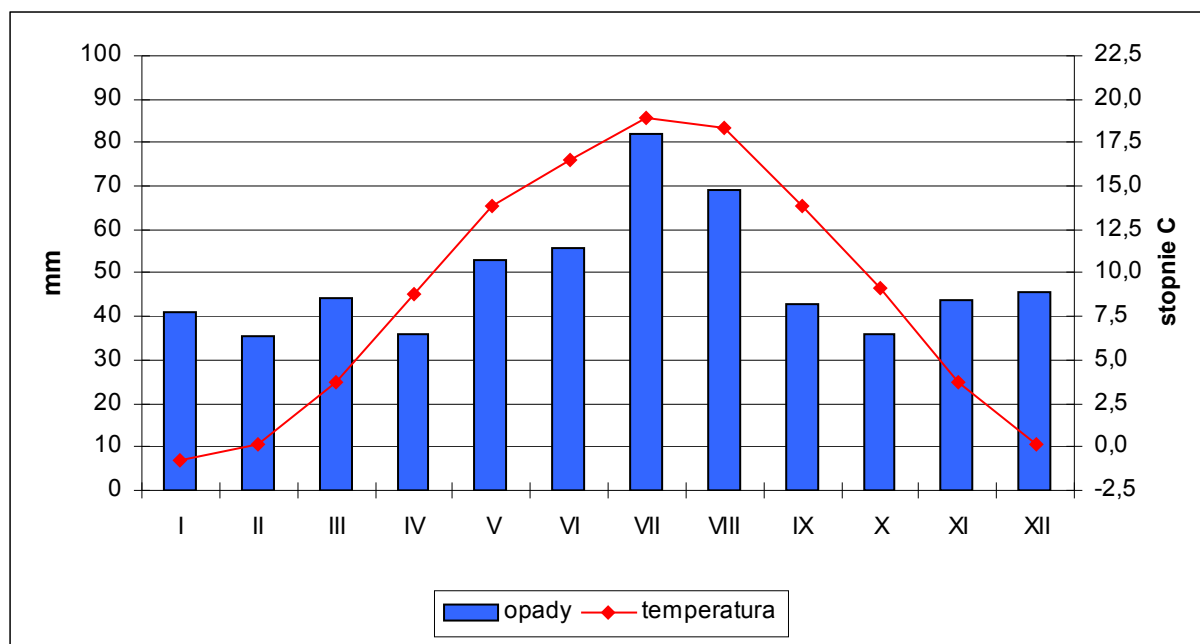
RYCINA 3: Rozkład średnich temperatur oraz sum opadów dla Wrocławia w latach 1981 – 2010.

Źródło: IMGW, 2021.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

RYCINA 4: Rozkład średnich temperatur oraz sum opadów dla Zielonej Góry w latach 1981 – 2010.

Źródło: IMGW, 2021.

TABELA 7: Liczba dni z opadem $\geq 0,1$ mm i ≥ 10 mm dla Wrocławia i Zielonej Góry. Wartości średnie za lata 1951 – 1970.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław												
$\geq 0,1$ mm	14	13	12	12	13	12	14	13	11	11	14	14
≥ 10 mm	0,1	0,4	0,5	0,8	2,0	1,8	3,0	2,2	1,1	1,0	0,9	0,5
Zielona Góra												
$\geq 0,1$ mm	17	16	13	14	15	13	14	14	12	14	17	17
≥ 10 mm	0,5	0,5	0,8	0,8	1,8	2,0	2,2	2,2	1,1	1,0	0,7	0,8

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 8: Pokrywa śnieżna we Wrocławiu i Zielonej Górze (Wrocław / Zielona Góra). Wartości średnie za lata 1951 – 1980.

Data pojawienia się pokrywy śnieżnej			Data zaniku pokrywy śnieżnej		
średnia	najwcześniej	najpóźniej	średnia	najwcześniej	najpóźniej
1 XII / 4 XII	30 X / 3 XI	15 I / 8 I	24 III / 27 III	15 II / 17 II	29 IV / 28 IV
Rzeczywista liczba dni z pokrywą śnieżną			Potencjalna liczba dni z pokrywą śnieżną		
średnia	najwyższa	najniższa	średnia	najwyższa	najniższa
45 / 56	99 / 119	11 / 13	111 / 114	160 / 174	69 / 57
Największa średnia miesięczna grubość pokrywy śnieżnej (cm)					
XI	XII	I	II	III	IV
3 / 10	8 / 11	25 / 22	36 / 29	11 / 24	1 / 1

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Średnia liczba dni pogodnych, a więc dni w których średnia dobowa wielkość zachmurzenia ogólnego nieba była $\leq 20\%$, wynosi w roku od 35,9 (Zielona Góra) do 40,5 (Wrocław), a liczba dni pochmurnych, a więc ze średnim dobowym zachmurzeniem ogólnym nieba $\geq 80\%$, wynosi w roku od 117,9 (Wrocław) do 130,8 (Zielona Góra).

TABELA 9: Liczba dni pogodnych i pochmurnych we Wrocławiu i Zielonej Górze. Wartości średnie za lata 1951 – 1980.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław												
Liczba dni pogodnych	2,2	2,4	3,5	3,6	3,6	3,6	3,4	4,5	5,3	4,6	1,5	2,3
Liczba dni pochmurnych	14,7	12,2	10,9	9,2	7,9	5,7	7,5	5,9	6,2	9,1	14,1	14,5
Zielona Góra												
Liczba dni pogodnych	2,3	2,1	3,6	3,2	3,5	2,7	3,3	3,6	5,0	3,7	1,1	1,8
Liczba dni pochmurnych	16,1	14,4	10,9	9,7	8,1	6,6	8,3	6,5	6,4	10,7	15,4	17,7

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Mgła pojawia się średnio przez około 50 dni w roku, zaś mgła całodzienna od 2 (Wrocław) do 7 (Zielona Góra) dni w roku. Usłonecznienie wynosi w roku 1497 godzin (Wrocław), z czego w okresie wegetacyjnym 1086 godzin. Średnio dziennie usłonecznienie wynosi 4,1 godziny (Wrocław), najwięcej w czerwcu – średnio dziennie 6,9 godziny, a najmniej w grudniu – średnio dziennie 1,3 godziny. Dni z burzą jest przeciętnie około 20 w roku. Wilgotność względna powietrza wynosi rocznie średnio 78 %.

TABELA 10: Liczba dni z mgłą całodzienną we Wrocławiu i Zielonej Górze. Wartości średnie za lata 1956 – 1970.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Mgła całodzienna (Wrocław)	0,2	0,4	0,1	–	–	–	–	–	–	–	–	0,1
Mgła całodzienna (Zielona Góra)	1,0	1,0	0,1	0,1	–	–	–	–	0,1	0,5	2,6	1,8

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 11: Sumy dzienne usłonecznienia rzeczywistego we Wrocławiu. Wartości średnie za lata 1951 – 1980.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Godziny	1,4	2,3	3,5	4,8	6,3	6,9	6,3	6,2	5,0	3,4	1,6	1,3

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 12: Wilgotność względna powietrza we Wrocławiu i Zielonej Górze. Wartości średnie za lata 1951 – 1970 (%).

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław (%)	83	82	77	72	72	71	74	76	78	82	86	85
Zielona Góra (%)	86	85	76	71	70	69	73	75	77	82	88	89

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Najczęstsze wiatry wieją z sektorów: północnego, zachodniego i południowego. Stanowią około 70 % częstości wiatru. Ich średnia prędkość oscyluje w granicach 3,3 m/s. Średnia roczna liczba dni w okresie 1951 – 1985 (T. Niedźwiedź, J. Paszyński, D. Czekerda, 1994) z wiatrem bardzo silnym (prędkość powyżej 15 m/s) wynosi 2, z wiatrem silnym (prędkość od 10 do 15 m/s) wynosi około 20 – 30, zaś średnia roczna częstość występowania ciszy i słabego wiatru (prędkość poniżej 2m/s) wynosi około 60 % dni w roku.

TABELA 13: Prędkość wiatru we Wrocławiu. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (m/s).

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
prędkość	3,9	3,7	3,7	3,3	3,1	3,0	3,0	2,8	3,0	2,8	3,5	3,6

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Okres wegetacyjny jest jednym z dłuższych w Polsce i trwa średnio przez 226 dni, a okres gospodarczy przez 258 dni. Początek robót polnych przypada na trzecią dekadę marca. Reasumując, warunki klimatyczne panujące na terenie gminy są bardzo korzystne, sprzyjają rozwojowi rolnictwa, aktywności produkcyjnych i usługowych oraz pozwalają na osiągnięcie wysokiego komfortu osiedlania.

TABELA 14: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie dolnośląskim zachodnim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (l).

Typy pogody		Słoneczna		Pochmurna		Z dużym zachmurzeniem	
		bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem
Ciepła	gorąca	0,3	–	0,2	0,2	–	–
	bardzo ciepła	13,1	0,6	35,4	21,5	4,7	10,4
	umiarkowanie ciepła	10,1	0,3	47,5	29,0	13,6	37,5
	chłodna	0,6	0,1	8,4	7,4	6,2	15,6
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	2,7	–	2,8	0,6	0,3	0,7
	bardzo chłodna	3,8	0,1	12,2	7,0	4,6	10,1
	umiarkowanie zimna	3,4	–	8,8	4,7	4,2	6,4
	bardzo zimna	0,5	–	0,4	–	–	0,1
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,5	–	2,8	1,6	0,4	5,5
	dość mroźna	2,7	0,1	5,1	2,5	2,3	3,7
	bardzo mroźna	0,5	–	0,5	0,2	–	–
Razem		38,2	1,2	124,1	74,7	36,3	
		39,4		198,8		126,3	

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 15: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie lubuskim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (I).

Typy pogody		Słoneczna		Pochmurna		Z dużym zachmurzeniem	
		bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem
Ciepła	gorąca	0,6	–	0,4	0,2	–	–
	bardzo ciepła	13,7	0,4	37,4	21,3	4,6	9,6
	umiarkowanie ciepła	10,3	0,2	46,6	31,7	12,8	36,0
	chłodna	0,6	–	7,6	8,3	6,2	16,8
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	1,5	–	1,6	0,4	0,2	0,5
	bardzo chłodna	2,8	0,1	11,0	7,3	4,5	11,2
	umiarkowanie zimna	3,1	0,1	8,5	5,1	4,2	6,7
	bardzo zimna	0,2	–	0,1	–	–	0,1
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,6	–	3,6	2,1	0,5	5,9
	dość mroźna	2,7	0,1	5,2	2,7	2,4	3,1
	bardzo mroźna	0,3	–	0,3	0,1	–	–
Razem		36,4	0,9	122,3	79,2	35,4	89,9
		37,3		201,5		125,3	

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TYPY POGODY:

Typy pogody – temperatura powietrza:	
gorąca	– temperatura średnia dobowa >25,0 °C, temperatura dobowy min. i max. >0,0 °C
bardzo ciepła	– temperatura średnia dobowy 15,1–25,0 °C, temperatura dobowy min. i max. >0,0 °C
umiarkowanie ciepła	– temperatura średnia dobowy 5,1–15,0 °C, temperatura dobowy min. i max. >0,0 °C
chłodna	– temperatura średnia dobowy 0,1–5,0 °C, temperatura dobowy min. i max. >0,0 °C
umiarkowanie chłodna	– temperatura średnia dobowy >5,0 °C, temperatura dobowy min. < lub = 0,0 °C, max. >0,0 °C
bardzo chłodna	– temperatura średnia dobowy 0,1–5,0 °C, temperatura dobowy min. < lub = 0,0 °C, max. >0,0 °C
umiarkowanie zimna	– temperatura średnia dobowy od 0,0 do –5,0 °C, temperatura dobowy min. < lub = 0,0 °C, max. >0,0 °C
bardzo zimna	– temperatura średnia dobowy <–5,0 °C, temperatura dobowy min. < lub = 0,0 °C, max. >0,0 °C
umiarkowanie mroźna	– temperatura średnia dobowy od 0,0 do –5,0 °C, temperatura dobowy min. i max. < lub = 0,0 °C
dość mroźna	– temperatura średnia dobowy od –5,1 do –15,0 °C, temperatura dobowy min. i max. < lub = 0,0 °C
bardzo mroźna	– temperatura średnia dobowy <–15,0 °C, temperatura dobowy min. i max. < lub = 0,0 °C
Typy pogody – zachmurzenie ogólne nieba:	
słoneczna	– zachmurzenie średnie dobowe < lub = 20 %
pochmurna	– zachmurzenie średnie dobowe od 21 % do 79 %
z dużym zachmurzeniem	– zachmurzenie średnie dobowe = lub >80 %
Typy pogody – opady atmosferyczne:	
bez opadu	– dobowy suma opadu <0,1 mm
z opadem	– dobowy suma opadu = lub >0,1 mm

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 16: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie dolnośląskim zachodnim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (II).

Typy pogody (j.w.)		Śloneczna	Pochmurna	Z dużym zachmurzeniem	Bez opadu	Z opadem	Razem
Ciepła	gorąca	0,3	0,4	–	0,5	0,2	0,7
	bardzo ciepła	13,7	56,9	15,1	53,2	32,5	85,7
	umiarkowanie ciepła	10,4	76,5	51,1	71,2	66,8	138,0
	chłodna	0,7	15,8	21,8	15,2	23,1	38,3
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	2,7	3,4	1,0	5,8	1,3	7,1
	bardzo chłodna	3,9	19,2	14,7	20,6	17,2	37,8
	umiarkowanie zimna	3,4	13,5	10,6	16,4	11,1	27,5
	bardzo zimna	0,5	0,4	0,1	0,9	0,1	1,0
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,5	4,4	5,9	3,7	7,1	10,8
	dość mroźna	2,8	7,6	6,0	10,1	6,3	16,4
	bardzo mroźna	0,5	0,7	–	1,0	0,2	1,2
Razem		39,4	198,8	126,3	198,6	165,9	365,0

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 17: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie lubuskim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (II).

Typy pogody (j.w.)		Śloneczna	Pochmurna	Z dużym zachmurzeniem	Bez opadu	Z opadem	Razem
Ciepła	gorąca	0,6	0,6	–	1,0	0,2	1,2
	bardzo ciepła	14,1	58,7	14,2	55,7	31,3	87,0
	umiarkowanie ciepła	10,5	78,3	48,8	69,7	67,9	137,6
	chłodna	0,6	15,9	23,0	14,4	25,1	39,5
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	1,5	2,0	0,7	3,3	0,9	4,2
	bardzo chłodna	2,9	18,3	15,7	18,3	18,6	36,9
	umiarkowanie zimna	3,2	13,6	10,9	15,8	11,9	27,7
	bardzo zimna	0,2	0,1	0,1	0,3	0,1	0,4
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,6	5,7	6,4	4,7	8,0	12,7
	dość mroźna	2,8	7,9	5,5	10,3	5,9	16,2
	bardzo mroźna	0,3	0,4	–	0,6	0,1	0,7
Razem		37,3	201,5	125,3	194,1	170,0	365,0

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

1. 4. Geologia.

1.4.1. Budowa geologiczna¹.

Obszar gminy Lipinki Łużyckie położony jest w południowo – wschodniej części perykliny Żar. Peryklinę Żar podściela kompleks skał metamorficznych, magmowych i osadowych wieku prekambryjskiego i staropaleozoicznego. Na nich niezgodnie zalegają osady permu – mezozoiczne perykliny Żar o znacznej miąższości, leżące pod przykryciem utworów kenozoicznych. Skały paleozoiku nawiercone w Grotowie (perm górny) oraz na północ od Lutynki (na południowy – wschód od granic gminy) należą do najstarszych na tym terenie. Reprezentowane są one przez łupki kwarcowo – chlorytowe, nad którymi zalegają epimetamorficzne łupki z żyłami i gniazdami kwarcu (ordowik – sylur). Na nich leżą utwory permu wykształcone w facji lądowej jako zlepieńce, drobnoziarniste piaskowce z wkładkami porfiru czerwonego spągowca oraz w facji morskiej jako wapienie, dolomity, anhydryty, mułowce i piaskowce czterech cyklotemów cechsztynu (bez facji soli chlorkowych). Miąższość tego kompleksu jest zmienna i wynosi około 700 m. Utwory triasu pokrywają prawie cały analizowany obszar. Reprezentowane są przez piaskowce i ilowce dolnego i środkowego pstręgo piaskowca, o miąższości do około 500 m. Osady kredy stwierdzono w rejonie Rościc. Wykształcone są w postaci margli dolomitycznych, wapieni oraz piaskowców o spoiwie wapnistym.

Skały mezozoiczne są przykryte niezgodnie zalegającą pokrywą osadów paleogeńskich i neogeńskich, które obejmują swym zasięgiem cały analizowany teren. Miąższość ich waha się od około 70 m do około 380 m (w rejonie Lipinek Łużyckich do 280 m). Reprezentowane są przez utwory oligocenu oraz miocenu i pliocenu. Występują one pod nakładem osadów czwartorzędowych, odsłaniając się na powierzchni terenu w strefie zaburzeń glacictektonicznych, np.: w rejonie Olbrachtowa. Osady oligocenu składają się z naprzemianległych piasków i mułków z zalegającym w stropie pokładem węgla brunatnego – „głogowskim”. Seria ta, zwana lubuską, maksymalną miąższość (139 m) osiąga w rejonie wsi Górka, wyklinowując się w kierunku południowym, gdzie tworzy zatoki i izolowane płyty w zagłębieniach podłoża.

Osady miocenu dolnego są reprezentowane przez serię żarską, o maksymalnej miąższości około 59 m, wykształconą w postaci piasków z wkładkami żwirów, rzadziej glin kaolinowych oraz mułków z zalegającym w stropie „ścinańskim” pokładem węgla brunatnego, dzielącym się na dwie ławy o niewielkich miąższościach. Strop tego kompleksu (podobnie jak oligocenu) wykazuje znaczne deniwelacje, leżąc na głębokościach od 229 m w okolicach Lipinek Łużyckich do 107 m w okolicach Mostów.

Osady miocenu środkowego reprezentują dwie serie (śląsko – łużycką i Mużakowa), których miąższość waha się od 113 m w rejonie Kunic Żarskich do 167 m w rejonie Lipinek Łużyckich. Seria śląsko – łużycka wykształcona jest w postaci piasków ze żwirami, mułków, glin koalinowych i ilów, rzadziej kwarcytów i zakończona jest w stropie łużyckim pokładem węgla brunatnego, którego miąższość dochodzi do 15 m w rejonie Sieniawy Żarskiej. Często jest on rozdzielony na dwie ławy przerostem węglistych mułków, a jego miąższość maleje z północy na południe. Seria Mużakowa zalega powyżej, w postaci kompleksu mułkowo – piaszczystego z przewarstwieniami ilów i soczewkami białych kwarcowych piasków oraz pokładem węgla brunatnego „Henryk” w stropie o grubości 1 – 5 m. Pokład „Henryk” został udokumentowany na południowy – wschód od granic gminy.

¹ Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006), Krzystkowice nr 610 (Lewczuk, 2006), Trzebiel nr 646 (Gruszecki, 2006) i Żary nr 647 (Cwinarowicz, Król, 2006).

Utwory miocenu górnego są reprezentowane przez serię poznańską zalegającą bezpośrednio na pokładzie węgla brunatnego „Henryk”, położonego na głębokości 1,5 – 57,0 m. Należą do niej trzy poziomy ławy: szarych, zielonych i płomienistych, o silnie zróżnicowanej miąższości, maksymalnie do około 70,0 m. Ławy tej serii zostały udokumentowane w wielu złożach zlokalizowanych poza granicami gminy.

Osady pliocenu tworzy kompleks żwirów i glin kaolinowych, składających się na serię Gozdnicy, o miąższości sięgającej w rejonie Lipinek Łużyckich 65 m. Utwory te tworzą tu ciągłą warstwę. Na powierzchni odsłaniają się w obrębie synklin glaciektonicznych.

Osady czwartorzędowe tworzą nieciągłą pokrywę, zalegająca na erozyjnej powierzchni utworów neogeńskich. Maksymalne ich miąższości, przekraczające 90 m, stwierdzono w wymyściach erozyjnych poza granicami gminy. Osady czwartorzędowe związane są z plejstoceńskimi okresami zlodowaceń: południowopolskich, środkowopolskich i północnopolskich oraz z holocenem.

Zlodowacenia południowopolskie (zlodowacenie sanu) są reprezentowane przez utwory zastoiskowe – mułki oraz wodnolodowcowe i lodowcowe – piaski, żwiry i gliny zwałowe. Ich wykształcenie jest niepełne, a miąższości zróżnicowane. Osady te biorą udział w zaburzeniach glaciektonicznych w rejonie Olbrachtowa (na wschód od granic gminy).

Ze zlodowaczeniami środkowopolskimi (zlodowacenie odry) związane są mułki zastoiskowe, piaski i żwiry wodnolodowcowe (o miąższości 12 – 15 m w rejonie Górki) oraz gliny zwałowe z otoczkami. Osady następnego zlodowacenia (warty) budują wzgórza morenowe zlokalizowane na wschód i południe od granic gminy. Na przedpolu moren występuje pas piasków i żwirów sandrowych. W strefie moren czołowych i ich zaplecza występują liczne wały ozów, a także wyniesienia kemowe oraz formy przejściowe od ozów do kemów. Piaski wodnolodowcowe tworzą rozległe pokrywy sandrowe o grubości do 10 m, leżące na zapleczu moren czołowych na wysokościach 110 – 140 m n.p.m. Do utworów zlodowacenia warty należą również piaski, żwiry i mułki najwyższych tarasów, występujących w obrębie pradoliny wrocławsko – magdeburskiej. Osady zlodowaceń środkowopolskich biorą również udział w budowie wałów morenowych (między innymi w rejonie Piotrowic), powstałych na zaburzonych utworach miocenu i pliocenu. Utwory te często maskują osady starszych zlodowaceń, a wały morenowe mają w stosunku do starszych form przebieg poprzeczny.

Utwory zlodowaceń północnopolskich wykształcone są w postaci piasków i żwirów rzecznych, występujących w dolinie rzeki Czernej (poza granicami gminy). Osady związane z rozwojem procesów peryglacyjno – denudacyjnych i wydmyślowczych występują także poza granicami gminy.

Utwory holocenu reprezentowane są głównie przez piaski drobnoziarniste i pylaste, namuły przewarstwione torfami zapiaszczonymi i zamulonymi wypełniające lokalne zagłębienia. Utwory tego typu występują również lokalnie w starorzeczach, a w dolinach mniejszych cieków oprócz piasków zalegają namuły pylaste, ilaste i organiczne oraz miejscami torfy, które stanowią wspólną serię z namułami o maksymalnej miąższości 5,0 m.

1.4.2. Złoża kopalin².

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie występuje 1 udokumentowane złożo kopalin. Jest to złożo rudy miedzi „Żary” (RM 19587).

² Na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stalej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2021).

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Całkowita powierzchnia udokumentowanego złoża rudy miedzi „Żary” wynosi 2430,10 ha i obejmuje obszar zlokalizowany pomiędzy centrum miasta Żary na wschodzie, Brzostową na zachodzie, Sieniawą Żarską na południu i Drożkowem na północy. Na terenie gminy Lipinki Łużyckie zlokalizowana jest zachodnia część złoża, która obejmuje północno – wschodnią część gminy w rejonie obrębów ewidencyjnych Brzostowa (część północno – wschodnia), Górka (część północna) i Sieciejów (część południowa). Powierzchnia złoża w granicach gminy Lipinki Łużyckie wynosi około 500 ha, co stanowi około 21 % ogólnej powierzchni złoża oraz około 6 % ogólnej powierzchni gminy. Według dokumentacji geologicznej złoża rud miedzi „Żary” zasoby bilansowe całego złoża udokumentowane w kategorii „D” wynoszą według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku: ruda miedzi 76688,2 tysięcy ton, miedź 1275,8 tysięcy ton i srebro 5,8 tysięcy ton. Złoże jest konfliktowe dla środowiska.

TABELA 18: Gmina Lipinki Łużyckie – wybrane parametry geologiczno – złożowe i jakościowe złoża rudy miedzi „Żary” na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2021).

Parametr	Minimalna	Maksymalna	Średnia
Ruda piaskowcowa			
zawartość cynku (%)	0,00	0,02	0,01
zawartość miedzi (%)	0,59	1,11	0,80
zawartość ołowiu (%)	0,01	0,13	0,08
zawartość srebra (g/t rudy)	17,10	72,50	43,30
Ruda węglanowa			
zawartość cynku (%)	0,00	0,76	0,05
zawartość miedzi (%)	1,22	5,70	2,53
zawartość ołowiu (%)	0,00	4,57	0,50
zawartość srebra (g/t rudy)	41,10	283,00	108,90
Miąższość złoża (m)	0,25	2,30	1,24
Głębokość spągu złoża (m)	767,70	1085,10	894,90

TABELA 19: Gmina Lipinki Łużyckie – charakterystyka złóż kopalni na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2021).

Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania	Zastosowanie kopaliny	Zasoby geologiczne bilansowe (tys. ton)	Przyczyny konfliktowości złoża
Żary	RM	N	PM	76688,20	GI , K , L , U
<p><u>Rodzaj kopaliny:</u> RM – rudy miedzi.</p> <p><u>Stan zagospodarowania:</u> N – niezagospodarowane.</p> <p><u>Zastosowanie kopaliny:</u> PM – przemysł metali nieżelaznych.</p> <p><u>Przyczyny konfliktowości:</u> GI – ochrona gleb, K – krajobraz, L – ochrona lasów, U – ogólna uciążliwość dla środowiska.</p>					

1.4.3. Perspektywy i prognozy występowania kopalin³.

W rejonie obejmującym między innymi obszar gminy Lipinki Łużyckie prowadzone były prace geologiczno – poszukiwawcze złóż w celu udokumentowania złóż: węgla brunatnego, kruszywa naturalnego, ilów i kredy jeziornej. Po przeprowadzonej analizie wierceń archiwalnych, opracowań geologicznych, inwentaryzacji surowców mineralnych oraz mapy geologicznej na terenie gminy wytypowano 3 obszary perspektywiczne występowania kopalin. Obszarów prognostycznych nie wyznaczono.

Obszar perspektywiczny węgla brunatnego, którego fragment obejmuje cały obszar gminy Lipinki Łużyckie, związany jest z występowaniem pokładu „łużyckiego” (II ścinawska grupa pokładów). Jest to obszar położony między dwiema zaburzonymi glacitektonicznie strefami: wschodnią częścią łuku Mużakowa i zaburzonych utworów neogenu z rejonu Wzniesień Żarskich. W wyniku przeprowadzonych prac poszukiwawczych (otwory w siatce 4 km) na powierzchni 1748 ha rozpoznano pokład węgla brunatnego o średniej łącznej miąższości ław 16,4 m, zalegający pod nadkładem grubości 192,4 m. Współczynnik N:W, określający stosunek grubości nadkładu do miąższości węgla wynosi 11,7:1. Pokład nie jest zaburzony i zapada ku północnemu – zachodowi. Wyznaczony obszar perspektywiczny określony jest jako „Na NE od Mostów” (Różycki, 1988). Kopalinę charakteryzują następujące parametry: wartość opałowa węgla przy 50 % wilgotności to od 8,453 do 10,902 MJ/kg, zawartość popiołu – 28,47 % i siarki całkowitej w stanie bezwodnym – 0,45-3,79 %. Wielkość zasobów bilansowych określa się na około 332616 tys. ton. Rozpoznany pokład węgla brunatnego obecnie nie przedstawia znaczenia gospodarczego ze względu na znaczną głębokość zalegania. W granicach omawianego obszaru znajdują się rozległe kompleksy leśne, częściowo objęte obszarami chronionego krajobrazu oraz gleby chronione.

W obrębie piasków i żwirów wodnolodowcowych zlodowacenia warty, w zachodniej części gminy, pomiędzy miejscowościami Zajączek i Piotrowice, wyznaczono obszar perspektywiczny kruszywa naturalnego przydatnego w budownictwie i drogownictwie (Turczyn, 1978). Pod nadkładem o grubości od 0,2 do 4,8 m znajdują się częściowo zawadnione piaski i żwiry o miąższości od 2,3 do 17,2 m, charakteryzujące się punktem piaskowym (zawartość ziarn o średnicy poniżej 2 mm) od 53,2 do 95,5 % (średnio 71,5 %). Na powierzchni tego obszaru rosną lasy.

Badaniami został objęty także południowo – wschodni rejon gminy, pomiędzy miejscowościami Suchleb, Miłowice i Rościce, gdzie w wykonanych otworach nawiercono wodnolodowcowe piaski różnoziarniste z niewielką domieszką frakcji żwirowej (Turczyn, Kukła, 1975). Na podstawie analizy materiałów archiwalnych wyznaczono dwa obszary, o powierzchni po około 150 ha każdy, występowania piasków z domieszką żwiru wynoszącą 5 – 25%, wykazujących miąższość 2,8 – 7,3 m i niewielki nadkład gleby. Po przeprowadzeniu szczegółowych badań geologicznych istnieje możliwość udokumentowania na tych obszarach niewielkiego złoża kruszywa naturalnego drobnego o charakterze pospółki. Część obszaru północnego znajduje się częściowo w granicach gminy Lipinki Łużyckie. Czynnikiem niekorzystnym są: lokalne występowanie zwierciadła wody gruntowej na głębokości 1,7 – 6,0 m, a także położenie na terenach leśnych.

Prace poszukiwawcze za kruszywem naturalnym prowadzono także między innymi w rejonie Grotowa (Turczyn, Kukła, 1975). Zakończyły się one wynikiem negatywnym, gdyż na głębokości od 0,2 do 4,5 m nawiercono gliny zwałowe.

³ Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006), Krzystkowice nr 610 (Król, 2006), Trzebiel nr 646 (Gruszecki, 2006) i Żary nr 647 (Cwinarowicz, Król, 2006).

W rejonie na północny – wschód od Sieciejowa prowadzono prace poszukiwawcze w celu udokumentowania złóż kruszywa naturalnego grubego (Turczyn, Kukla, 1975). Nawiercono tam utwory piaszczyste z niewielką domieszką frakcji żwirowej oraz silnie zailone. Obszary te uznane zostały za negatywne.

1.4.4. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

1. 5. Geomorfologia.

1.5.1. Charakterystyka makroregionów i mezoregionów⁴.

Wał Trzebnicki (318.4) jest równoleżnikowym pasmem wzniesień o długości około 200 km, szerokości kilkunastu km i wysokości względnej 100 – 150 m. Ciągnie się od okolic Żar na zachodzie po okolice Ostrzeszowa na wschodzie, przy czym kulminacje przekraczają wysokość 200 m n.p.m., a w kilku miejscach nawet 250 m n.p.m. Zajmuje powierzchnię około 3,2 tys. km² i składa się z 6 różnych członów. Uważa się go za granicę zasięgu lodowca warciańskiego. Moreny akumulacyjne w stosunku do całego pasma wzniesień są niewielkie, Wał Trzebnicki stanowi natomiast strefę zaburzeń glajotektonicznych, które sfałdowały warstwy mioceńskie z węglem brunatnym.

Wzniesienia Żarskie (318.41) są zachodnim członem Wału Trzebnickiego pomiędzy Wzniesieniami Łużyckimi (w szczególności Wałem Mużakowskim) a Wzgórzami Dalkowskimi. Od północnego – zachodu sąsiadują z Kotliną Zasecką, od południa z Kotliną Żagańską. Wzniesienia Żarskie zajmują powierzchnię około 550 km² i przedstawiają system rozczłonkowanych równin i wzgórz morenowych z wyciśniętymi mioceńskimi warstwami węglonośnymi. Lasy pokrywają znaczną część terenu. Przeważają bory sosnowe, ale występują również buk, jodła i świerk. Wyróżniono tu 3 mikroregiony (Bartkowski 1970, Walczak 1970): Wysoczyzna Żarska (318.411), Wzgórze Żarskie (318.412) i Obniżenie Bobrzańskie (318.413). Rejon gminy Lipinki Łużyckie obejmuje Wysoczyzna Żarska, która jest równiną morenową o wysokości do około 180 m n.p.m., opadająca ku północy wyraźnym stopniem terenowym.

1.5.2. Rzeźba terenu⁵.

Współczesna rzeźba terenu gminy Lipinki Łużyckie jest wynikiem zachodzących tu niegdyś procesów tektonicznych i neotektonicznych, glajalnych, fluwiogłajalnych, peryglajalnych, eolicznych i erozji oraz akumulacji rzecznej, a także działalności człowieka (antropogenicznych). Rejon gminy charakteryzuje się dość zróżnicowaną jak dla niżu rzeźbą terenu. Główne rysy rzeźby współczesnej powstały w okresie recesji lądolodu bałtyckiego z fazy leszczyńskiej po fazę poznańską oraz w okresie recesji lądolodu środkowopolskiego stadiału Warty. Schyłek pełnego glajalu i późny glajal były okresami, w których dominowały procesy zaostrzające rysy rzeźby. Od początku holocenu przeważają procesy łagodzące rzeźbę.

⁴ J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, 1998.

⁵ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006), M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006), M-33-18-B Trzebień (Kaniecki, Puk, 2006) i M-33-19-A Żary (Kaniecki, Sobkowiak, 2006) oraz w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-18-B Trzebień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-19-A Żary (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

Powierzchnia gminy jest miejscami zróżnicowana pod względem hipsometrycznym co wynika z genezy tego obszaru. Hipsometria gminy zamyka się w wartościach od 115 m n.p.m. (dolina rzeki Lubszy) do blisko 170 m n.p.m. (na wschód od wsi Górka). Zarówno najniżej jak i najwyżej położone rejony gminy zlokalizowane są w jej części północnej. Odległość w linii prostej pomiędzy nimi wynosi zaledwie około 5 km. Generalnie wysokości względne pomiędzy dnami dolin a kulminacjami płatów wysoczyznowych osiągają wartość od 10 do 40 m. Cokół Wysoczyzny Żarskiej stanowi powierzchnia pliocenńska. Na niej zalega warstwa żwirów kwarcowych (preglacialnych) przykryta osadami starszego plejstocenu (żwiry, piaski, glina morenowa). Wysoczyzna Żarska jest mało rozczłonkowana i silnie zdenurowana. Charakteryzuje się ona mniejszymi deniwelacjami (do 10 m) i występowaniem dużych płaskich powierzchni o spadkach poniżej 3 %, a często nawet poniżej 1 %. W środkowej i zachodniej części gminy przeważa wysoczyzna morenowa falista o wysokościach względnych od 3 do 10 m. Na południu gminy znajduje się wysoczyzna morenowa płaska. Najwyżej położone rejony Wysoczyzny Żarskiej opadają ku północy (poza granicami gminy) wyraźnym stopniem terenowym, a od południa sąsiadują z terasą wysoką o rzędnych 145 – 155 m n.p.m. Powierzchnia Wysoczyzny Żarskiej jest porozcinana dolinami rzecznyymi dopływów Nysy Łużyckiej. Szczególnie wyraźnie zaznacza się wąska i dość głęboko wcięta dolina rzeki Lubszy, przyplływającej przez gminę z południa na północ. Szerokość doliny Lubszy na południu gminy wynosi 100 – 200 m, a na północy 300 – 400 m. Południowa część gminy odwadniana jest przez górny odcinek rzeki Skrody oraz jej dopływy. Dno doliny Skrody ma tu szerokość około 100 m.

1.5.3. Czynne procesy geomorfologiczne.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie do czynnych procesów geomorfologicznych należą przede wszystkim:

- działalność transportowa rzek;
- działalność akumulacyjna rzek;
- działalność denudacyjna rzek – erozja rzeczna: erozja wgłębna, erozja denna, erozja boczna;
- procesy stokowe – ruchy masowe;
- denudacja stromych stoków użytkowanych ornice na drodze erozji wodnej;
- działalność wiatru: transportowa, niszcząca, budująca.

Na terenie gminy nie występują osuwiska i obszary narażone na występowanie ruchów masowych. Według *Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000* (arkusze: Lubsko nr 609, Krzystkowice nr 610, Trzebiel nr 646, Żary nr 647, Państwowy Instytut Geologiczny 2006, aktualizacja 2015) na terenie gminy nie występują także obszary predysponowane do występowania ruchów masowych.

Z danych przekazanych przez Starostwo Powiatowe w Żarach wynika, że obszarem potencjalnie zagrożonym występowaniem ruchów masowych jest teren położony na północny – wschód od miejscowości Górka. Obecnie jest to południowa część działki ewidencyjnej nr 249. Obszar jest porośnięty lasem, którego drzewa poprzez system korzeniowy utrzymują skarpe w równowadze. Dla potwierdzenia istnienia predyspozycji do naturalnego powstania ruchów masowych niezbędne będzie kartowanie geologiczne i badania geologiczno – inżynierskie,

Miejscami występują także grunty podatne na denudację naturogeniczną i uprawową⁶, zlokalizowane w następujących rejonach gminy:

- na południowy – zachód od Brzostowej – obszary leśne;
- w dolinie rzeki Lubszy pomiędzy Lipinkami Łużyckimi a Sieciejowem – obszary leśne;

⁶ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-18-B Trzebiel (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-19-A Żary (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

- na północny – wschód od Górki (analogicznie do terenu wskazanego przez Starostwo Powiatowe) – obszary leśne.

Wyszczególnione powyżej procesy geologiczne mogą stanowić miejscami przeszkody w zabudowie terenu, zwłaszcza w podmokłych dolinach rzecznych i na stromszych stokach o nachyleniu przekraczającym 10 %. W dokumentach planistycznych powinno unikać się lokalizacji zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej na terenach podatnych na zalewy powodziowe, podtopienia i erozję. W rejonach podatnych na erozję zakazane powinno być usuwanie roślinności drzewiastej i krzewiastej, nakazane natomiast stosowanie pasów takiej zieleni. Dotyczy to w szczególności obszarów najsilniej urzeźbionych w rejonach wieloprzestrzennych gruntów ornych.

1. 6. Hydrologia.

1.6.1. Wody podziemne⁷.

Obszar gminy Lipinki Łużyckie położony jest w regionie wielkopolskim, subregionie Trzebnickim. Pod względem hydrogeologicznym obszar Wysoczyzny Żarskiej jest bardzo zróżnicowany. Na omawianym terenie występują 2 piętra wodonośne w utworach czwartorzędu i trzeciorzęd (paleogenu i neogenu), które zaliczono do użytkowych. W obrębie czwartorzędowego piętra wodonośnego, nie zaburzonej glacitektonicznie części Wysoczyzny Żarskiej, wody występują w obrębie dwóch poziomów, z których korzystają ujęcia zlokalizowane na wschód od granic gminy o wydajnościach maksymalnych 152 m³/h, przy depresjach od 0,7 do 3,0 m. Pierwszy poziom, przypowierzchniowy, o małej wydajności, związany jest z warstwą piasków zaglinionych i sandrowych, o zwierciadle swobodnym, nawierconym na głębokości 1,0 – 8,7 m p.p.t. Drugi poziom zalega głębiej, pod warstwą słaboprzepuszczalnych utworów gliniastych. Związany jest on z utworami piaszczysto – żwirowymi zlodowaceń środkowopolskich. Miąższość warstwy wodonośnej wynosi 3,4 – 24,5 m, a średni współczynnik filtracji 10 – 20 m/d. Zwierciadło wody jest napięte i stabilizuje się po nawierceniu na głębokości 1,1 – 9,3 m. Dlatego też wydajności studni są silnie zróżnicowane, wahają się od 7,0 do 73 m³/h, przy depresjach 1,4 – 3,3 m.

Piętro trzeciorzędowe tworzy wielowarstwowy system wodonośny związany z osadami piaszczystymi zalegającymi w obrębie miąższego kompleksu ilastego oligocenu, miocenu bądź pliocenu (neogenu). Charakteryzuje się naporowym, subarteryjским zwierciadłem wody. Głębiej zalegające poziomy są na ogół izolowane nieprzepuszczalnymi kompleksami ilasto – pylastymi.

Poziom plioceński występuje na terenie niemal całej gminy. Miąższość warstwy wodonośnej wynosi tu 7,5 – 17,5 m, średni współczynnik filtracji zmienia się od 1,0 do 73,4 m/d, a poziom zwierciadła stabilizuje się na głębokości 5,5 – 23,1 m p.p.t. Wody tego poziomu są ujmowane ujęciami komunalnymi, między innymi w Lipinkach Łużyckich, o wydajnościach 50 – 482 m³/h, przy depresjach 5,4 – 15,7 m. Wody piętra trzeciorzędowego są też eksploatowane nielicznymi ujęciami przemysłowymi.

Poziom środkowioceński związany jest z piaszczystą serią śląsko – lużycką i serią Mużakowa. Na północnych skłonach wzgórz morenowych, a miejscami również w centrum wysoczyzny, napotyka się płytkie, nieciągłe poziomy wodonośne w obrębie utworów piaszczystych serii ilów poznańskich oraz w piaskach nadwęglowych. W

⁷ Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006), Krzystkowice nr 610 (Lewczuk, 2006), Trzebiel nr 646 (Gruszecki, 2006) i Żary nr 647 (Cwinarowicz, Król, 2006) oraz danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006), M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006), M-33-18-B Trzebiel (Kaniecki, Puk, 2006) i M-33-19-A Żary (Kaniecki, Sobkowiak, 2006).

takich warunkach geologicznych wody z różnych poziomów zapewne mieszają się. Uzyskane wydajności nie przekraczają 26,0 m³/h.

Poziomy: dolnomioceński i oligoceński nie zostały dotychczas rozpoznane pod względem hydrogeologicznym na przedmiotowym obszarze.

Na znacznych obszarach analizowanego rejonu, zwłaszcza w kulminacjach terenu, piętro wodonośne trzeciorzędu jest jedynym prowadzącym wody o znaczeniu użytkowym. Zasilanie wód podziemnych zachodzi głównie na drodze bezpośredniej infiltracji opadów atmosferycznych, a w przypadku głębszych poziomów często poprzez rozległe okna hydrogeologiczne oraz przesączanie się wód z wyżej leżących poziomów wodonośnych. Wody czwartorzędowe należą do wód średniotwardych i twardych, o suchej pozostałości 86 – 700 mg/dm³. Mają odczyn kwaśny lub obojętny (pH 6,5 – 7,5), zawartość chlorków mieści się w granicach 1 – 66 mg/dm³, a siarczanów 29 – 250 mg/dm³. W większości przypadków wody opisywanych powyżej pięter wodonośnych ze względu na ponadnormatywną zawartość związków żelaza i manganu wymagają uzdatniania i należą do wód o średniej jakości. Ponadto część wód piętra trzeciorzędowego (występująca w piaskach serii poznańskiej i Mużakowa) zawiera kwasy humusowe i siarkowodór.

1.6.2. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP), wyznaczone dla terenu całej Polski w opracowaniu A. Kleczkowskiego (1990), to wytypowane do ochrony obszary występowania tych zbiorników wód podziemnych, które spełniają określone wymogi ilościowe oraz jakościowe i w świetle tego są istotne w skali kraju dla zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Za GZWP uznane zostały te kolektory wód podziemnych (lub ich części), w obrębie których:

- wydajność potencjalna pojedynczego otworu studziennego przekracza 70 m³/h;
- wydajność ujęcia wielostudziennego wynosi ponad 10 000 m³/d;
- wodoprzewodność przekracza 10 m²/h (240 m²/d);
- jakość wód pozwala na wykorzystanie ich, bez uzdatniania, lub po uzdatnieniu, jako wód do picia dla ludności (klasa I sensu A. Macioszczykowa, 1987, z podklasami Ia, Ib, Ic i Id).

Dopuszczono przy tym zastosowanie obniżonych, indywidualnych dla każdego zbiornika, wymogów ilościowych. Pozwoliło to na wyróżnienie w obrębie obszarów deficytowych pod względem zasobów wód podziemnych, tych partii zbiornikowych, które jednak mają istotne regionalne znaczenie praktyczne, jako główne źródła zaopatrzenia ludności w wody pitne.

Według *Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych* (GZWP) (Kleczkowski, 1990) na terenie gminy Lipinki Łużyckie nie występują główne zbiorniki wód podziemnych.

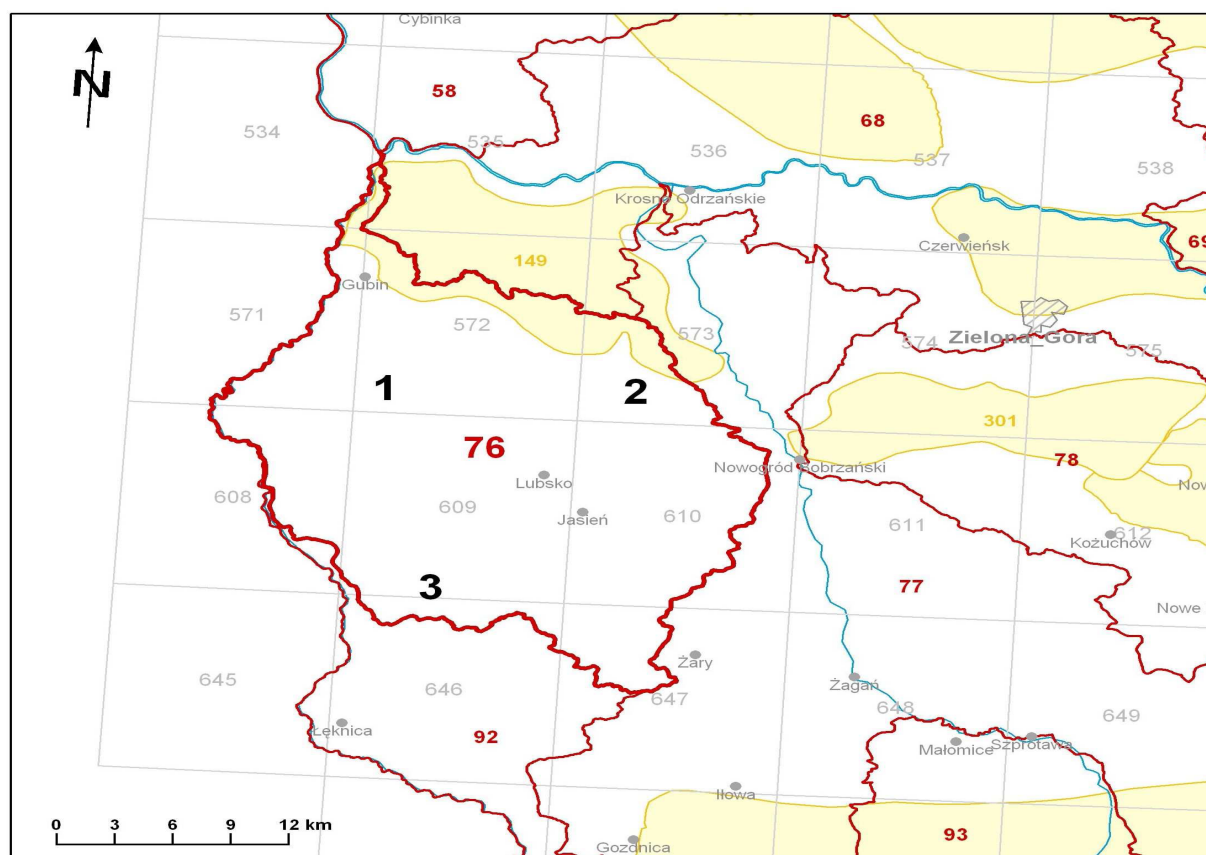
1.6.3. Jednolite części wód podziemnych.

Zgodnie z definicją podaną w Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW), jednolite części wód podziemnych – (*groundwater bodies*) obejmują te wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych. Znaczący przepływ wód podziemnych według RDW jest to taki przepływ, którego nie osiągnięcie na granicy JCWPd z wodami powierzchniowym lub z ekosystemem lądowym powodowałoby znaczące pogorszenie ekologicznej lub chemicznej jakości wód powierzchniowych lub znaczną szkodę dla bezpośrednio zależnego od wód podziemnych

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

ekosystemu lądowego. Pobór wód podziemnych znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę do spożycia jest to pobór wynoszący średnio ponad 10 m³/d albo pobór zaopatrujący co najmniej 50 osób. JCWPd zostały wyznaczone z uwzględnieniem typów i rozciągłości poziomów wodonośnych, związku wód podziemnych z ekosystemami lądowymi i wodami powierzchniowymi, możliwością poboru wód oraz w nawiązaniu do charakteru i zasięgu antropogenicznego przekształcenia chemizmu i dynamiki wód podziemnych. Gmina Lipinki Łużyckie znajduje się w granicach rejonów JCWPd nr 76 i 92. Poniższa rycina obrazuje lokalizację zasięgów poszczególnych JCWPd i GZWP w południowej części województwa lubuskiego na tle skorowidza arkuszy *Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*. Gmina Lipinki Łużyckie umiejscowiona jest w południowo – zachodniej części mapy, na pograniczu arkuszy nr 609, 610, 646 i 647.

RYCINA 5: Gmina Lipinki Łużyckie – lokalizacja JCWPd nr 76 i 92.

Źródło reprodukcji: http://psh.pgi.gov.pl/charakterystyka_jcwpd.html

JCWPd nr 76:

Rejon JCWPd nr 76 obejmuje powierzchnię całkowitą wynoszącą 1171,2 km² w Regionie Środkowej Odry w województwie lubuskim. Decydującą rolę w zasilaniu poziomów czwartorzędowych pełni bezpośrednia infiltracja opadów atmosferycznych w osady piaszczysto – żwirowe lub przesiąkanie wód przez nadkład utworów półprzepuszczalnych. Zbiornik pradoliny jest dodatkowo alimentowany wodami spływającymi lateralnie z obszarów wysoczyznowych. Podrzędne znaczenie ma zasilanie z głębszych poziomów wodonośnych, głównie w obrębie głęboko wciętych dolin kopalnych, gdzie istnieją strefy kontaktów z paleogeńsko – neogeńskimi poziomami wodonośnymi. Przepływ wód podziemnych, w obrębie omawianego obszaru, związany jest obszarami alimentacji poziomów wodonośnych kenozoiku na obszarach równiny rzeki Lubszy i sandru Krosno – Gubin,

częściowo Wysoczyzny Żarskiej oraz doliny Nysy Łużyckiej na zachodzie. Ten układ wymusza przepływ wód podziemnych głównie w kierunku północno – zachodnim i zachodnim, zarówno dla piętra czwartorzędowego jak i paleogeńsko – neogeńskiego. Kierunek przepływu wód poziomu przypowierzchniowego czwartorzędowego determinuje morfologia terenu, ale decydujący wpływ ma stanowiąca bazę drenażu dolina Nysy Łużyckiej wraz z jej prawostronnymi dopływami (w szczególności Lubszą). Nysa Łużycka uniemożliwia także transgraniczny przepływ wód tego poziomu. Analiza powierzchni piezometrycznej wskazuje na lokalne zmiany kierunków przepływu wód podziemnych. W odniesieniu do przypowierzchniowego poziomu czwartorzędowego, pełniącego rolę głównego poziomu użytkowego o swobodnym reżimie wód, zmienność kierunków przepływu zaznacza się w rejonie Wału Brodzkiego, dolnego odcinka rzeki Lubszy i Wzniesień Żarskich. Kolejnym czynnikiem mogącym mieć wpływ na zmienność kierunków przepływu są struktury kopalne, niekiedy rozcinające cały kompleks osadów neogenu i paleogenu, co skutkuje powstawaniem kontaktów hydraulicznych pomiędzy poszczególnymi poziomami wodonośnymi. Na obszarach pradolinnych i wysoczyznowych piętro paleogeńsko – neogeńskie zasilane jest od góry wodami przesiąkającymi przez przepuszczalne i półprzepuszczalne osady nadkładu. W miejscach zaburzeń tektonicznych (Wał Mużakowski i Wzgórza Żarskie) oraz wychodni, wody opadowe infiltrują bezpośrednio w odsłonięte, neogeńskie osady piaszczyste. W rejonach kontaktów hydraulicznych i głębokich rozmyć erozyjnych piętro to zasilają wody przesączające się bezpośrednio z piętra czwartorzędowego. Powierzchnia piezometryczna neogeńskiego poziomu wodonośnego układa się współkształtnie do powierzchni poziomu czwartorzędowego. Przepływ wód podziemnych w obrębie piętra paleogeńsko – neogeńskiego odbywa się w kierunku północno – zachodnim i zachodnim w stronę Nysy Łużyckiej, jednakże w przypadku poziomu neogeńskiego, ten kierunek przepływu wód podziemnych, jest nieco zmieniony w strefie przygranicznej w rejonie Strzegów – Sadzarzewice. Spowodowane jest to eksploatacją złóż węgla brunatnego i odwadnianiem górotworu, w znajdującej się po stronie niemieckiej kopalni Janschwalde. Skutkuje to zmianą reżimu hydrodynamicznego w systemie neogeńskiego poziomu wodonośnego i powstaniem rozległego leja depresji, sięgającego również obszarów po stronie polskiej.

JCWPD nr 92:

Rejon JCWPD nr 92 obejmuje powierzchnię całkowitą wynoszącą 694,7 km² w Regionie Środkowej Odry w województwach dolnośląskim i lubuskim. Przepływ wód podziemnych w granicach JCWPD nr 92 związany jest z obszarami alimentacji poziomów wodonośnych kenozoiku i proterozoiku w części południowej jednostki, oraz z obszarami alimentacji poziomów wodonośnych kenozoiku na obszarach równin i wysoczyzn, a także regionalnej bazy drenażu wód podziemnych doliny Nysy Łużyckiej od strony zachodniej. Układ ten determinuje jako główny zachodni kierunek przepływu wód podziemnych, ku dolinie Nysy Łużyckiej, zarówno dla poziomu czwartorzędowego jak i neogeńsko – paleogeńskiego. Kierunki przepływu wody naśladują w zasadzie morfologię terenu. Bazę drenażu stanowi dla poziomu przypowierzchniowego dolina Nysy Łużyckiej wraz z jej prawostronnymi dopływami, jednak analiza powierzchni piezometrycznej przedstawiona na mapie, wskazuje na lokalne zmiany kierunków przepływu wód podziemnych. W odniesieniu do przypowierzchniowego poziomu czwartorzędowego, pełniącego rolę głównego poziomu użytkowego o swobodnym reżimie wód, zmienność kierunków przepływu zaznacza się w rejonie styku doliny Nysy Łużyckiej i pradoliny wrocławsko – magdeburgskiej. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na zmienność kierunków przepływu mogą być struktury kopalne doliny Nysy Łużyckiej, rozcinające niekiedy cały kompleks osadów neogenu i paleogenu. Powoduje to obecność kontaktów hydraulicznych między poszczególnymi poziomami wodonośnymi. W północnej części omawianej jednostki przepływ wód podziemnych dodatkowo uwarunkowany jest naturalnym układem wododziałów hydrogeologicznych, jaki tworzą: centralna i południowa część Masywu Mużakowskiego oraz Wzniesienia Żarskie. Dla czwartorzędowego piętra wodonośnego dolina Nysy Łużyckiej stanowi bazę drenażu, co oznacza brak przepływu transgranicznego jego wód. W przypadku poziomu neogeńskiego kierunki przepływu wód są

skierowanie na północny – zachód i zachód, ku Nysie Łużyckiej. Generalnie powierzchnia piezometryczna neogeńskiego poziomego wodonośnego układu się współkształtnie do powierzchni poziomego czwartorzędowego. Ze względu na znaczną głębokość występowania tego poziomu mamy do czynienia z przepływem transgranicznym. Poziom kredy górnej występujący w południowo – środkowej części rozpatrywanej jednostki występuje w łączności hydraulicznej z poziomem mioceńskim.

1.6.4. Wody powierzchniowe⁸.

Obszar gminy Lipinki Łużyckie należy w całości do dorzecza rzeki Odry, w obrębie zlewni rzeki Nysy Łużyckiej. Obszarem źródłowym większości lokalnych cieków wodnych są Wzgórza Żarskie, będące jednocześnie linią wododziałową pomiędzy zlewnią Nysy Łużyckiej i Bobru. Spadki rzek na tym odcinku przekraczają 2 – 3 ‰. Głównymi ciekami odwadniającymi obszar gminy są Lubsza i Skroda, zasilające swymi wodami Nysę Łużycką. Są to stosunkowo niewielkie cieki o niskich wartościach przepływu. Sieć cieków jest gęsta i stosunkowo równomiernie rozłożona na całym obszarze gminy. Zdecydowana większość cieków prowadzi swoje wody przez cały rok. Niektóre z cieków, zwłaszcza na obszarze morenowym, mają charakter okresowy. Głównym kierunkiem spływu wód powierzchniowych w zlewni Lubszy jest kierunek północny, zaś w zlewni Skrody kierunek zachodni. W związku z glacictektoniczną budową do powierzchni dochodzą wychodnie utworów słabo przepuszczalnych i nie przepuszczalnych (iły, mułki), powodując lokalne zabagnienie dolin rzecznych.

Wschodnią i północną część gminy odwadnia rzeka Lubsza, prawobrzeżny dopływ Nysy Łużyckiej. Lubsza, o powierzchni zlewni 914,1 km², bierze swój początek na zachodnich stokach Wzgórz Żarskich w rejonie Olbrachtowa na wysokości około 200 m n.p.m.. Do gminy wpływa na wysokości 152 m n.p.m. powyżej Suchleba. Dalej płynie z południa na północ, dość znacznymi zakolami, często zmieniając po drodze kierunek. Przepływa przez miejscowości Suchleb i Lipinki Łużyckie oraz pomiędzy Brzostową a Sieciejowem i na wschód od Pietrzykowa. Szerokość jej doliny na południu gminy wynosi 100 – 200 m, a na północy 300 – 400 m. Granice gminy opuszcza poniżej Pietrzykowa na wysokości 115 m n.p.m. W północnej części Lipinek Łużyckich Lubsza przyjmuje swój prawobrzeżny dopływ Sienicę, której źródła znajdują się pomiędzy Sieniawą Żarską a Żarami na wysokości około 170 m n.p.m. Sienica na całej swej długości płynie zgodnie ze wschodu na zachód. Do gminy wpływa poniżej Sieniawy Żarskiej na wysokości 145 m n.p.m., a do Lubszy uchodzi na wysokości 135 m n.p.m. Podobną do Sienicy charakterystykę ma płynący na północ od niej Żeleźnik, którego źródła znajdują się na północ od wsi Grabik na wysokości około 170 m n.p.m. Żeleźnik wpływa do gminy powyżej wsi Górka na wysokości 152 m n.p.m. Przepływa przez Górkę i uchodzi do Lubszy pomiędzy Lipinkami Łużyckimi a Brzostową na wysokości 130 m n.p.m. Lewobrzeżnym dopływem Lubszy w rejonie gminy Lipinki Łużyckie jest Śmiernia, biorąca swój początek w rejonie Piotrowic na wysokości około 150 m n.p.m. Śmiernia przepływa przez Tyliczki i uchodzi do Lubszy w północnej części Lipinek Łużyckich na wysokości 140 m n.p.m. Również w rejonie Piotrowic bierze swój początek drobny cieki o nazwie Dopływ z Piotrowic, który uchodzi do Tymnicy poniżej wsi Dębinka, poza północno – zachodnimi granicami gminy. Tymnica, lewobrzeżny dopływ Lubszy, odwadnia poprzez swoje prawobrzeżne dopływy jedynie północno – zachodnią część gminy.

Południową część gminy odwadnia rzeka Skroda, prawobrzeżny dopływ Nysy Łużyckiej. Zlewnia Skrody charakteryzuje się dość skomplikowanym układem hydrograficznym, na który składa się gęsta sieć naturalnych cieków o uregulowanym często przebiegu wraz z systemem rowów melioracyjnych łączących cieki. Skroda, o

⁸ Częściowo na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006), M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006), M-33-18-B Trzebiel (Kaniecki, Puk, 2006) i M-33-19-A Żary (Kaniecki, Sobkowiak, 2006). Nazewnictwo cieków wodnych na podstawie *Mapy Podziału Hydrograficznego Polski*.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

powierzchni zlewni 221,7 km², bierze swój początek na zachodnich stokach Wzgórz Żarskich w rejonie Drozdowa na wysokości około 175 m n.p.m. Na teren gminy wpływa poniżej Rościc na wysokości 148 m n.p.m. i płynie ze wschodu na zachód. Przepływa przez tereny zalesione pomiędzy miejscowościami Boruszyn i Grotów. Gminę opuszcza na północ od Grotowa na wysokości 137 m n.p.m. Na południe od Skrody i wsi Grotów, przepływa jej lewobrzeżny dopływ Skródzica, która tuż przy południowo – zachodniej granicy gminy na wysokości 137 m n.p.m. przyjmuje wody Kościelnej. Oba cieki, podobnie jak Skroda, przepływają głównie na terenach zalesionych ze wschodu na zachód i biorą swój początek również w rejonie Drozdowa na wysokości odpowiednio: 165 i 180 m n.p.m., a do gminy wpływają na wysokości odpowiednio: 145 i 144 m n.p.m. Na północ od Skrody przepływa jej krótki prawobrzeżny dopływ Pluskawa, który bierze swój początek pomiędzy Zajączkiem a Tyliczkami w rejonie Wysoczyzny Żarskiej na wysokości około 150 m n.p.m. Pluskawa uchodzi do Skrody tuż przy zachodniej granicy gminy w rejonie drogi krajowej nr 18 na wysokości 139 m n.p.m. Spośród prawobrzeżnych dopływów Skrody przepływających przez gminę Lipinki Łużyckie wyróżnia się jeszcze Bielec, który na krótkim odcinku przepływa na zachód od wsi Zajączek, tuż przy granicy z gminą Trzebiel. Bielec uchodzi do Skrody powyżej wsi Mieszków. Skroda i jej dopływy w dalszym biegu przepływają przez rozległy płat piasków sandrowych pokrywających gliny zwałowe. Około 50 % powierzchni zlewni Skrody porasta las. W dolnym biegu, poza granicami gminy, Skroda płynie w głębokich na 10 – 25 m dolinach wciętych w utwory sandrowe i piaski zwałowe. Za wyjątkiem ujściowego odcinka Skrody do Nysy Łużyckiej doliny cieków w jej zlewni mają słabo wykształcone doliny oraz niewielki spadek. Tereny podmokłe występują w zlewni Kościelnej. Część tej powierzchni objęto ochroną ścisłą w rezerwacie przyrody „Wrzosiec”.

Większe cieki jak Lubsza i Sienica objęto systemem zabudowy hydrotechnicznej. Na rzekach tych wybudowano zastawki. Dodatkowo na Lubszy znajdują się korekcje progowe. Wszystkie cieki na analizowanym obszarze są pogłębione, wyprostowane i w zasadzie stanowią część systemu melioracyjnego. Technicznej zabudowie brzegów zostały poddane koryta górnych odcinków Lubszy, Sienicy, Skrody, Skrodzicy i Kościelnej oraz w całości Pluskawy. Tylko niewielkie obszary zostały objęte zabiegami drenarskimi.

TABELA 20: Gmina Lipinki Łużyckie – jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) – (I).

Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Region wodny
PLRW600018174816	Lubsza od źródła do Uklejnej	Potok nizinny żwirowy	Środkowej Odry
PLRW60001717469	Skroda	Potok nizinny piaszczysty na utworach starogłacjalnych	
PLRW600017174689	Skródka	Potok nizinny piaszczysty na utworach starogłacjalnych	
PLRW600017174869	Tymnica	Potok nizinny piaszczysty na utworach starogłacjalnych	

Źródło: *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*, 2016.

TABELA 21: Gmina Lipinki Łużyckie – jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) – (II).

Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Status JCWP
PLRW600018174816	Lubsza od źródła do Uklejnej	naturalna część wód
PLRW60001717469	Skroda	naturalna część wód
PLRW600017174689	Skródka	naturalna część wód
PLRW600017174869	Tymnica	naturalna część wód

Źródło: *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*, 2016.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Celem środowiskowym dla jednolitych części wód powierzchniowych niewyznaczonych jako sztuczne lub silnie zmienione jest ochrona oraz poprawa ich stanu ekologicznego i stanu chemicznego, tak aby osiągnąć co najmniej dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny wód powierzchniowych, a także zapobieganie pogorszeniu ich stanu ekologicznego i stanu chemicznego.

TABELA 22: Gmina Lipinki Łużyckie – scalone części wód powierzchniowych (SCWP)⁹.

Kod SCWP	Nazwa SCWP	Nazwa JCWP	Region wodny	Dorzecze
SO0510	Skroda	Skroda	Środkowej Odry	Odry
		Skródka		
SO0513	Lubsza od źródła do Pstrąga	Lubsza od źródła do Uklejnej		
SO0514	Tymnica i Pstrąg	Tymnica		

Źródło: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Charakterystyczną cechą analizowanego obszaru jest brak większych zbiorników wód stojących. Położenie gminy Lipinki Łużyckie w obszarze staroglacjalnym decyduje o braku naturalnych zbiorników wodnych, zwłaszcza typu polodowcowego. Istniejące zbiorniki są wyłącznie pochodzenia antropogenicznego, w tym część jest wtórnym efektem działań człowieka. Oprócz obszarów podmokłych należą do nich: stawy rybne, doły potorfowe, glinianki i niewielkie stawki, w tym małe zbiorniki pełniące funkcje przeciwpożarowe. Większość z nich to akweny o powierzchni około 1,0 ha. W dorzeczu Skrody występuje kilkanaście stawów hodowlanych, z czego kilka w granicach gminy Lipinki Łużyckie. Wskazaniem byłoby dalsze rozwijanie na bazie istniejących zasobów niewielkich stawów hodowlanych w licznych dolinkach rzecznych. Poprawiłoby to ogólny bilans wodny gminy i przyniosło korzyści z hodowli ryb.

Łączna powierzchnia gruntów pod wodami powierzchniowymi płynącymi wynosi 15,4313 ha¹⁰, a pod wodami powierzchniowymi stojącymi 0,53 ha¹¹, co stanowi odpowiednio 0,17 % i 0,01 % ogólnej powierzchni gminy. Powierzchnia gruntów pod stawami wynosi 57,2240 ha¹² co stanowi 0,65 % ogólnej powierzchni gminy.

1.6.5. Topograficzne działy wodne¹³.

Rejon gminy Lipinki Łużyckie należy do dorzecza Nysy Łużyckiej stąd wyznaczone działy wodne są głównie III i IV rzędu. Działy wodne III rzędu wyznaczają zlewnie rzek Lubszy i Skrody. Gęstą sieć dopływów tych rzek wyznaczają działy wodne IV rzędu. Dział wodny V rzędu wyznaczono dla Kościelnej, będącej dopływem Skrodzicy. Wszystkie wydzielone działy są działami pewnymi. Tylko na niektórych ich odcinkach, w równinie powierzchni zlewni Skrody, gdzie sieć odwodnieniowa uległa przeobrażeniu, zaznaczono bramy wodne.

⁹ Tabela o charakterze wyłącznie informacyjnym. Scalone części wód powierzchniowych (SCWP) nie są używane w aktualnym Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*.

¹⁰ Według ewidencji gruntów, 2021.

¹¹ Według ewidencji gruntów, 2021.

¹² Według ewidencji gruntów, 2021.

¹³ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006), M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006), M-33-18-B Trzebień (Kaniecki, Puk, 2006) i M-33-19-A Żary (Kaniecki, Sobkowiak, 2006).

1.6.6. Charakterystyka hydrologiczna¹⁴.

Charakterystykę hydrologiczną wód powierzchniowych na obszarze gminy utrudnia brak posterunków wodowskazowych IMGW, rejestrujących stany i przepływy na rzekach. Rzeki odwadniające analizowany obszar charakteryzują się śnieżno – deszczowym reżimem zasilania. W średniorocznym przebiegu zmienności stanów wody i przepływów zaznacza się dwuokresowa struktura, złożona z długotrwałego i wczesnie rozpoczynającego się wezbrania o niskim i stabilnym charakterze oraz długotrwałego sezonu stabilnej niżówki. Wezbranie zimowo – wiosenne jest wywołane topnieniem śniegu oraz rozmarzaniem gruntu. Wezbrania roztopowe na tym obszarze występują od lutego – marca do kwietnia. Po osiągnięciu kulminacji wiosennej zaznacza się powolne, a czasem dość gwałtowne obniżanie stanów i przepływów aż do jesieni. Od czerwca do sierpnia zaznaczają się niżówki letnie. Również w okresie letnim występują wezbrania opadowe (V – VIII) spowodowane gwałtownymi, a także długotrwałymi opadami. Od października, w wyniku zmniejszonego parowania, stany wody w ciekach wykazują tendencję wzrostową. Niekiedy niżówka letnia przedłuża się i przechodzi w niżówkę zimową, która uwarunkowana jest długotrwałym utrzymywaniem się ujemnych temperatur powietrza. W tym też okresie na rzekach pojawiają się zjawiska lodowe. Na analizowanym obszarze pojawiają się one między 21 a 31 grudnia i zanikają przed końcem lutego. Średni czas ich trwania w zlewni Lubszy nie przekracza 15 dni. Przy wysokich stanach na Lubszy mogą powstawać zatopy lodowe, jednakże dotyczy to najczęściej rejonów przy ujściu do Nysy Łużyckiej, a więc poza granicami gminy. Na rzece Skrodzie przeważnie nie obserwuje się zjawisk lodowych oraz pokrywy lodowej.

LUBSZA:

Średni roczny przepływ Lubszy przy jej ujściu (poza granicami gminy) osiąga wartość 3,4 m³s, natomiast maksymalna rozpiętość wahań jej stanów wody wynosi 2,0 m. Średni odpływ jednostkowy dla rzek analizowanego obszaru, będący miarą zasobności wodnej ich zlewni, kształtuje się w granicach od 4 do 5 dm³s⁻¹km² i jest nieco niższy od średniego odpływu jednostkowego dla Polski wynoszącego 5,5 dm³s⁻¹km². Średni niski odpływ jednostkowy dla zlewni Lubszy kształtuje się w granicach 1 – 1,5 dm³s⁻¹km². Odpływ półrocza zimowego jest tu wyższy od odpływu półrocza letniego. Z kolei udział odpływu pochodzenia podziemnego w ogólnej masie odpływu w zlewni Lubszy mieści się w granicach od 30 do 45 %, co świadczy o mniejszej niż przeciętnej zdolności retencyjnej jej zlewni.

SKRODA:

Charakterystykę hydrologiczną wód powierzchniowych zlewni Skrody przedstawiono na podstawie danych dotyczących stanów wód i przepływów rzeki Skrody w profilu Przewoźniki (poza granicami gminy). Analizowany obszar położony jest w strefie przeciętnych odpływów. Średnia wartość odpływu jednostkowego dla zlewni Skrody w profilu Przewoźniki jest niższa od średniej dla Polski ($q = 5,5 \text{ dm}^3\text{s}^{-1}\text{km}^2$) i wynosi $q = 4,82 \text{ dm}^3\text{s}^{-1}\text{km}^2$ przy wartościach ekstremalnych $q_{\max} = 101 \text{ dm}^3\text{s}^{-1}\text{km}^2$ i $q_{\min} = 0,046 \text{ dm}^3\text{s}^{-1}\text{km}^2$. Odpływ z półrocza zimowego ($q = 6,91 \text{ dm}^3\text{s}^{-1}\text{km}^2$) jest wyższy od odpływu półrocza letniego ($q = 2,74 \text{ dm}^3\text{s}^{-1}\text{km}^2$) i wynosi blisko 72 %. W strukturze odpływu rzeczno-ziemnego zaznacza się względną równowagę składowej powierzchniowej i podziemnej. Udział odpływu podziemnego na omawianym obszarze wynosi od 45 do 60 % odpływu całkowitego.

¹⁴ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006), M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006), M-33-18-B Trzebiel (Kaniecki, Puk, 2006) i M-33-19-A Żary (Kaniecki, Sobkowiak, 2006).

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

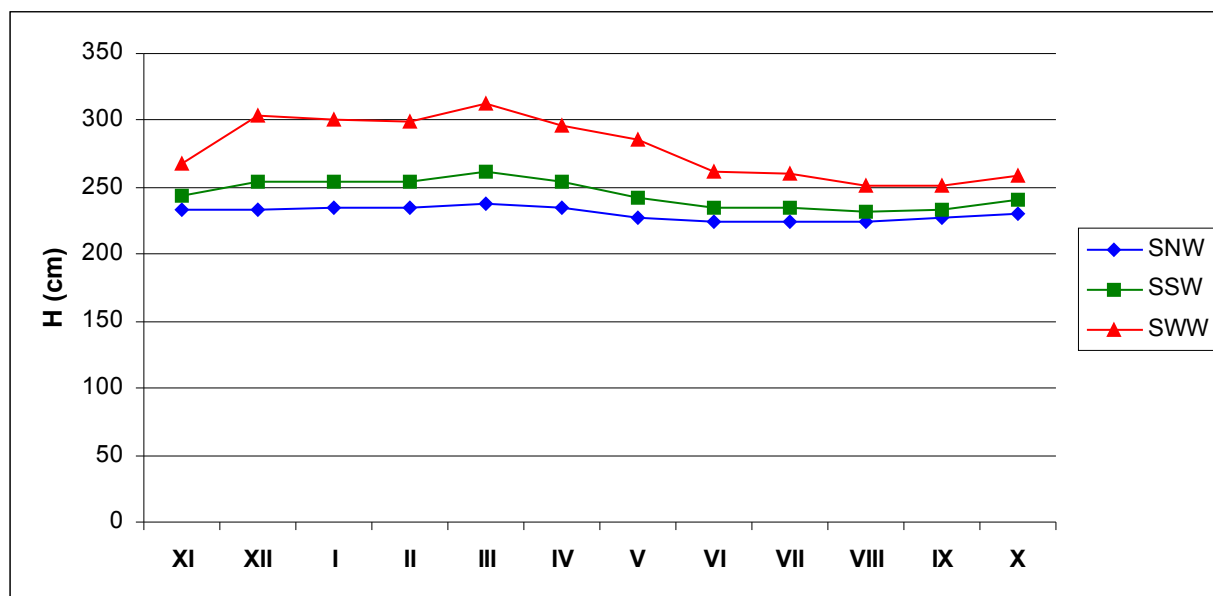
TABELA 23: Charakterystyczne miesięczne stany wody rzeki Skrody (cm) w okresie 1961 – 2000 na profilu Przewoźniki.

Stany	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Rok
NNW	206	205	204	204	204	207	205	202	201	201	202	202	201
SNW	233	234	235	235	238	235	228	225	224	224	227	230	231
SSW	244	254	255	255	262	254	242	235	235	232	233	241	245
SWW	268	303	301	299	313	296	285	262	261	251	251	259	279
WWW	347	447	452	452	464	450	444	403	472	387	332	390	472

Profil Przewoźniki – 113,89 m n.p.m., km biegu rzeki 3,3.
NNW – najniższa niska woda; **SNW** – średnia niska woda; **SSW** – średnia woda; **SWW** – średnia wielka woda; **WWW** – wysoka wielka woda.

Źródło: *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusz M-33-18-B Trzebieł (Kaniecki, Puk, 2006).

RYCINA 6: Charakterystyczne miesięczne stany wody rzeki Skrody (cm) w okresie 1961 – 2000 na profilu Przewoźniki.

Źródło: *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusz M-33-18-B Trzebieł (Kaniecki, Puk, 2006).

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

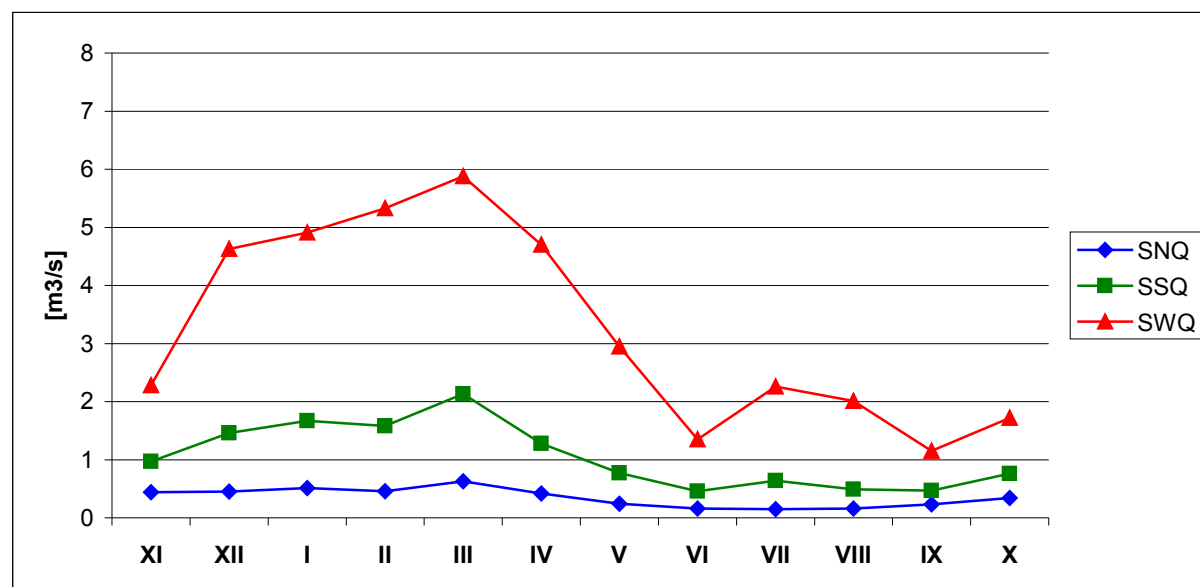
TABELA 24: Charakterystyczne przepływy wody rzeki Skrody (m^3/s) w okresie 1976 – 2000 na profilu Przewoźniki.

Przepływ	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Rok
NNQ	0,07	0,07	0,01	0,05	0,042	0,05	0,038	0,04	0,028	0,028	0,028	0,06	0,01
SNQ	0,44	0,45	0,51	0,46	0,63	0,42	0,24	0,16	0,15	0,16	0,23	0,34	0,10
SSQ	0,97	1,46	1,67	1,58	2,13	1,28	0,77	0,46	0,64	0,49	0,47	0,76	1,06
SWQ	2,28	4,63	4,91	5,33	5,88	4,70	2,95	1,35	2,26	2,01	1,15	1,72	10,5
WWQ	7,50	19,0	19,7	19,7	20,2	19,4	10,8	10,3	22,1	11,8	6,00	8,68	22,1

Profil Przewoźniki – 113,89 m n.p.m., km biegu rzeki 3,3.
NNQ – najniższy przepływ; **SNQ** – średni niski przepływ; **SSQ** – średni przepływ; **SWQ** – średni wysoki przepływ; **WWQ** – najwyższy przepływ.

Źródło: *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusz M-33-18-B Trzebieł (Kaniecki, Puk, 2006).

RYCINA 7: Charakterystyczne przepływy wody rzeki Skrody (m^3/s) w okresie 1976 – 2000 na profilu Przewoźniki.

Źródło: *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusz M-33-18-B Trzebieł (Kaniecki, Puk, 2006).

Ponadto w celu określenia wielkości przepływu na rzekach niekontrolowanych, w trakcie badań terenowych na potrzeby wykonania *Mapy Hydrograficznej*, wykonano jednorazowe pomiary przepływów chwilowych. Dla Skrody w Wierzbicinie (poniżej granic gminy) osiągnięto 05 lipca 2005 roku $0,23 m^3/s$, a dla Skródki w Karsówce (poniżej granic gminy) tego samego dnia osiągnięto $0,023 m^3/s$. Ponadto na Sienicy w Sieniawie Żarskiej (powyżej granic gminy) osiągnięto 01 lipca 2005 roku $0,025 m^3/s$.

1.6.7. Zagrożenia powodziowe.

Stopień zagrożenia powodziowego w dolinach rzecznych determinowany jest zarówno czynnikami naturalnymi, takimi jak: rzeźba terenu, gleba, budowa geologiczna, szata roślinna, natężenie opadów atmosferycznych, powierzchnia i ukształtowanie zlewni i jej poszczególnych dopływów, jak również czynnikami antropogenicznymi, takimi jak: regulacja koryt rzecznych, infrastruktura hydrotechniczna, stopień zagospodarowania dolin rzecznych.

Występujące na terenie gminy Lipinki Łużyckie cieką należą do dorzecza Odry, w obrębie zlewni rzeki Nysy Łużyckiej. Spływ wód z całego terenu koncentruje się na dwóch głównych ciekach: Lubszy i Skrody oraz ich mniejszych dopływach. Analizowane rzeki charakteryzują się niewielkimi spadkami (do 3 ‰). Żaden z cieków w granicach gminy Lipinki Łużyckie nie jest objęty badaniami monitoringowymi. Prowadzone są jedynie obserwacje poziomu wód oraz incydentalne pomiary przepływów na potrzeby badań naukowych.

Generalnie rzeki Lubsza i Skroda oraz ich lokalne dopływy mają charakter rzek nizinnych o reżimie opadowo – roztopowym. Typowe okresy wezbrań to luty i marzec (wezbrania roztopowe) oraz okres od maja do sierpnia (wezbrania opadowe). Lokalnie rzeki charakteryzują się przewagą przepływu laminarnego nad turbulentnym i zdecydowanie mniejszymi wezbraniem od rzek górskich. Cieką powierzchniowe w granicach administracyjnych gminy Lipinki Łużyckie ze względu na swój charakter można podzielić na dwa rodzaje. W północnej i wschodniej części gminy doliny rzek charakteryzują się lokalnie umiarkowanie stromymi zboczami. Wskutek większych, względnych spadków terenu oraz zwartych kształtów zlewni występowanie większych opadów deszczu może spowodować, że spływające wody zgromadzą się w dolinach i całą ich szerokością w sposób niekontrolowany spłyną poniżej. W tym rejonie zalewaniu ulegają zabudowania, które zostały wzniesione zbyt blisko koryta rzeki. W pozostałej części gminy cieką mają charakter typowo nizinny.

W naturalnych warunkach wody rzek Lubszy i Skrody oraz ich dopływów rozlewały się tutaj w swoich dolinach, tworząc tereny podmokłe. Wcześniejsze wylesienia i w konsekwencji zamierzona dominacja rolnego kierunku zagospodarowania terenu (zwłaszcza w centralnej i miejscami w południowej oraz północnej części gminy) sprawiły, że struktura sieci hydrograficznej obszaru gminy została w poważnym stopniu zmieniona antropogenicznie – w przewadze melioracjami. Stosunki wodne uległy więc znacznym przeobrażeniom. Wskutek działalności człowieka podmokłe tereny zostały częściowo zmeliorowane. Większość drobnych cieków poprzez pogłębienie i wyprostowanie koryt ma obecnie charakter kanałów i rowów melioracyjnych i stanowi część systemu melioracyjnego. Na znacznych obszarach rowy melioracyjne tworzą ilościowo przeważający element struktury odwodnienia powierzchniowego. Większe cieką jak Lubsza i Sienica objęto systemem zabudowy hydrotechnicznej. Na rzekach tych wybudowano zastawki. Dodatkowo na Lubszy znajdują się korekcje progowe. Technicznej zabudowie brzegów zostały poddane koryta górnych odcinków Lubszy, Sienicy, Skrody, Skrodzicy, Kościelnej oraz w całości Pluskawy. Tylko niewielkie obszary zostały objęte zabiegami drenarskimi. Zlokalizowane są one między innymi pomiędzy miejscowościami Boruszyn, Cisowa i Zajątek. W południowej części gminy (dorzecze Skrody) powstało także kilkanaście stawów hodowlanych a wody, które były na tym obszarze naturalnie retencjonowane są obecnie retencjonowane sztucznie i odprowadzane do koryta rzeki.

Wskutek zimowych i wiosennych roztopów oraz letnich gwałtownych opadów okresowo występują lokalne podtopienia w rejonie Lipinek Łużyckich i Suchleba (zlewnia Lubszy) i Grotowa (zlewnia Skrody). Przykładowo w 2011 roku zostało podtopionych 20 ha użytków rolnych i 10 ha nieużytków. W porównaniu z wezbraniem letnimi, wezbrania zimowe w obu zlewniach są rzadsze i charakteryzują się wielokrotnie mniejszymi stratami materialnymi. Istotnymi powodami podtopień, poza czynnikami naturalnymi, są przede wszystkim:

- niedrożne i zatkane (zasypane) rowy odwadniające;
- zarośnięte brzegi, a nawet koryta rowów, kanałów i rzek;
- zatkane przepusty drogowe.

Dla uniknięcia większych szkód powodowanych przez podtopienia należy ograniczyć inwestowanie na terenach narażonych na zalewy powodziowe. W dokumentach planistycznych powinno wprowadzać się zakazy zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej na terenach podatnych na powódzie, podtopienia i erozję. Ponadto należy dążyć do ochrony terenów zielonych położonych wzdłuż cieków wodnych oraz do ograniczenia procesów erozyjnych.

Niezbędne jest trwałe zadarnienie i zalesienie terenów o dużej aktywności procesów erozyjnych. Trzeba dążyć do zwiększenia naturalnej retencji lasów, ograniczając tereny regresji drzewostanów i prowadząc ich przebudowę. W celu częściowego ograniczenia skutków potencjalnych kataklizmów prowadzi się także prace hydrotechniczne zmierzające między innymi do rozbudowy systemu małej retencji czy udrożnienia i obudowania brzegów cieków. Na terenie gminy nie ma i nie planuje się budowy wałów przeciwpowodziowych oraz większych zbiorników retencyjnych. Ważną kwestią są także modernizacja urządzeń melioracyjnych oraz niedopuszczanie do zainwestowania naturalnych terenów zalewowych czyli polderów. Poldery mają za zadanie spłaszczenia (obniżenia stanu) przemieszczających się wód powodziowych.

Należy podkreślić, że obszar Polski został pokryty siecią radarów meteorologicznych. Wspecjalizowane stacje prowadzą stały monitoring atmosfery. W przypadku prawdopodobieństwa wystąpienia gwałtownych opadów, odpowiednie służby powiatowe i gminne zostaną powiadomione z kilkugodzinnym uprzedzeniem. Prowadzone przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Nadzór Wodny w Lubsku prace posiadają obecnie głównie charakter remontowy / utrzymaniowy. Postulowane (przez wyżej wymieniony Nadzór Wodny) są prace modernizacyjne na rzece Lubszy w granicach obrębów Lipinki Łużyckie i Suchleb. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*¹⁵ jak i projekt *Planu przeciwdziałania skutkom suszy* nie wskazują działań (inwestycji) rekomendowanych do realizacji bezpośrednio na obszarze gminy Lipinki Łużyckie.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią (Q_{10%} – obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat oraz Q_{1%} – obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat), ujęte na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne. Obejmują one tereny najbliżej przyległe do koryta rzeki Skrody na całym jej biegu w granicach gminy. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy szczególne w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, w tym zakazy wynikające między innymi z art. 77 ust. 1 pkt 3 wyżej wymienionej ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne. Występują tu także tereny ujęte na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q_{0,2%}). Dotyczą one także całego gminnego odcinka doliny rzeki Skrody, w szerszym zakresie niż obszary szczególnego zagrożenia powodzią (Q_{10%} i Q_{1%}). W zdecydowanej większości dolina rzeki Skrody zajęta jest tu przez obszary leśne, w mniejszym stopniu przez tereny użytków rolnych. Nie występuje tu sieć osadnicza.

Dla przepływających przez obszar gminy cieków, dla których dotychczas nie określono obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, oraz które nie zostały wyznaczone do opracowania map zagrożenia i ryzyka powodziowego, jako bezpieczne granice zabudowy należy przyjąć zasięg lokalnych podtopień (największa powódź historyczna zbliżona do Q_{1%} – wody stuletniej). Powyższe dane będą miały charakter informacyjny o zagrożeniu powodziowym i są to tereny, podobnie jak obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których nie powinno się wprowadzać nowych inwestycji, a w szczególności inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dotyczy to przede wszystkim terenów bezpośrednio przyległych do doliny rzeki Lubszy (Brzostowa, Lipinki Łużyckie, Sieciejów, Suchleb) oraz jej większych dopływów – Sienicy (Lipinki Łużyckie) i Żeleznika (Górka).

¹⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie przyjęcia *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (Dz. U. z dnia 1 grudnia 2016 roku, poz. 1938).

1. 7. Gleby.

1.7.1. Ogólna charakterystyka gleb¹⁶.

Wytworzenie się określonych profilów glebowych oraz ich przydatność rolnicza pozostaje w ścisłym związku z budową geologiczną i morfologią danego obszaru. Natomiast skład mineralny i właściwości gleb są uzależnione przede wszystkim od rodzaju skały macierzystej, panującego klimatu i występującej szaty roślinnej. Na kształtowanie się rolniczej przydatności gleb poza rzeźbą terenu i klimatu mają również duży wpływ czynniki glebowe takie jak: skład mechaniczny, miąższość poziomu próchnicznego oraz głębokość występowania szkieletu.

Na terenie gminy gleby wykształciły się w nawiązaniu do warunków litologicznych. Najbardziej charakterystyczne dla przeważającej części gminy są powstałe na utworach zwięźlejszych (piaskach gliniastych, glinach morenowych i utworach pyłowych) gleby płowe właściwe, a także gleby płowe bielicowane oraz gleby rdzawe właściwe. Te ostatnie występują na stokach wysoczyzny morenowej. Spiaszczone fragmenty moren czołowych zajmują gleby bielicowe i bielice. Duże połacie tych gleb porastają obecnie lasy. W dolinie rzeki Lubszy miejscami powstały mady, należące do gleb młodych wytworzonych ze współczesnych osadów aluwialnych. Generalnie wartość gleb na terenie gminy Lipinki Łużyckie należy ocenić jako bardzo przeciętną z dużym udziałem gleb najsłabszych.

1.7.2. Kompleksy glebowo – rolnicze¹⁷.

TABELA 25: Gmina Lipinki Łużyckie – kompleksy rolniczej przydatności gleb.

Kompleksy	Grunty orne							Użytki zielone	
	2	4	5	6	7	8	9	2z	3z
Struktura (%) ogółem	5	10	30	37,5	17,5			60	40
Kompleksy: 2 – pszenney dobry. 4 – żytni bardzo dobry. 5 – żytni dobry. 6 – żytni słaby. 7 – żytni bardzo słaby. 8 – zbożowo-pastewny mocny. 9 – zbożowo-pastewny słaby. 2z – użytki zielone średnie. 3z – użytki zielone słabe i bardzo słabe.									

Według podziału Polski na regiony glebowo – rolnicze dokonanego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach (1987) obszar gminy Lipinki Łużyckie należy do Regionu Jasieńskiego. Region Jasieński posiada przewagę gleb zaliczanych do kompleksu 4, 5 i 6, z dużym udziałem gleb kompleksu 6.

Gleby kompleksu 2 (pszenney dobry) tworzą większe powierzchnie w okolicach Lipinek Łużyckich. Tworzą go głównie gleby brunatne i brunatne wylugowane, wykształcone najczęściej z glin lub z piasków gliniastych mocnych na glinach. Mają one uregulowane stosunki wodne i są zasobne w składniki pokarmowe. Zapewniają wysokie plony roślin uprawnych i warzyw.

¹⁶ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsco (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006), M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006), M-33-18-B Trzebiel (Kaniecki, Puk, 2006) i M-33-19-A Żary (Kaniecki, Sobkowiak, 2006) oraz w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsco (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-18-B Trzebiel (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-19-A Żary (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

¹⁷ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsco (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-18-B Trzebiel (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-19-A Żary (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

Gleby kompleksu 4 (żytni bardzo dobry) tworzą większe powierzchnie w okolicach Grotowa i Lipinek Łużyckich. Są to przeważnie gleby płowe, brunatne wylugowane i czarne ziemie, wykształcone przeważnie z piasków gliniastych lekkich na glinie. Wykazują dobre uwilgotnienie i są zasobne w składniki pokarmowe. Są one jednak bardzo wrażliwe na zabiegi agrotechniczne i nawożenie, a optymalny poziom plonów zapewniają przy właściwej uprawie. Na terenie gminy Lipinki Łużyckie gleby tego kompleksu zajmują 10 % z ogółu gruntów ornych.

Kompleks 5 (żytni dobry) tworzy większe powierzchnie w okolicach Górki oraz Brzostowej i Sieciejowa. Tworzą go w zasadzie gleby brunatne wylugowane i płowe wykształcone z piasków gliniastych lekkich na glinie. Są to gleby wrażliwe na uprawę, nawożenie i okresy suche. Większość z nich wykazuje odczyn kwaśny i niedobory przyswajalnych dla roślin składników pokarmowych. Na terenie gminy Lipinki Łużyckie gleby tego kompleksu zajmują 30 % z ogółu gruntów ornych.

Gleby kompleksu 6 (żytni słaby) obejmują większe powierzchnie między innymi w okolicach Lipinek Łużyckich jak i na terenie całej gminy. Stanowią go gleby bielcowe wykształcone z piasków gliniastych lekkich lub piasków słabogliniastych, podścielonych najczęściej piaskami luźnymi. Są to gleby na ogół mało urodzajne ze względu na słabo rozwinięty kompleks sorpcyjny, dużą przepuszczalność, a co za tym idzie ubogie w przyswajalne składniki pokarmowe. Mają przeważnie odczyn kwaśny. Niedobór opadów atmosferycznych powoduje obniżkę plonów uprawianych na nich roślin. Na terenie gminy Lipinki Łużyckie gleby tego kompleksu zajmują 37,5 % z ogółu gruntów ornych.

Kompleks 7 (żytni bardzo słaby) występuje na znacznych powierzchniach w okolicach Lipinek Łużyckich. Stanowią go najczęściej gleby bielicoziemne wykształcone z piasków słabogliniastych na piaskach luźnych.

Wśród kompleksów rolniczej przydatności użytków zielonych przeważa kompleks 2z (użytki zielone średnie). Dominuje on wśród łąk i pastwisk na tym terenie. W zależności od położenia gleby tworzące kompleks 2z należą do gleb torfowych, mułowo – torfowych, murszowo – mineralnych oraz mad najczęściej wykształconych na piaskach luźnych lub rzadziej na glinach. W zależności od siedliska i położenia występują duże wahania poziomu wód podziemnych, łącznie ze stagnowaniem wody na powierzchni.

1.7.3. Bonitacja gleb.

Klasyfikacja bonitacyjna ma na celu ustalenie wartości produkcyjnej gleb na podstawie badań terenowych odkrywek. Szczególną uwagę poświęca się cechom morfologicznym profilu glebowego, właściwościom fizycznym gleb i niektórym chemicznym. Uwzględnia się także konfigurację terenu, stosunki wilgotnościowe, położenie, itp.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 26: Gmina Lipinki Łużyckie – grunty orne według klas bonitacyjnych¹⁸.

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w ha	Struktura w (%)
I	–	–
II	–	–
III a	19,8322	0,66
III b	199,8392	6,65
IV a	530,8476	17,66
IV b	679,8571	22,61
V	1036,3295	34,47
VI	539,7220	17,95

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

TABELA 27: Gmina Lipinki Łużyckie – użytki zielone ogółem według klas bonitacyjnych¹⁹.

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w ha	Struktura w (%)
I	–	–
II	–	–
III	29,9436	3,99
IV	505,1906	67,24
V	194,9082	25,94
VI	21,2496	2,83

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

TABELA 28: Gmina Lipinki Łużyckie – sady, łąki i pastwiska według klas bonitacyjnych²⁰.

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w ha			Struktura w (%)		
	Sady	Łąki	Pastwiska	Sady	Łąki	Pastwiska
I	–	–	–	–	–	–
II	–	–	–	–	–	–
III	0,0719	26,1656	3,7061	1,03	6,79	1,03
IV	1,4493	278,7153	225,0260	20,79	72,36	62,66
V	3,4486	73,8886	117,5710	49,46	19,18	32,74
VI	2,0020	6,4300	12,8176	28,72	1,67	3,57

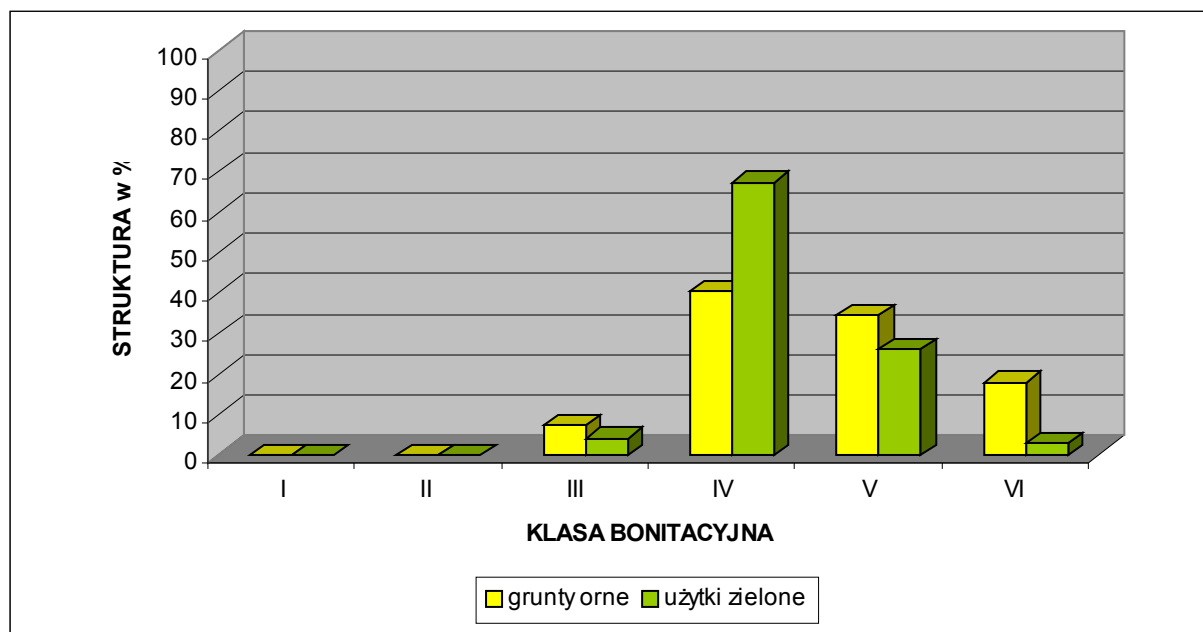
Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

¹⁸ Według ewidencji gruntów, 2021.

¹⁹ Według ewidencji gruntów, 2021.

²⁰ Według ewidencji gruntów, 2021.

RYCINA 8: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura powierzchni gruntów orných i użytków zielonych według klas bonitacyjnych²¹.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

Z powyższego zestawienia wynika, że na terenie gminy Lipinki Łużyckie nie ma najlepszych gleb zaliczanych do I i II klasy bonitacyjnej. Grunty orne dobrej jakości, będące w III klasie bonitacyjnej, stanowią tylko 7,31 % ogółu. Grunty orne średniej jakości czyli IV klasy bonitacyjnej to 40,27 % ogółu, zaś grunty orne słabe i bardzo słabe V i VI klasy bonitacyjnej stanowią aż 52,42 % ogółu gruntów orných. Udział użytków zielonych (sady, łąki i pastwiska), będących w III klasie bonitacyjnej wynosi zaledwie 3,99 %. Użytki zielone średniej jakości czyli IV klasy bonitacyjnej to 67,24 % ogółu, zaś użytki zielone słabe i bardzo słabe V i VI klasy bonitacyjnej stanowią 28,77 % ogółu użytków zielonych. Wśród użytków zielonych najlepszą bonitacją charakteryzują się łąki (79,15 % w III i IV klasie) oraz pastwiska (63,69 % w III i IV klasie), zaś najłagodszą sady (21,82 % w klasach III i IV).

Zaprezentowane poniżej tabele prezentują szczegółowe dane dotyczące powierzchni oraz struktury bonitacyjnej gruntów orných, sadów, łąk, pastwisk i użytków zielonych ogółem, według poszczególnych obrębów zlokalizowanych na terenie gminy Lipinki Łużyckie.

²¹ Według ewidencji gruntów, 2021.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

POWIERZCHNIA W HA:TABELA 29: Gmina Lipinki Łużyckie – powierzchnia gruntów ornych według klas bonitacyjnych²².

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna gruntów ornych – powierzchnia w ha							
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI
Boruszyn	–	–	–	21,4686	100,0806	86,1640	63,1887	29,2504
Brzostowa	–	–	–	17,6628	37,9973	59,7471	66,2392	14,5236
Cisowa	–	–	–	–	14,9800	40,6659	31,2954	5,7900
Górka	–	–	4,6600	48,5387	46,6702	49,2103	52,7265	24,4567
Grotów	–	–	–	2,4800	71,9899	81,0623	210,7564	64,1770
Lipinki Łużyckie	–	–	14,8122	63,1702	99,1561	90,2182	236,4677	142,5741
Pietrzyków	–	–	0,3600	12,6389	78,8372	124,2603	100,9922	94,5677
Piotrowice	–	–	–	–	–	0,9200	12,8719	17,3700
Sieciejów	–	–	–	17,5000	50,0300	40,2778	63,7647	30,0080
Suchleb	–	–	–	–	1,6005	4,1132	35,0471	46,0901
Tyliczki	–	–	–	16,3800	20,4958	38,2773	60,5889	18,8053
Zajączek	–	–	–	–	9,0100	64,9407	102,3908	52,1091

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

TABELA 30: Gmina Lipinki Łużyckie – powierzchnia użytków zielonych ogółem według klas bonitacyjnych²³.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna użytków zielonych ogółem – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Boruszyn	–	–	3,0200	50,2502	9,3710	0,3628
Brzostowa	–	–	–	22,8725	6,9597	2,9145
Cisowa	–	–	–	20,6322	2,6707	–
Górka	–	–	3,6691	49,3206	11,1550	0,2600
Grotów	–	–	17,0256	137,8955	20,0082	0,9200
Lipinki Łużyckie	–	–	4,7989	101,0672	66,4100	6,4784
Pietrzyków	–	–	1,2700	48,1238	14,0139	1,2200
Piotrowice	–	–	–	6,5995	4,2881	0,3500
Sieciejów	–	–	–	15,4598	9,1089	3,7000
Suchleb	–	–	–	10,3668	16,6762	2,8445
Tyliczki	–	–	–	4,0382	17,6533	1,8194
Zajączek	–	–	0,1600	38,5643	16,5932	0,3800

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

²² Według ewidencji gruntów, 2021.²³ Według ewidencji gruntów, 2021.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 31: Gmina Lipinki Łużyckie – powierzchnia sadów według klas bonitacyjnych²⁴.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna sadów – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Boruszyn	–	–	–	0,1400	–	0,3628
Brzostowa	–	–	–	–	–	–
Cisowa	–	–	–	–	–	–
Górka	–	–	0,0719	0,0393	–	–
Grotów	–	–	–	0,6000	0,9500	–
Lipinki Łużyckie	–	–	–	0,4400	1,5086	1,6392
Pietrzyków	–	–	–	0,1500	0,2000	–
Piotrowice	–	–	–	–	–	–
Sieciejów	–	–	–	0,0800	0,0700	–
Suchleb	–	–	–	–	0,4000	–
Tyliczki	–	–	–	–	0,3200	–
Zajączek	–	–	–	–	–	–

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

TABELA 32: Gmina Lipinki Łużyckie – powierzchnia łąk według klas bonitacyjnych²⁵.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna łąk – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Boruszyn	–	–	3,0200	16,2309	5,5500	–
Brzostowa	–	–	–	15,9769	4,4845	2,0100
Cisowa	–	–	–	18,0159	–	–
Górka	–	–	1,7100	27,7631	2,8700	–
Grotów	–	–	17,0256	91,9731	9,4555	0,5800
Lipinki Łużyckie	–	–	2,9800	33,3925	19,8074	0,9000
Pietrzyków	–	–	1,2700	35,6108	3,7900	0,1400
Piotrowice	–	–	–	4,4400	3,8700	0,3500
Sieciejów	–	–	–	4,9408	4,3800	2,4500
Suchleb	–	–	–	1,2831	7,0612	–
Tyliczki	–	–	–	2,4000	0,3600	–
Zajączek	–	–	0,1600	26,6882	12,2600	–

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

²⁴ Według ewidencji gruntów, 2021.

²⁵ Według ewidencji gruntów, 2021.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 33: Gmina Lipinki Łużyckie – powierzchnia pastwisk według klas bonitacyjnych²⁶.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna pastwisk – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Boruszyn	–	–	–	33,8793	3,8210	–
Brzostowa	–	–	–	6,8956	2,4752	0,9045
Cisowa	–	–	–	2,6163	2,6707	–
Górka	–	–	1,8872	21,5182	8,2850	0,2600
Grotów	–	–	–	45,3224	9,6027	0,3400
Lipinki Łużyckie	–	–	1,8189	67,2347	45,0940	3,9392
Pietrzyków	–	–	–	12,3630	10,0239	1,0800
Piotrowice	–	–	–	2,1595	0,4181	–
Sieciejów	–	–	–	10,4390	4,6589	1,2500
Suchleb	–	–	–	9,0837	9,2150	2,8445
Tyliczki	–	–	–	1,6382	16,9733	1,8194
Zajączek	–	–	–	11,8761	4,3332	0,3800

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

STRUKTURA W %:TABELA 34: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura gruntów ornych według klas bonitacyjnych²⁷.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna gruntów ornych – struktura w %							
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI
Boruszyn	–	–	–	7,15	33,34	28,71	21,05	9,75
Brzostowa	–	–	–	9,00	19,37	30,46	33,77	7,40
Cisowa	–	–	–	–	16,15	43,85	33,75	6,24
Górka	–	–	2,06	21,45	20,63	21,75	23,30	10,81
Grotów	–	–	–	0,58	16,72	18,83	48,96	14,91
Lipinki Łużyckie	–	–	2,29	9,77	15,34	13,96	36,58	22,06
Pietrzyków	–	–	0,09	3,07	19,15	30,19	24,53	22,97
Piotrowice	–	–	–	–	–	2,95	41,31	55,74
Sieciejów	–	–	–	8,68	24,82	19,98	31,63	14,89
Suchleb	–	–	–	–	1,84	4,74	40,35	53,07
Tyliczki	–	–	–	10,60	13,26	24,77	39,20	12,17
Zajączek	–	–	–	–	3,94	28,43	44,82	22,81

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

²⁶ Według ewidencji gruntów, 2021.

²⁷ Według ewidencji gruntów, 2021.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 35: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura użytków zielonych ogółem według klas bonitacyjnych²⁸.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna użytków zielonych ogółem – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Boruszyn	–	–	4,79	79,76	14,87	0,58
Brzostowa	–	–	–	69,85	21,25	8,90
Cisowa	–	–	–	88,54	11,46	–
Górka	–	–	5,70	76,58	17,32	0,40
Grotów	–	–	9,68	78,42	11,38	0,52
Lipinki Łużyckie	–	–	2,68	56,54	37,15	3,62
Pietrzyków	–	–	1,97	74,46	21,68	1,89
Piotrowice	–	–	–	58,73	38,16	3,11
Sieciejów	–	–	–	54,69	32,22	13,09
Suchleb	–	–	–	34,69	55,80	9,52
Tyliczki	–	–	–	17,18	75,09	7,74
Zajączek	–	–	0,29	69,24	29,79	0,68

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

TABELA 36: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura sadów według klas bonitacyjnych²⁹.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna sadów – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Boruszyn	–	–	–	27,84	–	72,16
Brzostowa	–	–	–	–	–	–
Cisowa	–	–	–	–	–	–
Górka	–	–	64,66	35,34	–	–
Grotów	–	–	–	38,71	61,29	–
Lipinki Łużyckie	–	–	–	12,26	42,05	45,69
Pietrzyków	–	–	–	42,86	57,14	–
Piotrowice	–	–	–	–	–	–
Sieciejów	–	–	–	53,33	46,67	–
Suchleb	–	–	–	–	100,00	–
Tyliczki	–	–	–	–	100,00	–
Zajączek	–	–	–	–	–	–

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

²⁸ Według ewidencji gruntów, 2021.

²⁹ Według ewidencji gruntów, 2021.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 37: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura łąk według klas bonitacyjnych³⁰.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna łąk – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Boruszyn	–	–	12,18	65,44	22,38	–
Brzostowa	–	–	–	71,10	19,96	8,94
Cisowa	–	–	–	100,00	–	–
Górka	–	–	5,29	85,84	8,87	–
Grotów	–	–	14,30	77,27	7,94	0,49
Lipinki Łużyckie	–	–	5,22	58,50	34,70	1,58
Pietrzyków	–	–	3,11	87,26	9,29	0,34
Piotrowice	–	–	–	51,27	44,69	4,04
Sieciejów	–	–	–	41,98	37,21	20,81
Suchleb	–	–	–	15,38	84,62	–
Tyliczki	–	–	–	86,96	13,04	–
Zajączek	–	–	0,41	68,24	31,35	–

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

TABELA 38: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura pastwisk według klas bonitacyjnych³¹.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna pastwisk – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Boruszyn	–	–	–	89,86	10,14	–
Brzostowa	–	–	–	67,11	24,09	8,80
Cisowa	–	–	–	49,49	50,51	–
Górka	–	–	5,91	67,35	25,93	0,81
Grotów	–	–	–	82,01	17,38	0,62
Lipinki Łużyckie	–	–	1,54	56,94	38,19	3,34
Pietrzyków	–	–	–	52,68	42,72	4,60
Piotrowice	–	–	–	83,78	16,22	–
Sieciejów	–	–	–	63,86	28,50	7,65
Suchleb	–	–	–	42,96	43,58	13,45
Tyliczki	–	–	–	8,02	83,08	8,91
Zajączek	–	–	–	71,59	26,12	2,29

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

³⁰ Według ewidencji gruntów, 2021.

³¹ Według ewidencji gruntów, 2021.

1. 8. Roślinność.

1.8.1. Regionalizacja geobotaniczna.

Według geobotanicznego podziału Polski (W. Szafer, B. Pawłowski, 1973) obszar gminy Lipinki Łużyckie należy do następujących jednostek:

- Państwo: Holarktyka;
- Obszar: Euro – Syberyjski;
- Prowincja: Niżowo – Wyżynna;
- Dział: Bałtycki;
- Poddział: Pas Wielkich Dolin;
- Kraina: Wielkopolsko – Kujawska;
- Okręg: Lubuski.

1.8.2. Potencjalna roślinność naturalna³².

Obszar gminy jest stosunkowo mało zróżnicowany pod względem potencjalnej roślinności naturalnej. Większą część gminy zajmują środkowoeuropejskie niżowe dąbrowy acidofilne z panującym dębem bezszypułkowym (*Calamagrostis – Quercetum petraeae*). Wśród tego siedliska występują płatami środkowoeuropejski grąd w postaci nizinno – wyżynnej (*Galio – Carpinetum colinum*) oraz bór sosnowy (*Leucobro – Pinetum*). Natomiast dolina rzeki Lubszy stanowi siedlisko łągów wierzbowo – topolowych (*Salici – Populetum*) i jesionowo – wiązowych (*Ficario – Ulmetum*). Gmina Lipinki Łużyckie leży w naturalnych granicach zasięgowych buka zwyczajnego (*Fagus sylvatica*), cisa pospolitego (*Taxus baccata*), wiciokrzewiu (*Lonicera periclymenum*) i wrzośca bagiennego (*Erica tetralix*). Z drugiej strony objęta jest zasięgami gatunków posiadających swoje optimum na południe od linii zlodowacenia bałtyckiego, a więc bzu koralowego (*Sambucus racemosa*) i świerku pospolitego (*Picea abies*). Leży jednak poza zasięgiem jodły pospolitej (*Abies alba*).

Obecny charakter roślinności to efekt przekształceń środowiska przez gospodarkę człowieka. Znaczna część lasów została zastąpiona przez użytki rolne i tereny zabudowane ze specyficzną roślinnością synantropijną i obcego pochodzenia, a tereny podmokłe w większości odwodniono. Obecnie północna (kompleksy leśne w dolinie rzeki Lubszy), częściowo zachodnia i wschodnia (kompleksy leśne), a nade wszystko południowa część gminy (dolina rzeki Kościelnej) posiada znaczącą wartość przyrodniczo – krajobrazową. Tereny te w dużej części objęte są istniejącą i projektowaną ochroną prawną w formie obszarów chronionego krajobrazu (Wschodnie Okolice Lubska i Bory Bogumiłowskie) oraz w ramach sieci przyrodniczej NATURA 2000 (Dolina Lubszy i Skroda). Za szczególnie cenne walory przyrodnicze gminy uznano występowanie rozległych borów bagiennych z wrzoścem bagiennym i licznymi ginącymi gatunkami roślin. Fragment tych borów podlega ochronie w rezerwacie przyrody „Wrzosiec”. Reasumując współczesna szata roślinna regionu jest mozaiką flory naturalnej, półnaturalnej i antropogenicznej, uformowanej w okresie kilku ostatnich stuleci. Reprezentują ją zbiorowiska leśne, murawowe, łąkowe, pastwiskowe, wodne, szuwarowe i torfowiskowe, a także segetalne i ruderalne. Za wyjątkiem terenów leżących w obrębie obszarów objętych ochroną oraz użytków rolnych pomiędzy Pietrzykowem a Piotrowicami stan środowiska przyrodniczego gminy nie został do tej pory szczegółowo rozpoznany. Brakuje aktualnego opracowania inwentaryzacyjnego dla terenu całej gminy.

³² Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-18-B Trzebiel (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-19-A Żary (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) oraz we *Wstępnej Inwentaryzacji Przyrodniczej Gminy Lipinki Łużyckie* (Lubuski Klub Przyrodników, 1993).

1.8.3. Zbiorowiska roślinne³³.

Zbiorowiska polne:

Pola uprawne zajęte są przez zbiorowiska *Euphorbio – Melandrietum*. Są to zbiorowiska zbudowane z chwastów segetalnych preferujących najżyźniejsze gleby. Dlatego można spotkać wśród nich szereg gatunków rzadkich i interesujących, między innymi: wilczomiecz drobny *Euphorbia exigua*, bniec dwudzielny *Melandrium noctiflorum*, komosa wonna *Chenopodium botrys*. Wśród takich zbiorowisk największy problem rolniczy to masowe występowanie następujących chwastów: przytulia czepna *Galium aparin*, gwiazdnica pospolita *Stellaria media*, owies głuchy *Avena fatua*, powój polny *Convolvulus arvensis* oraz szarłat szorstki *Amaranthus retroflexus*.

Zbiorowiska łąkowe:

Obszary trwale wylesione zajęte są głównie przez pola uprawne, ale częściowo także przez zbiorowiska łąkowe. Większe kompleksy łąk ciągną się w dolinie rzeki Lubszy i jej dopływów, a także w dolinie Pluskawy i innych mniejszych cieków. Miejscami są to łąki podtopione. Występują one na siedliskach świeżych z rzędu *Arrhenatheretalia*, zaś na siedliskach wilgotniejszych z rzędu *Molinietalia* i związku *Calthion*. Wyróżniają się one z otoczenia ogromnym bogactwem gatunkowym, odrębną bytującą tu fauną oraz są siedliskiem wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. W tej grupie najcenniejsze są szczególnie duże kompleksy takich zbiorowisk, gdyż tylko one zachowują samoistnie równowagę biologiczną, co zapewnia im większą odporność na niekorzystne oddziaływanie ze strony człowieka. łąki świeże charakteryzuje mniej zasobne w wodę siedlisko. W ich składzie florystycznym dominują: jaskier łąkowy *Ranunculus acris*, mniszek lekarski *Taraxacum officinale*, przetacznik ożankowy *Veronica chamaedrys*, szczaw łąkowy *Rumex acetosa*, mietlica pospolita *Agrostis capillaris*, tymotka łąkowa *Phleum pratense*, wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis* czy tomka wonna *Anthoxanthum odoratum*. łąki tego typu dominują w miejscach wylesionych, nie użytkowanych zbyt intensywnie, oddalonych od koryt rzecznych. W grupie łąk wilgotnych najczęściej spotykany jest zespół łąki ziołoroślowej ze zdrojówką błotną i bodziszkiem błotnym *Filipendulo – Geranietum*. Występuje ona na wilgotnych obrzeżach lasów łągowych, nad rowami melioracyjnymi i mniejszymi ciekami. Występują tu między innymi takie gatunki ciepłolubne jak: zdrojówka błotna *Filipendula ulmaria*, bodziszek błotny *Geranium sylvaticum*, kniec błotna *Caltha palustris*, sitowie leśne *Scirpus sylvaticus*, pępawa błotna *Crepis paludosa*, krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis* i inne.

Zbiorowiska wodne:

Ciekom i zbiornikom wodnym towarzyszą zbiorowiska azonalne: szuwarowe, błotne i wodne. Do najpospolitszych zbiorowisk szuwarowych należy szuwar trzcinowy z trzciną *Phragmites communis*, a także szuwar mozgowy z mozgą *Phalaris arundinacea*. Zbiorowiska roślinności wodnej, ze względu na zanieczyszczenia cieków i zbiorników, wykształcają się fragmentarycznie i w zubożonej postaci. Ciekawym zespołem spotykanym w zacienionych, okresowo wysychających małych zbiornikach wodnych na podłożu próchnicznego szlamu (bagienka śródlądne, rowy odwadniające) jest zespół okrzężnicy bagiennej *Hottonia palustris*.

³³ Częściowo na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-18-B Trzebień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-19-A Żary (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) oraz we *Wstępnej Inwentaryzacji Przyrodniczej Gminy Lipinki Łużyckie* (Lubuski Klub Przyrodników, 1993).

Zbiorowiska ruderalne i nitrofilne:

Na siedliskach ruderalnych odnotować można wiele interesujących gatunków adwentywnych (obcych dla flory krajowej), np.: zaśluz pospolity *Abutilion theophrasti*, szarłat biały *Amaranthus albus*, rukiewnik wschodni *Bunias orientalis*, pieprzycznik przydrożny *Cardaria draba*, dwurząd wąskolistny *Diploaxis tenuifolia*, niecierpek gruczołowaty *Impatiens glandulifera*, pieprzyca gęstokwiatowa *Lepidium densiflorum*, miecznica wąskolistna *Sisyrinchium berumndiana*.

Nitrofilne zbiorowiska ziólorośli i okrajków (klasa *Artemisietea*) są pospolite na obszarze gminy i stanowią ważny element jej szaty roślinnej. Na przydrożach i w rowach w otoczeniu wsi, na siedliskach pod silniejszym wpływem antropopresji pospolite są pasy fitocenozy *Urtica–Aegopodietum podagrariae* lub kadłubowe zbiorowiska agregacyjne pokrzywy *Urtica dioica* lub rzadziej bylicy pospolitej *Artemisia vulgaris*.

Najniższą wartość przyrodniczą mają fragmenty roślinności synantropijnej, tworzącej bądź nieużytki, bądź też początkowe stadia sukcesyjne w procesie renaturalizacji terenów silnie przekształconych w wyniku działalności człowieka.

Zbiorowiska dywanowe:

Na obszarach przekształconych antropogenicznie dość powszechnie występują zbiorowiska dywanowe czyli niska roślinność zasiedlająca zbitą, trudno przepuszczalną glebę miejsc wydeptywanych lub podlegających innej presji mechanicznej. Występują na poboczach szos, wzdłuż dróg i ścieżek oraz na placach parkingowych czy w szczelinach chodników. Te zbiorowiska grupowane są w obrębie rzędu *Plantaginetea majoris* i budowane przez odporne na wydeptywanie gatunki: wiechlinę roczną *Poa annua*, życicę trwałą *Lolium perenne*, babkę szerokolistną *Plantago major* i rdest ptasi *Polygonum aviculare s.1*.

Zieleń urządzona:

Uzupełnieniem powyższych zespołów roślinności naturalnej i półnaturalnej jest zieleń urządzona reprezentowana przez: zieleń parkową, ogrodową, cmentarną, przykościelną, a także przez szereg alei i szpalerów przydrożnych oraz skwerów. W otwartym krajobrazie rolniczym pełni ona nie tylko funkcję krajobrazowo – estetyczną, ale także ekologiczną, korzystnie wpływającą na mikroklimat oraz walory użytkowe środowiska, zwłaszcza rolniczego. Duże znaczenie ma także zieleń towarzysząca zabudowie wiejskiej oraz zieleń uprawnych sadów i ogrodów. Do najcenniejszych zespołów zieleni urządzonej na terenie gminy należą parki pałacowe, dworskie i krajobrazowe (Brzostowa, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Piotrowice, Sieciejów), przydrożne aleje oraz zieleń cmentarna (istniejąca bądź reliktowa praktycznie w każdej miejscowości) i przykościelna (Brzostowa, Grotów, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków).

1.8.4. Zbiorowiska leśne.

Tereny leśne są obszarami cennymi pod względem florystycznym, ekologicznym i krajobrazowym. Skupia się w nich większość chronionych i rzadkich gatunków roślin, występujących na terenie gminy. Gmina Lipinki Łużyckie charakteryzuje się znacznym zalesieniem. Lasy i grunty leśne zajmują tu powierzchnię 4454,91 ha³⁴ i stanowią 50,23 % powierzchni gminy. Samych lasów jest 4338,04 ha³⁵ co stanowi 48,91 % powierzchni gminy. Zbiorowiska

³⁴ Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną, 2019 rok według GUS 2021.

³⁵ 2019 rok według GUS 2021.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

leśne w postaci zwartych powierzchniowo kompleksów, powiązanych z systemem leśnym w gminach sąsiednich, występują przede wszystkim w południowej (na południe od Grotowa), południowo – wschodniej (na południe od Lipinek Łużyckich i Suchleba), północno – zachodniej (pomiędzy Zajączkiem, Tyliczkami, Piotrowicami, Pietrzykowem i Boruszynem) i północnej (dolina rzeki Lubszy) części gminy. W rejonie cieków wodnych obecność terenów leśnych, a także łąk i pól uprawnych decyduje o charakterystycznej, urozmaiconej fizjonomii tutejszego krajobrazu, tworząc swoistą mozaikę biocenotyczną, istotnie wpływającą na bioróżnorodność tego terenu.

Zbiorowiska leśne w dużej mierze zostały odkształcone w wyniku gospodarczej działalności człowieka. Panującym gatunkiem drzew jest sosna. Lasy o charakterze monokultur sosnowych mają najczęściej niewielką wartość przyrodniczą. Miejscami są to zbiorowiska wtórne, ze sztucznie nasadzoną sosną na siedliskach grądowych. Lasy na analizowanym terenie zajmują w większości siedliska o glebach ubogich i o zróżnicowanej rzeźbie, nieatrakcyjnej dla użytkowania rolniczego. Najcenniejsze drzewostany sosnowe znajdują się na glebach piaszczystych z domieszką gliny. Siedliska te charakteryzują strzeliste sosny i gęste runo czarnych jagód, borówek, paproci, mchów, grzybów i rozmaitych ziół. Do najcenniejszych leśnych siedlisk przyrodniczych należą łągi olszowe i olszowo – jesionowe zlokalizowane w dolinie rzeki Lubszy oraz bory bagiennie w rezerwacie przyrody „Wrzosiec”.

W kwalifikacji siedlisk leśnych siedliskowy typ lasu jest zasadniczą jednostką i stanowi podstawę do podejmowania w gospodarstwie leśnym wszelkich działań hodowlanych. Obejmuje on cały zespół fizycznych warunków środowiska geograficznego, odpowiadających określonym lasotwórczym gatunkom drzew. Znajomość charakterystyki poszczególnych siedlisk i drzewostanów oraz ich udział w danym zespole leśnym daje możliwość wyrobienia sobie ogólnego poglądu o charakterze lasu, jego walorach przyrodniczych i przydatności do pełnienia określonych funkcji ogólnospołecznych.

TABELA 39: Gmina Lipinki Łużyckie – typy siedliskowe lasu w 2019 roku.

Typ siedliskowy lasu	Symbol	Powierzchnia w ha	Struktura (%)
Bór świeży	Bśw	1083,04	24,97
Bór mieszany świeży	BMśw	1047,81	24,15
Bór wilgotny	Bw	341,58	7,87
Bór mieszany wilgotny	BMw	617,33	14,23
Bór bagienny	Bb	1,74	0,04
Bór mieszany bagienny	BMb	2,36	0,05
Las świeży	Lśw	50,83	1,17
Las mieszany świeży	LMśw	598,44	13,80
Las wilgotny	Lw	44,97	1,04
Las mieszany wilgotny	LMw	527,05	12,15
Las mieszany bagienny	LMb	4,15	0,10
Ols	OI	3,12	0,07
Ols jesionowy	OIJ	15,62	0,36

Źródło: Bank Danych o Lasach, 2021.

Z powyższego zestawienia wynika, że siedliska borowe stanowią 71,32 %, zaś lasowe 28,68 % ogólnej powierzchni lasów. Siedliska borowe reprezentowane są głównie przez bór świeży i bór mieszany świeży, które

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

stanowią odpowiednio 24,97 % i 24,15 % ogólnej powierzchni siedlisk borowych oraz 24,97 % i 24,15 % wszystkich siedlisk w gminie. Wśród siedlisk borowych wyróżnia się jeszcze bór mieszany wilgotny, stanowiący 19,95 % ogólnej powierzchni siedlisk borowych oraz 14,23 % wszystkich siedlisk w gminie. Zdecydowaną większość siedlisk borowych stanowią monokultury sosnowe. Siedliska lasowe są mniej rozpowszechnione, a dominują wśród nich las mieszany świeży i las mieszany wilgotny, stanowiące odpowiednio 48,10 % i 42,36 % ogólnej powierzchni siedlisk lasowych oraz 13,80 % i 12,15 % wszystkich siedlisk w gminie. Pozostałe siedliska lasowe są niewielkie, a wyróżniają się wśród nich las świeży i las wilgotny, stanowiące odpowiednio 4,09 % i 3,61 % ogólnej powierzchni siedlisk lasowych oraz 1,17 % i 1,04 % wszystkich siedlisk w gminie. Również niewielkie fragmenty powierzchni leśnych mają charakter naturalny, lub przynajmniej zbliżony do naturalnego. Zbiorowiska leśne o charakterze pierwotnym nie występują.

TABELA 40: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura drzewostanów w 2019 roku.

Typ drzewostanu	Symbol	Powierzchnia w ha	Struktura (%)
Sosna	So	3464,60	79,87
Świerk	Św	67,35	1,55
Jodła	Jd	3,79	0,09
Buk	Bk	16,93	0,39
Dąb	Db	382,16	8,81
Grab	Gb	0,51	0,01
Brzoza	Brz	263,97	6,09
Olsza	OI	127,66	2,94
Topola	Tp	1,74	0,04
Osika	Os	9,33	0,22

Źródło: Bank Danych o Lasach, 2021.

Dominującym gatunkiem drzewa na omawianym terenie jest sosna, stanowiąca blisko 80 % powierzchni wszystkich drzewostanów. Sosna tworzy rozległe monokultury, które zostały wprowadzone na ten teren przez człowieka na przełomie XIX i XX stulecia, na miejsce pierwotnych lasów mieszanych. Sośnie towarzyszą, znacznie słabiej reprezentowane, inne gatunki drzew, przede wszystkim: dąb, brzoza i olsza. Ogółem iglaste gatunki drzew stanowią 81,51 %, a liściaste 18,49 % powierzchni wszystkich drzewostanów, co świadczy o dużej nierównowadze obu rodzajów drzew.

W lasach, między innymi na terenie gminy Lipinki Łużyckie, kumulują się różne negatywne zjawiska pochodzenia abiotycznego, biotycznego i antropogenicznego, wpływające na ogólne osłabienie istniejących drzewostanów i całych ekosystemów leśnych. Podstawowym czynnikiem wpływającym na degradację tutejszych lasów są czynniki antropogeniczne. Spośród nich głównym źródłem zagrożenia dla lasów są przede wszystkim gazowe i pyłowe zanieczyszczenia powietrza emitowane przez przemysł (dwutlenek siarki, związki azotu i fluoru) oraz bezpośrednia ingerencja człowieka (nadmierna penetracja poza wyznaczonymi drogami, niewłaściwa gospodarka leśna w lasach prywatnych). Na osłabione lasy wskutek czynników antropogenicznych oddziałują także zagrożenia abiotyczne i biotyczne, a wśród nich przede wszystkim silne wiatry, susze i szkodniki. Stopień degradacji lasów ze względu na czynniki antropogeniczne uznano we wszystkich kompleksach leśnych w granicach gminy za średni, w skali: słaby – średni – silny³⁶. W północno – zachodniej części gminy

³⁶ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-18-B Trzebiel (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-19-A Żary (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

zdiagnozowano wówczas także średni stopień degradacji lasów przez czynniki abiotyczne, a w dolinie Lubszy poniżej Lipinek Łużyckich, także średni, przez czynniki biotyczne. Niezależnie od powyższego ekosystemy leśne nadal zachowują swoje najistotniejsze walory krajobrazowe, kulturowe i społeczne.

Część lasów (północno – zachodnia część gminy) wchodzi w skład tak zwanych Leśnych Kompleksów Promocyjnych. Leśny Kompleks Promocyjny „Bory Lubuskie” należy do Nadleśnictwa Lubsko (obręby: Brody, Jasień i Lubsko), a utworzono go 19 grudnia 1994 roku przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. Jest jednym z najstarszych leśnych kompleksów promocyjnych w Polsce. Zajmuje powierzchnię około 32000 ha. Jego celem jest trwale zachowanie lub odtwarzanie naturalnych walorów leśnych metodami racjonalnej gospodarki leśnej, prowadzonej na podstawach ekologicznych oraz integrowania celów trwałej gospodarki leśnej i aktywnej ochrony przyrody.

1. 9. Zwierzęta³⁷.

Według podziału zoogeograficznego Polski (A.S. Kostrowicki, 1999) rejon gminy Lipinki Łużyckie należy do Okręgu Centralnego należącego do Podregionu Środkowego w Regionie Środkowoeuropejskim. Charakteryzuje się on zaledwie 8 gatunkami wyróżniającymi, przez co wyodrębnia się dość słabo wśród innych regionów zoogeograficznych. Należą do nich między innymi: gęś gęgawa (*Anser anser L.*), jeź europejski (*Erinaceus europaeus L.*) i motyl przestrojnik (*Pyronia tithonus L.*).

Obszar gminy Lipinki Łużyckie charakteryzuje się znacznym przekształceniem ekosystemów, w szczególności w centralnej części gminy oraz wokół większych miejscowości gdzie prowadzona jest intensywna gospodarka rolna. Różnorodność fauny tej części gminy jest ograniczona. Tam gdzie zdecydowanie dominują grunty orne występują głównie gatunki pospolite, związane z ekosystemami rolniczymi oraz z siedliskami ludzkimi. Znacząco pozytywną rolę w występowaniu i składzie fauny odgrywają tu małe kompleksy leśne, zieleń urządzona w postaci parków pałacowych, dworskich i krajobrazowych, zadrzewienia śródpolne, doliny rzeczne, zbiorniki wodne i większe powierzchnie łąk.

Okres wzrostu zbóż sprzyja występowaniu bezkręgowców preferujących tego typu siedliska, w szczególności należących do gatunków z rzędu błonkówek (*Hymenoptera*), dwuskrzydłych (*Diptera*), motyli (*Lepidoptera*) i pajaków (*Araneida*). Występują tu również rzadkie i chronione gatunki owadów. Do objętych ochroną, a stosunkowo często spotykanych należą biegacze: fioletowy *Carabus villosus*, granulowaty *Carabus granulatus*, ogrodowy *Carabus arvensis*, pospolity *Carabus nemoralis*, wręgaty *Carabus cancellatus* i złocisty *Carabus auratus*, spotykane z resztą na obszarze całej gminy. Pospolicie występują tu też chronione trzmiele. Szczególnie często spotykany jest trzmiel ziemny *Bombus terrestris*, a ponadto kamiennik *Bombus lapidarius*, mesznik *Bombus muscorum* i ogrodowy *Bombus hortorum*. W miejscach otwartych, nasłonecznionych spotkać można pazia królowej *Papilio machaon*. Z gromady mięczaków występuje ślimak winniczek *Helix pomatia*. Spotykany jest dosyć często w miejscach wilgotnych, szczególnie w parkach i w fragmentach lasów liściastych. Bardziej zróżnicowane siedliska występują w południowej (dolina Kościelnej) i północnej (dolina Lubszy) części gminy, gdzie można spotkać większe nagromadzenie gatunków chronionych i rzadkich. Faunę bezkręgowców najliczniej reprezentują owady związane z biocenozami borów sosnowych, a wśród nich także szkodniki drzew.

³⁷ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-18-B Trzebiel (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-19-A Żary (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) oraz we *Wstępnej Inwentaryzacji Przyrodniczej Gminy Lipinki Łużyckie* (Lubuski Klub Przyrodników, 1993).

Ichtiofaunę rzeki Lubszy reprezentuje piskorz *Misgurnus fossilis*.

W rejonie dolin rzecznych, zbiorników wodnych i terenów podmokłych występują dość liczne gatunki płazów i gadów. Spotkać tu można przede wszystkim kumaka nizinnego *Bombina bombina*, ropuchę szarą *Bufo bufo*, ropuchę zieloną *Bufo viridis*, traszkę zwyczajną *Triturus vulgaris*, żabę trawną *Rana temporaria*, żabę wodną *Rana esculenta* oraz coraz rzadszą rzekotkę drzewną *Hyla arborea*. Spośród gromady gadów na terenie tym występują jaszczurki: jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, jaszczurka żyworodna *L. vivipara* i padalec zwyczajny *Anguis fragilis*. Można tu również spotkać węże: zaskrońca *Natrix natrix* oraz żmiję zygzakowatą *Vipera berus*.

Najatrakcyjniejsze z faunistycznego punktu widzenia środowiska skupione są w południowej części gminy. Stanowią je dwa rozległe kompleksy borów bagiennych położonych na południe od Lipinek Łużyckich i Grotowa. Obszar gminy należał przed kilkudziesięciu laty do zwartego arealu występowania cietrzewia *Tetrao tetrix* i głuszca *Tetrao urogallus*. Bory bagienne oraz bory świeże z obfitym podszytem są optymalnym środowiskiem występowania tych gatunków. Zarówno głuszc jak i cietrzew wyginęły na tym terenie całkowicie. Jednak oba gatunki występują jeszcze kilkadziesiąt kilometrów na południe, w centrum Borów Dolnośląskich, a sporadycznie jeszcze do niedawna były spotykane w sąsiednich gminach Wymiarki oraz Gozdnicza. Z borami bagiennymi związana jest także spotykana sporadycznie na terenie gminy żmija zygzakowata, która w innych środowiskach została już dawno wytępiona przez człowieka, a tutaj w związku z niedostępnością terenu, zachowała się jeszcze nielicznie. Kompleks borów bagiennych graniczy dodatkowo ze stawami leżącymi na granicy gminy, na północ od Rościc. Obok pospolitych ptaków wodnych takich jak: krzyżówki *Anas platyrhynchos*, łyski *Fulica atra* i perkoza dwuczubego *Podiceps cristatus*, spotkać tutaj można między innymi: perkoza rdzawoszyjnego *Podiceps griseigena*, siewczkę rzeczną *Charadrius dubius*, a także gniazdujące w sąsiednich lasach bociana czarnego *Ciconia nigra* i bielika *Haliaeetus albicilla*. W rejonie tym gniazduje również żuraw *Grus grus*. Z gatunków błotnych obserwowano także czajkę *Vanelus vanelus*. W okolicznych lasach występują między innymi kruk *Corvus corax* i myszołów *Buteo buteo*. Wśród sów zaobserwowano płomykówkę *Tyto alba*, pójdzka *Athene noctua* i puszczyka *Strix aluco*. Z gatunków pospolitych na uwagę zasługują: remiz *Remiz pendulinus*, słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos* i wilga *Oriolus oriolus*.

Ssaki to przede wszystkim gatunki pospolite i związane z siedliskami ludzkimi, a wśród nich między innymi: jeź europejski *Erinaceus europaeus*, kret *Talpa europaea* i wiewiórka *Sciurus vulgaris*. Do bardziej interesujących gatunków należy zaliczyć między innymi: bobra europejskiego *Castor fiber*, łasicę łąską *Mustela nivalis*, ryjówkę aksamitną *Sorex araneus*, tchórza zwyczajnego *Mustela putorius* oraz wydrę *Lutra lutra*. W obrębie terenów leśnych występuje także gruba zwierzyna reprezentowana przez dziką *Sus scrofa*, jelenia *Cervus*, lisa *Vulpes vulpes* i sarnę *Capreolus*. Na biotopach polnych i łąkowych grupa zwierząt kręgowych posiada również swoich przedstawicieli, np.: kuropatwy *Perdix perdix* i zające *Lepus*. Spośród nietoperzy występują (głównie przeloty): Borowiec wielki *Nyctalus noctula*, Borowiaczek *Nyctalus leisleri*, Gacek brunatny *Plecotus auritus*, Gacek szary *Plecotus austriacus*, Karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus*, Karlik większy *Pipistrellus nathusii*, Karlik drobny *Pipistrellus pygmaeus*, Nocek duży *Myotis myotis*, Nocek rudy *Myotis daubentonii*, Mroczek posrebrzany *Vespertilio murinus* i Mroczek późny *Eptesicus serotinus*.

Według *Mapy Sozologicznej*³⁸ w rejonie obejmującym między innymi obszar gminy Lipinki Łużyckie, w tym Leśny Kompleks Promocyjny „Bory Lubuskie”, stwierdzono stanowiska następujących rzadkich i ginących gatunków fauny:

- z krajowej Czerwonej Listy Zwierząt: bąk *Botaurus stellaris*, bielik *Haliaeetus albicilla*, bocian czarny *Ciconia nigra*, gągoł *Bucephala clangula*, rybołów *Pandion haliaetus*, wydra *Lutra lutra* i żółw błotny *Emys orbicularis*;
- z regionalnej Czerwonej Listy Zwierząt: pstrąg potokowy *Salmo trutta fario*, żmija zygzakowata *Vipera berus*, kląskawka *Saxicola rubicola*, krwawodziób *Tringa totanus*, perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, rożeniec *Anas bahamensis*, rybitwa czarna *Chlidonias niger*, siewieczka rzeczna *Charadrius dubius*, siniak *Columba oenas* i żuraw *Grus grus*.

Do największych zagrożeń dla fauny i flory występującej na terenie gminy Lipinki Łużyckie należą przede wszystkim:

- regulacja lub zwiększenie zanieczyszczenia cieków wodnych;
- likwidacja starych, dziuplastych i martwych drzew w lasach i parkach;
- zmiany stosunków wodnych prowadzące do osuszania terenów podmokłych;
- zalesianie oraz samorzutne zarastanie przez drzewa śródleśnych łąk i bagien;
- usuwanie pojedynczych i rosnących w grupach starych drzew na terenach otwartych;
- likwidacja zbiorników wodnych;
- likwidacja śródpolnych alei;
- postępująca chemizacja rolnictwa.

1. 10. Ochrona przyrody.

Do podstawowych form ochrony przyrody w Polsce należy tworzenie rezerwatów przyrody, parków narodowych, parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. Coraz większe znaczenie mają także użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne oraz zespoły przyrodniczo – krajobrazowe. Formami ochrony indywidualnej są: gatunkowa ochrona roślin i zwierząt oraz pomniki przyrody w rodzaju: pojedynczych drzew, alei, głazów narzutowych, skałek itp., które są akcentami wydatnie wpływającymi na urozmaicenie krajobrazu.

1.10.1. Położenie gminy na tle systemu ochrony przyrody w regionie.

Spośród form ochrony przyrody wyszczególnionych w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody na terenie gminy Lipinki Łużyckie występują: obszar chronionego krajobrazu, obszary NATURA 2000, rezerwat przyrody, użytk ekologiczny, pomniki przyrody oraz gatunkowa ochrona roślin i zwierząt (podrozdziały nr: 1.10.2. – 1.10.7.). Dodatkowo w bezpośredniej bliskości od granic gminy (w zakresie powiązań przyrodniczych) zlokalizowane są istotne dla południowo – zachodniej części województwa lubuskiego wielkopowierzchniowe formy ochrony przyrody. Są to:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Bobru” – na północny – wschód od granic gminy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Las Żarski” – na południowy – wschód od granic gminy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Bory Dolnośląskie” – na południe od granic gminy;
- Park Krajobrazowy „Łuk Mużakowa” – na zachód od granic gminy;

³⁸ *Komentarz do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-7-C Jasiień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-18-B Trzebiel (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-19-A Żary (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) oraz we *Wstępnej Inwentaryzacji Przyrodniczej Gminy Lipinki Łużyckie* (Lubuski Klub Przyrodników, 1993).

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Zachodnie Okolice Lubska” – na północny – zachód od granic gminy (projektowany),

oraz obszary NATURA 2000:

- Lubski Łęg Śnieżycowy (PLH 080065) – na północ od granic gminy;
- Dolina Dolnego Bobru (PLH 080068) – na północny – wschód od granic gminy;
- Mopkowy tunel koło Krzystkowic (PLH 080024) – na północny – wschód od granic gminy;
- Las Żarski (PLH 080070) – na południowy – wschód od granic gminy;
- Bory Dolnośląskie (PLB 020005) – na południe od granic gminy;
- Łęgi koło Wymiarek (PLH 080059) – na południe od granic gminy;
- Wilki nad Nysą (PLH 080044) – na południe od granic gminy;
- Łęgi nad Nysą Łużycką (PLH 080038) – na południowy – zachód od granic gminy;
- Uroczyska Borów Zasięckich (PLH 080060) – na północny – zachód od granic gminy.

1.10.2. Obszar chronionego krajobrazu.

Według art. 23 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody „obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcją korytarzy ekologicznych”.

We środkowo północnej części gminy Lipinki Łużyckie, w części obrębów ewidencyjnych Brzostowa, Pietrzyków i Sieciejów, zlokalizowany jest Obszar Chronionego Krajobrazu (OChK) „Wschodnie Okolice Lubska”. Utworzono go na podstawie Uchwały nr XXII/326/20 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 07 września 2020 roku w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Wschodnie Okolice Lubska” (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 16 września 2020 roku, poz. 2139). Całkowita powierzchnia OChK „Wschodnie Okolice Lubska”, obejmującego część gmin: Jasień, Lubska, Lipinki Łużyckie, Nowogród Bobrzański i Żary (gmina wiejska), wynosi 7652,18 ha, z czego 363,00 ha na terenie gminy Lipinki Łużyckie (4,74 %). Tym samym OChK „Wschodnie Okolice Lubska” stanowi 4,09 % ogólnej powierzchni gminy Lipinki Łużyckie. Generalnie OChK „Wschodnie Okolice Lubska” obejmuje dość rozległy, rozczłonkowany przez tereny rolne, sieć komunikacyjną i osadniczą, kompleks leśny. Rejon ten zasługuje na ochronę ze względu na znaczące walory przyrodnicze i krajobrazowe, potencjalną atrakcyjność turystyczną i słabe zurbanizowanie. W granicach obszaru zawiera się w znacznej części prawobrzeżna część zlewni rzeki Lubszy i jej dopływów. Duża ilość cieków wodnych, silnie rozwinięta granica lasu, polodowcowa rzeźba terenu, występowanie wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt stanowi o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych tego terenu. Na obszarze przedmiotowego OChK obowiązują zakazy dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów, ujęte w wyżej wymienionej uchwale Sejmiku Województwa Lubuskiego.

1.10.3. NATURA 2000.

Według art. 25 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku „sieć obszarów Natura 2000 obejmuje: 1) obszary specjalnej ochrony ptaków; 2) specjalne obszary ochrony siedlisk; 3) obszary mające znaczenie dla Wspólnoty. Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust 1 pkt 1 – 4 i 6 – 9”. Formy te to: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe.

Sieć Natura 2000 to sposób na wypełnienie zobowiązań Unii Europejskiej, nałożonych przez Konwencję z Rio. Podstawę prawną sieci Natura 2000 stanowią dwa akty prawne: tak zwana Dyrektywa Ptasia (Dyrektywa Rady 79/409/EWG z 02 kwietnia 1979 roku o ochronie dzikich ptaków) i Dyrektywa Siedliskowa (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 roku o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory). Przewidują one stworzenie systemu obszarów, połączonych korytarzami ekologicznymi, tworzących razem spójną funkcjonalnie sieć ekologiczną. Jej zadaniem będzie utrzymanie różnorodności biologicznej przez ochronę najcenniejszych, najrzadszych elementów przyrody, ale też najbardziej typowych, wciąż jeszcze powszechnych układów przyrodniczych, charakterystycznych dla regionów biogeograficznych. Tworzenie takiej sieci jest obowiązkiem każdego kraju członkowskiego UE, gdyż dyrektywy unijne mają charakter tak zwanego „twardego prawa”, a więc muszą być przestrzegane pod groźbą sankcji finansowych.

Obecnie w Polsce sieć Natura 2000 zajmuje prawie 20 % powierzchni lądowej kraju. W jej skład wchodzi 849 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (obszary „siedliskowe” – przyszłe specjalne obszary ochrony siedlisk) oraz 145 obszarów specjalnej ochrony ptaków. Wśród nich są 2 obszary położone na terenie gminy Lipinki Łużyckie:

- „Dolina Lubszy” (kod PLH 080057 – SOO Specjalny Obszar Ochrony) zlokalizowana częściowo w północnej części gminy;
- „Skroda” (kod PLH 080064 – SOO Specjalny Obszar Ochrony) zlokalizowana w południowej i południowo – wschodniej części gminy.

DOLINA LUBSZY (PLH 080057):

„Dolina Lubszy” (całkowita powierzchnia 724,52 ha) stanowi część zatwierdzonego Obszaru Natura 2000 „Uroczyska Borów Dolnośląskich”. W granicach obszaru znajduje się południowa część doliny rzeki Lubszy, należąca do mezoregionów Wzniesień Żarskich, Kotliny Zasięckiej i Wzniesień Gubińskich. Do najcenniejszych siedlisk przyrodniczych należą łągi olszowe i olszowo – jesionowe, które lokalnie wyróżnia często masowa obecność pióropusznika strusiego *Matteuccia struthiopteris*. Zachowały się tam również fragmenty łągów źródliskowych *Carici remotae–Fraxinetum*. Lasy bagienne reprezentowane są przez zespoły brzeziny bagiennej *Vaccinio–Betuletum pubescentis* i olsu torfowcowego *Sphagno–Alnetum*. Ze względu na znaczne przekształcenie roślinności w dolinie rzeki (pinetyzacja) fitocenozy grądów i łągów wiązowo – jesionowych nie zajmują większych powierzchni. Na uwagę zasługuje niewielkie torfowisko koło Lipska Żarskiego, na którym stwierdzono między innymi zespół *Caricetum paniceo–lepidocarpae*. Głównym zagrożeniem jest borowienie siedlisk powodowane pinetyzacją znacznej części doliny rzeki, zwłaszcza wyższych terasów. Mamy tam często do czynienia z leśnymi zbiorowiskami zastępczymi na siedliskach łągu wiązowo – jesionowego, grądu, kwaśnej dąbrowy i brzeziny bagiennej. Zagrożenie stanowią również obce gatunki krzewów, lokalnie wykazujące tendencje do rozprzestrzeniania się, a tym samym neofityzacji zbiorowisk leśnych. Należą do nich *Amelanchier spicata*, *Physocarpus opulifolius* i *Padus serotina*. W korycie rzeki spotyka się różnego rodzaju odpady, np.: opony, zużyty sprzęt AGD i inne. Obszar w 80,57 % mieści się w granicach OChK „Wschodnie okolice Lubska”.

Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (pogrubioną czcionką oznaczono siedliska priorytetowe; *** oznacza, że dane siedlisko występuje na terenie gminy):

- 2330 wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi;
- 3130 brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto–Nanojuncetea*;
- 3260 nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*;
- 4030 suche wrzosowiska (*Calluno–Genistion*, *Pohlio–Callunion*, *Calluno–Arctostaphylion*);

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

- 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*);
- 6430 ziołorośla górskie (*Adenostylin allariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*);
- 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*);
- 7230 górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk;
- 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) ***;
- 9190 pomorski kwaśny las brzoźowo – dębowy (*Betulo-Quercetum*) ***;
- **91D0 bory i lasy bagienne** (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino*);
- **91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe** (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*) ***;
- 91F0 łągowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe (*Ficario-Ulmetum*);
- 91T0 sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*).

Bezkregowce wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 1016 Poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*.

SSAKI wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 1337 Bóbr europejski *Castor fiber*;
- 1355 Wydra *Lutra lutra*.

Klasy siedlisk przyrodniczych (% ogólnej powierzchni):

- lasy iglaste – 42,64 %;
- lasy mieszane – 37,38 %;
- lasy liściaste zrzucające liście na zimę – 19,17 %;
- ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie) – 0,82 %.

SKRODA (PLH 080064):

„Skroda” (całkowita powierzchnia 378,62 ha) stanowi część zatwierdzonego Obszaru Natura 2000 „Uroczyska Borów Dolnośląskich”. W granicach obszaru stwierdzono występowanie pięciu siedlisk przyrodniczych. Do priorytetowych siedlisk leśnych należą łągi olszowe i olszowo – jesionowe, stanowiące główny przedmiot ochrony w obszarze. Niewielką powierzchnię zajmują kwaśne dąbrowy. Największą powierzchnię siedlisk nieleśnych posiadają łąki ekstensywnie użytkowane. Do głównych zagrożeń zaliczyć należy zmiany stosunków wodnych i eutrofizację wód. Cały obszar mieści się w granicach projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu „Bory Bogumiłowskie”. Ponadto na terenie obszaru „Skroda” znajduje się rezerwat przyrody „Wrzosiec”.

Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (pogrubioną czcionką oznaczono siedliska priorytetowe; *** oznacza, że dane siedlisko występuje na terenie gminy):

- 3130 brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto-Nanojuncetea*;
- 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*) ***;
- 9190 pomorski kwaśny las brzoźowo – dębowy (*Betulo-Quercetum*) ***;
- **91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe** (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*) ***;

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

- **91DO bory i lasy bagienne** (*Vaccinio uliginosi*, *Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii* – *Piceetum*) i brzozowo – sosnowe bagienne lasy borealne ***.

PŁAZY i GADY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*.

SSAKI wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 1355 Wydra *Lutra lutra*.

Klasy siedlisk (% ogólnej powierzchni):

- Lasy mieszane – 61,94 %;
- Lasy iglaste – 22,79 %;
- Wody śródlądowe (stojące i płynące) – 8,12 %;
- Lasy liściaste zrzucające liście na zimę – 4,95 %;
- ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie) – 2,20 %.

Dotychczas dla obszarów NATURA 2000 „Dolina Lubszy” (PLH 080057) i „Skroda” (PLH 080064) nie sporządzono jeszcze planów zadań ochronnych.

1.10.4. Rezerwat przyrody.

Zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody „rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi”. Tworzenie rezerwatów ścisłych jest jedną z podstawowych metod ochrony przyrody w ramach tak zwanej strategii zachowawczej, czyli konserwatorskiej. Celem tej strategii jest utrzymanie w stanie możliwie niezmienionym obiektów o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych lub kulturowych, przy wykluczeniu jakiegokolwiek ingerencji człowieka. Częściowe rezerваты przyrody są domeną kierunku biocenotycznego w ochronie przyrody. Ich tworzenie uzasadnione jest względami naukowymi, dydaktycznymi i gospodarczymi. Dopuszcza się tutaj stosowanie określonych, w tak zwanych planach ochrony, zabiegów hodowlano – pielęgnacyjnych dla osiągnięcia celu ochrony.

W południowej części gminy na powierzchni 64,96 ha zlokalizowany jest florystyczny rezerwat przyrody „Wrzosiec”. Utworzono go na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 31 marca 1970 roku w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z dnia 15 kwietnia 1970 roku, nr 11, poz. 99) oraz Obwieszczenia Wojewody Lubuskiego z dnia 16 stycznia 2002 roku w sprawie ustalenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 12, poz. 144) i Zarządzenia Nr 8/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 28 lutego 2012 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 26 marca 2012 roku, poz. 714).

Rezerwat „Wrzosiec” położony jest 3 km na południe od miejscowości Grotów. Porośnięty jest drzewostanem sosnowo – brzozowo – olszowym. Wiek drzew wynosi od 40 do 100 lat. Ostoją rezerwatu jest rzadka chroniona roślina – wrzosiec bagienny *Erica tetralix*. Do innych rzadkich, występujących tutaj roślin należy między innymi borówka pijanica. Obszar rezerwatu jest wybitnie płaski o niezdecydowanym kierunku spływu. Brak infiltracji

wgłębszej prowadzi do wtórnego zabagnienia gleby, niekorzystnego dla rozwoju lasu i wytwarzania się ubogich kwaśnych zbiorowisk z dużą ilością torfowców, trzęsłicy, bagna zwyczajnego, borówki bagiennnej oraz innych zbliżonych ekologicznie roślin. Ze względu na duże wymagania siedliskowe wrzośca należy utrzymywać wysoki poziom wód gruntowych. Zespół *Molinio – Pinetum* jest dobrze wykształcony poprzez szatę roślinną runa leśnego, w której najczęstsze są *Molinia coerulea* i *Polytrichum commune*. Występuje tu 7 gatunków drzew: sosna zwyczajna, brzoza gruczołkowata, brzoza omszona, dąb szypułkowy, olcha czarna, olsza szara i jarząb pospolity. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu z wrzoścem bagiennym. Rezerwat posiada plan ochrony przyjęty Rozporządzeniem Nr 15 Wojewody Lubuskiego z dnia 26 marca 2004 roku w sprawie ustanowienia planu ochrony rezerwatu przyrody „Wrzosiec” (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 19 z dnia 29 marca 2004 roku, poz. 335).

1.10.5. Użytki ekologiczne.

Na podstawie art. 42 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody „użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania”.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie zlokalizowany jest użytek ekologiczny „Nadburzańska Łąka”. Ustanowiono go na podstawie Rozporządzenia nr 5 Wojewody Lubuskiego z dnia 25 marca 2002 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 44 z dnia 19 kwietnia 2002 roku, poz. 554). Powierzchnia użytku wynosi 11,29 ha i zlokalizowany jest w południowo – wschodniej części gminy na łąkach w górnym biegu rzeki Lubszy. Ochronie podlega system ekosystemów (pas łąk nadrzecznych) mających znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.

1.10.6. Pomniki przyrody.

Według art. 40 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody „pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie”. Pomniki przyrody są ważnym elementem składowym krajobrazu, podnoszą jego piękno, posiadają wysokie walory dydaktyczne i edukacyjne.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie zlokalizowane są 2 pomniki przyrody utworzone na podstawie Rozporządzenia nr 29 Wojewody Lubuskiego z dnia 19 maja 2006 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 38 z dnia 05 czerwca 2006 roku, poz. 829 i 838):

- dąb szypułkowy (*Quercus robur*) zlokalizowany w Zajączku (działka ewidencyjna nr 192/1) o obwodzie (na wysokości 1,3 m) 740 cm i wysokości 20 m;
- dąb szypułkowy (*Quercus robur*) zlokalizowany w Suchlebie (działka ewidencyjna nr 33) o obwodzie (na wysokości 1,3 m) 380 cm i wysokości 25 m.

1.10.7. Ochrona gatunkowa fauny i flory.

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody „*ochrona gatunkowa*” ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej”.

Gmina Lipinki Łużyckie posiada jedynie wstępną inwentaryzację przyrodniczą sprzed blisko 30 lat³⁹, która nie udokumentowała występowania roślin i zwierząt objętych ochroną na terenie całej gminy. Dokładnie zbadane zostały jedynie rejon pomiędzy Pietrzykowem a Piotrowicami (inwentaryzacja przyrodnicza na potrzeby opracowania dokumentów planistycznych) oraz obszar rezerwatu „Wrzosiec” i obszary NATURA 2000, przy opisie których podano wykaz roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową (podrozdziały nr: 1.8., 1.9. oraz 1.10.2. i 1.10.4.). Charakterystyczny i potencjalny skład gatunkowy flory i fauny (w tym objętej ochroną gatunkową) dla pozostałych obszarów gminy przedstawiono w podrozdziałach dotyczących szaty roślinnej i zwierząt (podrozdziały nr: 1.8. i 1.9).

1.10.8. Geostanowiska.

Geostanowiska nie są szczególną formą ochrony przyrody w myśl ustawy o ochronie przyrody. Geostanowiska nazywane również geotopami to szczególnie wartościowe stanowiska geologiczne mające znaczenie dla zrozumienia historii Ziemi. Są to fragmenty geosfery o zróżnicowanej wielkości od pojedynczych obiektów lub grup obiektów po obszary geologiczne lub geomorfologiczne (np.: wał morenowy), reprezentatywne dla danego regionu. Mogą to być głązy narzutowe lub ich skupiska, odsłonięcia geologiczne, skupiska kopalnej fauny i flory, wychodnie skalne, ciekawe formy krajobrazu, a nawet budynki z kamienia.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie nie występują geostanowiska ujęte w Centralnym Rejestrze Geostanowisk Polski prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny.

1.10.9. Powiązania przyrodnicze – elementy systemu ECUNET-PL i CORINE/NATURA 2000.

Rozwój gospodarczy w XX wieku przyczynił się do gwałtownego wzrostu ilości zanieczyszczeń emitowanych do środowiska i jego całkowitej lub częściowej degradacji. Presja człowieka na przyrodę doprowadziła do zaniku wielu gatunków flory i fauny, postępującej synantropizacji oraz fragmentacji naturalnych ekosystemów. W celu zjednoczenia wysiłków na rzecz zachowania i ochrony środowiska przyrodniczego ustanowiono szereg porozumień i konwencji międzynarodowych, których sygnatariuszem jest również Polska. Jedną z ważniejszych inicjatyw krajów Wspólnoty Europejskiej, przyczyniającą się do integracji współpracy w dziedzinie ochrony przyrody jest koncepcja utworzenia Europejskiej Sieci Ekologicznej (**EECONET**).

Sieć EECONET mają stanowić obszary powiązane przestrzennie i funkcjonalnie oraz objęte różnymi, wzajemnie się uzupełniającymi formami ochrony przyrody. Dla ochrony środowiska oraz poprawy jego funkcjonowania biologicznego i zwiększenia bioróżnorodności powstała krajowa sieć ekologiczna **ECUNET – PL**, która jest częścią Europejskiej Sieci Ekologicznej **EECONET**, utworzonej w celu zintegrowania istniejących obszarów chronionych w poszczególnych krajach europejskich oraz potencjalnych obszarów przewidzianych do ochrony w

³⁹ Lubuski Klub Przyrodników, *Wstępna Inwentaryzacja Przyrodnicza Gminy Lipinki Łużyckie*, Świebodzin 1993.

jeden spójny system, zgodnie z przyjętymi międzynarodowymi kryteriami i standardami (koncepcja Europejskiej Sieci Ekologicznej została przyjęta przez Radę Europy w 1992 roku). Zasadniczymi elementami sieci są:

- obszary węzłowe, w których wyróżniono biocentra i strefy buforowe;
- korytarze ekologiczne.

Obszary węzłowe odznaczają się dużą różnorodnością gatunkową oraz różnorodnością form krajobrazowych i siedliskowych. Stanowią ostoję gatunków rodzimych i wędrownych, zwłaszcza rzadkich i zagrożonych wyginięciem. Wyróżnione w obszarach węzłowych biocentra obejmują obszary nagromadzenia największych walorów przyrodniczych. Otoczone są strefami buforowymi, które mają wyróżniające się walory, ale nie tak wysokie jak walory biocentrów. Natomiast korytarze ekologiczne to struktury przestrzenne, które umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi oraz terenami przylegającymi do nich.

Według koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska (Liro, 1998) przez teren gminy Lipinki Łużyckie nie przebiegają korytarze ekologiczne oraz nie występują obszary węzłowe zarówno o znaczeniu krajowym jak i międzynarodowym. Można jednak stwierdzić, że przepływające przez gminę rzeki Lubsza i Skroda wraz ze swoimi dopływami oraz rozległe tereny leśne pełnią rolę lokalnych korytarzy ekologicznych. Tym samym rejon gminy Lipinki Łużyckie jest bezpośrednio i pośrednio powiązany z innymi obszarami węzłowymi oraz korytarzami ekologicznymi zlokalizowanymi w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego:

Międzynarodowe korytarze ekologiczne:

- 17m – Lubuski Odry.

Krajowe obszary węzłowe:

- 9K – Bory Dolnośląskie.

Krajowe korytarze ekologiczne:

- 31k – Dolnej Nisy Łużyckiej;
- 32k – Dolnego Bobru.

Korytarze sieci ECONET – PL pokrywają się zasadniczo z korytarzami ekologicznymi wyznaczonymi dla całego obszaru Polski w opracowaniu *Projekt korytarzy ekologicznych w Polsce*, sporządzonym przez Instytut Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk (Białowieża, 2005 ; aktualizacja 2011), z którego wynika, że bezpośrednio przez gminę Lipinki Łużyckie przebiega korytarz ekologiczny „GKZ–3 Łużyce” (niemal cały obszar gminy za wyjątkiem obszarów wylesionych w rejonie Grotowa, pomiędzy Boruszynem, Cisową, Zajączkiem i Tyliczkami oraz pomiędzy Suchlebem, Lipinkami Łużyckimi, Brzostową i Górką). Sąsiaduje on bezpośrednio z następującymi korytarzami:

- „GKZ–2A Bory Zielonogórskie zachodnie” – od północy i północnego – wschodu;
- „KZ–5B Dolina Bobru” – od południowego – wschodu;
- „GKZ–4 Bory Dolnośląskie” – od południa;
- korytarze ekologiczne po stronie niemieckiej – od zachodu.

Powyższe korytarze odzwierciedlono także w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego*⁴⁰.

W związku z powyższym należy unikać przerywania bądź przegradzania korytarzy przez lokalizację zabudowy inwestycji liniowych i innych obiektów inżynierskich. Na terenach, gdzie korytarze ekologiczne uległy przerwaniam,

⁴⁰ Uchwała nr XLIV/667/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 kwietnia 2018 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 02 maja 2018 roku, poz. 1163).

należy dążyć do poprawy tej sytuacji przez lokalizację zieleni towarzyszącej i uzupełniającej oraz specjalnych urządzeń wspomagających migrację zwierząt.

1.10.10. Założenie parkowe.

Założenia parkowe nie są szczególną formą ochrony przyrody w myśl ustawy o ochronie przyrody. Część z nich podlega ochronie konserwatorskiej jako zabytki kultury. Jednak duże walory przyrodnicze ich terenów, a także bezpośrednie sąsiedztwo terenów zurbanizowanych, dla których pełnią ogromną rolę środowiskotwórczą i biocenotyczną, predysponują do przedstawienia tych obszarów w rozdziale dotyczącym ochrony przyrody. Na terenie gminy Lipinki Łużyckie zlokalizowanych jest 5 założeń parkowych (pałacowe, dworskie, krajobrazowe) z wyróżniającym się drzewostanem o łącznej powierzchni 10,48 ha. Występują one w miejscowościach:

- Brzostowa o powierzchni 2,20 ha – ujęty w rejestrze zabytków województwa lubuskiego;
- Lipinki Łużyckie o powierzchni 1,20 ha – ujęty w rejestrze zabytków województwa lubuskiego;
- Pietrzyków o powierzchni 4,30 ha – ujęty w rejestrze zabytków województwa lubuskiego;
- Piotrowice o powierzchni 0,51 ha – ujęty w ewidencji zabytków województwa lubuskiego;
- Sieciejów o powierzchni 2,27 ha – ujęty w rejestrze zabytków województwa lubuskiego.

Pozostałości byłych parków są także we wsi Zajączek oraz w Lipinkach Łużyckich (ponad opisany powyżej).

1.10.11. Pozostałe elementy środowiska przyrodniczego podlegające ochronie.

Na podstawie przepisów odrębnych ochronie na omawianym terenie podlegają:

- lasy i grunty leśne;
- zieleń urządzona i zadrzewienia;
- gleby klasy III;
- udokumentowane złoża kopalin;
- wody powierzchniowe i podziemne;
- powierzchnia ziemi, krajobraz i powietrze.

Lasy i grunty leśne:

Gmina Lipinki Łużyckie charakteryzuje się znacznym zalesieniem. Lasy i grunty leśne zajmują tu powierzchnię 4454,91 ha⁴¹ i stanowią 50,23 % powierzchni gminy. Samych lasów jest 4338,04 ha⁴² co stanowi 48,91 % powierzchni gminy. Zbiorowiska leśne w postaci zwartych powierzchniowo kompleksów, powiązanych z systemem leśnym w gminach sąsiednich, występują przede wszystkim w południowej (na południe od Grotowa), południowo – wschodniej (na południe od Lipinek Łużyckich i Suchleba), północno – zachodniej (pomiędzy Zajączkiem, Tyliczkami, Piotrowicami, Pietrzykowem i Boruszynem) i północnej (dolina rzeki Lubszy) części gminy. W strukturze gatunkowej zdecydowanie dominuje sosna, stanowiąca 79,87 % ogólnej powierzchni drzewostanów.

Zieleń urządzona:

Zieleń urządzona na terenie gminy reprezentowana jest przede wszystkim w formie zieleni parkowej, alei i szpalerów przydrożnych oraz śródpolnych, zieleni cmentarnej i przykościelnej – chronionych zapisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – oraz dodatkowo w formie zieleni

⁴¹ Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną, 2019 rok według GUS 2021.

⁴² 2019 rok według GUS 2021.

przyzagrodowej. Ważnym dziedzictwem kulturowym, poza zabytkowymi parkami, są cmentarze, zarówno istniejące jak i zamknięte oraz tereny zieleni pocmentarnej i przykościelnej, usytuowane przeważnie w otoczeniu zabytkowych zespołów kościelnych. Ochronie podlega także pozostała zieleń i zadrzewienia w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (rozdział 4). Zadrzewienia i zakrzewienia obejmują łącznie 9,9354 ha⁴³ co stanowi 0,11 % ogólnej powierzchni gminy.

Ochrona gleb:

Stosownie do ustawy z dnia 03 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochronie podlegają kompleksy użytków rolnych z glebami zaliczonymi do wysokich klas bonitacyjnych (klasy I – III) oraz kompleksy użytków rolnych klas IV – VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego na terenach wiejskich. Na terenie gminy dominują gleby o przeciętnych walorach dla rolnictwa. Gleby o wysokiej wartości bonitacyjnej (klasy III) obejmują łącznie 249,6150 ha⁴⁴ i stanowią 7,31 % ogólnej powierzchni gruntów ornych (2,48 % ogólnej powierzchni gminy) oraz 3,99 % ogólnej powierzchni użytków zielonych (0,34 % ogólnej powierzchni gminy). W związku z powyższym tylko nieznaczna część powierzchni gruntów ornych oraz użytków zielonych podlega ochronie, a dalszy rozwój przestrzenny poszczególnych miejscowości wiejskich nie wymagałby głębokiej ingerencji w ochronę gleb.

Ochrona złóż kopalin:

Złożem kopaliny jest nagromadzenie minerałów i skał, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. Zgodnie z ustawą z dnia 09 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze w celu określenia granic złoża, jego zasobów oraz geologicznych warunków występowania sporządza się dokumentację geologiczną. Udokumentowane złoża kopalin uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze gminy udokumentowane jest aktualnie tylko 1 złożo kopalin – złożo rudy miedzi „Żary”. Złożo nie podlega eksploatacji, toteż nie wyznaczono tu obszarów i terenów górniczych.

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych:

Ochrona wód polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami przez zapobieganie naruszaniu równowagi przyrodniczej i przeciwdziałanie wywoływaniu w wodach zmian powodujących ich nieprzydatność dla ludzi, świata roślinnego i zwierzęcego oraz gospodarki narodowej. Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne wody, jako integralna część środowiska oraz siedlisko dla organizmów, podlegają ochronie, niezależnie od tego, czyją stanowią własność. Na obszarze gminy wody powierzchniowe (wody płynące i stojące) zajmują łącznie powierzchnię 15,9613 ha⁴⁵, co stanowi 0,18 % ogólnej powierzchni gminy. Według *Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych* (GZWP) (Kleczkowski, 1990) na terenie gminy nie występują główne zbiorniki wód podziemnych. Większe udokumentowane i eksploatowane ujęcia wód podziemnych występują w Lipinkach Łużyckich (SUW Lipinki Łużyckie) oraz w Górcie (SUW Górka). Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2009 roku (Dz. U. z 2009 roku nr 106, poz. 882) w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania planów gospodarki wodami na obszarach dorzeczy, sporządzono stosowny dokument (*Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku), określający zasady gospodarowania wodami podziemnymi i powierzchniowymi, w tym

⁴³ Według ewidencji gruntów, 2021.

⁴⁴ Według ewidencji gruntów, 2021.

⁴⁵ Według ewidencji gruntów, 2021.

dla rejonów JCWPd nr 76 i 92 oraz JCWP nr: PLRW600018174816 PLRW60001717469 PLRW600017174689 PLRW600017174869, obejmujących swym zasięgiem rejon gminy Lipinki Łużyckie.

Ochrona krajobrazu:

Struktura przestrzenna krajobrazu jest jednym z ważniejszych czynników wpływających na wartość przyrodniczą obszaru. Najważniejszymi elementami krajobrazu, które powinny podlegać ochronie są: lasy, większe zadrzewienia nieleśne, zadrzewienia śródpolne, pasy zieleni wzdłuż dróg i cieków wodnych, naturalne łąki w dolinach rzecznych, a także koryta rzek. Lasy, większe zadrzewienia lub zwarte, ekstensywnie użytkowane łąki spowalniają szybkość odpływu składników mineralnych oraz warunkują prawidłowe krążenie wody, pierwiastków i energii w środowisku. Zadrzewienia śródpolne ograniczają erozję wietrzną gleb, parowanie wody z gleb, szczególnie w okresie letnim oraz są miejscem bytowania gatunków zwierząt żywiących się wieloma szkodnikami upraw. Pasy zieleni przydrożnej zapobiegają tworzeniu się zasp śnieżnych na drogach. Szczególnie liczne dodatkowe korzyści występują w przypadku zachowania mało przekształconych rzek i ich dolin. Ochrona niezajętych przez przemysł, budownictwo, infrastrukturę techniczną i użytkowanie rolnicze dolin rzecznych bez obwałowań lub z wałami odsuniętymi daleko od rzeki, zapewnia nie tylko prawidłowe funkcjonowanie środowiska, ale także sprzyja lepszemu zabezpieczeniu przeciwpowodziowemu miejscowości położonych w dolinach rzecznych, ochronie wód rzek przed zanieczyszczeniami obszarowymi pochodzenia rolniczego i samooczyszczaniu się tych wód. Takie doliny rzeczne pełnią rolę korytarzy ekologicznych zapewniających prawidłowe funkcjonowanie zespołów roślinnych i zwierzęcych. Struktura przestrzenna krajobrazu musi być odpowiednio uwzględniana w procesie planowania przestrzennego. Zachowaniu najistotniejszych obszarów o cennych walorach krajobrazowych służy tworzenie form ochrony przyrody wymienionych w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody.

1.10.12. Audyt krajobrazowy.

Ze względu na brak obowiązującego audytu krajobrazowego w niniejszym opracowaniu nie zawarto zapisów dotyczących rekomendacji, wniosków oraz granic krajobrazów priorytetowych wynikających z audytu krajobrazowego.

1.10.13. Obszary proponowane do objęcia ochroną.

Obecny system obszarów objętych ochroną obejmujących gminę Lipinki Łużyckie składa się z 1 obszaru chronionego krajobrazu, 2 obszarów NATURA 2000, 1 rezerwatu przyrody, 1 użytku ekologicznego oraz 2 pomników przyrody.

Wzdłuż południowej i południowo – wschodniej granicy gminy Lipinki Łużyckie zlokalizowany jest fragment projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu (OChK) – „Bory Bogumiłowskie”. Projekt tego obszaru ujęty jest w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego*⁴⁶.

Pierwotnie OChK „Bory Bogumiłowskie” utworzono na podstawie następujących aktów prawnych:

- Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Lubuskiego z dnia 17 lutego 2005 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 9 poz. 172, ze zmianami: Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z 2006 roku Nr 54 poz. 1189; Dziennik Urzędowy

⁴⁶ Uchwała nr XLIV/667/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 kwietnia 2018 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 02 maja 2018 roku, poz. 1163).

Województwa Lubuskiego z 2008 roku Nr 91 poz. 1373; Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z 2009 roku Nr 4 poz. 99),

oraz następujące uchwały Sejmiku Województwa Lubuskiego:

- nr LVII/579/2010 z dnia 25 października 2010 roku zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 113 z dnia 10 grudnia 2010 roku, poz. 1820);
- nr XVII/157/11 z dnia 19 grudnia 2011 roku zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 13 stycznia 2012 roku, poz. 98);
- nr XXXIII/352/12 z dnia 19 grudnia 2012 roku zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 24 grudnia 2012 roku, poz. 2867);
- nr XXXIX/457/13 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 02 lipca 2013 roku zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 09 lipca 2013 roku, poz. 1728);
- nr XLV/534/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 lutego 2014 roku zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 03 marca 2014 roku, poz. 564).

Wyrokiem Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim (Sygn. Akt II SA/GO 481/17) z dnia 24 sierpnia 2017 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 31 października 2017 roku, poz. 2230) nie obowiązuje już prawnie taka forma ochrony przyrody jaką jest między innymi OChK „Bory Bogumiłowskie”.

Całkowita powierzchnia projektowanego OChK Bory Bogumiłowskie” wynosi 8910 ha, z czego 2110 ha na terenie gminy Lipinki Łużyckie (23,68 %). Tym samym projektowane OChK stanowi 23,79 % ogólnej powierzchni gminy. Generalnie projektowane OChK „Bory Bogumiłowskie” obejmuje dość rozległe, rozczłonkowane przez tereny rolne, sieć komunikacyjną i osadniczą kompleksy leśne. Rejon ten zasługuje na ochronę ze względu na znaczące walory przyrodnicze i krajobrazowe, potencjalną atrakcyjność turystyczną i słabe zurbanizowanie. W granicach projektowanego OChK zawiera się w znacznej części zlewnia rzeki Skrody i jej dopływów. Duża ilość cieków wodnych, silnie rozwinięta granica lasu, polodowcowa rzeźba terenu, występowanie wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt stanowi o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych tego terenu.

Docelowo konstrukcja systemu obszarów objętych ochroną oparta na 2 Obszarach Chronionego Krajobrazu, 2 obszarach NATURA 2000, 1 rezerwacie przyrody, 1 użytku ekologicznym oraz 2 pomnikach przyrody będzie wystarczająca odnośnie zabezpieczenia najcenniejszych walorów przyrodniczo – krajobrazowych gminy. Są to najwartościowsze pod względem krajobrazowym i przyrodniczym tereny gminy, które wyróżniają się walorami w skali lokalnej i regionalnej.

1. 11. Warunki podłoża budowlanego⁴⁷.

Ocenę warunków podłoża budowlanego określono z pominięciem obszarów objętych ochroną prawną ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe, obszarów występowania terenów leśnych, gleb chronionych III klasy bonitacyjnej, łąk na glebach pochodzenia organicznego, terenów zieleni urządzonej oraz rejonów zwartej zabudowy. W tak określonych granicach wyróżniono podstawowe kategorie obszarów:

- warunki korzystne dla budownictwa;

⁴⁷ Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geosrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006), Krzystkowice nr 610 (Lewczuk, 2006), Trzebiel nr 646 (Gruszecki, 2006) i Żary nr 647 (Cwinarowicz, Król, 2006).

- warunki niekorzystne, utrudniające budownictwo.

Warunki korzystne wyznaczono na obszarach, gdzie podłoże budowlane stanowią grunty spoiste: zwarte i półzwarne występujące w obrębie wysoczyzny. Są to utwory morenowe skonsolidowane (gliny zwałowe zlodowacenia odry) i mniej skonsolidowane (gliny piaszczyste zlodowacenia warty). Do gruntów niespoistych należą piaski różnej granulacji i żwiry (średniozagęszczone i zagęszczone osady wodno- i rzecznołodowcowe, a także rzeczne wyższych tarasów). Zwierciadło wody gruntowej znajduje się na tych obszarach poniżej głębokości 2,0 m, a spadki terenu nie przekraczają 12 %. Warunki takie występują na zdecydowanej większości terenów poddanych analizie na obszarze gminy Lipinki Łużyckie.

Tereny o warunkach niekorzystnych charakteryzują się obecnością gruntów słabonośnych, obszarów podmokłych i zabagnionych, występowaniem zwierciadła wody gruntowej na głębokości mniejszej niż 2 m i występowaniem wód agresywnych. Warunki niekorzystne związane są również z dolinami Lubszy i Skrody oraz ich mniejszych dopływów, których tarasy zalewowe i nadzalewowe zbudowane są z utworów młodej akumulacji rzecznej, a więc luźnych, zawodnionych piasków i słabonośnych, mało spoistych gruntów organicznych o konsystencji plastycznej (namulów, torfów zapiaszczonych). Grunty te są wilgotne lub nasycone wodą w strefie przypowierzchniowej (0 – 2,0 m głębokości). Słabonośne grunty akumulacji rzecznej występują również wąskimi pasami w obrębie dolin mniejszych cieków odwadniających wzgórza morenowe. Utrudnieniem dla budownictwa są także obszary płytkiego występowania zwierciadła wody gruntowej (na głębokości mniejszej niż 2 m) w piaskach i żwirach rzecznych i wodnołodowcowych zlodowacenia warty. Na terenie gminy Lipinki Łużyckie warunki niekorzystne, utrudniające budownictwo występują więc niemal wyłącznie w bezpośredniej bliskości cieków wodnych.

2. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE I KULTUROWE.

2. 1. Historia i osadnictwo⁴⁸.

Teren gminy Lipinki Łużyckie jest częścią obszaru historycznych Dolnych Łużyc. Z danych Archeologicznego Zdjęcia Polski wynika, że względnie gęste zasiedlenie istniało tutaj w czasach pradziejowych. We wczesnym średniowieczu tereny te zasiedlili słowiańscy Łużycanie. W początkowym okresie panowania dynastii piastowskiej Bolesław Chrobry włączył Łużyce do Polski, a jego następca Mieszko II utracił je na rzecz Marchii Wschodniej. Okresowo wschodnią częścią Łużyc władali książęta śląscy Henryk Brodaty i Henryk Jaworski, następnie na trwałe przyłączone zostały do Miśni, a później do Saksonii. W 1815 roku panowanie nad całymi Łużycami rozciągnęły Prusy, a potem Rzesza Niemiecka, aż do roku 1945.

Zdecydowana większość, jeśli nie wszystkie miejscowości mają wczesnośredniowieczny rodowód. Pierwotne osadnictwo w poszczególnych miejscowościach dzisiejszej gminy należało do zwartych. Spowodowały to głównie korzystne uwarunkowania gruntowe. Większość wsi zlokalizowana jest przy głównych drogach. Były to najczęściej powstałe już w średniowieczu popularne ulicówki lub rzędówki, które późniejszy rozwój osadnictwa przekształcił w bardziej skomplikowane układy przestrzenne (np.: wielodrożnica, ulicówka z folwarkiem, itp.). Do XIII wieku były to małe osady, rodowe bądź rodzinne. W XIII wieku, w rezultacie programowych działań, nastąpiła komasacja gruntów i nadanie wsiom racjonalnych planów. Wtedy też albo w następnym stuleciu powstały zapewne wszystkie miejscowości gminy. Założone w XIII wieku, czy raczej zreformowane przestrzennie i prawnie wsie, pozostawały w mało zmienionych układach do XIX wieku, kiedy to niektóre z nich rozwinęły się terytorialnie, czasem dość znacznie (Lipinki Łużyckie). Od XIII wieku część obszaru gminy stanowiło dobra dominium żarskiego, którym władaly kolejno rody Dziewinów, Packów, Bibersteinów i Promnitzów. Poszczególne wsie oddawane były przez suwerenów żarskich w lenno różnym rodzinom rycerskim. W przypadku wielu wsi ich pierwotne układy przestrzenne zostały poszerzone o folwarki, zakładane już w czasach średniowiecznych i później. W kilku wsiach znajdują lub znajdowały się zespoły pałacowe lub dworskie z parkami (Brzostowa, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Piotrowice, Sieciejów). Po 1945 roku wiele z nich uległo częściowej degradacji.

Lipinki Łużyckie po raz pierwszy wzmiankowano w 1329 roku. Swój rozwój w średniowieczu zawdzięczały korzystnemu położeniu przy trakcie solnym. W wiekach późniejszych rozwinęły się na bazie przemysłu tekstylnego, między innymi manufakturze Handweber – Genossenschaft, powiązanej z branżą włókienniczą w Żarach. Dość wcześnie, na skutek zawitych procesów własnościowych, nastąpił podział wsi na 5 samodzielnych dóbr rycerskich: Lipinki Górne A, Lipinki Środkowe B, Lipinki Środkowe C, Lipinki Dolne D i Lipinki Dolne E. Boruszyn wymieniono po raz pierwszy w 1381 roku jako wieś wasalną dóbr żarskich. Jeszcze w początkach XIX wieku była rzędówką. Dziś ma zabudowę nieco rozproszoną i położona jest w krajobrazie otwartym, wśród rozległych pól. Robi wrażenie innej niż większość wsi łużyckich. Pierwsza wzmianka o Brzostowej pochodzi z 1381 roku, kiedy wieś stanowiła część majątku żarskiego. Pierwotna wieś została zniszczona w okresie wojny 30-letniej. Obecna zabudowa mieszkalna wsi pochodzi z 2 połowy XIX i początku XX wieku. Zniknęły z niej już obiekty o wcześniejszej metryce, często konstrukcji szachulcowej. Grotów, druga co do wielkości wieś w gminie, położona jest wśród pól i ma obecnie zabudowę rozproszoną. Został założony przez osadników niemieckich na tak zwanym kamieniu czyli na obszarze zalesionym, wcześniej nie zamieszkiwanym. Karczunek i lokacja wsi miała miejsce najpewniej na krótko po 1280 roku. Pierwsza udokumentowana wzmianka o miejscowości pochodzi z 1283 roku. Od 1388 do 1810 roku wieś należała do zakonu augustianów z Żagania. Po 1810 roku przeszła na własność państwa pruskiego. Przed 1945 rokiem leżała w granicach Łużyc Górnych. Pietrzyków to mała wieś

⁴⁸ Częściowo na podstawie: *Szlakiem atrakcyjnego krajobrazu 15 południka* (Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Grupa Łużycka”, Lubsko 2014 i Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Zielone Światło”, Krosno Odrzańskie 2014).

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

solecka, która posiada pierwotny układ małej ulicówki. Obecnie zabudowa jest dość nieregularna. Od średniowiecza Pietrzyków był wsią wasalną przynależącą do dominium żarskiego. Wzmianka z 1381 roku wskazuje, że stanowił własność lenną. Historia Sieciejowa sięga średniowiecza i związana jest z kolejnymi właścicielami Żar. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1329 roku. Sieciejów uważany jest za rodową kolebkę rodu Schöneichów. Ich pierwszą siedzibą była rycerska wieża mieszkalna, której skromnych śladów można szukać przy rzece Lubszy. Zajączek pojawia się w dokumentach w 1381 roku jako wieś wasalna władztwa żarskiego, później mużakowskiego. Wioska typu ulicówki. Zniknęło już dawne założenie dworsko – folwarczne. Ostatnią, pochodzącą z XIX wieku, drewnianą chałupę łużycką ze wsi Cisowa przeniesiono do skansenu w Ochli pod Zieloną Górą.

TABELA 41: Gmina Lipinki Łużyckie – historyczne nazwy miejscowości.

Miejscowość	Historyczne nazewnictwo:		Czas powstania
	niemieckie	łużyckie	
Boruszyn	Eckartswalde	Borušyn	XIII – XIV wiek
Brzostowa	Brestaw, Brestau	Breštowa	XIV wiek
Cisowa	Czeitzdorff, Zeisdorf	Śisowa, Ślaz Śisowa	XIV wiek
Górka	Gurkau	Górka	XIV wiek
Grotów	Grotow, Grafenhain	Hrabicy	XIII wiek
Lipinki Łużyckie	Lyndenrade, Lindenrode	Lindroz	XIII wiek
Pietrzyków	Piczkow, Pitschkau	Pětškow	XIII wiek
Piotrowice	Klein Petersdorf	Małe Pětřojce	XIV – XV wiek
Sieciejów	Schöneich	Ženichow	XIII – XIV wiek
Suchleb	Czukleybe, Zukleibe, Steinfelde	Suchy Klěb	XIII wiek
Tyliczki	Tylica, Tielitz	Tylice, Tylica	XV wiek
Zajączek	Haasel	Hažowk	XIV wiek

Źródło: *Szlakiem atrakcyjnego krajobrazu 15 południka* (Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Grupa Łużycka”, Lubsko 2014 i Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Zielone Światło”, Krosno Odrzańskie 2014).

Na terenie gminy dominuje architektura zagrodowa, folwarczna i ogólnowiejska. Najczęściej występują budynki z początków XX wieku o prostej architekturze na rzucie prostokąta, jednokondygnacyjne z zabudowaną partą strychu, o dachu dwuspadowym, tynkowane. W podobnym guście były budowane domy mieszkalne jak i budynki gospodarcze. Głównym budulcem była cegła. Jednak zdarzają się również obiekty o znacznie bardziej rozbudowanej architekturze. Przykładem może być dom mieszkalny przy ulicy Głównej 9 w Lipinkach Łużyckich (obecnie siedziba Urzędu Gminy). Zdarzają się też obiekty o dachu mansardowym czy szkielecie szachulcowym. Jednak takie obiekty należą do mniejszości. W okresie ostatnich 20 lat na terenie gminy rozwija się nowa fala osadnictwa. Według danych GUS w latach 2000 – 2019 na terenie gminy Lipinki Łużyckie powstały ogółem 133 budynki⁴⁹, z czego 105 to budynki mieszkalne⁵⁰, składające się ze 120 mieszkań⁵¹. Abstrahując od zabudowy

⁴⁹ Według GUS to obiekt budowlany trwale związany z gruntem, posiadający fundamenty, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych (to jest ścian i przykryć), czyli obudowany ścianami w zasadzie ze wszystkich stron i pokryty dachem (...). Za odrębny budynek przyjęto budynek oddzielony od innych wolną przestrzenią, a w przypadku bezpośredniego przylegania do innego budynku w zabudowie zwartej lub do innych zabudowań (np.: przy budynkach zespolonych pod jednym dachem lecz spełniających różne funkcje gospodarcze) – budynek oddzielony ścianami szczytowymi. W budynkach mieszkalnych bliźniaczych i szeregowych za odrębny budynek należy uważać każdy segment zawierający odrębne wyjście na działkę, ulicę lub ogród.

⁵⁰ Według GUS to budynek przeznaczony na cele mieszkalne, zajęty przez lokale mieszkalne w całości, lub budynek zajęty przez lokale mieszkalne co najmniej w połowie, a w pozostałej części przez inne pomieszczenia, z wyjątkiem budynku mieszkalno – inwentarskiego lub mieszkalno – gospodarskiego.

gospodarczej (rolnictwo, produkcja, usługi) dominują budynki murowane o modernistycznej architekturze wykonane metodami współczesnej techniki budowlanej. Typowa zabudowa jednorodzinna składa się przeważnie z domu mieszkalnego jedno- lub dwukondygnacyjnego o dachu dwuspadowym, ustawionego frontem do drogi oraz (w przypadku zagród) budynków gospodarczych ustawionych szczytem lub frontem do drogi, również o typowej dwuspadowej konstrukcji dachu. Regułą dla budownictwa mieszkaniowego jest murowana konstrukcja budynków. Budynki gospodarcze wznosi się coraz częściej z lekkich konstrukcji metalowych. Wykończenie elewacji budynków, rodzaj pokrycia dachowego, typ i konstrukcja płotu, elementy małej architektury, itp., są bardzo zróżnicowane i odpowiadają indywidualnym gustom właścicieli.

2. 2. Zabytki.

Obszar gminy Lipinki Łużyckie jest terenem o dużym nasyceniu cennymi obiektami zabytkowymi z różnych epok i formacji stylowych. Zachowały się tu interesujące zabytki architektury i sztuki, na skalę ponadlokalną, reprezentujące wysoki poziom artystyczny. Są to: kościoły, zespoły pałacowo – parkowe, folwarki, budynki mieszkalne, użyteczności publicznej oraz gospodarcze i założenia cmentarne. Zachowały one elementy pierwotnych układów ruralistycznych. W okresie powojennym stopień zachowania historycznie ukształtowanych układów zabudowy poszczególnych miejscowości nie uległ zasadniczym zmianom. Część miejscowości na terenie gminy charakteryzuje się do dnia dzisiejszego cennymi historycznymi układami ruralistycznymi (Brzostowa, Cisowa, Górka, Grotów, Lipinki Łużyckie, Zajęczek). Zachowane zabytki architektury, poza obiektami sakralnymi i rezydencjonalnymi, legitymują się stosunkowo nowymi metrykami. Żadna z budowli zagrodowych (mieszkalnych i gospodarczych) nie sięga wstecz poza wiek XVIII. Świadczy to niewątpliwie, że wcześniej istniała wyłącznie zabudowa drewniana. Na terenie gminy zachowały się 4 kościóły (Brzostowa, Grotów, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków). Wszystkie zbudowano jako zbory protestanckie. Zespoły pałacowe lub dworskie są we wsiach: Brzostowa, Lipinki Łużyckie (3 zespoły), Pietrzyków i Sieciejów. W 6 miejscowościach (Boruszyn, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Piotrowice, Sieciejów, Tyliczki – osada folwarczna) istnieją (w różnej formie zachowania) folwarki. Parki pałacowe, dworskie lub krajobrazowe są w 5 wsiach: Brzostowa, Lipinki Łużyckie (4 parki), Pietrzyków, Piotrowice i Sieciejów. Większość założeń parkowych pozostaje w zaniedbaniu. W większości miejscowości zachowały się zabytkowe cmentarze lub relikty dawnych cmentarzy wraz z roślinnością w postaci drzew, krzewów i podszytu o symbolice związanej z nekropoliami. Cenne, nieliczne już, zabytki związane z architekturą przemysłową znajdują się w Lipinkach Łużyckich. Zabytkowe obiekty użyteczności publicznej to przede wszystkim dawne szkoły (Pietrzyków) czy remizy (Lipinki Łużyckie). Budynki gospodarcze to głównie obory, magazyny, stodoły, itp.

Generalnie obiekty zabytkowe występują we wszystkich miejscowościach. Największym ich nasyceniem charakteryzują się wsie Lipinki Łużyckie (217 obiektów) i Grotów (135). Znaczne nasycenie obiektów zabytkowych występuje także na terenie wsi Boruszyn (56) i Zajęczek (35). Mniejszym, ale w skali gminy dość licznym, nagromadzeniem zabytkowej substancji charakteryzują się miejscowości Cisowa i Suchleb (po 22). Najmniejszym nasyceniem obiektów zabytkowych charakteryzują się wsie: Brzostowa (12), Sieciejów (10), Pietrzyków (8), Tyliczki (7), Górka (5) i Piotrowice (3). Wśród obiektów zabytkowych najliczniejszą grupę stanowią budynki mieszkalne. Licznie reprezentowane są także obiekty gospodarcze (stajnie, stodoły, obory, spichlerze, chlewnie, kurniki, magazyny, młyny, itp.). Rzadziej występują obiekty sakralne (kościóły, kaplice, kapliczki, plebanie, cmentarze, dzwonnice) oraz obiekty użyteczności publicznej (obiekty szkolne, poczty, remizy, budynki

⁵¹ Według GUS to lokal składający się z jednej lub kilku izb i pomieszczeń pomocniczych, przeznaczony na stały pobyt osób – wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych; konstrukcyjnie wydzielony trwałymi ścianami w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

administracyjne, itp.), a także obiekty techniczne i inne (wieże ciśnień, stacje transformatorowe, ogrodzenia, bramy, mosty, wiadukty, itp.). Ogółem wojewódzka ewidencja zabytków obejmuje wyjściowo 532 obiekty wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, z czego 13 wpisanych jest do rejestru zabytków województwa lubuskiego. Obecnie trwają przygotowania do prac nad sporządzeniem gminnej ewidencji zabytków.

TABELA 42: Gmina Lipinki Łużyckie – rozmieszczenie obiektów zabytkowych.

Miejscowość	Liczba zabytków	W tym wpisane do rejestru zabytków województwa lubuskiego
Boruszyn	56	–
Brzostowa	12	3
Cisowa	22	1
Górka	5	–
Grotów	135	2
Lipinki Łużyckie	217	4
Pietrzyków	8	2
Piotrowice	3	–
Sieciejów	10	1
Suchleb	22	–
Tyliczki	7	–
Zajączek	35	–

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021; Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2021.

Obiekty, zespoły i założenia wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej, wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Odnośnie obiektów zabytkowych obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej. Należy dążyć do pełnej rewaloryzacji zabytków. Wszelkie działania podejmowane przy zabytkach wymagają pisemnego pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

TABELA 43: Gmina Lipinki Łużyckie – wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa lubuskiego.

Miejscowość	Obiekt (datowanie)	Numer rejestru	Data rejestru
1	2	3	4
Brzostowa	Pałac (1860 – 1870)	L-410/A	07.09.2010
Brzostowa	Park dworski (2 połowa XIX wieku)	3196	27.12.1983
Brzostowa	Kościół fil. pw. św. Franciszka z Asyżu wraz z otoczeniem obejmującym działkę ewidencyjną nr 21/1	L-688/A	24.06.2015
Cisowa	Chata drewniana o konstrukcji zrębowej (koniec XVIII wieku) ⁵²	3141	18.11.1979
Grotów	Ruina kościoła	1257/64	30.06.1964

⁵² Zabytek przeniesiony do Muzeum Etnograficznego w Zielonej Górze z siedzibą w Ochli.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4
Grotów	Kościół poewangelicki, obecnie par. p.w. Narodzenia NMP (1829 – 1830)	1253	30.06.1964 28.09.1964
Lipinki Łużyckie	Kościół par. p.w. św. Antoniego Padewskiego (XIV w. , 1518 , 1822 – 1823)	L-451/A	05.06.1961
Lipinki Łużyckie	Dwór i oficyny, ul. Łączna nr 52 (XVIII – XIX wiek)	2058	30.04.1971
Lipinki Łużyckie	Dwór przy ul. Tunelowej 7	3129	?
Lipinki Łużyckie	Park podworski (XIX / XX wiek)	3198	27.12.1983
Pietrzyków	Kościół poewangelicki, obecnie fil. p.w. Dobrego Pasterza (XIV w. , 1688 , 1884)	1249	28.09.1964
Pietrzyków	Park dworski (XIX wiek)	3208	27.12.1983
Sieciejów	Zespół dworski z parkiem (XVIII – XIX wiek)	2194	10.11.1975

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021; Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2021.

Ewidencja zabytków architektury i budownictwa obejmuje różne obiekty nieruchome powstałe przed 1945 rokiem, w których późniejsza działalność nie zatarała cech świadczących o ich historycznym rodowodzie. Stanowią one charakterystyczne przykłady działalności budowlanej dawnych epok lub posiadają znaczące w skali lokalnej walory artystyczno – architektoniczne. Zespoły i obiekty wpisane do rejestru i ujęte w gminnej i/lub wojewódzkiej ewidencji zabytków obejmuje się także ochroną konserwatorską w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Są to zespoły i obiekty o istotnych lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych. Dla obiektów objętych ochroną konserwatorską obowiązują ustalenia ujęte w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Dla prac remontowych i modernizacyjnych, związanych z rozbudową i przebudową obiektów uwzględnionych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uzyskać uzgodnienie wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Gmina nie posiada obecnie, wymaganego na podstawie art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.

2. 3. Stanowiska archeologiczne.

Stanowiska archeologiczne stanowią wielorodny materiał zabytkowy z różnych przedziałów czasowych. Stanowią one ważny element zachowania dziedzictwa kulturowego. Obszar gminy Lipinki Łużyckie jest dobrze rozpoznany pod względem archeologicznym i wyróżnia się znacznymi wartościami archeologicznymi. Znajduje się tu wiele cennych i bogatych stanowisk, dzięki którym w dość czytelny sposób odtworzono historię pradziejowego osadnictwa aż po dzisiejsze czasy. Największym rejonem koncentracji relikwów archeologicznych jest miejscowość (obręb) Grotów (49 stanowisk). Więcej niż 10 stanowisk występuje we wsiach (obrębach): Górka (19), Pietrzyków (14), Sieciejów i Zajączek (po 13), Lipinki Łużyckie (12) oraz Brzostowa (11). 10 i mniej stanowisk zlokalizowano dotychczas w miejscowościach (obrębach): Piotrowice i Suchleb (po 7), Cisowa (5), Tyliczki (3) oraz Boruszyn (2).

Ogółem gminny zasób wartości kulturowych podlegających ochronie uzupełnia 178 stanowisk archeologicznych. Żadne ze stanowisk nie figuruje w rejestrze zabytków województwa lubuskiego. Nie należy jednak wykluczać możliwości, że dane dotyczące zabytkowej zawartości stanowisk archeologicznych oraz ich zasięgu ulegną zmianie, włącznie z wpisem do rejestru, po przeprowadzeniu badań weryfikacyjnych. Potwierdzone w terenie oraz wpisane do rejestru zabytków stanowiska archeologiczne należy otoczyć szczególną opieką i uzyskać pozwolenie

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie ewentualnych prac budowlanych lub podejmowanie innych działań oraz zapewnić przeprowadzenie badań archeologicznych w niezbędnym zakresie.

TABELA 44: Gmina Lipinki Łużyckie – rozmieszczenie stanowisk archeologicznych.

Miejscowość	Liczba stanowisk archeologicznych	W tym wpisane do rejestru zabytków województwa lubuskiego
Boruszyn	2	–
Brzostowa	11	–
Cisowa	5	–
Górka	19	–
Grotów	49	–
Lipinki Łużyckie	12	–
Pietrzyków	14	–
Piotrowice	7	–
Sieciejów	13	–
Suchleb	7	–
Tyliczki	3	–
Zajączek	13	–

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021; Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2021.

Nawarstwienia kulturowe, obiekty archeologiczne i związane z nimi wytwory ruchome, będące integralną częścią substancji zabytkowej gminy Lipinki Łużyckie, stanowią ślad osadnictwa i przekształceń środowiska kulturowego (ulic, działek, instalacji i komunikacji, konstrukcji domów, budynków użyteczności publicznej, itp.), a także są odzwierciedleniem poziomu i jakości życia mieszkańców lokalnych społeczności wiejskich.

2. 4. Strefy konserwatorskie.

O wartościach kulturowych gminy decyduje nie tylko historia poszczególnych miejscowości o słowiańskim rodowodzie, zakodowanym w nazewnictwie, ale także zachowane zabytki, do których należą również historycznie ukształtowane układy przestrzenne (ruralistyczne) poszczególnych miejscowości, stanowiska archeologiczne oraz zieleń komponowana (parki i cmentarze). Dobrze zachowane historyczne plany i układy przestrzenne mają wieś: Brzostowa, Cisowa, Górka, Grotów, Lipinki Łużyckie i Zajączek. Ich historyczne układy ruralistyczne ujęte są w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. Szczególnie cenne jest także historyczne otoczenie poszczególnych obiektów wpisanych do rejestru zabytków, zwłaszcza kościołów i zespołów pałacowych. Zasoby kulturowe i krajobrazowe warte są zachowania i ochrony.

Walory kulturowe chroni się także prawem miejscowym, to jest poprzez ustanowienie stref ochrony konserwatorskiej w planach miejscowych. W obecnie obowiązujących w gminie Lipinki Łużyckie miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego nie ujęto zasad ochrony walorów kulturowych dla historycznych układów przestrzennych oraz zespołów i obiektów wpisanych do rejestru i ewidencji zabytków ze względu na brak potrzeb (dotychczas sporządzone plany miejscowe nie obejmują takich obszarów i obiektów).

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.

3. 1. Transport i komunikacja.

3.1.1. Infrastruktura drogowa.

Gmina Lipinki Łużyckie posiada dobrze rozwinięty i wystarczający pod względem gęstości sieci układ drogowy. Z punktu widzenia połączeń lokalnych, regionalnych i międzynarodowych położenie komunikacyjne gminy jest bardzo korzystne, ponieważ posiada ona dogodne połączenia drogowe zarówno z Żarami jak i Zieloną Górą, a także z pobliską Republiką Federalną Niemiec.

DROGI KRAJOWE:

- nr 12: granica (D / PL) – Łęknica – Żary – Żagań – Głogów – Leszno – Kalisz – Sieradz – Piotrków Trybunalski – Radom – Lublin – Chełm – Dorohusk – granica (PL / UA).

Przez centralną część gminy przebiega droga krajowa nr 12, łącząca granicę polsko – niemiecką w miejscowości Łęknica z granicą polsko – ukraińską w miejscowości Dorohusk. Przebiegająca równoleżnikowo, pomiędzy autostradami A2 i A4, trasa nr 12 jest jednym z ważniejszych szlaków komunikacyjnych w skali całego kraju. Rozprowadza zwłaszcza ruch lokalny i regionalny, obejmujący województwa: lubelskie, mazowieckie, łódzkie, wielkopolskie, dolnośląskie i lubuskie. Długość drogi na terenie gminy wynosi 8,511 km (od km 20+659 do km 29+170) i przebiega przez miejscowości Lipinki Łużyckie i Zajączek. Obecnie droga nr 12 posiada parametry klasy „GP” (ruchu przyspieszonego), jedną jezdnię i nawierzchnię bitumiczną. Według danych Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA), Oddział w Zielonej Górze w 2015 roku średni dobowy ruch pojazdów na drodze nr 12 w rejonie gminy wynosił od 3926 (odcinek węzeł „Żary Zachód” – Lipinki Łużyckie) do 6593 (odcinek Lipinki Łużyckie – Żary) pojazdów na dobę i należał do grupy o średnim natężeniu w skali wszystkich dróg o tej samej klasie na terenie całego województwa. Stan techniczny drogi nr 12 na odcinku przebiegającym przez gminę Lipinki Łużyckie pod względem samej nawierzchni jest dobry, jednak posiada pobocze tylko gruntowe o szerokości 1,5 – 2,0. W miejscowości Lipinki Łużyckie istnieje chodnik jednostronny o szerokości 1,5 m, przylegający bezpośrednio do jezdni, w dobrym stanie technicznym. W Lipinkach Łużyckich, na skrzyżowaniu ulic: Żarskiej, Głównej i Górnej, ze względów poprawy bezpieczeństwa, niezbędna jest budowa ronda lub sygnalizacji świetlnej. W latach 2023 – 2025 planowana jest realizacja zadania pn. „*Rozbudowa drogi krajowej nr 12 na odcinku Lipinki Łużyckie – Żary*”.

- nr 18: granica (D / PL) – Olszyna – Golnice.

Przez południową część gminy przebiega równoleżnikowo droga krajowa nr 18 (docelowo autostrada A18), łącząca granicę polsko – niemiecką w miejscowości Olszyna z autostradą A4 (węzeł Krzyżowa). Autostradowy szlak komunikacyjny A18 – A4 (E36 – E40) łączy Berlin z Wrocławiem i dalej z Katowicami, Krakowem i Korczową (granica polsko – ukraińska), a docelowo z Lwowem i Kijowem. Długość drogi na terenie gminy wynosi 5,165 km (od km 14+165 do km 19+330). Obecnie droga nr 18 jest w fazie przebudowy do pełnych parametrów autostrady (klasa techniczna „A”). Do ruchu dopuszczona jest tylko jezdnia północna o nawierzchni betonowej. Jezdnia południowa, wcześniej o zdekapitalizowanej nawierzchni, została rozebrana i na jej miejscu powstaje nowa droga. Oddanie autostrady A18 do ruchu na pełnej długości ma planowano nastąpić w 2024 roku. Według danych Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA), Oddział w Zielonej Górze w 2015 roku średni dobowy ruch pojazdów na drodze nr 18 w rejonie gminy (odcinek węzeł „Żary Zachód” – węzeł „Żary Południe”)

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

wynosił 7566 pojazdów na dobę i należał do grupy o średnim natężeniu w skali wszystkich dróg o tej samej klasie na terenie całego województwa. Docelowo zjazd z autostrady A18 na teren gminy Lipinki Łużyckie odbywać się poza jej granicami, to jest poprzez węzły „Żary Zachód” i „Żary Południe”.

TABELA 45: Gmina Lipinki Łużyckie – wyniki pomiarów średniego dobowego ruchu pojazdów na drodze krajowej nr 12 w 2015 roku.

Odcinek	Żary Zachód – Lipinki Łużyckie	Lipinki Łużyckie – Żary
Numer punktu pomiarowego	31709	31710
Pikietaż (km: od – do)	17+442 – 26+393	26+393 – 34+909
Długość odcinka (km)	8+951	8+516
Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych	Liczba pojazdów	
Motocykle	17	39
Samochody osobowe	2872	5345
Lekkie samochody ciężarowe	464	541
Samochody ciężarowe	bez przyczepy	99
	z przyczepą	435
Autobusy	32	50
Ciągniki rolnicze	7	8
Rowery	8	24
Pojazdy samochodowe ogółem	3926	6593

Źródło: GDDKiA, Oddział w Zielonej Górze, 2021.

TABELA 46: Gmina Lipinki Łużyckie – wyniki pomiarów średniego dobowego ruchu pojazdów na drodze krajowej nr 18 w 2015 roku.

Odcinek	węzeł Żary Zachód – węzeł Żary Południe	
Numer punktu pomiarowego	31702	
Pikietaż (km: od – do)	9+672 – 24+749	
Długość odcinka (km)	15,077	
Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych	Liczba pojazdów	
Motocykle	10	
Samochody osobowe	3465	
Lekkie samochody ciężarowe	747	
Samochody ciężarowe	bez przyczepy	391
	z przyczepą	2908
Autobusy	45	
Ciągniki rolnicze	0	
Rowery	0	
Pojazdy samochodowe ogółem	7566	

Źródło: GDDKiA, Oddział w Zielonej Górze, 2021.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

DROGI WOJEWÓDZKIE:

Przez obszar gminy Lipinki Łużyckie nie przebiegają drogi wojewódzkie.

DROGI POWIATOWE:

TABELA 47: Gmina Lipinki Łużyckie – wykaz dróg powiatowych.

Nr drogi	Przebieg drogi	Długość drogi (km)	Szerokość jezdni (m)	Klasa techniczna	Typ nawierzchni
1094F	Cisowa – Boruszyn – Suchleb – Łaz	6,891	2,80 – 5,30	L	B , G
1095F	Cielmów – Pietrzyków – Lubomyśl	6,191	3,70 – 4,30	L	B , BR
1096F	Nowe Czaple – Grotów – Suchleb – Lipinki Łużyckie – Brzostowa – Pietrzyków	16,275	4,20 – 6,0	Z	B
1097F	Grężawa – Zajątek – Cisowa – Grotów – Przewóz	7,565	2,90 – 5,60	L	B , G
1116F	Lipinki Łużyckie – Górka – Sieniawa Żarska – DK 12	3,705	3,50	L	B
1117F	Brzostowa – Sieciejów – Górka – Grabik	4,502	3,60 – 4,90	L	B
1118F	Lipsk Żarski – Sieciejów	2,156	3,30	L	B , BR
1126F	Jurzyn – Pietrzyków	2,051	3,10	L	G , BR
Rodzaj nawierzchni: B – bitumiczna ; BR – brukowcowa, G – gruntowa.					

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg, 2021.

Łącznie długość dróg powiatowych na terenie gminy Lipinki Łużyckie wynosi 49,336 km. Zdecydowana większość dróg posiada nawierzchnię bitumiczną. Wyszczególnione powyżej trasy znajdują się w gestii Wydziału Komunikacji, Transportu i Dróg, Starostwa Powiatowego w Żarach. Większość dróg wymaga gruntownych modernizacji. W najbliższych latach, ze względu na ograniczone własne środki finansowe, prace drogowe będą obejmować bieżące utrzymanie dróg powiatowych. Perspektywicznie zakres robót i ich lokalizacja uzależniona będzie od natężenia ruchu, stanu dróg i środków finansowych.

DROGI GMINNE:

TABELA 48: Gmina Lipinki Łużyckie – wykaz dróg gminnych.

Nr drogi	Nazwa ulicy	Długość (km)	Klasa techniczna	Typ nawierzchni
1	2	3	4	5
F001905	Pietrzyków – Bronice	0,80	D	Gruntowa
F002701	Górka – Drożków	1,50	D	Gruntowa
F002702	Brzostowa – Piotrowice	4,20	D	Asfaltowa / Gruntowa
F002703	Piotrowice – Tyliczki – Boruszyn – Grotów	7,80	D	Asfaltowa / Gruntowa
F002704	Suchleb – Rościce	2,00	D	Gruntowa
F002705	Lipinki Łużyckie – Sieniawa Żarska	1,80	D	Asfaltowa / Gruntowa
F002706	Lipinki Łużyckie – Boruszyn	3,00	D	Gruntowa
F002707	Grotów – Jędrzychowice	0,50	D	Gruntowa

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4	5
F002708	Cisowa – Jędrzychowice	1,00	D	Gruntowa
F002709	Janików – Łuków (granica gminy)	1,50	D	Gruntowa
F002710	Tyliczki – Lipinki Łużyckie	2,00	D	Asfaltowa
F002711	Piotrowice – Zajączek	3,50	D	Gruntowa
F002712	Grotów – Rościce	1,50	D	Gruntowa
F002713	Grotów – Piotrów	2,50	D	Gruntowa
F002714	Lipinki Łużyckie (ul. Górna)	1,35	L	Asfaltowa
F002715	Suchleb (działki ewidencyjne nr: 196/1, 233, 234)	0,35	L	Asfaltowa

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021.

Łączna długość dróg gminnych wynosi 35,3 km. Większość dróg, to jest 28,2 km (79,89 %), posiada nawierzchnię gruntową. Nawierzchnię twardą posiada pozostałe 7,1 km, z czego asfaltową 5,9 km (16,71 %) oraz brukową 1,2 km (3,40 %). Priorytetowej modernizacji wymagają drogi o nawierzchni gruntowej, zwłaszcza bezpośrednio obsługujące tereny osadnicze. Wraz z postępującą rozbudową nowych osiedli mieszkaniowych (zabudowa jednorodzinna, na razie głównie w Lipinkach Łużyckich i Suchlebie) pojawiają się potrzeby związane z budową sieci dróg wewnętrznych.

Łącznie obszar dróg zajmuje powierzchnię 198,4840 ha⁵³ co stanowi 2,24 % ogólnej powierzchni gminy.

Generalnie sieć dróg na terenie gminy jest zadowalająca pod względem możliwości obsługi przez nią poszczególnych obszarów zabudowy (drogi krajowe, powiatowe i gminne). Część dróg nie posiada jednak odpowiedniej wytrzymałości i jest w złym stanie technicznym. Jakość nawierzchni na wszystkich kategoriach dróg (poza wybranymi, zmodernizowanymi dotychczas odcinkami) wymaga pilnych napraw i modernizacji. Brak kanalizacji deszczowej oraz rowów odwadniających uniemożliwia odprowadzenie wód opadowych lub prawidłowe odwodnienie korpusu drogi. Na terenach zabudowanych w dużej mierze drogi krajowe, powiatowe, gminne i wewnętrzne nie posiadają chodników i ruch pieszcy odbywa się na poboczu lub jezdni. Przebieg drogi krajowej nr 12 ze względu na spodziewany wzrost natężenia ruchu koliduje z zabudową mieszkaniową na terenie wsi Lipinki Łużyckie i Zajączek w kontekście emisji hałasu. Do najpilniejszych zadań modernizacyjnych układu drogowego gminy należą:

- przebudowa jezdni południowej drogi krajowej nr 18 – uruchomienie autostrady A18;
- modernizacja drogi krajowej nr 12 do pełnych parametrów klasy „GP”;
- poprawa bezpieczeństwa na drodze krajowej nr 12 w rejonie Lipinek Łużyckich (skrzyżowanie ulic: Żarskiej, Głównej i Górnej);
- poprawa bezpieczeństwa na wybranych odcinkach dróg krajowych i powiatowych przebiegających przez tereny zabudowane (chodniki, drogi rowerowe, pobocza, przejścia dla pieszych, sygnalizacja świetlna);
- modernizacja dróg powiatowych do pełnych parametrów klasy „Z”;
- dostosowanie parametrów jezdni i nośności nawierzchni dróg krajowych, powiatowych i gminnych do ruchu ciężkiego i pojazdów rolniczych, zwłaszcza w perspektywie dalszego rozwoju przetwórstwa rolno – spożywczego i funkcji przemysłowo – usługowych, w tym rekreacyjnych;
- sukcesywne zastępowanie nawierzchni gruntowej na bitumiczną na drogach powiatowych i gminnych;
- budowa dróg wewnętrznych do obsługi poszczególnych posesji oraz dojazdów do użytków rolnych;
- budowa chodników dla ruchu pieszcego i rowerowego;
- budowa parkingów, kolejnych zatok autobusowych i przejść dla pieszych.

⁵³ Według ewidencji gruntów, 2021.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 49: Gmina Lipinki Łużyckie – gęstość gminnej i powiatowej sieci drogowej w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Współczynniki w km na 1000 mieszkańców			
Drogi gminne o nawierzchni twardej	2,10	3,85	3,00
Drogi gminne o nawierzchni gruntowej	8,36	3,73	5,90
Drogi gminne ogółem	10,46	7,58	8,90
Drogi powiatowe o nawierzchni twardej	b.d.	4,33	3,43
Drogi powiatowe o nawierzchni gruntowej	b.d.	0,49	0,66
Drogi powiatowe ogółem	14,62	4,82	4,09
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej	b.d.	8,18	6,43
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni gruntowej	b.d.	4,22	6,56
Drogi gminne i powiatowe ogółem	25,08	12,40	12,99
Współczynniki w km na 100 km²			
Drogi gminne o nawierzchni twardej	8,01	26,59	21,67
Drogi gminne o nawierzchni gruntowej	31,80	25,73	42,69
Drogi gminne ogółem	39,81	52,32	64,36
Drogi powiatowe o nawierzchni twardej	b.d.	29,88	24,80
Drogi powiatowe o nawierzchni gruntowej	b.d.	3,39	4,79
Drogi powiatowe ogółem	55,63	33,27	29,59
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej	b.d.	56,47	46,47
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni gruntowej	b.d.	29,12	47,48
Drogi gminne i powiatowe ogółem	95,44	85,59	93,95

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 50: Gmina Lipinki Łużyckie – nasycenie motoryzacją w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Współczynniki na 1000 mieszkańców			
Pojazdy ogółem	b.d.	919,92	870,57
Samochody osobowe	b.d.	733,41	678,87
Motocykle	b.d.	48,37	46,98
Motorowery	b.d.	47,67	45,53
Samochody ciężarowe	b.d.	94,60	94,21
Autobusy	b.d.	2,43	2,85
Współczynniki na 100 km²			
Pojazdy ogółem	b.d.	6348,02	6295,89
Samochody osobowe	b.d.	5061,03	4909,53
Motocykle	b.d.	333,79	339,73
Motorowery	b.d.	328,98	329,25
Samochody ciężarowe	b.d.	652,80	681,34
Autobusy	b.d.	16,80	20,65

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

KOMUNIKACJA SAMOCHODOWA:

Gmina Lipinki Łużyckie, a zwłaszcza sama wieś Lipinki Łużyckie, z racji położenia przy jednym z głównych szlaków drogowych w powiecie, posiada dobre połączenia komunikacyjne o charakterze lokalnym. Przez gminę Lipinki Łużyckie przebiegają 3 zasadnicze linie autobusowe:

- Żary – (...) – Lipinki Łużyckie – Boruszyn – Zajączek – (...) – Łęknica (w obie strony): 3 kursy codziennie, 3 kursy w dni robocze, 1 kurs w dni nauki szkolnej i 1 kurs w dni wolne od pracy;
- Żary – (...) – Lipinki Łużyckie – Suchleb – Grotów – Łęknica (w obie strony): 2 kursy w dni robocze i 2 kursy w dni nauki szkolnej;
- Żary – (...) – Górka – Sieciejów – Brzostowa – Pietrzyków – Piotrowice – (...) – Tuplice (w obie strony): 3 kursy w dni robocze i 1 kurs w dni nauki szkolnej.

Gmina objęta jest także systemem komunikacji wewnętrznej na potrzeby przewozów szkolnych. Mogą z niej korzystać także pozostali mieszkańcy gminy. Dzięki niej można bezpośrednio dotrzeć do każdego sołectwa gminy. Komunikacja nie kursuje w dni wolne od pracy. Składa się ona z następujących linii:

- linia nr 314340: Grotów – Suchleb – Lipinki Łużyckie: 1 kurs w dni nauki szkolnej;
- linia nr 314341: Lipinki Łużyckie – Boruszyn – Zajączek – Cisowa – Boruszyn – Suchleb – Grotów: 1 kurs w dni nauki szkolnej;
- linia nr 313342:
 - Lipinki Łużyckie – Pietrzyków – Brzostowa – Sieciejów – Górka – Lipinki Łużyckie: 3 kursy w dni nauki szkolnej;
 - Lipinki Łużyckie – Tyliczki – Zajączek – Cisowa – Boruszyn – Lipinki Łużyckie: 1 kurs w dni nauki szkolnej;
 - Lipinki Łużyckie – Tyliczki – Boruszyn – Cisowa – Zajączek – Lipinki Łużyckie – Suchleb – Grotów – Lipinki Łużyckie: 1 kurs w dni nauki szkolnej.

Wzdłuż wyżej wymienionych linii zlokalizowanych jest 20 par przystanków autobusowych. Nasycenie przestrzeni osadniczej przystankami jest wystarczające z punktu widzenia potrzeb mieszkańców. Większość osób zamieszkuje w odległości od 5 do 10 minut marszu do przystanku, w sporadycznych przypadkach odległość ta wynosi 15 minut i więcej. Współczynnik gęstości przystanków komunikacji autobusowej na 1 km² powierzchni gminy wynosi 0,23. Biorąc pod uwagę tylko powierzchnię terenów zabudowanych (bez lasów, użytków rolnych, wód, itp.) współczynnik ten wynosi 4,83.

TABELA 51: Gmina Lipinki Łużyckie – przystanki komunikacji autobusowej⁵⁴ w 2021 roku.

Miejscowość	Liczba przystanków
1	2
Boruszyn	2
Brzostowa	1
Cisowa	1
Górka	1
Grotów	4
Lipinki Łużyckie	2

⁵⁴ Pod uwagę wzięto tylko te przystanki, na których zgodnie z obecnie obowiązującymi rozkładami jazdy zatrzymują się autobusy.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2
Pietrzyków	2
Piotrowice	1
Sieciejów	1
Suchleb	2
Tyliczki	1
Zajączek	2

Źródło: Feniks V sp. z o.o., Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021

Komunikacją autobusową objęte są wszystkie miejscowości, przy czym Cisowa i Tyliczki tylko przy okazji komunikacji zorganizowanej na cele przewozów szkolnych. Każda z miejscowości (poza Cisową i Tyliczkami) posiada bezpośrednie połączenie autobusowe z miastem powiatowym Żary. Problemem dla niezmotoryzowanych mieszkańców południowej (Cisowa, Grotów, Suchleb) i północnej (Brzostowa, Górka, Pietrzyków, Piotrowice, Sieciejów, Tyliczki) części gminy, zwłaszcza młodzieży i osób starszych, jest mała częstotliwość kursów pomiędzy poszczególnymi miejscowościami a Lipinkami Łużyckimi, zwłaszcza w porze wieczornej oraz brak kursów w dni wolne od pracy. W dni wolne od pracy połączenia autobusowe z Żarami i pomiędzy sobą posiadają tylko miejscowości Boruszyn, Lipinki Łużyckie i Zajączek. Dla części mieszkańców, w celu dotarcia do Lipinek Łużyckich czy Żar, niezbędna jest wówczas komunikacja prywatna lub dojazd do Lipinek Łużyckich i przesiadka na komunikację autobusową lub kolejową. Żadna z miejscowości nie posiada bezpośredniego połączenia autobusowego ze stolicą województwa. W przypadku potrzeby dotarcia komunikacją publiczną do Zielonej Góry niezbędna jest przesiadka na pociąg lub autobus w Żarach. Połączenia krajowe (międzyregionalne) oraz międzynarodowe realizowane są poprzez najbliższe gminie większe dworce autobusowe w Żarach i Zielonej Górze.

DROGI ROWEROWE⁵⁵ (brak):

TABELA 52: Gmina Lipinki Łużyckie – drogi rowerowe w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Drogi rowerowe w km ogółem	–	57,9	643,3
Drogi rowerowe w km na 100 km ²	–	4,16	4,60
Drogi rowerowe w km na 1000 mieszkańców	–	0,60	0,64

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Budowa dróg rowerowych od podstaw, w odróżnieniu od oznakowania szlaków rowerowych, jest zadaniem kosztownym. Jednakże w długofalowej perspektywie zasadne byłoby, w porozumieniu z zarządcami poszczególnych dróg (krajowe, powiatowe) i linii kolejowych, rozważenie możliwości rozbudowy sieci dróg rowerowych, łączących Lipinki Łużyckie:

- z Jasieniem przez Brzostową, Sieciejów i Lipsk Żarski (jako droga rowerowa po nieczynnej linii kolejowej nr 282);
- z Przewozem przez Suchleb, Grotów, Piotrowice i Dobrochów (jako droga rowerowa prowadząca wzdłuż dróg powiatowych i gminnych);

⁵⁵ Droga dla rowerów, w myśl ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym, to droga lub jej część przeznaczona dla ruchu rowerów, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi.

- z Trzebielem i dalej z Tuplicami i Łęknicą (jako droga rowerowa wzdłuż dróg krajowej i wojewódzkiej);
- z Żarami przez Sieniawę Żarską (jako droga rowerowa wzdłuż drogi krajowej).

3.1.2. Infrastruktura kolejowa.

LINIE KOLEJOWE:

- nr 14: Łódź Kaliska – Zduńska Wola – Ostrów Wielkopolski – Leszno – Głogów – Żagań – Żary – Zasieki (granica PL / D).

Linia kolejowa nr 14 na terenie gminy Lipinki Łużyckie sklasyfikowana jest jako linia normalnotorowa, jednotorowa, niezelektryfikowana, klasy pierwszorzędnej, państwowego znaczenia. Na terenie gminy długość szlaku kolejowego nr 14 wynosi 6,990 km (km: 360+800 – 367+790) i przebiega przez miejscowość Lipinki Łużyckie. Linia obsługiwana jest zarówno na potrzeby przewozów pasażerskich jak i towarowych. Na analizowanym terenie infrastrukturę kolejową dla podróźnych stanowi przystanek w Lipinkach Łużyckich. Przebieg linii nie koliduje z obecnym zagospodarowaniem terenu, a zwłaszcza z zabudową mieszkaniową i mieszkaniowo – usługową. Obecnie PKP Polskie Linie Kolejowe SA realizują na linii nr 14 inwestycję (zadanie) polegającą na budowie infrastruktury systemu ERTMS/GSM–R.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie do początku lat 90–tych XX wieku funkcjonowała jeszcze linia kolejowa nr 282 relacji Miłkowice – Węglińiec – Żary – Sieniawa Żarska – Jasień. Obecnie na odcinku Sieniawa Żarska – Jasień torowisko jest prawie na całej trasie rozebrane, a były przystanki kolejowe zlikwidowane bądź zaadoptowane na inne cele. W zasobach PKP SA nie widnieje decyzja o rozbiórce linii.

Zgodnie z Decyzją nr 14 Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 roku w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe (Dz. U. MI z 2020 roku, poz. 38), w granicach administracyjnych gminy Lipinki Łużyckie zlokalizowane są następujące tereny zamknięte, stosownie do art. 2, pkt. 9 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku Prawo geodezyjne i kartograficzne:

- Lipinki Łużyckie – działka ewidencyjna nr 635/2 o powierzchni 9,9500 ha;
- Lipinki Łużyckie – działka ewidencyjna nr 902 o powierzchni 4,2000 ha;
- Lipinki Łużyckie – działka ewidencyjna nr 913 o powierzchni 0,5800 ha;
- Lipinki Łużyckie – działka ewidencyjna nr 922 o powierzchni 3,4300 ha;
- Lipinki Łużyckie – działka ewidencyjna nr 987 o powierzchni 4,8500 ha;
- Piotrowice – działka ewidencyjna nr 78 o powierzchni 4,6044 ha;
- Zajączek – działka ewidencyjna nr 372 o powierzchni 2,4000 ha;
- Zajączek – działka ewidencyjna nr 392 o powierzchni 2,0200 ha.

Dla wyżej wymienionych kolejowych terenów zamkniętych nie wyznaczono stref ochronnych.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 53: Gmina Lipinki Łużyckie – podstawowe parametry techniczne linii kolejowej nr 14.

Nr linii	Kilometraż	Tor	Kategoria linii ⁵⁶	Znaczenie państwowe ⁵⁷	Klasa linii ⁵⁸
14	360+800 – 367+790	N	pierwszorzędna	TAK	C3

tor „N” – nieparzysty (jeden na szlaku; pierwszy na stacji). **klasa linii C3** – nacisk osi 190 kN/oś (20,0 t/oś).

Źródło: PKP Polskie Linie Kolejowe SA, 2021.

TABELA 54: Gmina Lipinki Łużyckie – maksymalne prędkości na linii kolejowej nr 14⁵⁹.

Tor	Kilometraż	Maksymalne prędkości (km/h)		
		Składy wagonowe	Szynobusy i ETZ	Pociągi towarowe
N	360+800 – 367+790	80	90	80

tor „N” – nieparzysty (jeden na szlaku; pierwszy na stacji).

Źródło: PKP Polskie Linie Kolejowe SA, 2021.

Ogółem długość linii kolejowych na terenie gminy wynosi 6,990 km. Oznacza to, że analizowany rejon charakteryzuje się korzystniejszymi współczynnikami dotyczącymi gęstości sieci kolejowej w stosunku do województwa i kraju, co prezentuje poniższa tabela.

TABELA 55: Gmina Lipinki Łużyckie – podstawowe współczynniki dotyczące czynnych linii kolejowych w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Województwo Lubuskie	Polska
Linie kolejowe w km na 100 km ²	7,9	6,6	6,2
Linie kolejowe w km na 10 tys. ludności	20,7	9,2	5,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS, 2021.

Łącznie tereny kolejowe zajmują powierzchnię 44,6044 ha⁶⁰ i stanowią 0,50 % ogólnej powierzchni gminy.

KOMUNIKACJA KOLEJOWA:

Według obecnie (czerwiec 2021 roku) obowiązującego rozkładu jazdy pociągów z przystanku kolejowego w Lipinkach Łużyckich odprawiane są następujące pociągi:

- dni robocze (od poniedziałku do piątku): 1 kurs do Tuplic, 2 kursy do Forst (przez Tuplice i Zasięki) i 4 kursy do Żagania (przez Żary);
- soboty: 2 kursy do Forst (przez Tuplice i Zasięki) i 2 kursy do Wrocławia (przez Żary, Żagań i Legnicę);
- niedziele: 2 kursy do Forst (przez Tuplice i Zasięki) i 2 kursy do Wrocławia (przez Żary, Żagań i Legnicę).

⁵⁶ Według PKP PLK SA, *Warunki techniczne utrzymania nawierzchni na liniach kolejowych*, Warszawa 2005 (ze zmianami wprowadzonymi Zarządzeniem nr 22/2010 Zarządu PKP PLK SA z dnia 31 sierpnia 2010 roku).

⁵⁷ Według Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2019 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu linii kolejowych o znaczeniu państwowym (Dz. U. z dnia 14 maja 2019 roku, poz. 899).

⁵⁸ Według PKP Polskie Linie Kolejowe SA, Uchwała nr 760/2019 Zarządu PKP PLK SA z dnia 26 listopada 2019 roku w sprawie wprowadzenia *Regulaminu sieci 2020/2021*.

⁵⁹ Według PKP Polskie Linie Kolejowe SA, Uchwała nr 760/2019 Zarządu PKP PLK SA z dnia 26 listopada 2019 roku w sprawie wprowadzenia *Regulaminu sieci 2020/2021*.

⁶⁰ Według ewidencji gruntów, 2021.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 56: Gmina Lipinki Łużyckie – charakterystyka infrastruktury peronowej przystanków i stacji kolejowych⁶¹.

Obiekt	Typ obiektu	Peron		Krawędź			Drogi dojeżdża
		Nr	Liczba krawędzi	Nr toru	Wysokość (cm)	Długość (m)	
Lipinki Łużyckie	PO	2	1	1	30	N: 222 P: 229	X

Typ obiektu: PO – przystanek osobowy publiczny. **Drogi dojeżdża:** X – dojeżdże z ulicy. **Długość:** N – w kierunku zgodnym z rosnącą kilometrażą toru przy krawędzi peronowej, P – w kierunku zgodnym z malejącą kilometrażą toru przy krawędzi peronowej.

Źródło: PKP Polskie Linie Kolejowe SA, 2021.

Zgodnie z powyższym rolę głównego węzła przesiadkowego komunikacji zbiorowej (kolejowej i autobusowej), zintegrowanej z koniecznymi do wykonania drogami rowerowymi, pełnić powinna docelowo stacja kolejowa (przystanek kolejowy) w Lipinkach Łużyckich, a rolę węzła autobusowego główny przystanek autobusowy w Lipinkach Łużyckich zlokalizowany przy ul. Żarskiej. Zasadne wydaje się także uruchomienie przy stacji (przystanku kolejowym) w Lipinkach Łużyckich parkingu typu Park & Ride oraz Bike & Ride. Służyć temu mogą np.: nieużytkowane obecnie tereny zlokalizowane po zachodniej stronie przystanku kolejowego przy ul. Osiedle Kolejowe. Dodatkowe parkingi typu Bike & Ride należy lokalizować w rejonie głównych przystanków autobusowych w poszczególnych miejscowościach.

3.1.3. Śródlądowe drogi wodne.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie nie występują śródlądowe drogi wodne.

3.1.4. Komunikacja lotnicza.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie nie występują tereny i urządzenia, o których mowa w art. 86 ust. 7 i art. 87 pkt 1 ustawy z dnia 03 lipca 2002 roku Prawo lotnicze.

3. 2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.

3.2.1. Zaopatrzenie w wodę.

Na koniec 2019 roku gmina Lipinki Łużyckie była zaopatrywana w wodę przez sieć wodociągową rozdzielczą o długości 63,7 km z 673 połączeniami prowadzącymi do budynków mieszkalnych. W tym samym roku dostarczono mieszkańcom 85,2 dam³ wody. W sieć wodociągową wyposażone są wszystkie miejscowości, za wyjątkiem wybranych rejonów oddalonych od głównej koncentracji zabudowy.

⁶¹ Według PKP Polskie Linie Kolejowe SA, Uchwała nr 760/2019 Zarządu PKP PLK SA z dnia 26 listopada 2019 roku w sprawie wprowadzenia *Regulaminu sieci 2020/2021*.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 57: Gmina Lipinki Łużyckie – wyposażenie w sieć wodociągową w 2021 roku.

Miejscowość	Długość sieci w km	Ilość przyłączy
Boruszyn	4,3	40
Brzostowa	3,2	25
Cisowa	2,0	12
Górka	3,0	52
Grotów	10,1	96
Lipinki Łużyckie	15,7	323
Pietrzyków	7,3	70
Piotrowice	4,0	11
Sieciejów	5,9	27
Suchleb	2,1	53
Tyliczki	1,7	7
Zajączek	5,0	45

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021.

Zaopatrzenie w wodę na terenie gminy realizowane jest poprzez 2 ujęcia:

- SUW Lipinki Łużyckie (ul. Tunelowa);
- SUW Górka.

SUW LIPINKI ŁUŻYCKIE, ul. Tunelowa (działka ewidencyjna nr 1/2):

Decyzją Starosty Powiatu Żarskiego (WBO.6341.14.2012) z dnia 02 października 2012 roku udzielono Gminie Lipinki Łużyckie pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód na pobór wody podziemnej z ujęcia Lipinki Łużyckie dla potrzeb mieszkańców wsi: Boruszyn, Brzostowa, Cisowa, Grotów, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Suchleb, Tyliczki i Zajączek, składającego się z trzech studni wierconych nr: SW-1, SW-2 i SW-3, eksploatowanych naprzemiennie o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych ujęcia wynoszących $Q_e = 70,0$ m³/h przy $S_e = 5,4$ m i $R = 348$ m w ilości:

- $Q_{maxh} = 67,0$ m³/h;
- $Q_{\text{śrd}} = 735,0$ m³/d;
- $Q_{maxr} = 270000,0$ m³/r.

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 31 grudnia 2022 roku.

SUW GÓRKA (działka ewidencyjna nr 180/2):

Decyzją Starosty Powiatu Żarskiego (WBO.6341.12.2016) z dnia 28 lipca 2016 roku udzielono Gminie Lipinki Łużyckie pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody podziemnej z ujęcia zlokalizowanego we wsi Górka dla potrzeb wodociągu wiejskiego wsi Górka i Sieciejów, składającego się z jednej studni wierconej nr SW-1 o ustalonych zasobach eksploatacyjnych wynoszących $Q_e = 25$ m³/h przy $S = 2,89$ m i $R = 172,0$ m dla obszaru zasobowego o powierzchni 0,1 km² w ilości:

- $Q_{maxh} = 7,0$ m³/h;
- $Q_{\text{śrd}} = 90,0$ m³/d;
- $Q_{maxr} = 32850,0$ m³/r.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 28 lipca 2026 roku.

TABELA 58: Gmina Lipinki Łużyckie – źródła zaopatrzenia w wodę w 2021 roku.

Miejscowość	Źródło zaopatrzenia w wodę
Boruszyn	SUW Lipinki Łużyckie
Brzostowa	SUW Lipinki Łużyckie
Cisowa	SUW Lipinki Łużyckie
Górka	SUW Górka
Grotów	SUW Lipinki Łużyckie
Lipinki Łużyckie	SUW Lipinki Łużyckie
Pietrzyków	SUW Lipinki Łużyckie
Piotrowice	SUW Lipinki Łużyckie
Sieciejów	SUW Górka
Suchleb	SUW Lipinki Łużyckie
Tyliczki	SUW Lipinki Łużyckie
Zajączek	SUW Lipinki Łużyckie

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021.

Dla źródeł zaopatrzenia w wodę w Górcie i Lipinkach Łużyckich wyznaczono jedynie obszary stref ochrony bezpośredniej. Stref ochrony pośredniej nie wyznaczono.

TABELA 59: Gmina Lipinki Łużyckie – gęstość sieci wodociągowej w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Gęstość sieci wodociągowej ⁶² w km/100 km ² ogółem	71,82	61,52	50,79
Gęstość sieci wodociągowej ⁶³ w km/100 km ² na wsi	71,8	46,0	35,9
Zużycie wody na 1 mieszkańca w m ³ ogółem	25,3	29,1	30,9
Zużycie wody na 1 mieszkańca w m ³ na wsi	25,3	28,0	28,0
% ludności ogółem korzystającej z wodociągu	90,7	93,4	94,7
% ludności wiejskiej korzystającej z wodociągu	90,7	88,7	89,9

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Gęstość sieci wodociągowej ogółem na terenie gminy Lipinki Łużyckie jest wyższa od średnich wartości charakteryzujących powiat żarski i województwo lubuskie. Jeszcze wyraźniej na korzyść gminy kształtują się współczynniki wygenerowane tylko dla terenów wiejskich. Ważniejsza jednak od gęstości, na którą wpływ mają powierzchnia danej jednostki administracyjnej i charakter jej zagospodarowania, jest wartość określająca dostępność mieszkańców do sieci wodociągowej. Na terenie gminy Lipinki Łużyckie jest ona statystycznie najkorzystniejsza tylko w ujęciu dla terenów wiejskich. Niższy odsetek ludności korzystającej z wodociągu w gminie Lipinki Łużyckie ma także przełożenie na niskie zużycie wody dostarczonej siecią wodociągową.

⁶² Sieć rozdzielcza, bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów.

⁶³ Sieć rozdzielcza, bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów.

Istniejące źródła zaopatrzenia i przepustowość głównych rurociągów umożliwiają dalszy rozwój osadnictwa na terenie gminy. Sieć wodociągowa na potrzeby bytowo – gospodarcze i przeciwpożarowe powinna być sukcesywnie rozbudowywana na bazie istniejącego układu w miarę narastania potrzeb wynikających ze zwiększenia intensywności zabudowy i objęcia zabudową nowych terenów, jak również dla objęcia mieszkańców dotychczas nie podłączonych. Uzbrojenie w sieć wodociągową nowych terenów powinno być prowadzone wyprzedzająco w stosunku do zabudowy kubaturowej. W najbliższych latach przewiduje się przebudowę SUW w Lipinkach Łużyckich, wymianę i modernizację sieci w wybranych rejonach gminy oraz rozbudowę sieci wodociągowej dla nowo powstałych budynków mieszkalnych i gospodarczych.

3.2.2. Odprowadzanie ścieków.

Obecnie na terenie gminy sieć kanalizacyjną posiada jedynie częściowo miejscowość Lipinki Łużyckie. Obejmuje ona zespoły mieszkaniowe Spółdzielni Mieszkaniowej „Wzgórze” z Osiedla Łużyckiego oraz ze Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Piaskowej 2a – 2d. Długość sieci kanalizacyjnej na koniec 2019 roku wyniosła tu ogółem 1,6 km z 18 połączeniami prowadzącymi do budynków mieszkalnych. W 2019 roku odprowadzono siecią 5,0 dm³ ścieków. Bez kanalizacji sanitarnej pozostaje reszta miejscowości. Gospodarka ściekowa opiera się tam na powszechnym, przejściowym gromadzeniu ścieków w wybieralnych zbiornikach bezodpływowych i wywożeniu ich przez specjalistyczne uprawnione podmioty taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków w Lipinkach Łużyckich i pobliskim Jasieniu. Realizowane są także przydomowe oczyszczalnie ścieków. Wody opadowe i roztopowe odprowadzane są bez oczyszczenia poprzez spływ przypowierzchniowy do rowów przydrożnych i melioracyjnych z odpływem do poszczególnych cieków wodnych.

Na terenie gminy funkcjonują 2 mechaniczno – biologiczne oczyszczalnie ścieków:

LIPINKI ŁUŻYCKIE, ul. Piaskowa 2a – 2d (działka ewidencyjna nr 971):

Decyzją Starosty Żarskiego (WBO.6341.8.2015) z dnia 02 października 2015 roku udzielono Wspólnocie Mieszkaniowej przy ul. Piaskowej 2a – 2d w Lipinkach Łużyckich pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód polegające na wprowadzaniu ścieków bytowych do odbiornika – rzeki Lubszy w km 59+750, pochodzących z Osiedla Mieszkaniowego przy ul. Piaskowej w Lipinkach Łużyckich w ilości:

- $Q_{maxh} = 5,0 \text{ m}^3/h;$
- $Q_{\text{śrd}} = 50,0 \text{ m}^3/d;$
- $Q_{maxr} = 18250,0 \text{ m}^3/r.$

po ich oczyszczeniu na mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków w Lipinkach Łużyckich przy ul. Piaskowej (działka ewidencyjna nr 971), zlokalizowanej poza aglomeracją o RLM = 375. Skład wprowadzanych ścieków do odbiornika nie może przekroczyć następujących wartości stężeń zanieczyszczeń:

- $BZT_5 \leq 40 \text{ mg O}_2/l;$
- $CHZT_{CR} \leq 150 \text{ mg O}_2/l;$
- Zawiesin ogólnych $\leq 50 \text{ mg/l}.$

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 31 grudnia 2025 roku.

LIPINKI ŁUŻYCKIE, Osiedle Łużyckie (działka ewidencyjna nr 13/15):

Decyzją Starosty Żarskiego (WBO.6341.10.2015) z dnia 16 października 2015 roku udzielono Spółdzielni Mieszkaniowej „Wzgórze” w Lipinkach Łużyckich pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

polegające na wprowadzaniu ścieków bytowych do odbiornika – rzeki Lubszy w km 58+400, pochodzących z Osiedla Mieszkaniowego w Lipinkach Łużyckich w ilości:

- $Q_{maxh} = 9,0 \text{ m}^3/\text{h}$;
- $Q_{\text{śrd}} = 140,0 \text{ m}^3/\text{d}$;
- $Q_{maxr} = 51100,0 \text{ m}^3/\text{r}$.

po ich oczyszczeniu na mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków w Lipinkach Łużyckich (działka ewidencyjna nr 13/15), zlokalizowanej poza aglomeracją o RLM = 560. Skład wprowadzanych ścieków do odbiornika nie może przekroczyć następujących wartości stężeń zanieczyszczeń:

- $BZT_5 \leq 40 \text{ mg O}_2/\text{l}$;
- $CHZT_{CR} \leq 150 \text{ mg O}_2/\text{l}$;
- Zawiesin ogólnych $\leq 50 \text{ mg/l}$.

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 31 grudnia 2025 roku.

TABELA 60: Gmina Lipinki Łużyckie – gęstość sieci kanalizacyjnej w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Gęstość sieci kanalizacyjnej ⁶⁴ w km/100 km ² ogółem	1,80	24,40	32,25
Gęstość sieci kanalizacyjnej ⁶⁵ w km/100 km ² na wsi	1,8	8,0	17,2
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną na 1 mieszkańca w m ³	1,48	20,07	28,08
% ludności ogółem korzystającej z sieci kanalizacyjnej	3,0	60,5	74,3
% ludności wiejskiej korzystającej z sieci kanalizacyjnej	3,0	17,6	42,2

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Dane dotyczące gospodarki ściekowej na terenie gminy wskazują jakim niedoborem w zakresie sieci kanalizacyjnej charakteryzują się nie tylko obszar gminy Lipinki Łużyckie, ale także powiat żarski ogółem, a zwłaszcza w ujęciu odrębnym dla terenów wiejskich, w stosunku do całego województwa lubuskiego, które i tak posiada jedno z niższych wskaźników w skali kraju. Brak systemowego rozwiązania gospodarki ściekowej na terenach nie objętych siecią kanalizacyjną, przy jednoczesnym niemal pełnym zwodociągowaniu gminy, powoduje powstawanie większej ilości nieodprowadzonych ścieków. Miejskowa społeczność zmuszona jest gromadzić płynne nieczystości w zbiornikach zlokalizowanych na terenie własnych posesji. Zdarzają się również przypadki nielegalnych wylewisk ścieków na pola uprawne oraz do rowów melioracyjnych. To z kolei wpływa na zwiększone zanieczyszczenie gleb oraz wód powierzchniowych i podziemnych.

Dokończenie budowy sieci wodociągowej, a zwłaszcza budowa sieci kanalizacyjnej ma priorytetowe znaczenie dla gminy i niebawem rozpoczną się inwestycje w tym zakresie, np.: budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków dla wsi Suchleb.

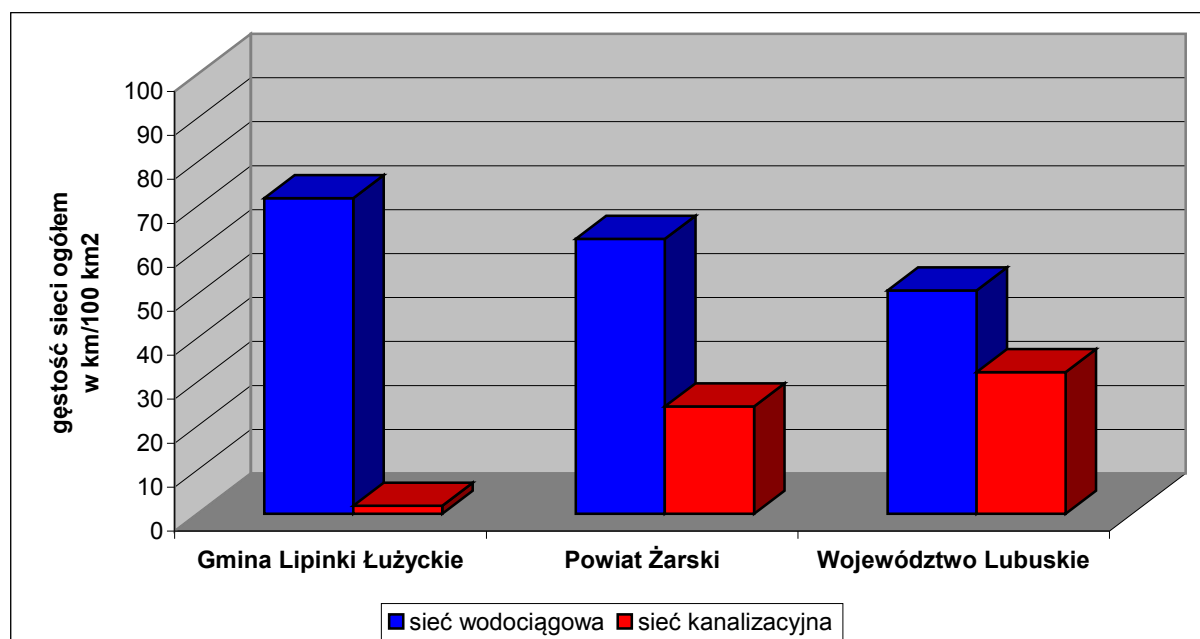
Gmina Lipinki Łużyckie (i jej poszczególne miejscowości), ze względu na liczbę ludności, nie jest jak dotychczas zobowiązana do utworzenia aglomeracji ściekowej.

⁶⁴ Sieć rozdzielcza i kolektory.

⁶⁵ Sieć rozdzielcza i kolektory.

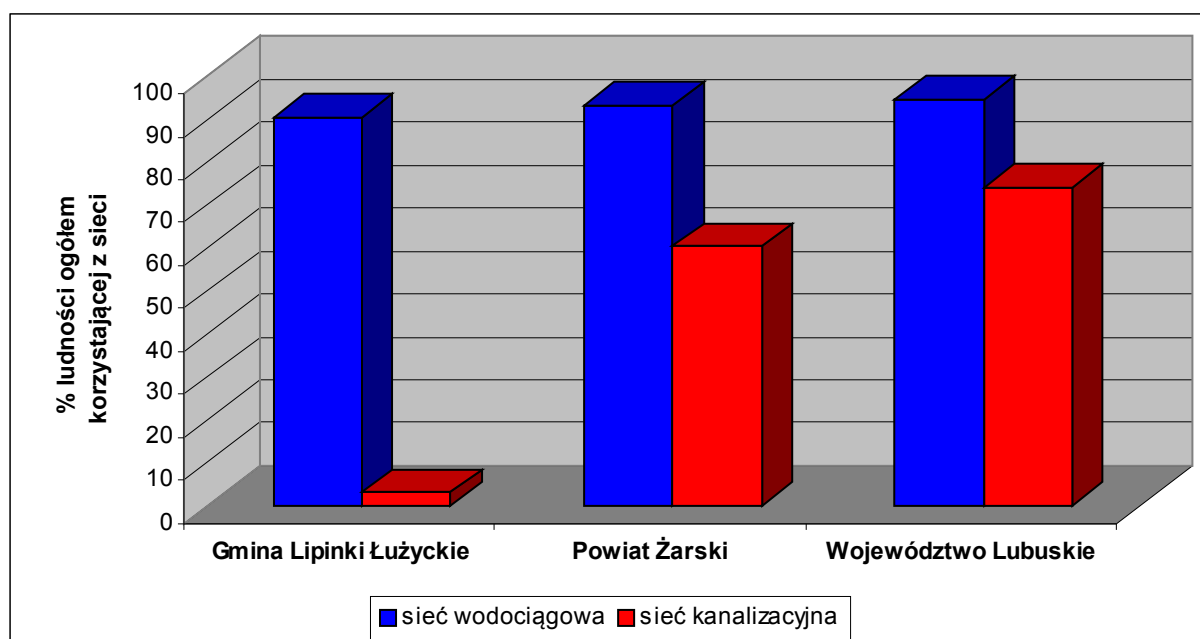
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

RYCINA 9: Gmina Lipinki Łużyckie – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2019 roku – ogółem (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

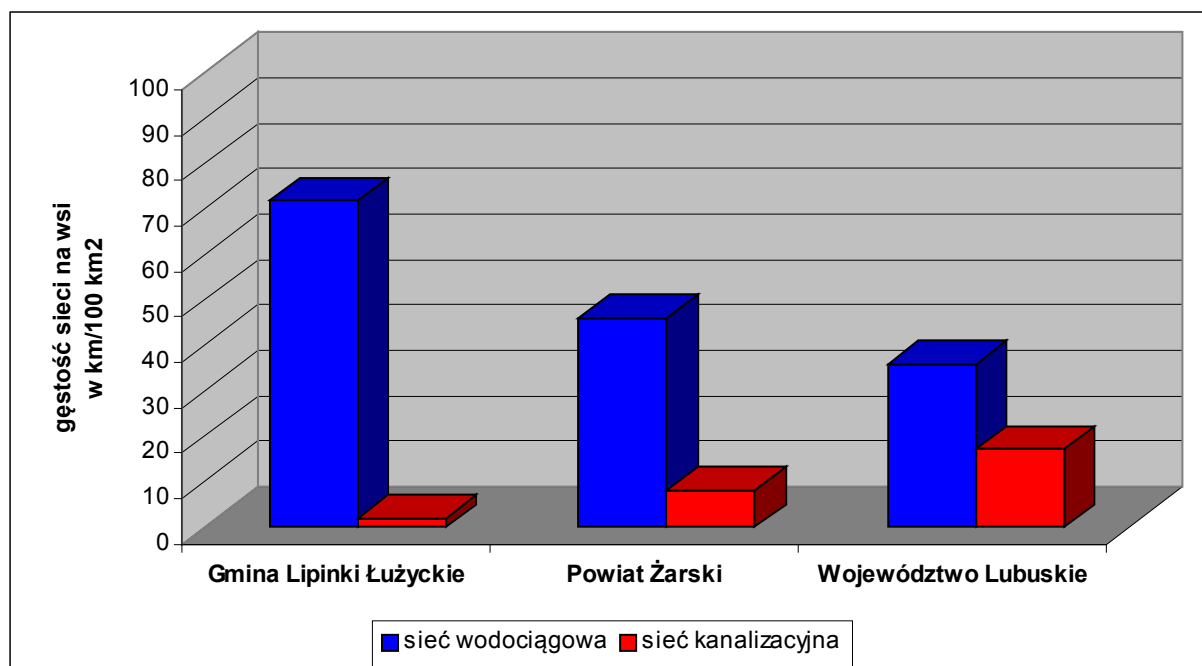
RYCINA 10: Gmina Lipinki Łużyckie – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2019 roku – ogółem (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

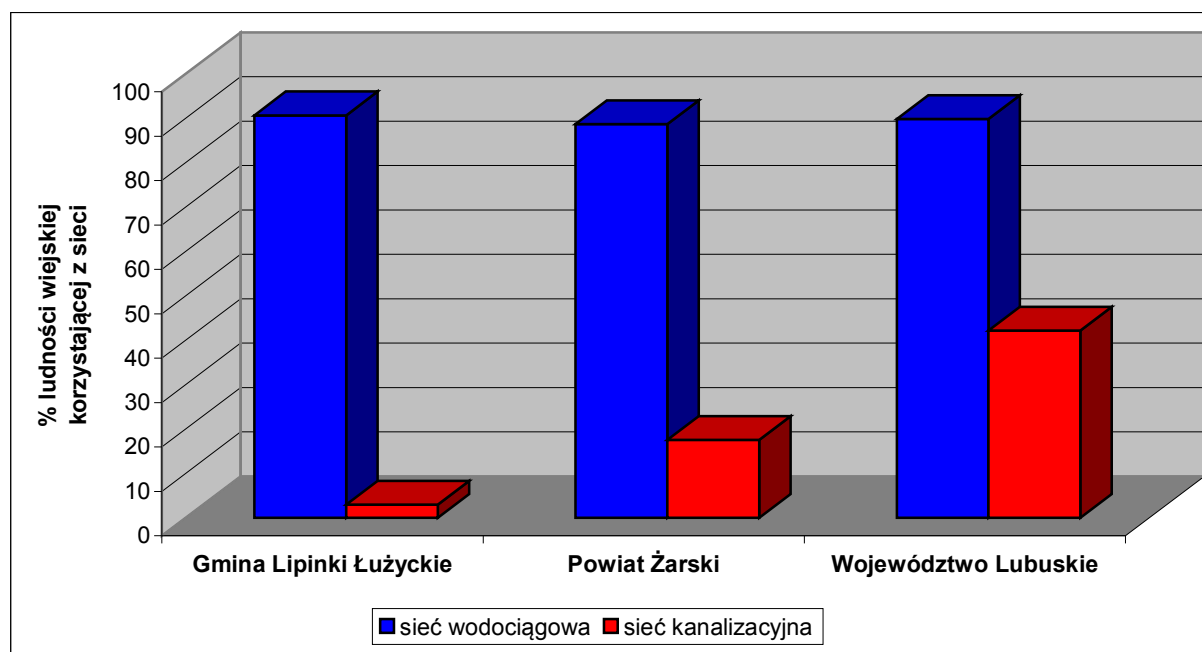
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

RYCINA 11: Gmina Lipinki Łużyckie – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2019 roku – tereny wiejskie (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 12: Gmina Lipinki Łużyckie – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2019 roku – tereny wiejskie (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

3. 3. Sieć gazowa.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA (PGNiG SA) nie posiada obszarów i terenów górniczych utworzonych w związku z wydobywaniem gazu ziemnego oraz przesyłowej i dystrybucyjnej sieci gazowej. PGNiG SA nie prowadzi na przedmiotowym terenie działalności związanej z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż ropy naftowej i gazu ziemnego. Nie planuje również żadnych inwestycji.

Operator Gazociągów Przesyłowych „Gaz – System” SA, Oddział we Wrocławiu nie eksploatuje gazociągów wysokiego i średniego ciśnienia oraz nie planuje żadnych zamierzeń inwestycyjnych na terenie gminy.

Polska Spółka Gazownictwa (PSG) sp. z o.o., Oddział Zakład Gazowniczy w Gorzowie Wielkopolskim, nie posiada na terenie gminy sieci gazowej przesyłowej ani dystrybucyjnej. Nie posiadają jej również inni operatorzy. *Plan Rozwoju Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. na lata 2018 – 2022* nie przewiduje zadań inwestycyjnych na terenie gminy Lipinki Łużyckie związanych z budową sieci dystrybucyjnej.

TABELA 61: Gmina Lipinki Łużyckie – sieć gazowa, odbiorcy oraz zużycie gazu w gospodarstwach domowych w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Gęstość sieci gazowej ogółem w km/100 km ²	–	18,07	31,40
Gęstość sieci gazowej przesyłowej w km/100 km ² ogółem	–	3,72	7,54
Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w km/100 km ² ogółem	–	14,35	23,86
Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w km/100 km ² na wsi	–	0,5	9,2
Odbiorcy ⁶⁶ gazu z sieci na 1000 mieszkańców ogółem	–	193,41	199,80
Liczba odbiorców ⁶⁷ gazu z sieci w stosunku do liczby ludności ogółem w (%)	–	19,34	19,98
% ludności ogółem korzystającej z sieci gazowej	–	51,1	53,3
% ludności wiejskiej korzystającej z sieci gazowej	–	1,0	13,2
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca ⁶⁸ w m ³ ogółem	–	1296,9	1325,8
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca ⁶⁹ w m ³ na wsi	–	26,8	453,7
Zużycie gazu z sieci na 1 korzystającego w m ³ ogółem	–	2546,4	2490,9
Zużycie gazu z sieci na 1 korzystającego w m ³ na wsi	–	2818,7	3451,4
Odsetek (%) odbiorców ogrzewających gazem mieszkania na odbiorców ⁷⁰ gazu z sieci ogółem	–	33,62	33,29
Odbiorcy ⁷¹ gazu z sieci na 1000 mieszkań ogółem	–	534,29	530,50
Odbiorcy ⁷² gazu z sieci ogrzewający mieszkania gazem na 1000 mieszkań ogółem	–	179,64	176,62

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

⁶⁶ Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

⁶⁷ Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

⁶⁸ Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem bez wyodrębniania jej w tych miastach i wsiach, w których ta sieć istniała.

⁶⁹ Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem bez wyodrębniania jej w tych wsiach, w których ta sieć istniała.

⁷⁰ Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

⁷¹ Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

⁷² Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

Sieć gazowa jest w dobrym stanie technicznym i może być źródłem gazu dla kolejnych odbiorców. Istniejące warunki techniczne i stan techniczny gazociągów w regionie pozwalają na rozbudowę sieci dystrybucyjnej dla potrzeb wszystkich zainteresowanych, którzy spełnią warunek opłacalności w rozumieniu ustawy Prawo energetyczne. Opłacalność przedsięwzięcia uzależniona jest między innymi od zawarcia odpowiedniej ilości umów o przyłączenie do sieci gazowej oraz długości projektowanych gazociągów i przyłączy odpowiednich dla umożliwienia zaistnienia warunków technicznych przyłączenia. Stacje redukcyjno – pomiarowe oraz gazociągi stanowią układy hermetycznie zamknięte i wyłączając stany awaryjne nie zagrażają środowisku naturalnemu. Wprowadzenie gazyfikacji sprzyja ochronie środowiska poprzez eliminację lokalnej emisji pyłów i toksycznych składników spalin. Na terenie gminy korzystne warunki do gazyfikacji posiada przede wszystkim rejon wsi Lipinki Łużyckie i Suchleb (łącznie 1718 mieszkańców⁷³ – około 500 potencjalnych odbiorców) oraz ewentualnie rejon wsi: Górka, Brzostowa, Sieciejów i Pietrzyków (łącznie 670 mieszkańców⁷⁴ – około 200 potencjalnych odbiorców), czyli miejscowości położone stosunkowo blisko infrastruktury gazowniczej i dodatkowo charakteryzujące się dość dużym zaludnieniem.

3. 4. Elektroenergetyka.

3.4.1. Elektroenergetyczna sieć przesyłowa.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie nie ma obiektów elektroenergetycznych (stacji i linii o napięciu 220 kV i 400 kV) krajowej sieci przesyłowej, będących w eksploatacji Polskich Sieci Elektroenergetycznych SA.

Aktualny plan inwestycyjny i plan rozwoju sieci przesyłowej krajowego systemu elektroenergetycznego nie ujmują zamierzeń na terenie gminy Lipinki Łużyckie.

3.4.2. Elektroenergetyczna sieć dystrybucyjna.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie ENEA Operator sp. z o.o. posiada linie energetyczne wysokiego napięcia 110 kV, średniego napięcia 20 kV oraz niskiego napięcia 0,4 kV.

Przebiegająca przez gminę linia wysokiego napięcia (WN) 110 kV o długości 8,560 km jest częścią systemu łączącego stacje transformatorowe (GPZ) 110/20 kV w Żarach i Bronowicach. Według danych operatora łączna długość linii średniego napięcia (SN) 20 kV wynosi 40,4 km, w tym 1,5 km linii kablowych, zaś łączna długość linii niskiego napięcia (NN) 0,4 kV wynosi 61,2 km, z czego 10,8 km linii kablowych. Ponadto ENEA Operator sp. z o.o. posiada na terenie gminy 14 stacji transformatorowych 20/0,4 kV napowietrznych słupowych i 14 stacji transformatorowych 20/0,4 kV wnetrzowych. Odbiorcy energii elektrycznej zasilani są liniami NN 0,4 kV wyprowadzanymi ze stacji transformatorowych 20/0,4 kV, będących własnością operatora systemu dystrybucyjnego ENEA Operator sp. z o.o. lub bezpośrednio z abonenckich stacji transformatorowych 20/0,4 kV, będących własnością odbiorców.

Wszystkie miejscowości na terenie gminy są zelektryfikowane. Dostawy energii w pełni pokrywają potrzeby mieszkańców oraz jednostek gospodarczych. W lokalnym systemie energetycznym występują rezerwy, które mogą być wykorzystywane np.: do celów grzewczych u istniejących odbiorców przyłączonych do sieci ENEA. Obecny system elektroenergetyczny zaspokaja we właściwym zakresie potrzeby mieszkańców i nie występują problemy związane z brakami energii elektrycznej. Jednakże część sieci, zwłaszcza niektórych odcinków linii

⁷³ Dane na czerwiec 2021 roku.

⁷⁴ Dane na czerwiec 2021 roku.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

napowietrznych 20 kV i 0,4 kV wymaga modernizacji i skablowania. Istnieje również potrzeba wymiany części drewnianych słupów na liniach niskiego napięcia. Problemem w skali całej gminy jest niewystarczająca ilość sieci oświetlenia ulicznego.

TABELA 62: Gmina Lipinki Łużyckie – odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Odbiorcy energii elektrycznej na 1000 mieszkańców ogółem	b.d.	384,20	403,28
Odbiorcy energii elektrycznej na 1000 mieszkańców na wsi	b.d.	335,10	347,76
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca ogółem w kWh	b.d.	726,98	758,12
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca na wsi w kWh	b.d.	832,7	833,2

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

W najbliższym czasie rozbudowa i modernizacja dystrybucyjnej sieci elektroenergetycznej na terenie gminy, w celu zapewnienia prawidłowej pracy sieci oraz minimalizacji przerw w dostawach energii, realizowana będzie poprzez:

- wymianę wyeksploatowanych urządzeń linii średniego napięcia;
- wymianę wyeksploatowanych urządzeń linii niskiego napięcia;
- wymianę wyeksploatowanych stacji transformatorowych 20/0,4 kV.
- przebudowę odcinków linii napowietrznych na linie kablowe lub z przewodami izolowanymi;
- wymianę przyłączy odbiorców energii elektrycznej na przyłącza izolowane lub kablowe, zwiększające bezpieczeństwo i standardy dostarczanej energii.

3.4.3. Alternatywne źródła energii.

Rosnące wraz z rozwojem cywilizacyjnym zapotrzebowanie na energię, przy wyczerpywaniu się jej tradycyjnych zasobów głównie paliw kopalnych (węgla, ropy naftowej, gazu ziemnego) oraz towarzyszący ich zużyciu wzrost zanieczyszczenia środowiska, powodują zwiększenie zainteresowania wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych. Energia ze źródeł odnawialnych oznacza energię pochodzącą z naturalnych powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwaną z odnawialnych niekopalnych źródeł energii takich jak: energia wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych. Urozmaicona (miejscami) rzeźba terenu, lokalnie gęsta sieć hydrograficzna oraz rozległe, wylesione (miejscami) powierzchnie użytków rolnych powodują, że na obszarze gminy Lipinki Łużyckie istnieją względnie korzystne uwarunkowania naturalne (anemograficzne, hydrograficzne i insolacyjne), umożliwiające pozyskiwanie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł – w tym przypadku na bazie siły wiatru i wody, a także promieniowania słonecznego. Potencjał do rozwoju mają także biogazownie w oparciu o większe gospodarstwa rolne. Sprzyjającym argumentem jest także rozbudowana infrastruktura elektroenergetyczna (sieci przesyłowe i dystrybucyjne). Obecnie na terenie gminy nie ma urządzeń wytwarzających energię na bazie odnawialnych źródeł energii o mocy większej niż 100 kW.

Opracowania Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMGW) wskazują, że w Polsce średnia roczna prędkość wiatrów na wysokości 10 – 20 m waha się między 2,8 a 3,5 m/s, a prędkości powyżej 4 m/s, uważane na obecnym poziomie rozwoju technologicznego za wartość minimalną do efektywnej konwersji energii wiatru, występują na 2/3 powierzchni kraju na wysokościach powyżej 25 m nad poziomem gruntu (Skoczkowski et al.,

2007). Poza ogólną mezoskalową mapą stref energetycznych w Polsce autorstwa prof. Lorenca (Skoczkowski et al., 2007) brak jest innych bardziej szczegółowych opracowań charakteryzujących prędkości wiatru w kraju. Mapa dzieli obszar Polski na 6 stref od „wybitnie korzystnej” (I) do „wybitnie niekorzystnej” (V) oraz „terenów wyłączonych” (Lorenc, 2005). Rejon gminy Lipinki Łużyckie zakwalifikowano do strefy III „dość korzystnej”. Teoretycznie można uznać, że tereny potencjalnie predysponowane do lokalizacji elektrowni wiatrowych zlokalizowane są w północnej części gminy (najwyżej położone n.p.m. obszary gminy). Rejony te, poza niską gęstością zaludnienia, mają jednak tylko względnie korzystne warunki dla lokalizacji farm wiatrowych. O ile wartość warunków wietrznych oraz wymaganą ustawowo⁷⁵ odległość od najbliższych zabudowań mieszkalnych będzie można ocenić dopiero po przeprowadzeniu specjalistycznych badań, o tyle część wspomnianego rejonu znajduje się bezpośrednio w granicach obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu, Natura 2000), a także obejmuje rejon o wysokim w gminie wskaźniku lesistości, w tym lasy w granicach Leśnych Kompleksów Promocyjnych. Dodatkową przeszkodą jest infrastruktura techniczna (drogi i linie elektroenergetyczne). Głównymi barierami w pozostałych częściach gminy, poza infrastrukturą techniczną, są przede wszystkim: gęstość zaludnienia, wysoka bonitacja gleb i kompleksy leśne, a także kolejne (istniejące i projektowane) obszary objęte ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu, Natura 2000, rezerwat przyrody, użytek ekologiczny). W związku z powyższym inwestycje w farmy wiatrowe czy nawet tylko w pojedyncze obiekty (maszty) należy tu uznać za utrudnione. Ewentualna lokalizacja farm wiatrowych, a przede wszystkim pojedynczych masztów, możliwa byłaby jedynie w środkowo zachodniej części gminy, w rejonie wsi: Boruszyn, Cisowa, Grotów i Zajączek. Poprzedzone to musi być szeregiem specjalistycznych badań i analiz wykluczających ustawowe ograniczenia oraz negatywny wpływ na środowisko, a także uzyskaniem pozytywnych wyników konsultacji społecznych. W *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego*⁷⁶ gminę Lipinki Łużyckie ujęto jednak wśród obszarów o najkorzystniejszych uwarunkowaniach do rozwoju energetyki wiatrowej w skali całego województwa.

Korzystne warunki hydrograficzne dotyczą potencjalnej możliwości lokalizacji małych elektrowni wodnych (MEW) na ciekach wodnych, zwłaszcza charakteryzujących się znacznym przepływem. Korzystny potencjał techniczny energii wodnej to potencjał możliwy do uzyskania poprzez budowę elektrowni wodnych na obiektach piętrzących, których stan techniczny oraz warunki hydrologiczne (minimalna wysokość spadu, przepływ roczny średni) pozwalają na realizację inwestycji. Jako kryterium przydatności przyjmuje się minimalną wysokość spadu na poziomie 1,6 m oraz przepływ roczny średni nie mniejszy niż 0,1 m³/s. W związku z powyższym na bazie szczegółowych, specjalistycznych analiz, uwzględniających uwarunkowania naturalne i ekonomiczne, należy rozpatrzyć możliwości dotyczące ewentualnej budowy małych elektrowni wodnych w rejonie dolin większych cieków wodnych o korzystnym przepływie. Na terenie gminy będą to przede wszystkim doliny rzeki Lubszy i Skrody.

W Polsce istnieją dość dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego. Województwo Lubuskie w skali całego kraju charakteryzuje się względnie korzystnymi warunkami nasłonecznienia. W rejonie gminy Lipinki Łużyckie predysponowane do lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych na skalę produkcyjną są przede wszystkim nieużytkowane i/lub nieopłacalne do upraw rolniczych grunty, charakteryzujące się niską klasą bonitacyjną (V i VI). Dotyczy to wybranych fragmentów w większych niezalesionych rejonach gminy, zwłaszcza stoków o ekspozycji południowej, ze szczególnym

⁷⁵ Ustawa z dnia 20 maja 2016 roku o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2020 roku, poz. 981 z późn. zm.).

⁷⁶ Uchwała nr XLIV/667/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 kwietnia 2018 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 02 maja 2018 roku, poz. 1163).

uwzględnieniem niezainwestowanych rejonów w pobliżu drogi krajowej nr 12 (Boruszyn, Cisowa), rejonu Grotowa, a także północno – wschodniej (Górka, Sieciejów) i północno – zachodniej (Pietrzyków, Piotrowice) części gminy. Przeszkodą w lokalizacji przedmiotowych urządzeń, w zależności od danego sołectwa, mogą być obszary objęte (i planowane do objęcia) ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Obszary Chronionego Krajobrazu, Natura 2000). Potencjał do lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych ma mniejszą skalę mają także tereny przeznaczone pod zabudowę produkcyjną i usługową. Obecnie zainteresowanie inwestorów produkcją energii na bazie farm fotowoltaicznych skupia się w rejonie następujących miejscowości:

- Boruszyn – farma o mocy do 1 MW oraz farma o mocy do 14 MW;
- Boruszyn i Cisowa – farma o mocy do 150 MW;
- Pietrzyków i Piotrowice – farma o mocy do 150 MW;
- Lipinki Łużyckie – farma o mocy do 40 MW;
- Grotów – farma o mocy do 3 MW oraz farma o mocy do 4 MW;
- Zajązdek – 3 farmy o mocy do 1 MW każda oraz farma o mocy do 4 MW.

W większości wypadków zostały już wydane decyzje środowiskowe oraz toczą się procedury planistyczne związane ze sporządzeniem planu miejscowego (Pietrzyków i Piotrowice) lub wydania decyzji o warunkach zabudowy (pozostałe rejon).

Walory naturalne terenów wiejskich oraz ich obecna struktura gospodarcza, oparta nadal głównie na rolnictwie (uprawy i hodowla), predysponuje te rejon gminy do inwestowania w obiekty zajmujące się pozyskiwaniem energii cieplnej i elektrycznej na bazie biomasy.

3. 5. Ciepłownictwo.

Gmina wiejska Lipinki Łużyckie nie posiada charakterystycznego dla obszarów miejskich scentralizowanego systemu ciepłowniczego opartego tylko na jednym czy kilku dużych źródłach ciepła. Gospodarka ciepła opiera się tu przede wszystkim na indywidualnych źródłach ogrzewania bądź na lokalnych kotłowniach, a więc na wielu rozproszonych systemach dostarczania energii. Do największych kotłowni na terenie gminy należą obiekty zlokalizowane w Lipinkach Łużyckich na Osiedlu Łużyckim (kotłownia na węgiel, która zasila centralne ogrzewanie i podgrzanie wody dla 3 budynków wielorodzinnych) oraz kotłownie zasilające obiekty komunalne (Urząd Gminy, Szkoła Podstawowa, Przedszkole, Gminna Biblioteka Publiczna, świetlica wiejska – kotłownie na olej opałowy). Potrzeby grzewcze zabudowań jednorodzinnych i zagrodowych pokrywane są ze źródeł indywidualnych, do których należą głównie piece opalane węglem kamiennym i jego pochodnymi (paliwo dominujące), drewnem oraz olejem opałowym lub gazem propan – butan. W nowo wybudowanych budynkach mieszkalnych spotykane są pompy ciepła i solary. Nieliczne zakłady produkcyjne i inne zespoły oraz obiekty usługowe, pozostałe budynki wielorodzinne, a także większe gospodarstwa rolne (przetwórstwo rolno – spożywcze) posiadają własne kotłownie, zasilane z paliw analogicznych jak w zabudowaniach mieszkalnych.

Obecny sposób zaopatrzenia w energię ciepłą, poza nowoczesnymi kotłowniami niskoemisyjnymi, jest szczególnie niekorzystny z punktu widzenia zdrowia mieszkańców i ochrony środowiska. Sieć lokalnych kotłowni opalanych węglem i jego pochodnymi powoduje w okresie zimowym tak zwaną niską emisję zanieczyszczeń, potęgowaną lokalnie ukształtowaniem powierzchni ziemi (np.: w rejonie dolin rzecznych czy innych obniżek terenu). Wymogi ochrony powietrza atmosferycznego wymuszają potrzebę podjęcia inicjatyw związanych ze zmianą obecnego rodzaju paliw używanych do celów grzewczych, szczególnie węgla i drewna, w kierunku szerszego wykorzystania paliw uznawanych za ekologiczne. Takimi nośnikami energii mogą stać się np.: gaz sieciowy, energia elektryczna, biomasa, energia słoneczna, itp. W najbliższym okresie nie przewiduje się realizacji centralnych urządzeń ciepłowniczych, umożliwiających dostawę ciepła dla odbiorców zamieszkujących

zabudowania wielorodzinne oraz jednorodzinne i zagrodowe opalane indywidualnymi piecami. Najbardziej prawdopodobna wydają się być przynajmniej częściowa gazyfikacja gminy, służąca również potrzebom grzewczym oraz rozwój energetyki prosumenckiej. Obecnie Gmina udziela dofinansowania dla mieszkańców zainteresowanych wymianą starych kotłów na nowe, spełniające wymogi klasy 5 (wg PN-EN 303-5:2012).

Gmina nie posiada opracowania *Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe*.

Uchwałą nr XIV/107/2016 Rady Gminy Lipinki Łużyckie z dnia 09 listopada 2016 roku przyjęto *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej. W Planie...* określono następujący zestaw celów strategicznych:

- optymalizacja działań związanych z produkcją i wykorzystaniem energii;
- poprawa jakości powietrza, dzięki zmniejszeniu globalnej emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych związanej z wykorzystaniem energii elektrycznej produkowanej w krajowym systemie elektroenergetycznym;
- obniżenie zapotrzebowania na energię w poszczególnych sektorach odbiorców energii;
- kreowanie wizerunku gminy Lipinki Łużyckie jako zielonego samorządu, dbającego o jakość środowiska i w sposób odpowiedzialny i racjonalny wykorzystującego energię;
- promowanie i zakorzenienie w lokalnej społeczności działań i nawyków wpływających na ograniczenie emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych.

W celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i na środowisko, wprowadzono na obszarze województwa lubuskiego, z wyłączeniem miast Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski, ograniczenia określone Uchwałą nr XLVI/732/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 18 czerwca 2018 roku w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa lubuskiego, z wyłączeniem miasta Zielona Góra oraz miasta Gorzów Wielkopolski, ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 25 czerwca 2018 roku, poz. 1510). Rodzaje instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia i zakazy w zakresie ich eksploatacji to instalacje, w których następuje spalanie paliw stałych w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne, w szczególności kocioł, kominek i piec, jeżeli: dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania lub wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła lub wydzielają ciepło i przenoszą je do innego nośnika. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2027 roku.

3. 6. Telekomunikacja i łączność.

Gmina Lipinki Łużyckie wyposażona jest w nowoczesne systemy telekomunikacyjne. Dzieje się tak dzięki włączeniu do central obsługujących przepływ automatyczny oraz inwestycji poczynionych przez operatorów telekomunikacyjnych. Zwiększa się liczba numerów telefonicznych. W każdej miejscowości zainstalowani są abonenci telefonii przewodowej i mobilnej. Umożliwia to nawiązanie łączności praktycznie z całym światem. Operujący na terenie gminy operatorzy zapewniają szeroką gamę usług. Są wśród nich usługi powszechne: telefoniczne, telegraficzne, teleksowe i telefaksowe oraz specjalistyczne w dziedzinie transmisji danych, radiokomunikacji i dostępu do internetu. Ponadto cały teren gminy jest w zasięgu działania operatorów telefonii bezprzewodowej i oferowanych przez nich nowoczesnych usług teleinformatycznych. Na terenie gminy funkcjonują 3 stacje bazowe telefonii komórkowej: Cisowa (działka ewidencyjna nr 79/3), Grotów (działka ewidencyjna nr 357) i Lipinki Łużyckie (działka ewidencyjna nr 705).

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Trudności z pozyskaniem szerokiej gamy najświeższych informacji dotyczących telekomunikacji, związane z zastrzeżeniem danych ze względu na konkurencję spowodowały, że w poniższym tekście oraz tabeli analizowane są ostatnie ogólnodostępne dane publikowane w 2000 roku. Według danych z 1999 roku w gminie Lipinki Łużyckie zarejestrowanych było 410 łącz telefonii przewodowej w mieszkaniach. Na 1000 ludności przypadało wówczas 126 numerów telefonicznych. Dodatkowo na terenie gminy zlokalizowane były 4 aparaty ogólnodostępne. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje 1 Urząd Pocztowy (Filia Urzędu Poczтового Żary 1) zlokalizowany w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej 6. W zakresie usług łączności rozwija się także sieć tak zwanych paczkomatów.

TABELA 63: Gmina Lipinki Łużyckie – telekomunikacja w 1999 roku i łączność⁷⁷ w 2021 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Ludność na 1 placówkę pocztową	3375	6007	5188
Liczba placówek pocztowych na 10 tys. ludności	2,96	1,66	1,93
Liczba placówek pocztowych na 10 km ²	0,11	0,11	0,14
Linie telefoniczne ogółem ⁷⁸ na 1000 ludności	149,79	174,90	235,67
Linie telefoniczne w mieszkaniach na 1000 ludności	125,84	144,88	193,84
Linie telefoniczne w mieszkaniach na 1000 mieszkań	460,67	484,60	643,27
Liczba aparatów ogólnodostępnych na 10 tys. ludności	12,28	20,87	24,59
Liczba aparatów ogólnodostępnych na 10 km ²	0,45	1,51	1,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS 2000 ; Poczta Polska SA, 2021.

Nasylenie usługami łączności w ujęciu dotyczącym dostępności dla mieszkańców jest obecnie na terenie gminy Lipinki Łużyckie statystycznie najkorzystniejsze w porównaniu z uwarunkowaniami charakteryzującymi powiat żarski oraz województwo lubuskie. Pod względem gęstości placówek wskaźnik w gminie jest taki sam jak w powiecie i nieco niższy od średniej w regionie. Powodem takiego stanu jest z jednej strony stosunkowo niska populacja gminy, a z drugiej jednak niższa liczba placówek w przeliczeniu na jej powierzchnię. Ogólny poziom stacjonarnej (analogowej) telefonizacji gminy Lipinki Łużyckie, o którym świadczy liczba linii na 1000 mieszkańców, był mniej korzystny od średnich dla powiatu i województwa. W 1999 roku tylko 1 osoba na 7 była abonentem telefonii przewodowej. W tym przypadku wyższą średnią ilość linii telefonicznych w powiecie i województwie niewątpliwie zwiększała duża liczba podmiotów gospodarczych, zwłaszcza usługowych, zarejestrowanych w większych miastach. Jeszcze bardziej wymiernym wskaźnikiem był współczynnik nasycenia telefonią na 1000 mieszkań, który w przypadku gminy Lipinki Łużyckie również kształtował się na niższym poziomie w stosunku do porównywanych jednostek. W 1999 roku tylko 46 % mieszkań w skali całej gminy posiadało telefonię analogową. Należy jednak podkreślić, że gmina Lipinki Łużyckie, jako samorządowa jednostka wiejska, charakteryzowała się wyższą liczbą osób tworzących przeciętne gospodarstwo domowe, czego wyrazem były mniej korzystne wskaźniki telefonizacji w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jak i samych mieszkań. Obecnie sytuacja ta uległa zmianie, bowiem każdy zainteresowany może zostać abonentem telefonii przewodowej oraz mobilnej i tym samym nasycenie telefonią stacjonarną jak i mobilną należy uznać za wystarczające z punktu widzenia potrzeb. Tak funkcjonujące usługi telekomunikacyjne są niezbędne w dzisiejszych realiach gospodarki rynkowej, z uwagi na zwiększone potrzeby telekomunikacyjne oraz teleinformatyczne mieszkańców, a zwłaszcza obecnych przedsiębiorców i potencjalnych inwestorów.

⁷⁷ Poczta Polska SA, 2021.

⁷⁸ Linie w mieszkaniach i w firmach.

3. 7. Gospodarka odpadami.

System zbierania odpadów komunalnych na terenie gminy Lipinki Łużyckie jest podobny do większości takich systemów stosowanych w innych rejonach Polski. Polega on na zbieraniu do odpowiednich pojemników i worków odpadów oraz ich dalszej przeróbce (odzyskowi) i deponowaniu na składowisku. Generalnie ilość i jakość wytwarzanych odpadów komunalnych uzależnione są od wielu czynników lokalnych, takich jak:

- sytuacja gospodarcza i poziom życia mieszkańców;
- styl życia mieszkańców;
- struktura zabudowy, infrastruktura komunalna i usługowa.

Skład odpadów komunalnych jest zróżnicowany dla miast i wsi. Odpady komunalne wytwarzane na terenach wiejskich charakteryzują się generalnie mniejszym udziałem materii organicznej i papieru. Relatywnie większa jest w nich zawartość tworzyw sztucznych oraz szkła. Najważniejszymi źródłami powstawania odpadów komunalnych bez względu na to czy jest to teren miejski czy wiejski są przede wszystkim gospodarstwa domowe, generujące odpady komunalne oraz obiekty infrastruktury społecznej takie jak: handel, usługi, rzemiosło, szkolnictwo, służba zdrowia, obiekty turystyczne, itp., w których powstają odpady podobne do komunalnych. Odpady podobne do komunalnych generują także zakłady produkcyjne podczas swojej działalności. Odpady przemysłowe niebezpieczne i inne niż niebezpieczne wytwarzają zakłady przemysłowe, ale także tego rodzaju odpady występują w strumieniu odpadów komunalnych.

Nowa ustawa o gospodarowaniu odpadami [ustawa z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (Dz. U. z 2020 roku, poz. 797 z późn. zm.)] sprawia, że to poszczególne gminy a nie właściciele nieruchomości decydują o tym gdzie trafią odpady, a także jaki podmiot będzie zajmował się ich wywozem. Dzięki temu w zamyśle powstaje nowy, sprawniejszy system gospodarowania odpadami, w którym więcej odpadów będzie segregowanych, czego wymagają normy Unii Europejskiej. Na mieszkańców nałożony został podatek śmieciowy. Nowa ustawa dopuszcza trzy warianty naliczania podatku: opłata od mieszkańca (osoby), opłata od metra kwadratowego nieruchomości lub opłata uzależniona od ilości zużytej wody lub system mieszany. Na terenie gminy Lipinki Łużyckie w przypadku nieruchomości zamieszkałych zdecydowano się na opłatę od mieszkańca (osoby) na podstawie składanych deklaracji. W związku z ustawowym wymogiem objęcia każdego mieszkańca podatkiem śmieciowym można spodziewać się zwiększonej ilości odbieranych odpadów.

W 2020 roku na terenie gminy powstało 863,5 Mg odpadów komunalnych. Na terenie gminy nie ma i nie planuje się budowy składowiska odpadów oraz innych instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Odpady komunalne z terenu gminy Lipinki Łużyckie przekazywane są obecnie do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w miejscowości Marszów (gmina wiejska Żary), zaś teren gminy w zakresie zbiórki i wywozu odpadów obsługuje stosowny podmiot wybrany poprzez postępowanie przetargowe.

Odpady komunalne gromadzone są przez mieszkańców w 5 zasadniczych frakcjach (segregacja przydomowa): odpady zmieszane, papier i tektura, metale, tworzywa sztuczne i opakowania wielomateriałowe, szkło i odpady opakowaniowe ze szkła oraz bioodpady (w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji). Odpady gromadzone są przez mieszkańców w workach i pojemnikach przeznaczonych na poszczególne frakcje. W przypadku bioodpadów dozwolone są określone przydomowe kompostowniki. Mieszkańcy zabudowań zagrodowych i jednorodzinnych wyposażeni są w pojemniki na odpady zmieszane oraz w worki na poszczególne frakcje, zaś mieszkańcy zabudowań wielorodzinnych (spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe) oraz obiekty usługowe mają do dyspozycji pojemniki na poszczególne frakcje. Minimalną pojemność pojemników na odpady komunalne zmieszane zgodnie z przepisami odrębnymi określono na następującym poziomie:

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

- dla budynków mieszkalnych 20 l na mieszkańca, jednak co najmniej 1 pojemnik 110 l na każdą nieruchomość;
- dla szkół i przedszkoli 3 l na każde dziecko, ucznia i pracownika;
- dla budynków użyteczności publicznej 10 l na każdego pracownika;
- dla lokali i punktów handlowych 30 l na każde 10 m² powierzchni całkowitej, jednak co najmniej 1 pojemnik 110 l na 1 lokal lub 1 punkt;
- dla lokali gastronomicznych 10 l na 1 miejsce konsumpcyjne jednak co najmniej 1 pojemnik 110 l na lokal;
- dla zakładów rzemieślniczych, usługowych i produkcyjnych, w odniesieniu do pomieszczeń socjalnych i biurowych, pojemnik 110 l na każdych 10 pracowników;
- dla pensjonatów i innych obiektów świadczących usługi hotelowe, 20 l na 1 łóżko;
- dla cmentarzy nie mniej niż 3 l na jedno miejsce pochówku.

Odbiór odpadów zmieszanych następuje nie rzadziej niż raz na 3 tygodnie z tym, że w okresie od kwietnia do października nie rzadziej niż raz na 2 tygodnie z nieruchomości o zabudowie zagrodowej lub jednorodzinnej i nie rzadziej niż raz na tydzień z nieruchomości o zabudowie wielorodzinnej. Odbiór odpadów selektywnych (segregowanych) z zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej jak i z wielorodzinnej następuje nie rzadziej niż raz na 4 tygodnie. Biodopady dla każdego z typów zabudowy w terminie od 01 kwietnia do 30 października odbiera się nie rzadziej niż raz na 2 tygodnie, a w pozostałym okresie raz na 4 tygodnie. Odpady wielkogabarytowe odbiera się raz w roku. Na terenie gminy nie ma Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Obecnie mieszkańcy gminy Lipinki Łużyckie korzystają z PSZOK znajdującego się w Żarach. Deponowane są tam między innymi na bieżąco: odpady opakowaniowe, wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, gruz oraz odpady ulegające biodegradacji (trawa, gałęzie). Obejmujący między innymi te *zagadnienia Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Lipinki Łużyckie* przyjęto Uchwałą nr XIV/96/2020 Rady Gminy Lipinki Łużyckie z dnia 14 maja 2020 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 19 maja 2020 roku, poz. 1377).

Odpady z sektora usługowego odbierane są na zasadzie odrębnych umów. Odpady przemysłowe i niebezpieczne wywożone są przez wyspecjalizowane podmioty spoza terenu gminy na podstawie zawartych umów z lokalnymi przedsiębiorstwami.

Na terenie gminy nie notuje się większych problemów z występowaniem dzikich składowisk odpadów, a pojawiające się niewielkie ogniska nielegalnych wysypisk są na bieżąco likwidowane.

Mając na uwadze dbałość o stan środowiska docelowo należy założyć następujące, podstawowe kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami:

- zmniejszenie ilości wszystkich rodzajów odpadów kierowanych na składowiska;
- ograniczenie ilości odpadów komunalnych organicznych poprzez ich kompostowanie na miejscu powstawania;
- objęcie wszystkich mieszkańców systemem segregacji odpadów;
- niedopuszczanie do powstawania dzikich wysypisk;
- wspieranie mieszkańców w działaniach związanych z usuwaniem azbestu poprzez wyspecjalizowane firmy wybrane przez gminę;
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

3. 8. Melioracje i urządzenia wodne.

3.8.1. Melioracje.

Urządzenia melioracji wodnych służą regulacji stosunków wodnych w celu poprawienia zdolności produkcyjnej gleby oraz ułatwienia jej uprawy. Ponadto chronią użytki rolne przed powodzią. Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 Prawo wodne urządzeniami melioracji wodnych są:

- rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie;
- drenowania;
- rurociągi;
- stacje pomp służące wyłącznie do celów rolniczych;
- ziemne stawy rybne;
- groble na obszarach nawadnianych;
- systemy nawodnień grawitacyjnych;
- systemy nawodnień ciśnieniowych.

TABELA 64: Gmina Lipinki Łużyckie – ewidencja urządzeń melioracji wodnych (I).

Obręb	Użytki rolne zmeliorowane w ha			Użytki rolne zdrenowane w ha		
	Ogółem	w tym:		Ogółem	w tym:	
		grunty orne	użytki zielone		grunty orne	użytki zielone
Boruszyn	164,82	117,16	47,66	146,19	107,71	38,48
Brzostowa	45,35	26,24	19,11	b.d.	b.d.	b.d.
Cisowa	29,71	24,94	4,77	27,88	23,98	3,90
Górka	74,55	38,79	35,76	10,28	9,42	0,86
Grotów	589,48	488,81	100,67	484,58	432,41	52,17
Lipinki Łużyckie	403,77	232,59	171,18	314,56	192,81	121,75
Pietrzyków	211,46	169,34	42,12	134,48	129,49	4,99
Piotrowice	17,51	10,39	7,12	b.d.	b.d.	b.d.
Sieciejów	10,41	1,59	8,82	b.d.	b.d.	b.d.
Suchleb	28,59	17,84	10,75	6,79	4,96	1,83
Tyliczki	141,53	119,74	21,79	214,25	209,24	5,01
Zajączek	71,83	24,74	47,09	15,28	7,03	8,25

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Nadzór Wodny w Lubsku, 2018.

Według danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (PGW WP), Nadzór Wodny w Lubsku z 2018 roku na terenie gminy Lipinki Łużyckie łączna powierzchnia użytków rolnych zmeliorowanych wynosiła 1789,01 ha, z czego gruntów ornych 1272,17 ha, a użytków zielonych 516,84 ha. Powyższe oznacza, że użytki rolne zmeliorowane stanowią 47,61 % ogólnej powierzchni użytków rolnych w gminie, w tym odpowiednio grunty orne 42,32 %, a użytki zielone 68,79 %. Ogólna powierzchnia użytków rolnych zdrenowanych wynosi 1354,29 ha, z czego gruntów ornych 1117,05 ha, a użytków zielonych 237,24 ha. Powyższe oznacza, że użytki rolne zdrenowane stanowią 36,04 % ogólnej powierzchni użytków rolnych w gminie oraz 75,70 % ogólnej powierzchni użytków rolnych zmeliorowanych. Grunty orne zdrenowane stanowią 37,16 % ogółu gruntów ornych oraz 87,81 % gruntów ornych zmeliorowanych. Użytki zielone zdrenowane stanowią 31,58 % ogółu użytków zielonych oraz

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

45,90 % użytków zielonych zmeliorowanych. Sieć drenarska obejmuje 480 budowli, z czego 458 to wyloty ze zbieraczy, a 22 to studzienki drenarskie.

TABELA 65: Gmina Lipinki Łużyckie – ewidencja urządzeń melioracji wodnych (II).

Obręb	% użytków rolnych objętych melioracjami			% użytków rolnych zdrenowanych		
	Ogółem	w tym:		Ogółem	w tym:	
		grunty orne	użytki zielone		grunty orne	użytki zielone
Boruszyn	45,39	39,03	75,65	40,26	35,89	61,08
Brzostowa	19,81	13,38	58,36	b.d.	b.d.	b.d.
Cisowa	25,60	26,89	20,47	24,03	25,86	16,74
Górka	25,65	17,14	55,52	3,54	4,16	1,34
Grotów	97,22	100,00	57,25	79,92	100,00	29,67
Lipinki Łużyckie	48,93	35,98	95,76	38,12	29,83	68,11
Pietrzyków	44,40	41,14	65,17	28,24	31,46	7,72
Piotrowice	41,30	33,34	63,36	b.d.	b.d.	b.d.
Sieciejów	4,53	0,79	31,20	b.d.	b.d.	b.d.
Suchleb	24,49	20,54	35,97	5,82	5,71	6,12
Tyliczki	79,49	77,48	92,68	100,00	100,00	21,31
Zajączek	25,28	10,83	84,55	5,38	3,08	14,81

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Nadzór Wodny w Lubsku, 2018.

Z powyższego zestawienia wynika, że:

- największy odsetek (ponad 47,61 %⁷⁹) użytków rolnych ogółem objętych melioracjami szczegółowymi występuje na terenie obrębów Grotów, Tyliczki i Lipinki Łużyckie, zaś najniższy (poniżej 10 %) na terenie obrębu Sieciejów;
- największy odsetek (ponad 42,32 %⁸⁰) gruntów ornych objętych melioracjami szczegółowymi występuje na terenie obrębów Grotów i Tyliczki, zaś najniższy (poniżej 10 %) na terenie obrębu Sieciejów;
- największy odsetek (ponad 68,79 %⁸¹) użytków zielonych objętych melioracjami szczegółowymi występuje na terenie obrębów Lipinki Łużyckie, Tyliczki, Zajączek i Boruszyn, zaś najniższy (poniżej 25 %) na terenie obrębu Cisowa;
- największy odsetek (ponad 36,04 %⁸²) użytków rolnych ogółem zdrenowanych występuje na terenie obrębów Tyliczki, Grotów, Boruszyn i Lipinki Łużyckie, zaś najniższy (poniżej 10 %) na terenie obrębów Górka, Zajączek i Suchleb. Dla obrębów Brzostowa, Piotrowice i Sieciejów jest brak danych;
- największy odsetek (ponad 37,16 %⁸³) gruntów ornych zdrenowanych występuje na terenie obrębów Grotów i Tyliczki, zaś najniższy (poniżej 10 %) na terenie obrębów Zajączek, Górka i Suchleb;
- największy odsetek (ponad 31,58 %⁸⁴) użytków zielonych zdrenowanych występuje na terenie obrębów Lipinki Łużyckie i Boruszyn, zaś najniższy (poniżej 10 %) na terenie obrębów Górka, Suchleb i Pietrzyków.

⁷⁹ Średnia dla gminy Lipinki Łużyckie.

⁸⁰ Średnia dla gminy Lipinki Łużyckie.

⁸¹ Średnia dla gminy Lipinki Łużyckie.

⁸² Średnia dla gminy Lipinki Łużyckie.

⁸³ Średnia dla gminy Lipinki Łużyckie.

⁸⁴ Średnia dla gminy Lipinki Łużyckie.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 66: Gmina Lipinki Łużyckie – ewidencja urządzeń melioracji wodnych (III).

Obręb	Rowy melioracyjne (mb)	Długość rowów melioracyjnych w km na 100 ha:	
		powierzchni ogólnej	użytków rolnych
Boruszyn	11130	2,795	3,065
Brzostowa	6455	0,717	2,820
Cisowa	1785	0,754	1,538
Górka	7630	1,638	2,625
Grotów	22955	1,140	3,786
Lipinki Łużyckie	18175	1,170	2,203
Pietrzyków	13126	1,284	2,756
Piotrowice	4241	6,848	10,002
Sieciejów	1420	0,343	0,618
Suchleb	2575	0,317	2,206
Tyliczki	2400	1,262	1,348
Zajączek	11665	1,497	4,105

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Nadzór Wodny w Lubsku, 2018.

Według danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (PGW WP), Nadzór Wodny w Lubsku z 2018 roku całkowita długość rowów melioracyjnych na terenie gminy Lipinki Łużyckie wynosiła 103,557 km, w tym 7,217 km rowów ubezpieczonych. Oznacza to, że średnio na każde 100 ha (1 km²) powierzchni gminy przypada 1,171 km rowów melioracyjnych, a na każde 100 ha (1 km²) użytków rolnych 2,756 km. Najgęstsza sieć rowów, w przeliczeniu na użytki rolne, występuje w obrębie Piotrowice, zaś najrzadsza w obrębie Sieciejów. Na powyższych rowach zlokalizowane są 402 budowle, w tym:

- 396 budowli komunikacyjnych (przepusty, mostki, brody);
- 6 zastawek, wpustów i przepustów – zastawek.

3.8.2. Urządzenia wodne.

TABELA 67: Gmina Lipinki Łużyckie – ewidencja śródlądowych wód powierzchniowych płynących w 2018 roku (I).

Nazwa ciek	Długość ciek na terenie gminy w km	Kilometraż	Długość ciek uregulowana w km
Lubsza	14,700	48+300 – 63+000	14,700
Pluskawa	5,625	0+000 – 5+625	5,625
Sienica	1,980	0+000 – 1+980	1,980
Skroda	5,700	20+700 – 26+400	5,700
Kościelna	3,300	0+000 – 3+300	3,300
Skródzica	5,900	2+900 – 8+800	5,900

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Nadzór Wodny w Lubsku, 2018.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 68: Gmina Lipinki Łużyckie – ewidencja śródlądowych wód powierzchniowych płynących w 2018 roku (II).

Nazwa ciek	Obręb	Kilometraż	Długość w km
Lubsza	Pietrzyków	48+300 – 52+750	4,450
	Brzostowa	52+750 – 55+000	2,250
	Lipinki Łużyckie	55+000 – 59+600	4,600
	Suchleń	59+600 – 63+000	3,400
Pluskawa	Cisowa	0+000 – 2+100	2,100
	Zajączek	2+100 – 2+800	0,700
	Boruszyn	2+800 – 4+750	1,950
	Lipinki Łużyckie	4+750 – 5+625	0,875
Sienica	Lipinki Łużyckie	0+000 – 1+980	1,980
Skroda	Grotów	20+700 – 26+400	5,700
Kościelna	Grotów	0+000 – 3+300	3,300
Skródzica	Grotów	2+900 – 8+800	5,900

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Nadzór Wodny w Lubsku, 2018.

TABELA 69: Gmina Lipinki Łużyckie – ewidencja śródlądowych wód powierzchniowych płynących w 2018 roku (III).

Obręb	Długość cieków w km (ogółem)	Długość cieków w km (uregulowana)
Boruszyn	1,950	1,950
Brzostowa	2,250	2,250
Cisowa	2,100	2,100
Górka	–	–
Grotów	14,900	14,900
Lipinki Łużyckie	7,455	7,455
Pietrzyków	4,450	4,450
Piotrowice	–	–
Sieciejów	–	–
Suchleń	3,400	3,400
Tyliczki	–	–
Zajączek	0,700	0,700

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Nadzór Wodny w Lubsku, 2018.

Z danych przedstawionych w powyższych tabelach wynika, że całkowita długość śródlądowych wód powierzchniowych płynących na terenie gminy Lipinki Łużyckie wynosi 37,205 km. Wszystkie cieki są na całej długości uregulowane. Na wyżej wymienionych ciekach zlokalizowanych jest 49 budowli, z czego:

- przepusty – 25 sztuk;
- mosty – 16 sztuk;
- progi – 6 sztuk;
- jazy – 1 sztuka;
- kładki – 1 sztuka.

Istotny wpływ na prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej mają rozmiary i techniczna sprawność urządzeń wodnych. Ponieważ nadmiar wód w glebie, podobnie jak ich niedobór negatywnie wpływają na jej wydajność, to tworzenie optymalnych warunków wilgotnościowych i powietrznych poprzez melioracje, dzięki którym można regulować poziom wód gruntowych oraz odpływ nadmiaru wód opadowych, staje się koniecznością. Prawidłowe funkcjonowanie systemów melioracyjnych jest uzależnione od ich właściwej eksploatacji i konserwacji. Odpowiedzialność za właściwe utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych spoczywa na zainteresowanych właścicielach gruntów. Stan urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na terenie gminy Lipinki Łużyckie jest w dużej mierze niezadowolający. Większość urządzeń melioracyjnych wymaga odbudowy lub modernizacji.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Nadzór Wodny w Lubsku nie planuje obecnie inwestycji na terenie gminy. Planowane są tylko roboty utrzymaniowe na poszczególnych ciekach. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*⁸⁵ nie wskazuje działań (inwestycji) rekomendowanych do realizacji bezpośrednio na obszarze gminy Lipinki Łużyckie.

3. 9. Cmentarze.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie funkcjonują 4 cmentarze parafialne zlokalizowane w następujących miejscowościach:

- Brzostowa (działka ewidencyjna nr 28) – o powierzchni 0,1172 ha;
- Grotów (działka ewidencyjna nr 188) – 0,70 ha;
- Lipinki Łużyckie (działka ewidencyjna nr 489) – 1,25 ha;
- Pietrzyków (działka ewidencyjna nr 23) – 0,48 ha.

Ponadto na terenie gminy zlokalizowany jest nieczynny i zlikwidowany cmentarz w miejscowości Górka (działka ewidencyjna nr 117) o powierzchni 0,17 ha. W miejscowościach: Brzostowa, Cisowa, Grotów, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków i Zajączek znajdują się relikty dawnych cmentarzy w postaci drzew, krzewów i podszytu oraz nielicznych pozostałości symboliki związanej z nekropoliami. Były one nieczynne już przed 1945 rokiem.

Łączna powierzchnia czynnych cmentarzy wynosi 2,55 ha. Szacuje się, że istniejące miejsca pochówku w perspektywie najbliższych kilkunastu lat zaspokoją potrzeby mieszkańców gminy i w związku z powyższym nie planuje się budowy nowych cmentarzy.

Na terenie gminy nie występują grzebowiska dla zwierząt. Gmina posiada stosowne umowy dotyczące odbioru i utylizacji martwych zwierząt hodowlanych i gospodarskich.

3. 10. Obiekty obrony cywilnej i narodowej.

Obrona cywilna i narodowa na terenie gminy Lipinki Łużyckie nie posiada urządzeń i obiektów do wykorzystania w czasie potencjalnych zagrożeń.

⁸⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie przyjęcia *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (Dz. U. z dnia 1 grudnia 2016 roku, poz. 1938).

4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA.

4. 1. Zasoby mieszkaniowe.

Przeciętne wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa w gminie Lipinki Łużyckie są zbliżone do poziomu występującego w skali kraju i województwa lubuskiego. Podobnie kształtuje się problematyka związana z gospodarką mieszkaniową, to jest:

- nadal wysoki odsetek mieszkań o niskim standardzie;
- ograniczone fundusze na remonty bieżące;
- niezaspokojone potrzeby kwaterunkowe ludności;
- wysoka przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie;
- mała powierzchnia użytkowa w m² na 1 osobę;
- wysoka przeciętna liczba osób na 1 izbę.

Na terenie gminy występują zróżnicowane typy zabudowy. Jest to przede wszystkim zabudowa zagrodowa oraz jednorodzinna i jednorodzinno – usługowa (rzemieślnicza). Ponadto na terenie wsi: Boruszyn, Brzostowa, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Tyliczki i Zajączek występuje zabudowa wielorodzinna, najczęściej w postaci pojedynczych obiektów. Powierzchnie działek na terenach wiejskich w zależności od typu zabudowy wahają się od 500 do 2000 m². Przeciętna wysokość zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej wynosi 2, a maksymalnie 3 kondygnacje, natomiast wielorodzinnej do 4 kondygnacji.

TABELA 70: Gmina Lipinki Łużyckie – liczba budynków mieszkalnych według miejscowości w 2021 roku.

Miejscowość	Liczba budynków mieszkalnych
Boruszyn	39
Brzostowa	25
Cisowa	18
Górka	52
Grotów	103
Lipinki Łużyckie	311
Pietrzyków	55
Piotrowice	11
Sieciejów	29
Suchleb	63
Tyliczki	7
Zajączek	50

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021.

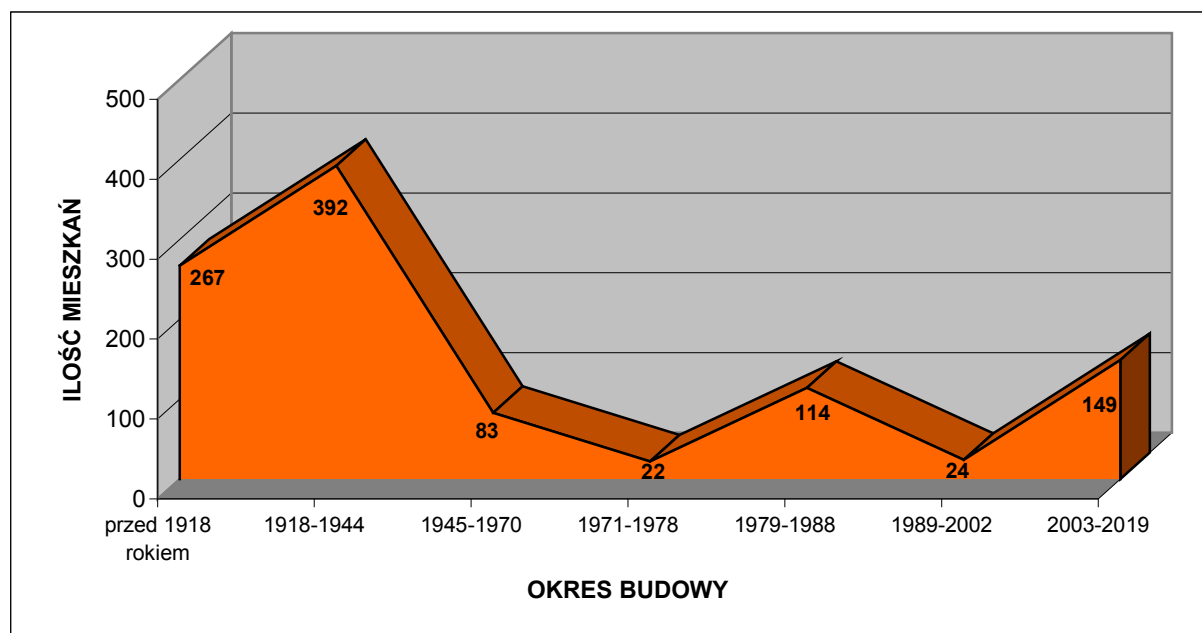
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 71: Gmina Lipinki Łużyckie – zasoby mieszkaniowe według wieku do 2019 roku.

Okres budowy	Ilość mieszkań	Powierzchnia użytkowa w m ²
przed 1918 rokiem	267	21932
1918 – 1944	392	31785
1945 – 1970	83	5652
1971 – 1978	22	1525
1979 – 1988	114	7855
1989 – 2002	24	3339
2003 – 2019	149	19228

Źródło: GUS 2003 i 2021.

RYCINA 13: Gmina Lipinki Łużyckie – mieszkania zamieszkałe według okresu budowy do 2019 roku.

Źródło: GUS 2003 i 2021.

Na podstawie wyników badań z *Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań* z 2002 roku oraz na podstawie danych z 2019 roku można obliczyć, że spośród ówczesnych 1051 mieszkań zlokalizowanych na terenie gminy aż 62,70 % wybudowano przed 1945 rokiem, z czego 40,52 % powstało przed 1918 rokiem. Większość z nich obecnie wymaga kapitalnych remontów. Dla porównania na terenie powiatu żarskiego i województwa lubuskiego dane te prezentują się następująco:

- powiat żarski: przed 1945 rokiem – 50,65 %, z czego 41,33 % przed 1918 rokiem;
- województwo lubuskie: przed 1945 rokiem – 35,72 %, z czego 42,33 % przed 1918 rokiem.

Dane te prezentuje poniższa tabela.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 72: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura zasobów mieszkaniowych według wieku w 2019 roku.

Okres budowy mieszkania	Ilość mieszkań (%)			Powierzchnia użytkowa (%)		
	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
przed 1918	25,40	20,94	15,12	24,02	18,70	13,77
1918 – 1944	37,30	29,72	20,60	34,81	29,93	20,61
1945 – 1970	7,90	7,91	10,44	6,19	5,50	6,96
1971 – 1978	2,09	10,57	11,43	1,67	8,23	8,55
1979 – 1988	10,85	12,23	14,49	8,60	11,74	13,57
1989 – 2002	2,28	6,76	8,69	3,66	8,75	10,79
2003 – 2016	14,18	11,88	19,23	21,06	17,16	25,74

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2003 i 2021.

TABELA 73: Gmina Lipinki Łużyckie – zasoby mieszkaniowe w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Zasoby mieszkaniowe
Liczba budynków mieszkalnych	756
Liczba mieszkań	1051
Liczba izb	4727
Powierzchnia użytkowa (m ²)	91316

Źródło: GUS 2021.

TABELA 74: Gmina Lipinki Łużyckie – wskaźniki charakteryzujące warunki zamieszkania w 2019 roku.

Przeciętna:	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Powierzchnia użytkowa w m ² 1 mieszkania	86,88	73,19	73,94
Powierzchnia użytkowa w m ² na 1 osobę	27,06	26,50	27,85
Powierzchnia użytkowa w m ² 1 izby	19,32	18,56	18,62
Liczba osób w 1 mieszkaniu	3,21	2,76	2,66
Liczba osób w 1 izbie	0,71	0,70	0,67
Liczba izb w 1 mieszkaniu	4,50	3,94	3,97
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	311,41	362,00	376,62

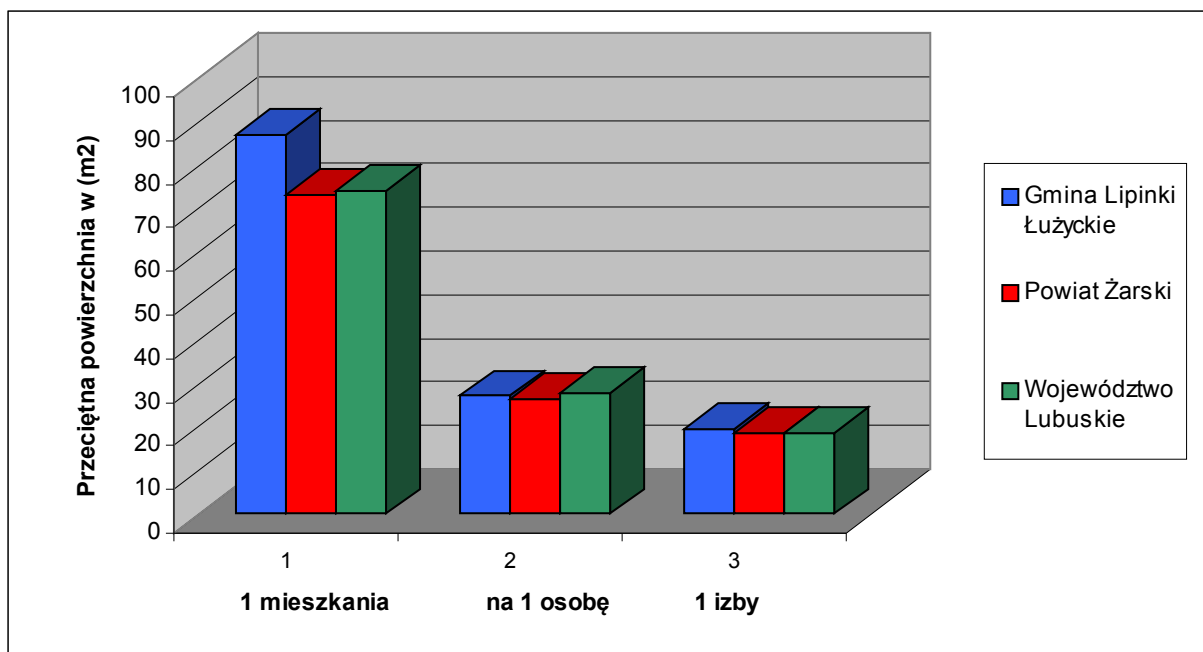
Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Wskaźniki statystyczne dotyczące warunków zamieszkania w gminie Lipinki Łużyckie są charakterystyczne dla gmin wiejskich, a tym bardziej położonych na Śląsku, Ziemi Lubuskiej czy Pomorzu, gdzie większość (a przynajmniej znaczną część) zabudowy stanowi jeszcze tkanka powstała przed 1945 rokiem. Wskaźniki te odznaczają się korzystniejszymi uwarunkowaniami na tle powiatu i województwa (zwłaszcza w stosunku do gmin typowo miejskich) w zakresie powierzchni użytkowej tkanki mieszkaniowej oraz liczby izb, a mniej korzystnymi odnośnie do przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie oraz 1 izbę czy liczby mieszkań na 1000 mieszkańców. Powodem tego stanu jest przede wszystkim znacznie większa kubatura przeciętnego zabudowania na wsi, ale także fakt, że liczebność przeciętnego gospodarstwa domowego na wsi jest większa od tego w mieście. Nie bez

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

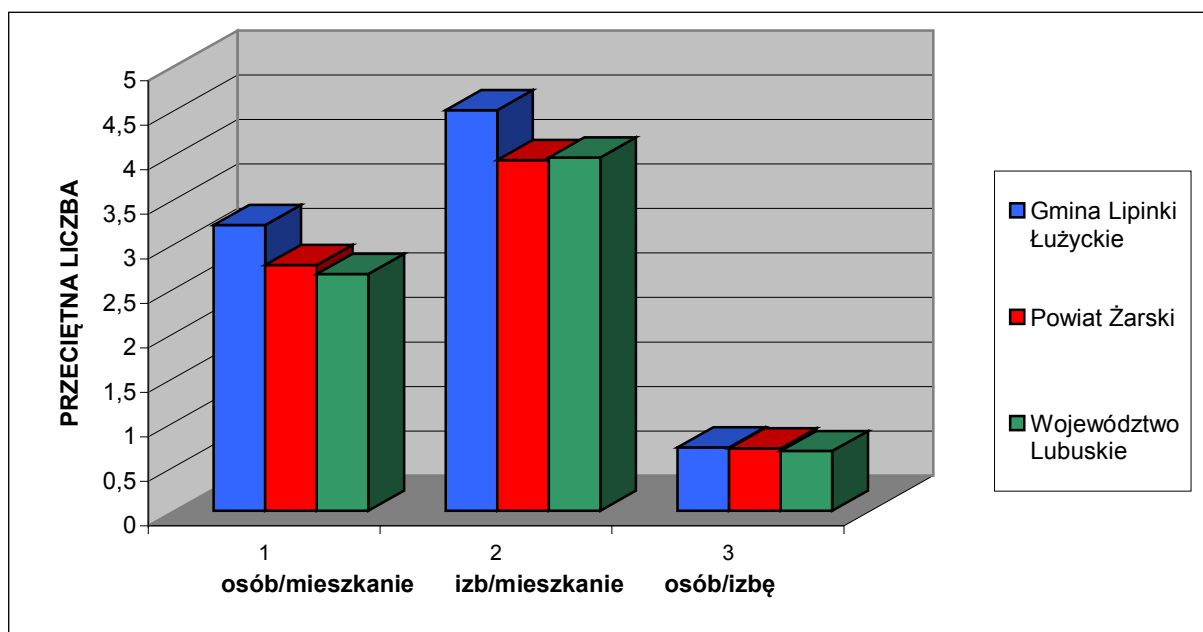
znaczenia jest również jakość mieszkań, a zwłaszcza wiek substancji mieszkaniowej, który obniża standard zamieszkania w gminie Lipinki Łużyckie. Obraz analizowanych wskaźników w regionie lubuskim jest nieco wzmocniony ze względu na spadającą liczbę ludności. Malejąca z roku na rok liczba mieszkańców przy stale rosnących zasobach mieszkaniowych powoduje korzystniejsze wartości poszczególnych wskaźników zamieszkania.

RYCINA 14: Gmina Lipinki Łużyckie – wybrane wartości charakteryzujące warunki zamieszkania w 2019 roku (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 15: Gmina Lipinki Łużyckie – wybrane wartości charakteryzujące warunki zamieszkania w 2019 roku (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

4. 2. Własność komunalna.

30 czerwca 2021 roku własnością komunalną objętych było 20 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 889,44 m². Zarządza nimi Urząd Gminy w Lipinkach Łużyckich.

TABELA 75: Gmina Lipinki Łużyckie – komunalne zasoby mieszkaniowe w 2021 roku.

Wyszczególnienie	Własność Gminy	% ogółu zasobów
Mieszkania	20	1,90
Izby	55	1,16
Powierzchnia użytkowa w m ²	889,44	0,97

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021.

Własność komunalna stanowi 0,97 % ogółu zasobów mieszkaniowych na terenie gminy. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego wynosi 44,47 m² i składa się średnio z 2,75 izb, a każda izba ma przeciętnie powierzchnię 16,17 m². Obecnie na przydział mieszkania komunalnego oczekuje 19 rodzin. Skala zapotrzebowania na lokale komunalne oznacza, że konieczna jest budowa dodatkowych mieszkań komunalnych i/lub socjalnych.

4. 3. Standard mieszkań.

TABELA 76: Gmina Lipinki Łużyckie – mieszkania zamieszkane według powierzchni użytkowej w 2002 roku.

Powierzchnia użytkowa w m ²	Liczba mieszkań
poniżej 30	16
30 – 39	41
40 – 49	92
50 – 59	139
60 – 79	251
80 – 99	144
100 – 119	98
120 i więcej	126

Źródło: GUS 2003.

Na podstawie wyników badań z *Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań* z 2002 roku można obliczyć, że stosunkowo najwięcej mieszkań w gminie Lipinki Łużyckie (27,67 %) miało wówczas powierzchnię użytkową w granicach od 60 do 79 m². Generalnie mieszkania o powierzchni użytkowej do 50 m² stanowiły w gminie 16,43 % ogółu, od 50 do 100 m² – 58,88 %, a powyżej 100 m² – 24,69 %. Dla porównania na terenie powiatu żarskiego i województwa lubuskiego dane te prezentują się następująco:

- powiat żarski: do 50 m² – 33,81 %, od 50 m² do 100 m² – 49,26 %, powyżej 100 m² – 16,93 %;
- województwo lubuskie: do 50 m² – 34,37 %, od 50 m² do 100 m² – 49,59 %, powyżej 100 m² – 16,04 %.

Powyższe oznaczają, że na terenie gminy Lipinki Łużyckie, w stosunku do powiatu i województwa, jest zdecydowanie najmniej mieszkań o powierzchni do 50 m² i zarazem więcej mieszkań w pozostałych przedziałach powierzchni. Dane te prezentują poniższe rycina i tabela.

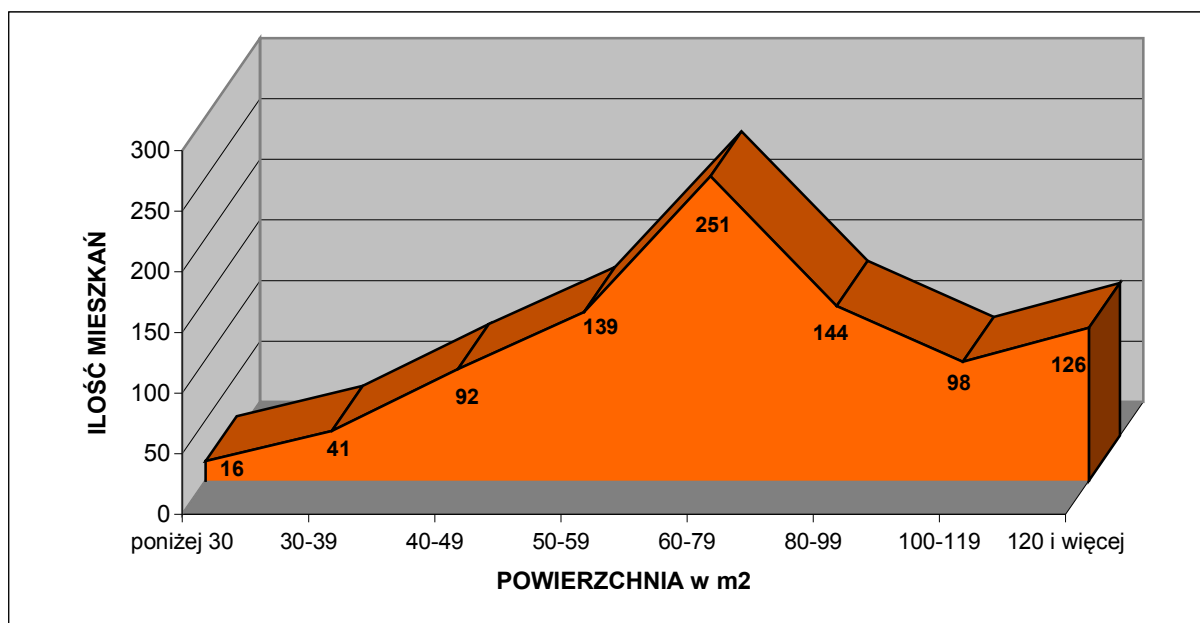
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 77: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura mieszkań zamieszkałych według powierzchni w 2002 roku.

Powierzchnia użytkowa w m ²	Gmina Lipinki Łużyckie (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
poniżej 30	1,76	4,01	4,06
30 – 39	4,52	11,21	12,11
40 – 49	10,14	18,60	18,19
50 – 59	15,33	17,02	18,66
60 – 79	27,67	20,63	21,85
80 – 99	15,88	11,61	9,09
100 – 119	10,80	8,09	6,89
120 i więcej	13,89	8,84	9,15

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2003.

RYCINA 16: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura mieszkań zamieszkałych według powierzchni użytkowej w 2002 roku.

Źródło: GUS 2003.

Należy podkreślić, że wyżej analizowana struktura uległa obecnie częściowej zmianie. Przede wszystkim, wraz z rozwojem budownictwa jednorodzinnego, znacznie zwiększył się udział mieszkań o najwyższych powierzchniach użytkowych. Jednakże nie ma jeszcze oficjalnych i precyzyjnych zestawień statystycznych w tym zakresie. Będą one publikowane dopiero po trwającej właśnie nowej edycji powszechnego spisu ludności i mieszkań.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 78: Gmina Lipinki Łużyckie – wyposażenie mieszkań zamieszkałych w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Ilość mieszkań wyposażonych
Wodociąg z sieci	959
Ustęp splukiwany ogółem	921
Łazienka	874
Centralne ogrzewanie indywidualne	700
Gaz z sieci	–

Źródło: GUS 2018.

TABELA 79: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura wyposażenia mieszkań zamieszkałych w 2019 roku – ogółem.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
Wodociąg z sieci	91,25	97,63	98,45
Ustęp splukiwany ogółem	87,63	92,63	96,04
Łazienka	83,16	88,29	93,52
Centralne ogrzewanie indywidualne	66,60	74,31	82,06
Gaz z sieci	–	56,29	56,56

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Z powyższych danych wynika, że mieszkania w gminie Lipinki Łużyckie charakteryzują się mniej korzystnym wyposażeniem we wszystkie wyżej wymienione podstawowe elementy infrastruktury technicznej, w porównaniu z przeciętnymi uwarunkowaniami na terenie powiatu żarskiego i województwa lubuskiego. Główne przyczyny takiego stanu to przede wszystkim: częściowy brak sieci wodociągowej w poszczególnych miejscowościach, brak sieci kanalizacyjnej poza wybranymi rejonami wsi Lipinki Łużyckie, całkowity brak sieci gazowej oraz co jeszcze oczywiste na terenach wiejskich – brak scentralizowanych systemów indywidualnego ogrzewania.

TABELA 80: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura wyposażenia mieszkań zamieszkałych w 2019 roku – tereny wiejskie.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
Wodociąg z sieci	91,25	93,91	95,81
Ustęp splukiwany ogółem	87,63	89,39	91,89
Łazienka	83,16	84,15	88,06
Centralne ogrzewanie indywidualne	66,60	67,63	71,36
Gaz z sieci	–	0,87	12,24

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Niezależnie od tego czy analizowane dane, dotyczące wyposażenia mieszkań w podstawowe elementy infrastruktury technicznej, są obliczane dla terenów ogółem (wiejskich i miejskich) czy tylko dla terenów wiejskich z osobna, to współczynniki dla gminy Lipinki Łużyckie są w każdym elemencie mniej korzystne od przeciętnych w

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

powiecie i województwie. Niemniej należy zaznaczyć, że różnice na niekorzyść w analizowanej gminie w ujęciu tylko dla terenów wiejskich są już znacznie mniejsze.

4. 4. Budownictwo mieszkaniowe.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie w 2019 roku oddano do użytku 19 mieszkań, składających się z 109 izb. Łączna powierzchnia użytkowa nowo oddanych mieszkań wyniosła 2820 m². Wszystkie mieszkania oddano w systemie indywidualnym. Obecnie przeciętna cena 1 m² terenu przeznaczonego pod budownictwo mieszkaniowe waha się w przedziale od 20 do 35 złotych. Jej konkretny poziom jest uzależniony od lokalizacji i stopnia uzbrojenia.

TABELA 81: Gmina Lipinki Łużyckie – mieszkania oddane do użytku w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Mieszkania oddane do użytku ogółem na 1000 ludności	5,63	1,69	4,09
Mieszkania oddane do użytku w budownictwie indywidualnym na 1000 ludności	5,63	1,56	1,78
Nowe izby mieszkalne ogółem na 1000 ludności	32,30	9,18	16,59
Nowe izby mieszkalne w budownictwie indywidualnym na 1000 ludności	32,30	8,72	9,49
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 nowego mieszkania w m ²	148,42	134,80	92,69
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 nowego mieszkania w budownictwie indywidualnym w m ²	148,42	138,96	131,06
Przeciętna ilość izb w nowym mieszkaniu	5,74	5,44	4,06
Przeciętna ilość izb w nowym mieszkaniu w budownictwie indywidualnym	5,74	5,59	5,33

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

W 2019 roku wskaźnik ilości nowych mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców był w gminie Lipinki Łużyckie przeszło 3-krotnie wyższy od średniej dla powiatu żarskiego oraz o około 1/3 wyższy od wartości charakteryzującej województwo lubuskie. W przypadku budownictwa indywidualnego różnice we wskaźnikach zwiększyły się i były jeszcze wyższe na korzyść gminy w stosunku do powiatu, a zwłaszcza województwa. Przez analogię adekwatnie kształtują się wskaźniki odnośnie nowych izb mieszkalnych, przy czym zwiększyła się różnica na korzyść gminy w stosunku do województwa. Przeciętna powierzchnia nowo oddanego mieszkania w gminie Lipinki Łużyckie była znacznie wyższa zarówno od wartości charakteryzującej powiat jak i (głównie) województwo, przede wszystkim ze względu na fakt, że w odróżnieniu od porównywanych jednostek wszystkie nowe mieszkania w gminie były oddane w systemie budownictwa jednorodzinnego, charakteryzującego się zazwyczaj większą powierzchnią użytkową od mieszkań w budynkach wielorodzinnych. Wskaźniki obejmujące przeciętną powierzchnię nowo oddanego mieszkania tylko w budownictwie indywidualnym spłaszczyły się, ale nadal oznaczają, że średnia dla gminy Lipinki Łużyckie była wyższa od porównywanych wartości.

Należy nadmienić, że wskaźniki zaprezentowane dla 2019 roku nie są tylko obrazem sytuacji w danym roku, ale kontynuacją kilkuletniej już tendencji. Dotychczas pomimo tego, że gmina Lipinki Łużyckie była potencjalnie atrakcyjnym miejscem pod względem osadnictwa, nie przekładało się to na liczbę nowych mieszkań oddanych do użytku, chociażby na skalę zbliżoną do przeciętnych w powiecie czy województwie (wskaźnik na 1000 mieszkańców) obserwowaną w ostatnich 20 latach. Bywały pojedyncze lata, czy nawet kilkuletnie okresy, kiedy wspomniany wskaźnik oscylował w granicach wartości dla całego powiatu, ale zazwyczaj nie był wyższy od średniej dla całego regionu lubuskiego. Czy zmiana obserwowana w ostatnich kilku latach będzie trwała, pokażą kolejne zestawienia statystyczne. Jak na razie nowe osadnictwo jest przede wszystkim wynikiem zjawiska suburbanizacji (migracje mieszkańców pobliskiego miasta Żary). Aby podtrzymać obecne korzystne tendencje należy promować osadnicze walory gminy, w tym tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, licząc z jednej strony na uniknięcie odpływu własnej społeczności, a z drugiej na napływ nowych osadników, najlepiej w wieku produkcyjnym i rozrodczym, co nie jest bez znaczenia dla podtrzymania korzystnych jeszcze wskaźników demograficznych. Jednocześnie wskazane jest prowadzenie wyważonej polityki w zakresie wyznaczania miejsc pod budownictwo mieszkaniowe. Zbytnie nasycenie możliwości realizacji zabudowy mieszkaniowej w poszczególnych jednostkach osadniczych może skutkować mniejszym zainteresowaniem ze strony potencjalnych osadników, a więc obniżyć wartość gruntów i wpłynąć niekorzystnie na finanse gminy, np.: ze względu na nieuzasadnioną konieczność rozbudowy infrastruktury technicznej.

5. STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA.

5. 1. Struktura użytkowania gruntów.

TABELA 82: Gmina Lipinki Łużyckie użytkowanie gruntów w ha w 2021 roku⁸⁶.

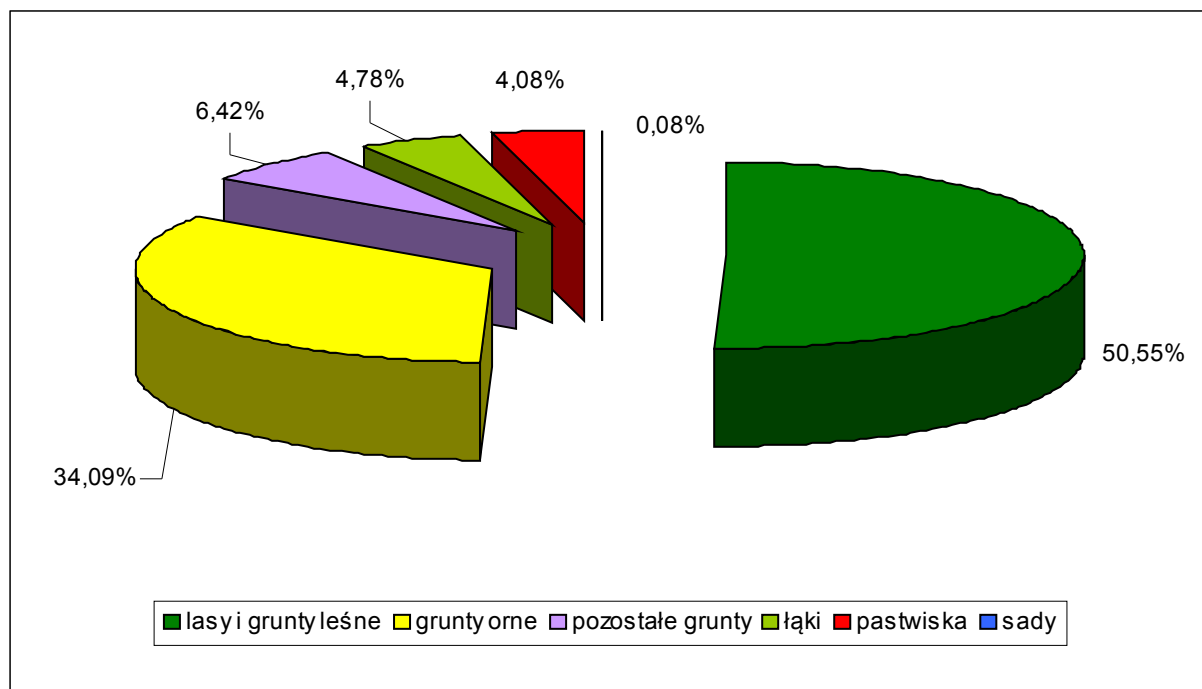
Razem	Użytki rolne				Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
	W tym:					
	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
3757,7196	3006,4276	6,9718	385,1995	359,1207	4526,9734	561,7226

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

Użytki rolne stanowią 42,48 % ogólnej powierzchni gminy, lasy i grunty leśne 51,17 %, a pozostałe grunty i nieużytki 6,35 %. Natomiast struktura użytków rolnych kształtuje się w następujący sposób:

- grunty orne – 80,00 %;
- sady – 0,19 %;
- łąki – 10,25 %;
- pastwiska – 9,56 %.

RYCINA 17: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura użytkowania gruntów w 2021 roku⁸⁷.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

⁸⁶ Według ewidencji gruntów, 2021.

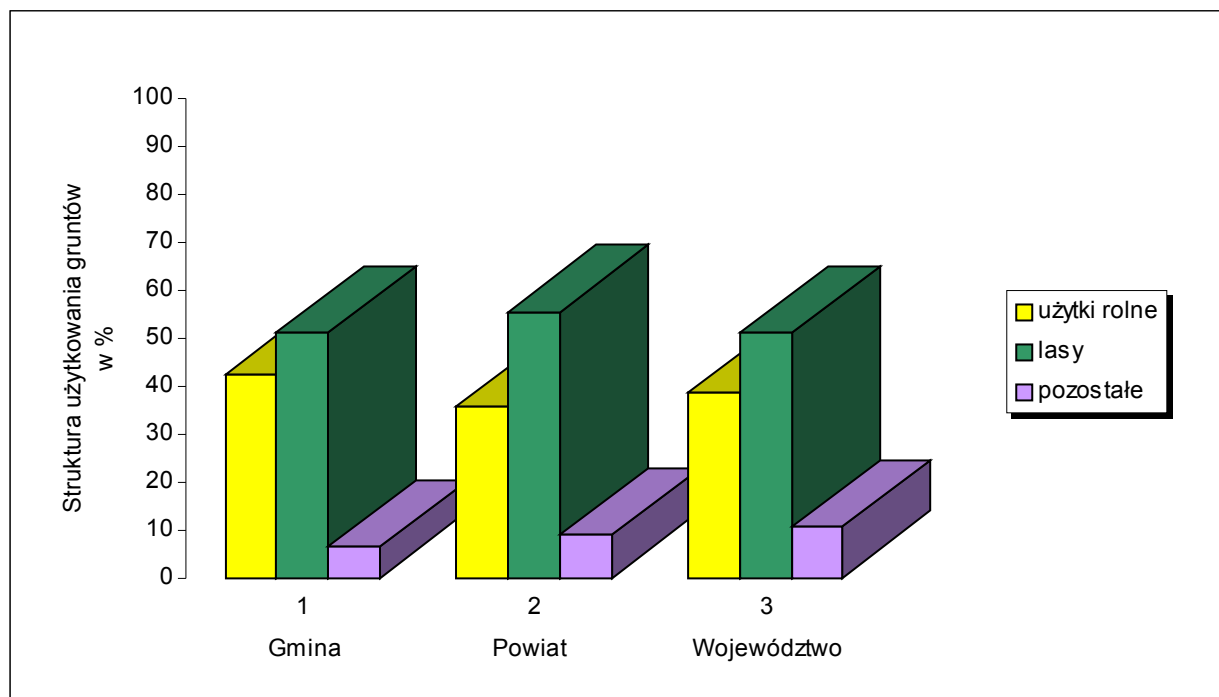
⁸⁷ Według ewidencji gruntów, 2021.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 83: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura użytkowania gruntów (w %).

Jednostka administracyjna	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
	Razem	w tym					
		grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
Gmina Lipinki Łużyckie ⁸⁸	42,48	80,00	0,19	10,25	9,56	51,17	6,35
Powiat Żarski ⁸⁹	35,63	70,09	0,24	20,90	8,76	55,48	8,89
Województwo Lubuskie ⁹⁰	38,40	74,43	0,46	18,56	6,55	50,91	10,69

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021 i GUS, 2021.

RYCINA 18: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura użytkowania gruntów (w %)⁹¹.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021 i GUS, 2021.

Z powyższej ryciny i tabeli wynika, że struktura użytkowania gruntów w gminie Lipinki Łużyckie nie różni się znacznie od uwarunkowań charakteryzujących powiat żarski i całe województwo lubuskie. Na terenie gminy udział lasów i gruntów leśnych jest niemal tożsamy ze średnią w województwie i nieznacznie niższy od średniej w powiecie. Udział użytków rolnych jest w gminie Lipinki Łużyckie dość wyraźnie wyższy od wskaźników przyporządkowanych dla powiatu i województwa. Udział kategorii określonej jako „pozostałe grunty i nieużytki”, w skład których wchodzi między innymi: obszary zabudowy mieszkaniowej, tereny przemysłowe, place, ulice,

⁸⁸ Według ewidencji gruntów, 2021.

⁸⁹ 2014 rok według GUS 2021.

⁹⁰ 2019 rok według GUS 2021.

⁹¹ Gmina Lipinki Łużyckie – według ewidencji gruntów 2021, Powiat Żarski – 2014 rok, według GUS 2021, Województwo Lubuskie – 2019 rok, według GUS 2021.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

tereny kolejowe, skwery, parki, wody powierzchniowe, stawy, rowy, nieużytki, itp., jest niższy od obu porównywanych jednostek. Spośród użytków rolnych wszędzie zdecydowanie dominują grunty orne, przy czym w gminie Lipinki Łużyckie jest ich stosunkowo najwięcej, podobnie jak pastwisk; wyraźnie niższy jest zaś udział łąk.

TABELA 84: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura użytkowania gruntów w 2021 roku⁹².

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Struktura w %
Grunty orne	3006,4276	33,98
Użytki zielone	751,2920	8,49
Grunty pod stawami	57,2240	0,65
Rowy	32,8076	0,37
Wody powierzchniowe płynące	15,4313	0,17
Wody powierzchniowe stojące	0,5300	0,01
Lasy	4526,9734	51,17
Zadrzewienia i zakrzewienia	9,9354	0,11
Użytki ekologiczne	11,2900	0,13
Użytki rolne zabudowane	97,3020	1,10
Tereny mieszkaniowe	33,3016	0,38
Tereny przemysłowe	5,7636	0,07
Inne tereny zabudowane	11,1437	0,13
Zurbanizowane tereny niezabudowane	11,3386	0,13
Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe	10,9572	0,12
Użytki kopalne	1,2000	0,01
Drogi i tereny pod budowę dróg	198,4840	2,24
Tereny kolejowe	44,6044	0,50
Inne tereny komunikacyjne	0,0090	0,0001
Nieużytki	20,1008	0,23
Tereny różne	0,2994	0,003
Suma	8846,4156⁹³	100,00

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

⁹² Według ewidencji gruntów, 2021.

⁹³ Powierzchnia ewidencyjna.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 85: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura użytkowania gruntów według obrębów w ha w 2021 roku⁹⁴.

Wyszczególnienie	Boruszyn	Brzostowa	Cisowa	Górka	Grotów	Lipinki Łużyckie	Pietrzyków	Piotrowice	Steciejów	Suchleń	Tyliczki	Zajączek
Grunty orne	300,1523	196,1700	92,7313	226,2624	430,4656	646,3985	411,6563	31,1619	201,5805	86,8509	154,5473	228,4506
Użytki zielone	63,0040	32,7467	23,3029	64,4047	175,8493	178,7545	64,6277	11,2376	28,2687	29,8875	23,5109	55,6975
Wody powierzchniowe ⁹⁵	0,4100	1,5200	0,7942	–	6,1500	2,8598	3,2100	–	–	1,0173	–	–
Grunty pod stawami	–	0,0059	–	0,3700	33,3300	2,4000	–	–	–	18,4000	–	2,7181
Rowy	4,3066	1,3662	0,3738	2,0220	7,1340	7,7777	2,9204	0,6717	0,5200	0,4152	2,1000	3,2000
Lasy	8,5300	637,1067	110,1707	143,8238	1289,0835	570,3744	497,5376	5,9100	162,4512	642,3234	3,5663	456,0958
Zadrzewienia i zakrzewienia	0,1100	0,0400	–	2,3214	1,2545	1,3594	0,2500	2,1800	0,1200	0,9600	–	1,3401
Użytki ekologiczne	–	–	–	–	–	11,2900	–	–	–	–	–	–
Użytki rolne zabudowane	8,0651	7,5770	3,8060	7,4591	17,3422	18,9729	13,5220	1,8520	3,8617	5,1930	2,3929	7,2581
Tereny mieszkaniowe	1,6999	0,9069	–	0,8311	1,4712	22,2372	0,5423	–	0,8820	3,9506	–	0,7804
Tereny przemysłowe	0,1221	0,0133	–	0,1883	0,0581	5,2920	0,0841	–	–	0,0023	0,0034	–
Inne tereny zurbanizowane ⁹⁶	0,8476	2,5767	0,9400	0,9901	4,5388	16,3737	4,2892	0,4500	0,3400	0,5968	0,0700	2,6266
Drogi	9,7959	12,3146	4,4516	16,0831	45,3202	41,1699	21,1950	3,7800	8,7890	15,4143	3,7764	16,3940
Tereny kolejowe	–	6,0800	–	–	–	23,5600	–	4,6044	5,9400	–	–	4,4200
Inne tereny komunikacyjne	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,0090
Nie użytki	1,1626	1,6546	0,1681	0,9862	1,7488	4,1396	2,3943	0,0800	0,7200	6,6666	0,2000	0,1800
Tereny różne	–	–	–	–	0,0830	–	–	–	–	0,2164	–	–
Suma (ha)	398,2061	900,0786	236,7386	465,7422	2013,8292	1552,9596	1022,2289	61,9276	413,4731	811,8943	190,1672	779,1702

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

⁹⁴ Według ewidencji gruntów, 2021.⁹⁵ Grupa ta oznacza: grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi.⁹⁶ Grupa ta oznacza: inne tereny zabudowane, zurbanizowane tereny niezabudowane, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i użytki kopalne.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 86: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura użytkowania gruntów według obrębów w % w 2021 roku⁹⁷ (I).

Wyszczególnienie	Boruszyn	Brzostowa	Cisowa	Górka	Grotów	Lipinki Łużyckie	Pietrzyków	Piotrowice	Steciejów	Suchleń	Tyliczki	Zajączek
Grunty orne	75,38	21,79	39,17	48,58	21,38	41,62	40,27	50,32	48,75	10,70	81,27	29,32
Użytki zielone	15,82	3,64	9,84	13,83	8,73	11,51	6,32	18,15	6,84	3,68	12,36	7,15
Wody powierzchniowe ⁹⁸	0,10	0,17	0,34	–	0,31	0,18	0,31	–	–	0,13	–	–
Grunty pod stawami	–	0,001	–	0,08	1,66	0,15	–	–	–	2,27	–	0,35
Rowy	1,08	0,15	0,16	0,43	0,35	0,50	0,29	1,08	0,13	0,05	1,10	0,41
Lasy	2,14	70,78	46,54	30,88	64,01	36,73	48,67	9,54	39,29	79,11	1,88	58,54
Zadrzewienia i zakrzewienia	0,03	0,004	–	0,50	0,06	0,09	0,02	3,52	0,03	0,12	0,00	0,17
Użytki ekologiczne	–	–	–	–	–	0,73	–	–	–	–	–	–
Użytki rolne zabudowane	2,03	0,84	1,61	1,60	0,86	1,22	1,32	2,99	0,93	0,64	1,26	0,93
Tereny mieszkaniowe	0,43	0,10	–	0,18	0,07	1,43	0,05	–	0,21	0,49	–	0,10
Tereny przemysłowe	0,03	0,001	–	0,04	0,003	0,34	0,01	–	–	0,0003	0,002	–
Inne tereny zurbanizowane ⁹⁹	0,21	0,29	0,40	0,21	0,23	1,05	0,42	0,73	0,08	0,07	0,04	0,34
Drogi	2,46	1,37	1,88	3,45	2,25	2,65	2,07	6,10	2,13	1,90	1,99	2,10
Tereny kolejowe	–	0,68	–	–	–	1,52	–	7,44	1,44	–	–	0,57
Inne tereny komunikacyjne	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,001
Nie użytki	0,29	0,18	0,07	0,21	0,09	0,27	0,23	0,13	0,17	0,82	0,11	0,02
Tereny różne	–	–	–	–	0,004	–	–	–	–	0,03	–	–
Suma (%)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

⁹⁷ Według ewidencji gruntów, 2021.

⁹⁸ Grupa ta oznacza: grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi.

⁹⁹ Grupa ta oznacza: inne tereny zabudowane, zurbanizowane tereny niezabudowane, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i użytki kopalne.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 87: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura użytkowania gruntów według obrębów w % w 2021 roku¹⁰⁰ (II) – udział w stosunku do ogólnej powierzchni danego użytku.

Wyszczególnienie	Boruszyn	Brzostowa	Cisowa	Górka	Grotów	Lipinki Łużyckie	Pietrzyków	Piotrowice	Steciejów	Suchleń	Tyliczki	Zajączek
Grunty orne	9,98	6,53	3,08	7,53	14,32	21,50	13,69	1,04	6,70	2,89	5,14	7,60
Użytki zielone	8,39	4,36	3,10	8,57	23,41	23,79	8,60	1,50	3,76	3,98	3,13	7,41
Wody powierzchniowe ¹⁰¹	2,57	9,52	4,98	–	38,53	17,92	20,11	–	–	6,37	–	–
Grunty pod stawami	–	0,01	–	0,65	58,24	4,19	–	–	–	32,15	–	4,75
Rowy	13,13	4,16	1,14	6,16	21,74	23,71	8,90	2,05	1,58	1,27	6,40	9,75
Lasy	0,19	14,07	2,43	3,18	28,48	12,60	10,99	0,13	3,59	14,19	0,08	10,08
Zadrzewienia i zakrzewienia	1,11	0,40	–	23,36	12,63	13,68	2,52	21,94	1,21	9,66	–	13,49
Użytki ekologiczne	–	–	–	–	–	100,00	–	–	–	–	–	–
Użytki rolne zabudowane	8,29	7,79	3,91	7,67	17,82	19,50	13,90	1,90	3,97	5,34	2,46	7,46
Tereny mieszkaniowe	5,10	2,72	–	2,50	4,42	66,78	1,63	–	2,65	11,86	–	2,34
Tereny przemysłowe	2,12	0,23	–	3,27	1,01	91,82	1,46	–	–	0,04	0,06	0,00
Inne tereny zurbanizowane ¹⁰²	2,45	7,44	2,71	2,86	13,10	47,27	12,38	1,30	0,98	1,72	0,20	7,58
Drogi	4,94	6,20	2,24	8,10	22,83	20,74	10,68	1,90	4,43	7,77	1,90	8,26
Tereny kolejowe	–	13,63	–	–	–	52,82	–	10,32	13,32	–	–	9,91
Inne tereny komunikacyjne	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	100,00
Nie użytki	5,78	8,23	0,84	4,91	8,70	20,59	11,91	0,40	3,58	33,17	0,99	0,90
Tereny różne	–	–	–	–	27,72	–	–	–	–	72,28	–	–
Udział (%) danego obrębu	4,50	10,17	2,68	5,26	22,76	17,55	11,56	0,70	4,67	9,18	2,15	8,81

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

¹⁰⁰ Według ewidencji gruntów, 2021.

¹⁰¹ Grupa ta oznacza: grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi.

¹⁰² Grupa ta oznacza: inne tereny zabudowane, zurbanizowane tereny niezabudowane, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i użytki kopalne.

Z powyższego zestawienia wynika, że największy odsetek użytków rolnych (grunty orne i użytki zielone) w stosunku do ogólnej powierzchni danego obrębu występuje na terenie obrębów Tyliczki (93,63 %), Boruszyn (91,20 %) i Piotrowice (68,47 %), zaś najniższy w obrębach Suchleb (14,38 %), Brzostowa (25,43 %) i Grotów (30,11 %). Największy odsetek terenów leśnych występuje na terenie obrębów Suchleb (79,11 %), Brzostowa (70,78 %), Grotów (64,01 %) i Zajączek (58,54 %). W pozostałych obrębach udział lasów nie przekracza 50 %, a najniższy jest w obrębach Tyliczki (1,88 %), Boruszyn (2,14 %) i Piotrowice (9,54 %). Z zestawienia wynika także, że w każdym obrębie występują tereny leśne. Najwięcej wód w postaci wód powierzchniowych płynących i stojących, stawów oraz rowów występuje na terenie obrębów Suchleb (2,44 %), Grotów (2,31 %), Boruszyn (1,18 %), Tyliczki (1,10 %) i Piotrowice (1,08 %). W pozostałych obrębach wskaźnik ten wynosi mniej niż 1 %, a najniższy, poniżej 0,5 %, jest w obrębach Sieciejów (0,13 %), Brzostowa (0,32 %) i Cisowa (0,49 %). Największy odsetek terenów zabudowanych i zurbanizowanych, rozumianych jako użytki rolne zabudowane, tereny mieszkaniowe, tereny przemysłowe oraz inne tereny zurbanizowane, występuje na terenie obrębów Lipinki Łużyckie (4,05 %) i Piotrowice (3,72 %). W pozostałych obrębach, za wyjątkiem Boruszyna (2,70 %), Górki (2,03 %) i Cisowej (2,00 %), wskaźnik ten wynosi mniej niż 2 %, a najniższy jest w obrębach Grotów (1,16 %), Suchleb (1,20 %) oraz Brzostowa i Sieciejów (po 1,23 %). Najwięcej terenów komunikacyjnych (drogi i tereny pod budowę dróg) występuje w obrębie Piotrowice (6,10 %). W pozostałych obrębach, za wyjątkiem Brzostowej (1,37 %), Cisowej (1,88 %), Suchleba (1,90 %) i Tyliczek (1,99 %), wskaźnik ten przekracza przynajmniej 2 %. Najwięcej terenów kolejowych występuje w obrębie Piotrowice (7,44 %), a ponadto są one w obrębach Lipinki Łużyckie (1,52 %), Sieciejów (1,44 %), Brzostowa (0,68 %) i Zajączek (0,57 %). W pozostałych obrębach tereny kolejowe nie występują w ogóle. Najwięcej nieużytków i terenów różnych występuje w obrębach Suchleb (0,85 %), Boruszyn (0,29 %), Lipinki Łużyckie (0,27 %), Pietrzyków (0,23 %) i Górka (0,21 %), zaś najmniej, nawet poniżej 0,1 %, w obrębach Zajączek (0,02 %), Cisowa (0,07 %) i Grotów (0,09 %). Nadmienić należy, że tereny różne są tylko w obrębach Grotów i Suchleb, zaś nieużytki występują w każdym obrębie. Użytki ekologiczne występują tylko w obrębie Lipinki Łużyckie (0,73 %).

Ostatnia z serii tabel prezentujących strukturę użytkowania gruntów w gminie Lipinki Łużyckie dotyczy odsetka użytków danej kategorii według obrębów w stosunku do ogólnej powierzchni tej kategorii (tego użytku) w całej gminie. Na podstawie powyższych danych obserwujemy między innymi, że w największym pod względem powierzchni obrębie ewidencyjnym – Grotowie (22,76 % ogólnej powierzchni gminy) występuje najwięcej, bo 38,53 % spośród wszystkich wód powierzchniowych stojących i płynących, 58,24 % stawów, 28,48 % lasów i 22,83 % dróg. W drugim co do wielkości obrębie ewidencyjnym, będącym jednocześnie siedzibą Urzędu Gminy – Lipinkach Łużyckich (17,55 % powierzchni całej gminy) zlokalizowanych jest najwięcej, bo 21,50 % spośród wszystkich gruntów ornych, 23,79 % użytków zielonych, 23,71 % rowów, 100 % użytków ekologicznych, 19,50 % użytków rolnych zabudowanych, 66,78 % terenów mieszkaniowych, 91,82 % terenów przemysłowych, 47,27 % innych terenów zurbanizowanych i 52,82 % terenów kolejowych. Ponadto w Górcie występuje najwięcej, bo 23,36 % spośród wszystkich zadrzewień i zakrzewień, w Suchlebie 33,17 % z ogółu nieużytków i 72,28 % terenów różnych, a w Zajączku 100 % innych terenów komunikacyjnych.

5. 2. Struktura własnościowa gruntów.

Zdecydowana większość gruntów (58,77 %) na terenie gminy Lipinki Łużyckie jest własnością Skarbu Państwa, z czego najwięcej (87,96 % z ogółu gruntów państwowych) stanowią tereny w zarządzie Lasów Państwowych. Własnością osób fizycznych jest ponad 1/3 gruntów (34,96 %), z czego 48,76 % to grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych. Grunty komunalne stanowią tylko nieznaczną ilość (1,71 %) z ogółu gruntów w gminie Lipinki Łużyckie. Dość wyraźnie zaznaczoną pozycję stanowią także grunty spółek prawa handlowego (4,28 %).

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

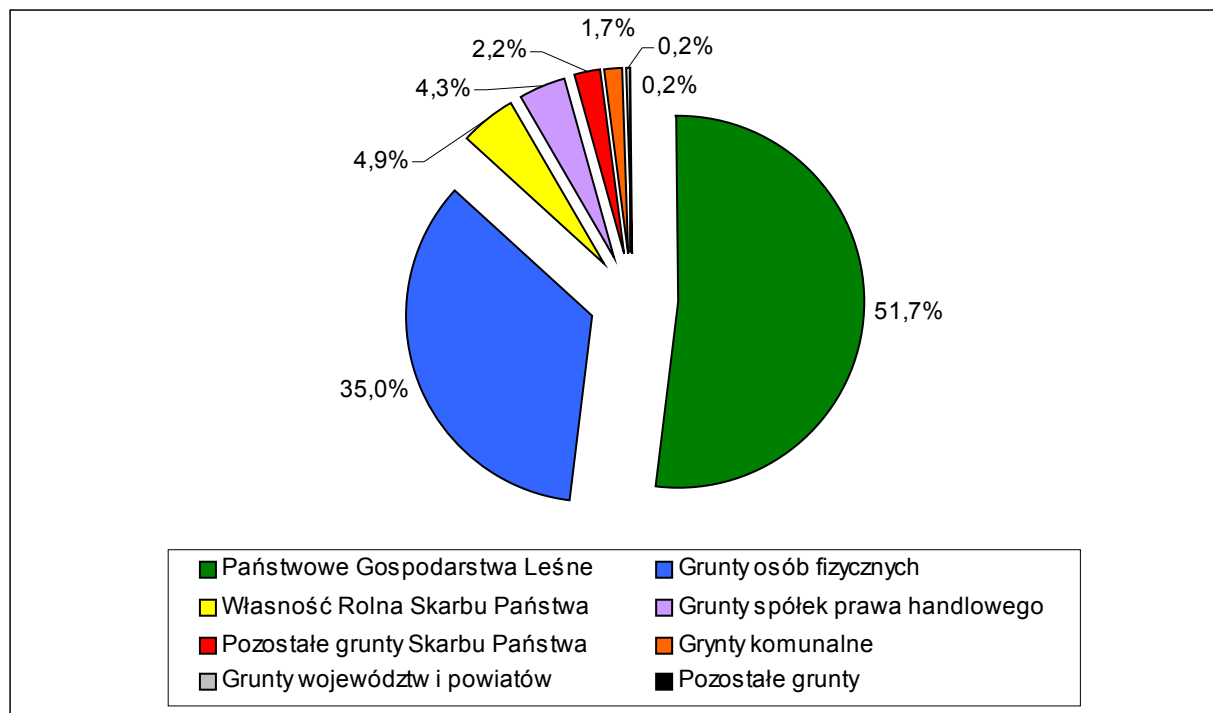
Pozostałe pozycje zajmują grunty: powiatów (0,17 %), kościołów i związków wyznaniowych (0,05 %), spółdzielni (0,03 %) oraz inne (0,02 %), ale ich łączny udział wynosi zaledwie 0,25 %.

TABELA 88: Gmina Lipinki Łużyckie – własność gruntów w 2021 roku.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha ¹⁰³	Struktura w %
Grunty Skarbu Państwa ogółem	5199	58,77
<i>Państwowe Gospodarstwa Leśne</i>	4573	87,96
<i>Zasób własności rolnej Skarbu Państwa</i>	432	8,31
<i>Pozostałe grunty Skarbu Państwa</i>	194	3,73
Grunty województw	–	–
Grunty Powiatów	15	0,17
Grunty komunalne	151	1,71
Grunty osób fizycznych	3093	34,96
<i>wchodzące w skład gospodarstw rolnych</i>	1508	48,76
<i>nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych</i>	1585	51,24
Grunty spółek prawa handlowego	379	4,28
Grunty spółdzielni	3	0,03
Grunty kościołów, związków wyznaniowych	4	0,05
Grunty inne niż wymienione	2	0,02

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

RYCINA 19: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura własności gruntów w 2021 roku¹⁰⁴.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

¹⁰³ Powierzchnia ewidencyjna według ewidencji gruntów, 2021.

¹⁰⁴ Według ewidencji gruntów, 2021.

5. 3. Struktura przestrzenna.

Zasadniczą cechą struktury sieci osadniczej jest jej dość wysoki stopień rozproszenia, mający niekorzystny wpływ na kształtowanie warunków socjalno – bytowych społeczności wiejskiej. Sieć osadniczą tworzy tu 12 wsi – 1 duża wieś Lipinki Łużyckie o liczbie mieszkańców przeszło 1500 osób oraz 11 mniejszych wsi, z których żadna nie przekracza 400 mieszkańców. Spośród nich do większych miejscowości (powyżej 300 mieszkańców) zaliczyć można jedynie Grotów, natomiast aż 3 wsie (Cisowa, Piotrowice i Tyliczki) to jednostki bardzo małe, poniżej 50 mieszkańców. We wszystkich wsiach dominuje zabudowa zagrodowa znajdująca się w stanie technicznym średnim, a niekiedy złym. Podstawowym założeniem poprawy warunków mieszkaniowych jest zachowanie i modernizacja istniejących zasobów oraz realizacja nowego budownictwa mieszkaniowego. W miejscowościach położonych we wschodniej części gminy (Brzostowa, Górka, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Sieciejów, Suchleb), czyli we wsiach leżących najbliżej miasta Żary, od kilkunastu lat rozwija się zabudowa jednorodzinna, będąca konsekwencją ruchów migracyjnych miasto – wieś. Współczesna zabudowa powstaje głównie na ich obrzeżach, a także (choć rzadziej) wypełniając luki w zabudowie. W rejonie wsi położonych najbliżej kompleksów leśnych, w tym najmniejszych, rozwija się zabudowa letniskowa i rezydencjonalna. Nieliczny program usługowy (głównie handel drobnotaliczny), aczkolwiek wzbogacony usługami publicznymi (edukacja, kultura, służba zdrowia, sport i rekreacja), będący pochodną potencjału demograficznego danej miejscowości, rozmieszczony jest w większości z nich wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Same centra większych i średnich wsi tworzą dość zwartą, regularną zabudowę obustronną danych dróg. Nie występują tu zabudowania mieszkaniowe wielorodzinne w formie kamienic. Zabudowania wielorodzinne występują głównie w formie wyodrębnionych, pojedynczych bloków (Boruszyn, Brzostowa, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Tyliczki i Zajęczek). W centralnych rejonach miejscowości Brzostowa, Grotów, Lipinki Łużyckie i Pietrzyków wyróżniają się kościoły wraz z historycznym otoczeniem. Układy Brzostowej, Lipinek Łużyckich, Pietrzykowa i Sieciejowa uzupełniają były zespoły pałacowe i dworskie, a Boruszyna, Lipinek Łużyckich, Pietrzykowa, Piotrowic, Sieciejowa i Tyliczek – folwarki. Zespoły pałacowe i dworskie oraz większość folwarków (poza Pietrzykowem i Piotrowicami) pozostają obecnie w zanedbaniu. W Pietrzykowie w miejscu byłego dworu i folwarku powstał wielofunkcyjny kompleks turystyczno – rekreacyjny. Centrum miejscowości Lipinki Łużyckie (ul. Główna pomiędzy ul. Żarską a Osiedlem Łużyckim) tworzą przede wszystkim: budynki użyteczności publicznej (administracja, kultura), zespoły zabytków architektury i budownictwa, wyodrębnione placówki usługowe, ciągi komunikacyjne (ulice) i piesze (chodniki), utwardzone place publiczne i parkingi. Ponadto, już poza tak wyodrębnionym centrum, występują tu szkoła podstawowa, przedszkole, ośrodek zdrowia, większy dyskontowy pawilon handlowy i stacja paliw. Pozostałe wsie (zwłaszcza Cisowa, Piotrowice i Tyliczki) są zdecydowanie mniejsze terytorialnie, bez wykształconego centrum. Wszystkie wsie wykazują jeszcze historycznie ukształtowaną, dużą zwartość zabudowy.

Wiodącą funkcję przestrzenną jak i gospodarczą pełnią jeszcze rolnictwo i leśnictwo. Zabudowa związana z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych występuje niemal w każdej miejscowości, głównie na ich obrzeżach. Funkcje towarzyszące i uzupełniające tworzą usługi i drobna wytwórczość, lokalizujące się przede wszystkim w Lipinkach Łużyckich i Pietrzykowie. Nie występują tu większe zakłady produkcyjne (przetwórstwo przemysłowe), aczkolwiek predysponowane są ku temu tereny położone wzdłuż drogi krajowej nr 12 i obserwuje się już zainteresowanie inwestorów terenami w Lipinkach Łużyckich i Zajęczku. Nie prowadzi się tu działalności górniczych. Jedynym, „świeżo” udokumentowanym złożem kopalin jest ruda miedzi. Użytki rolne, rozmieszczone wyspowo zarówno w południowej (Grotów), zachodniej (Boruszyn, Zajęczek), centralnej (Lipinki Łużyckie), północnej (Brzostowa, Pietrzyków) jak i wschodniej (Górka, Sieciejów) części gminy, w znacznej większości o niskich klasach bonitacyjnych, wykorzystywane są przede wszystkim jako grunty orne, rzadziej jako łąki i pastwiska. Uzupełniającą dziedziną rolnictwa jest gospodarka rybacka prowadzona na kompleksie stawów hodowlanych zlokalizowanych w południowej części gminy.

Istniejące zasoby zieleni urządzonej, poza małymi skwerami czy miejscami pamięci, to niemal wyłącznie zabytkowe założenia parkowe (pałacowe, dworskie, krajobrazowe) zlokalizowane we wsiach Brzostowa, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Piotrowice i Sieciejów. Większość z nich, poza Pietrzykowem, pozostaje obecnie w zaniedbaniu. Funkcje terenów rekreacyjnych, umożliwiających aktywny wypoczynek mieszkańcom, pełnią tereny sportowe w Lipinkach Łużyckich (boisko wielofunkcyjne, hala sportowa), boiska wiejskie we wsiach Grotów i Pietrzyków oraz place zabaw we wsiach Boruszyn, Grotów, Lipinki Łużyckie i Pietrzyków. We wszystkich miejscowościach zachowały się także zabytkowe cmentarze lub relikty dawnych cmentarzy wraz z roślinnością w postaci drzew, krzewów i podszytu o symbolice związanej z nekropoliami. Korytarzami ekologicznymi na skalę ponadlokalną są rozległe, połączone za sobą kompleksy leśne, oraz rzeki Lubsza i Skroda, przepływające odpowiednio z południa na północ i ze wschodu na zachód. Funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych tworzą doliny pozostałych, mniejszych cieków wodnych (Bielec, Dopływ z Piotrowic, Kościelna, Pluskawa, Sienica, Skródzica, Śmiernia, Żeleźnik). Istnieje możliwość choć częściowego zagospodarowania ich brzegów na cele wypoczynkowe i rekreacyjne (ciągi pieszkie, ścieżki rowerowe, miejsca odpoczynku, punkty widokowe, itp.). Godne zachowania, a także wykorzystania na podobne cele, są stare wiejskie aleje. Dominujący udział w strukturze powierzchni gminy (ponad 50 %) stanowią lasy, co stwarza korzystne warunki dla rozwoju usług turystyki i rekreacji. Tereny objęte ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody w postaci Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wschodnie Okolice Lubska” obejmują środkowo północną część gminy. Planowany do utworzenia Obszar Chronionego Krajobrazu „Bory Bogumiłowskie” obejmuje południowo – wschodnią oraz południową część gminy. Obszary Natura 2000 lokalizują się wzdłuż cieków wodnych. W północnej części gminy jest to dolina rzeki Lubszy („Dolina Lubszy” PLH 080057), zaś na południu gminy dopływy rzeki Skrody („Skroda” PLH 080064). System obszarów objętych ochroną uzupełniają rezerwat przyrody (na południu) oraz użytek ekologiczny (na południowym – wschodzie). Warto podkreślić, że zarówno obszary Natura 2000 jak i rezerwat przyrody oraz użytek ekologiczny mieszczą się w granicach obszarów chronionego krajobrazu (istniejącego i planowanego). Potwierdzeniem wysokich walorów przyrodniczych w skali ponadlokalnej jest fakt, że bezpośrednio przez gminę przebiega korytarz ekologiczny „GKZ-3 Łużyce”. Obejmuje on niemal cały obszar gminy za wyjątkiem obszarów wylesionych w rejonie Grotowa, pomiędzy Boruszynem, Cisową, Zajączkiem i Tyliczkami oraz pomiędzy Suchlebem, Lipinkami Łużyckimi, Brzostową i Górką.

System komunikacyjny tworzy sieć kołowa i kolejowa. Przez gminę przebiegają bezpośrednio 2 drogi krajowe i 8 dróg powiatowych. Drogi te stanowią podstawowy układ komunikacyjny gminy, którego uzupełnieniem jest system 16 dróg gminnych. Przebiegająca na południu gminy, będąca obecnie w budowie, autostrada A18 posiada zjazdy (węzły) poza granicami gminy. Komunikację i transport kolejowy tworzy linia nr 14 relacji Łódź Kaliska – Zasieki (granica PL/D), przebiegająca bezpośrednio przez Lipinki Łużyckie. Linia kolejowa nr 282 (Miłkowice – Jasień) na odcinku przebiegającym przez gminę jest już nieczynna i de facto nieprzejezdna. System kluczowej infrastruktury technicznej uzupełnia napowietrzna linia elektroenergetyczna o napięciu 110 kV.

5. 4. Struktura funkcjonalna.

Gmina Lipinki Łużyckie jest samorządową jednostką wiejską z wiodącą rolą sektora rolniczego i leśnego. Uzupełniającą rolę pełnią sektory usługowy i produkcyjny. Szansę na przyszły rozwój mają zarówno sektory produkcyjny (drobna wytwórczość na bazie przetwórstwa przemysłowego i rzemiosła produkcyjnego oraz odnawialne źródła energii), jak i usługowy (turystyka i rekreacja), a także rolniczy (przede wszystkim w oparciu o hodowlę i uprawy). W wyniku analiz przeprowadzonych na podstawie zebranych materiałów inwentaryzacyjnych oraz na podstawie występujących powiązań komunikacyjnych i funkcjonalnych, można przyjąć następujący system obsługi ludności gminy:

Ośrodek gminny głównego poziomu obsługi o zasięgu lokalnym, obsługujący w zakresie usług ponadpodstawowych (publicznych) i podstawowych (usługi rynkowe) teren całej gminy – miejscowość Lipinki Łużyckie. Pełni ona funkcję administracyjną, stanowi ośrodek koncentracji mieszkalnictwa i usług dla ludności oraz obsługi rolnictwa i leśnictwa. Tym samym Lipinki Łużyckie pełnią funkcję lokalnego centrum rozwoju, które jest istotnym czynnikiem wzrostu i kumuluje usługi oraz inne działalności gospodarcze w skali umożliwiającej społeczny i ekonomiczny rozwój sąsiadujących z nim miejscowości. Funkcjami rozwojowymi Lipinek Łużyckich są przede wszystkim funkcje produkcyjne, mieszkalnictwa oraz usługi rynkowe i nierynkowe.

Ośrodki pośredniego poziomu obsługi z poszerzonym programem usługowym, współpracujące z ośrodkiem gminnym – wsie Grotów, Pietrzyków i Zajączek. Są to ośrodki stanowiące etap pośredni w kompleksowym systemie obsługi ludności, szczególnie w zakresie usług publicznych (kultura, sport), o odpowiednio dużej liczbie ludności w rejonie obsługi. Funkcjami rozwojowymi tych miejscowości są funkcje: rolnictwa, drobnej wytwórczości, rozmieszczenia odnawialnych źródeł energii, mieszkalnictwa, a także usług rynkowych, w tym turystyki i rekreacji.

Pozostałe ośrodki (wsie elementarne), o funkcjach typowo rolniczych i leśnych, obsługujące ludność w podstawowym zakresie usług (większość nawet ich pozbawiona). Zaliczono do nich wsie: Boruszyn, Brzostowa, Cisowa, Górka, Piotrowice, Sieciejów, Suchleb i Tyliczki. Funkcjami rozwojowymi tych miejscowości są funkcje: rolnictwa, leśnictwa i mieszkalnictwa, a także rozmieszczenia odnawialnych źródeł energii (praktycznie każda wieś w zależności od skali przedsięwzięcia) oraz usług rynkowych w postaci turystyki i rekreacji (Tyliczki, Zajączek).

5. 5. Dokumenty planistyczne.

5.5.1. Narzędzia planistyczne.

Zasady kształtowania polityki przestrzennej dla jednostek samorządu terytorialnego reguluje ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która przyjmując ład przestrzenny i zrównoważony rozwój za podstawę działań określa podstawowe ich kierunki oraz wyznacza narzędzia realizacyjne. Podstawowymi narzędziami kształtowania polityki przestrzennej gminy są zgodnie z ww. ustawą:

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego;
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,

W wypadku braku planu miejscowego inwestycje mogą być lokalizowane na podstawie odrębnej decyzji lokalizacyjnej celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy. Decyzje ze względu na swój charakter nie są narzędziem kształtującym politykę przestrzenną.

5.5.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa, uwzględniając szereg uwarunkowań i dokumentów nadrzędnych, zasady (kierunki) zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium nie jest aktem prawa miejscowego.

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym gmina Lipinki Łużyckie posiada *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego* obejmujące

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

obszar całej gminy, przyjęte Uchwałą nr VI/29/2019 Rady Gminy Lipinki Łużyckie z dnia 17 kwietnia 2019 roku wraz ze zmianą przyjętą Uchwałą nr XVIII/123/2020 Rady Gminy Lipinki Łużyckie z dnia 30 września 2020 roku. Zmiana *Studium* z 2020 roku obejmowała wyłącznie wybrane tereny w obrębach ewidencyjnych Boruszyn, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Piotrowice i Zajączek:

- działkę ewidencyjną nr 145/12 w obrębie ewidencyjnym Boruszyn;
- działki ewidencyjne nr 15/14 i 15/15 w obrębie ewidencyjnym Lipinki Łużyckie;
- tereny w rejonie drogi powiatowej nr 1095F w obrębach ewidencyjnych Pietrzyków i Piotrowice;
- działkę ewidencyjną nr 233/4 w obrębie ewidencyjnym Zajączek.

Zgodnie z formularzem sprawozdawczym dla Głównego Urzędu Statystycznego (PZP-1 *lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne*) ujęte w *Studium* powierzchnie przeznaczenia terenów pod poszczególne funkcje kształtują się w gminie Lipinki Łużyckie w następujący sposób:

- tereny mieszkaniowe wielorodzinne – 44,7916 ha (0,5 % ogólnej powierzchni gminy);
- tereny mieszkaniowe jednorodzinne – 428,3953 ha (4,8 %);
- tereny usługowe – 199,5907 ha (2,3 %);
- tereny produkcyjne – 184,2601 ha (2,1 %);
- tereny komunikacyjne – 183,6708 ha (2,1 %);
- tereny infrastruktury technicznej – 3,5810 ha (0,05 %);
- tereny użytkowania rolniczego – 3220,2087 ha (36,4 %), w tym tereny zabudowy zagrodowej – 83,8910 ha (1,0 %):
- tereny zieleni i wód – 4576,8744 ha (51,7 %);
- tereny inne – 4,9262 ha (0,05 %).

Obowiązujące *Studium* odzwierciedla przedstawioną w poprzednich podrozdziałach lokalną strukturę funkcjonalno – przestrzenną oraz szerokie perspektywy rozwojowe z niej wynikające. Dla Lipinek Łużyckich, w powiązaniu z sąsiednim Suchlebem, przewidziano rolę lokalnego wielofunkcyjnego ośrodka gminnego z precyzyjnie wyodrębnionymi jednostkami o charakterze terenów produkcyjno – usługowych, usługowych (w tym usług publicznych), sportu i rekreacji, mieszkaniowo – usługowych, mieszkaniowo jednorodzinnych, mieszkaniowo – usługowych oraz zagrodowych, zieleni urządzonej, cmentarzy, użytków rolnych, użytków ekologicznych, lasów, wód oraz infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Dla pozostałych terenów wiejskich, poza dominującą funkcją lasów i użytków rolnych, wyodrębniono przede wszystkim jednostki o charakterze wielofunkcyjnych terenów zabudowy mieszkaniowo – usługowej oraz zagrodowej, produkcyjno – usługowych, usługowych (w tym usług publicznych), sportu i rekreacji, zieleni urządzonej, cmentarzy, wód oraz infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Szczególną uwagę należy zwrócić na 2 wielkoprzestrzenne, perspektywiczne jednostki, każda o powierzchni blisko 300 ha:

- w rejonie o obrębów Pietrzyków i Piotrowice – tereny rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (farmy fotowoltaiczne) wraz ze strefą ochronną;
- w rejonie obrębów Tyliczki i Zajączek – tereny pod wielofunkcyjny ośrodek mieszkaniowo – usługowy, w założeniu o zdecydowanie ponadlokalnym, a nawet ponadregionalnym oddziaływaniu. Ofertę usług ma stanowić głównie sport i rekreacja, wzbogacona szeregiem usług towarzyszących (np.: rozrywka, rehabilitacja, leczenie, opieka, zakwaterowanie, gastronomia, itp.). Oferta mieszkaniowa to zarówno możliwość czasowego (zabudowa letniskowa) lub stałego (zabudowa jednorodzinna, w tym rezydencjonalna) zamieszkania (dla nierezydentów), nie tylko na bazie komercyjnych usług zakwaterowania (wynajmu).

Ponadto w skali całej gminy odzwierciedlono system obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (istniejący i planowany obszar chronionego krajobrazu, obszary natura

2000, rezerwat przyrody, użytek ekologiczny, pomniki przyrody), korytarze ekologiczne, a także obiekty i obszary objęte ochroną na podstawie przepisów odrębnych (zasoby wodne, obszary i obiekty zabytkowe, stanowiska archeologiczne, strefy sanitarne od cmentarzy, strefy ograniczonego użytkowania związane z infrastrukturą techniczną). Wskazano także obszary zagrożone występowaniem ruchów masowych oraz grunty podatne na denudację naturogeniczną. Naczelną zasadą jaką kierowano się przy ustalaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy był zrównoważony rozwój oraz unikanie rozpraszania zabudowy. W *Studium* nie ujęto jeszcze obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (wzdłuż rzeki Skrody) oraz udokumentowanego złoża kopalin (rudy miedzi), ze względu na fakt, że usankcjonowały się one dopiero po uchwaleniu tego aktu.

5.5.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uwzględniając szereg aspektów formalnych i merytorycznych, ustalają przeznaczenie terenu oraz określają sposób ich zagospodarowania i zabudowy. Plan miejscowy nie może być sprzeczny z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Plany miejscowe są aktem prawa miejscowego.

Obecnie na terenie gminy Lipinki Łużyckie obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

1. Uchwała Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XXV/126/97 z dnia 12 lutego 1997 roku.
2. Uchwała Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XXXV/187/98 z dnia 13 czerwca 1998 roku.
3. Uchwała Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr IV/12/98 z dnia 30 grudnia 1998 roku.
4. Uchwała Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XI/68/99 z dnia 27 października 1999 roku.
5. Uchwała Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XII/69/99 z dnia 22 grudnia 1999 roku.
6. Uchwała Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XIX/111/2000 z dnia 20 grudnia 2000 roku.
7. Uchwała Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XXIII/135/2001 z dnia 27 czerwca 2001 roku.
8. Uchwała Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XXIV/143/2001 z dnia 12 września 2001 roku.
9. Uchwała Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XXVI/149/2005 z dnia 09 września 2005 roku.
10. Uchwała Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XXIX/173/2009 z dnia 30 grudnia 2009 roku.
11. Uchwała Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XIV/106/2016 z dnia 09 listopada 2016 roku.

Skrócony opis planów miejscowych prezentuje poniższa tabela.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 89: Gmina Lipinki Łużyckie – wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Stan na dzień 30 czerwca 2021 roku.

Nr planu ¹⁰⁵	Obręb	Nr działki ewidencyjnej	Powierzchnia w ha	Przeznaczenie terenu
1	2	3	4	5
1	Lipinki Łużyckie	67/2	0,2163	MN – zabudowa mieszkaniowa z dopuszczeniem funkcji gospodarczych
		86/2	0,6700	MR – zabudowa zagrodowa
		86/3	0,5944	
		90	0,1600	
		343/3	0,1000	MN – zabudowa mieszkaniowa z dopuszczeniem funkcji gospodarczych
		408/5	0,15	MN – zabudowa mieszkaniowa z dopuszczeniem funkcji gospodarczych
		507	0,15	KS,G – tereny otwarte z preferencją lokalizacji garaży i budynków
		594/1	0,1503	MN – zabudowa mieszkaniowa z dopuszczeniem funkcji gospodarczych
		669/7 (część)	0,05	R – funkcja rolnicza z dopuszczeniem obiektów związanych z produkcją rolną
	Suchleń	7/1	0,10	MN – zabudowa mieszkaniowa z dopuszczeniem funkcji gospodarczych
		15/1 (część)	1,44	MN, MR, UT – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa zagrodowa, objekty usługowo – turystyczne
		20/7 (część)	1,10	
		27/3 (część)	0,05	R – funkcja rolnicza z dopuszczeniem obiektów związanych z produkcją rolną
2	Lipinki Łużyckie	652/1	0,1114	MN,U – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z możliwością lokalizacji usług
3 ¹⁰⁶	Suchleń	19/6	0,6809	MN,U – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna zabudowa usługowa lub rzemieślnicza
4	Suchleń	19/6	0,6809	MN,U – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna zabudowa usługowa lub rzemieślnicza
5	Lipinki Łużyckie	28	0,8204	MN, UT, ZL – zabudowa mieszkaniowa i urządzenia rekreacyjne z zielenią towarzyszącą
6 ¹⁰⁷	Lipinki Łużyckie	15/14	9,7288	MN – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna; US – tereny rekreacji i sportu; U – zabudowa usługowa; KD – drogi dojazdowe; KX – ciągi pieszo – rowerowe; EE – urządzenia infrastruktury elektroenergetycznej; ZI – tereny zieleni
		15/15	0,0726	
		374	0,2053	

¹⁰⁵ Zgodnie z wykazem przedstawionym w podrozdziale nr 5.5.3.

¹⁰⁶ Zastąpiony planem miejscowym ujętym pod pozycją nr 4.

¹⁰⁷ Zastąpiony planem miejscowym ujętym pod pozycją nr 11.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4	5
7	Suchleb	7/3	0,3608	MNj – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z dopuszczeniem funkcji gospodarczych
	Zajączek	42/4 ¹⁰⁸	2,1334	MNj – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z dopuszczeniem funkcji gospodarczych
		129/10	0,6800	MNj – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z dopuszczeniem funkcji gospodarczych
8	Lipinki Łużyckie	738/6	1,6500	US,UT – tereny urządzeń i obiektów sportowych i rekreacyjnych
9	Lipinki Łużyckie	75/6	0,2200	MN,U – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i usługowa
		75/7	0,2467	U – zabudowa usługowa
		75/9	0,1751	
		86/3	0,5944	P, U, MN – tereny zabudowy gospodarczej z możliwością zabudowy jednorodzinnej
		86/6	0,1400	MN – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
		86/7	0,0300	KDW – droga dojazdowa
		86/8	0,2000	MN – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
10	Suchleb	20/2	3,3537	MN – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, KD – drogi dojazdowe
		20/8		
		21/7		
11	Lipinki Łużyckie	15/14	9,7288	P,U – tereny zabudowy produkcyjnej i usługowej, składów i magazynów; U, Ps – tereny zabudowy usługowej, składów i magazynów; KDL – tereny drogi publicznej klasy lokalnej
		15/15	0,0726	
		374/1	0,1700	
	Zajączek	42/6	0,5022	P,U – tereny zabudowy produkcyjnej i usługowej, składów i magazynów
		42/7	0,3095	
		42/8	1,3217	

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021.

¹⁰⁸ Zastąpiony planem miejscowym ujętym pod pozycją nr 11.

Z zestawienia ujętego w powyższej tabeli wynika, że obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmują powierzchnię 26,3345 ha co stanowi zaledwie 0,30 % ogólnej powierzchni gminy Lipinki Łużyckie.

Obecnie, co istotne, trwają prace nad sporządzeniem 2 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- dla obrębów ewidencyjnych Pietrzyków i Piotrowice w ich granicach administracyjnych (1084 ha), między innymi w związku z planowaną farmą fotowoltaiczną;
- dla części obrębu ewidencyjnego Tyliczki (33 ha), pierwszy etap prac planistycznych w związku z planowanym, wspomnianym, wielofunkcyjnym ośrodkiem mieszkaniowo – usługowym.

Tym samym w bliskiej perspektywie powierzchnia obowiązujących planów miejscowych wzrośnie do 1143 ha, co stanowić będzie około 13 % powierzchni gminy.

Jak wspomniano na wstępie niniejszego rozdziału na pozostałych terenach, nie objętych planami miejscowymi, inwestycje mogą być lokalizowane na podstawie odrębnej decyzji lokalizacyjnej celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy. Ze względu na sposób ich podejmowania, czyli konieczność spełnienia jedynie grupy subiektywnie ocenianych warunków oraz brak konieczności uwzględniania zapisów innych dokumentów planistycznych w postaci studium czy strategii, nie może być w ich wypadku mowa o narzędziach prowadzenia polityki przestrzennej. W praktyce decyzje można traktować jedynie jako prowizoryczne zastępstwo planów miejscowych, niekiedy bardzo zawodne ze względu na nie uwzględnianie przy ich podejmowaniu szeregu uwarunkowań przestrzennych i prawnych.

5.5.4. Ocena aktualności studium i planów miejscowych.

W związku z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Uchwałą nr XI/82/2016 Rady Gminy Lipinki Łużyckie z dnia 15 marca 2016 roku przyjęto *Ocenę aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z analizą zmian w zagospodarowaniu przestrzennym*. W wyniku dokonanej oceny uznano:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, przyjęty uchwałą Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XXV/126/97 z dnia 12 lutego 1997 roku, za nieaktualny pod względem formalno – prawnym oraz aktualny pod względem merytorycznym;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, przyjęty uchwałą Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XXXV/187/98 z dnia 13 czerwca 1998 roku, za nieaktualny pod względem formalno – prawnym oraz aktualny pod względem merytorycznym;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, przyjęty uchwałą Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr IV/12/98 z dnia 30 grudnia 1998 roku, za nieaktualny pod względem formalno – prawnym oraz aktualny pod względem merytorycznym;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, przyjęty uchwałą Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XI/68/99 z dnia 27 października 1999 roku, za nieaktualny pod względem formalno – prawnym oraz aktualny pod względem merytorycznym;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, przyjęty uchwałą Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XII/69/99 z dnia 22 grudnia 1999 roku, za nieaktualny pod względem formalno – prawnym oraz aktualny pod względem merytorycznym;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, przyjęty uchwałą Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XIX/111/2000 z dnia 20 grudnia 2000 roku, za nieaktualny pod względem formalno – prawnym oraz nieaktualny pod względem merytorycznym;

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, przyjęty uchwałą Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XXIII/135/2001 z dnia 27 czerwca 2001 roku, za nieaktualny pod względem formalno – prawnym oraz nieaktualny pod względem merytorycznym;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, przyjęty uchwałą Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XXIV/143/2001 z dnia 12 września 2001 roku, za nieaktualny pod względem formalno – prawnym oraz aktualny pod względem merytorycznym;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, przyjęty uchwałą Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XXVI/149/2005 z dnia 09 września 2005 roku, za nieaktualny pod względem formalno – prawnym oraz aktualny pod względem merytorycznym;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, przyjęty uchwałą Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XXIX/173/2009 z dnia 30 grudnia 2009 roku, za nieaktualny pod względem formalno – prawnym oraz aktualny pod względem merytorycznym.

Plan miejscowy przyjęty Uchwałą Rady Gminy Lipinki Łużyckie nr XIV/106/2016 z dnia 09 listopada 2016 roku nie podlegał ocenie, ze względu na fakt, że został uchwalony dopiero po jej opracowaniu.

W przedmiotowej *Ocenie...* zaproponowano opracowanie planów miejscowych w formie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, sporządzanych w granicach obrębów ewidencyjnych, z zastrzeżeniem możliwości wyprzedzającej aktualizacji obecnie obowiązujących planów miejscowych uznanych za nieaktualne pod względem formalno – prawnym i/lub merytorycznym oraz realizacji planów miejscowych dla wybranych, „punktowych” rejonów gminy w przypadku pojawienia się uzasadnionych przyczyn obiektywnych. Najwyższy priorytet w opracowaniu planów miejscowych nadano wówczas obrębom ewidencyjnym Górka, Lipinki Łużyckie i Suchleb, zaś wysoki obrębom Grotów i Zajątek. Jako priorytet średni i niski uznano konieczność opracowania planów miejscowych dla pozostałych obrębów ewidencyjnych. Dynamika procesów inwestycyjnych, niekoniecznie związana z miejscowościami o największym potencjalnie demograficznym, w rzeczywistości niejako „przeredagowała” kolejność opracowywania planów miejscowych.

CZĘŚĆ II.

SFERA SPOŁECZNA

1. DEMOGRAFIA.

1. 1. Podstawowe dane o ludności.

Podstawowymi miernikami charakteryzującymi zbiorowość ludzką jest jej liczebność i rozmieszczenie. Gmina wiejska Lipinki Łużyckie 31 grudnia 2019 roku liczyła 3375 mieszkańców. Zamieszkiwało ją 1640 mężczyzn oraz 1735 kobiet. Współczynnik feminizacji, to jest stosunek liczby kobiet na 100 mężczyzn, wynosi w gminie 106 i jest zbliżony do średnich dla powiatu żarskiego (106) jak i województwa lubuskiego (106). Na 1 km² powierzchni gminy przypada 38 mieszkańców. Gęstość zaludnienia jest więc niższa od średniej dla powiatu i województwa (odpowiednio: 69 i 72 osoby / km²). Współczynnik występujący w gminie Lipinki Łużyckie jest jednak charakterystyczny dla gmin wiejskich.

TABELA 90: Gmina Lipinki Łużyckie – współczynnik feminizacji i gęstość zaludnienia w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Współczynnik feminizacji	105,79	105,89	105,54
Gęstość zaludnienia	38,05	69,01	72,32

Źródło: GUS 2021.

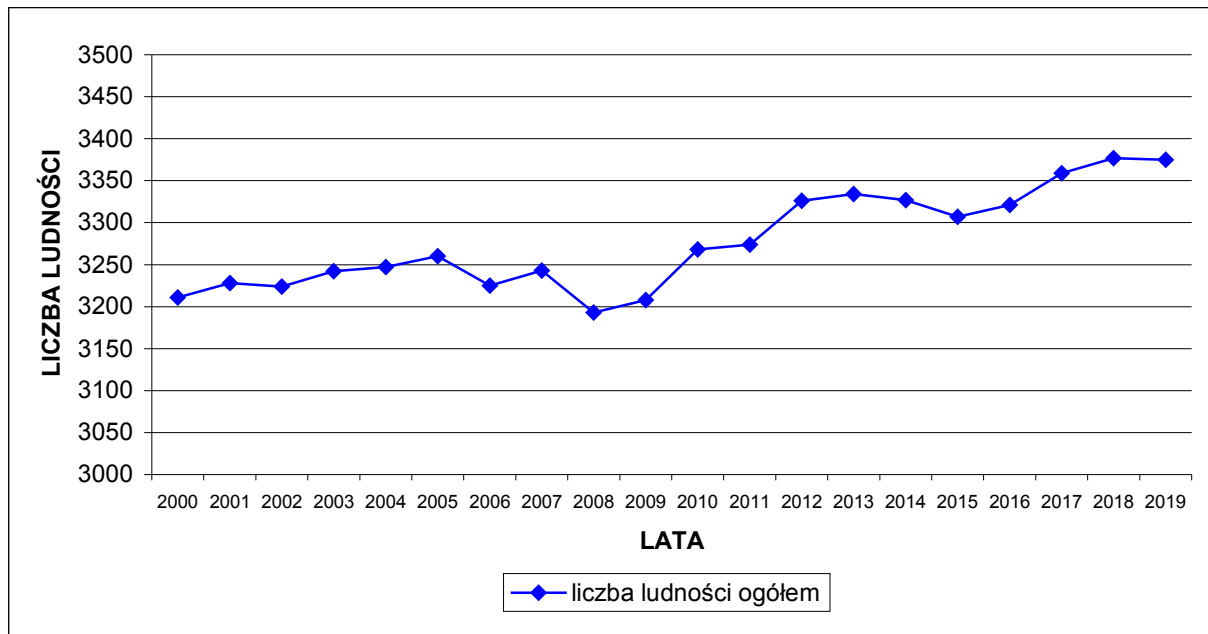
TABELA 91: Gmina Lipinki Łużyckie – zaludnienie w latach 2000 – 2019.

Rok	Liczba mieszkańców		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2000	3211	1574	1637
2001	3228	1583	1645
2002	3224	1588	1636
2003	3242	1588	1654
2004	3247	1594	1653
2005	3260	1602	1658
2006	3225	1582	1643
2007	3243	1592	1651
2008	3193	1561	1632
2009	3208	1576	1632
2010	3268	1612	1656
2011	3274	1603	1671
2012	3326	1623	1703
2013	3334	1628	1706
2014	3327	1624	1703
2015	3307	1614	1693
2016	3321	1614	1707
2017	3359	1635	1724
2018	3377	1642	1735
2019	3375	1640	1735

Źródło: GUS 2021.

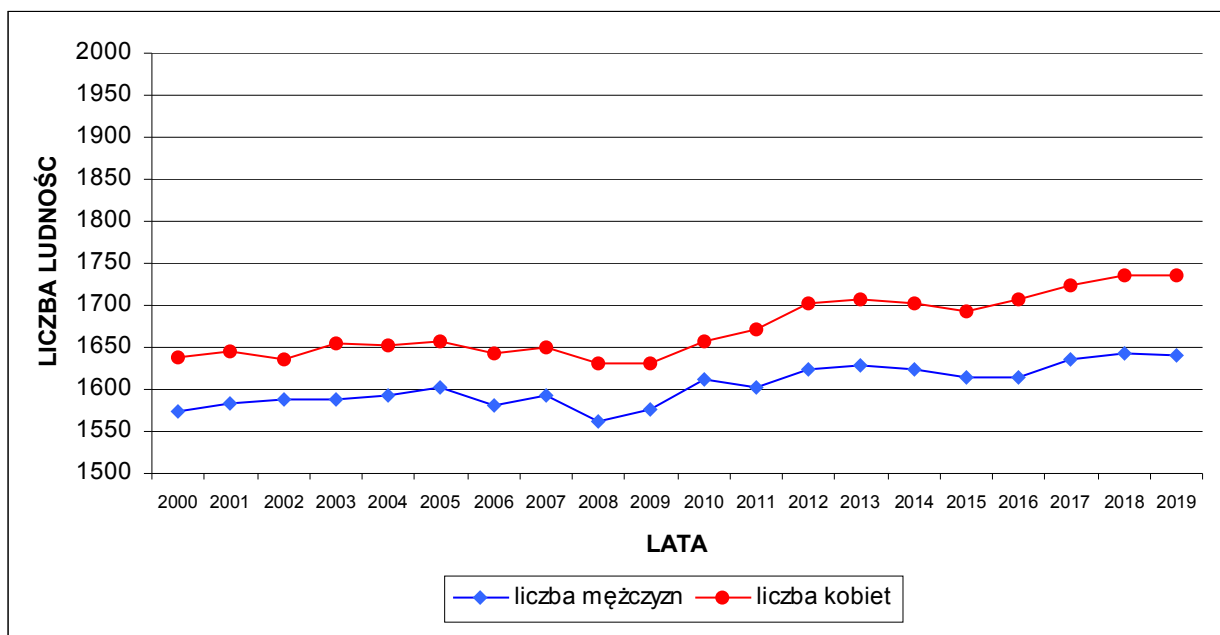
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

RYCINA 20: Gmina Lipinki Łużyckie – zaludnienie w latach 2000 – 2019.

Źródło: GUS 2021.

RYCINA 21: Gmina Lipinki Łużyckie – zaludnienie w latach 2000 – 2019 według płci.

Źródło: GUS 2021.

W przeciągu ostatnich 20 lat (2000 – 2019) liczba ludności ogółem zwiększyła się. W roku 2019 gminę Lipinki Łużyckie zamieszkiwały 164 osoby więcej niż 20 lat wcześniej, co oznacza wzrost o 5,11 %. W okresie ostatnich 10 lat (lata 2010 – 2019) wzrost liczby ludności wynosił 107 osób czyli 3,27 %. W analizowanym okresie czasu współczynnik feminizacji o wartości wyraźnie powyżej 100 punktów występował stale. Dane dotyczące liczby ludności według GUS obejmują ludność według faktycznego miejsca zamieszkania.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 92: Gmina Lipinki Łużyckie – rozkład zaludnienia według miejscowości w 2021 roku.

Miejscowość	Liczba mieszkańców
Boruszyn	210
Brzostowa	121
Cisowa	55
Górka	142
Grotów	393
Lipinki Łużyckie	1535
Pietrzyków	284
Piotrowice	25
Sieciejów	123
Suchleb	183
Tyliczki	37
Zajączek	207

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021.

Najludniejszą miejscowością w gminie jest wieś Lipinki Łużyckie, która liczy 1535 mieszkańców. Drugą co do wielkości liczby mieszkańców wsią jest Grotów, który liczy 393 obywateli. W przedziale od 200 do 300 mieszkańców zawierają się miejscowości: Pietrzyków (284), Boruszyn (210) i Zajączek (207). Populacją pomiędzy 100 a 199 mieszkańców charakteryzują się wsie: Suchleb (183), Górka (142), Sieciejów (123) i Brzostowa (121). Pozostałe wsie posiadają zaludnienie poniżej 100 mieszkańców i są to: Cisowa (55), Tyliczki (37) i Piotrowice (25).

1. 2. Struktura wieku mieszkańców.

Na liczbę ludności decydujący wpływ mają dwa czynniki: ruch naturalny oraz wędrowną ludności. Te z kolei zdeterminowane są przez strukturę ludności według wieku i płci. Struktura ludności według wieku określa proces starzenia się ludności, definiowany najogólniej jako zmiany stanu i struktury według wieku ludności, polegające na wzroście w ogólnej liczbie udziału osób starszych. Za granicę starości przyjmuje się umownie wiek 60 lat. Obecnie ludność województwa lubuskiego, podobnie jak całej Polski starzeje się. Jednak na wsiach, zwłaszcza podlegających procesom suburbanizacji, udział dzieci i młodzieży jest większy, co powoduje, że pod względem struktury wieku mieszkańców gminę Lipinki Łużyckie możemy określić jeszcze jako jednostkę stosunkowo młodą, ale z wyraźnymi symptomami starzenia się.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 93: Gmina Lipinki Łużyckie – ludność według wieku w 2019 roku.

Grupa wieku	Liczba mieszkańców
0 – 4	173
5 – 9	200
10 – 14	210
15 – 19	180
20 – 24	200
25 – 29	209
30 – 34	270
35 – 39	286
40 – 44	277
45 – 49	235
50 – 54	195
55 – 59	232
60 – 64	221
65 – 69	188
70 i więcej	299

Źródło: GUS 2021.

TABELA 94: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura ludności według wieku w 2019 roku.

Grupa wieku	Gmina Lipinki Łużyckie (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
0 – 4	5,13	4,43	4,74
5 – 9	5,93	4,80	5,09
10 – 14	6,22	5,44	5,47
15 – 19	5,33	4,74	4,69
20 – 24	5,93	5,81	5,35
25 – 29	6,19	6,84	6,51
30 – 34	8,00	7,23	7,49
35 – 39	8,47	8,32	8,62
40 – 44	8,21	8,11	8,11
45 – 49	6,96	6,96	6,73
50 – 54	5,78	5,58	5,70
55 – 59	6,87	6,47	6,28
60 – 64	6,55	7,87	7,63
65 – 69	5,57	6,86	6,78
70 i więcej	8,86	10,55	10,82

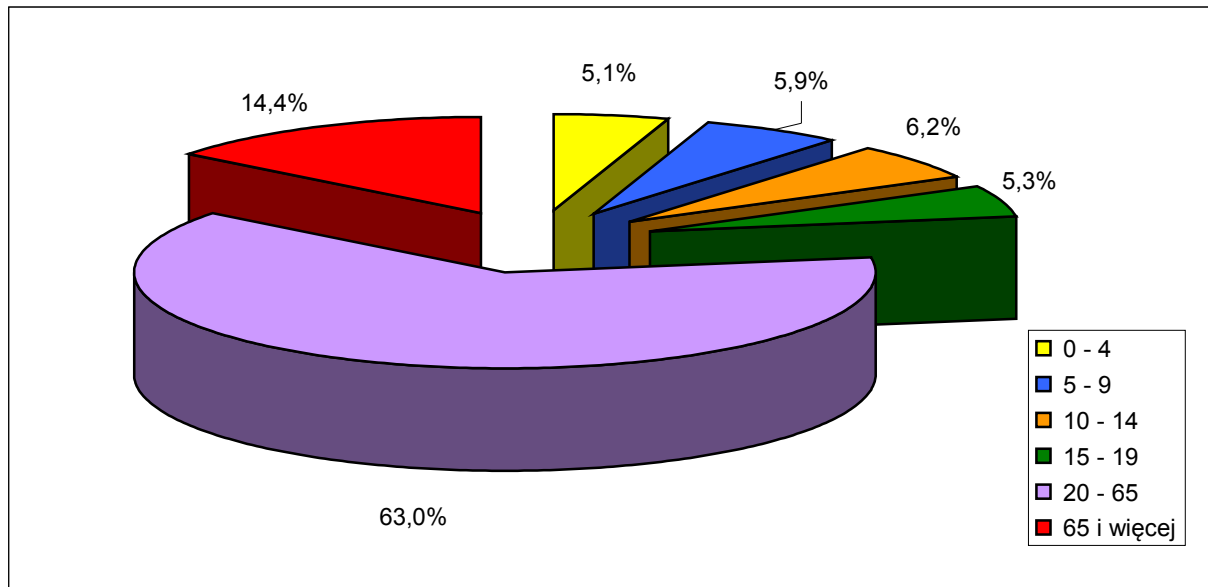
Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

22,61 % mieszkańców zamieszkałych w gminie, to jest 763 osoby, liczy poniżej 19 roku życia, natomiast 17,27 % obywateli, to jest 583 osoby, nie ukończyło jeszcze 14 roku życia. Struktura mieszkańców gminy Lipinki Łużyckie według wieku jest względnie zbliżona do wartości charakteryzujących zarówno populację powiatu żarskiego jak i

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

województwa lubuskiego. W stosunku do porównywanych wartości prezentuje się jednak dość wyraźnie korzystniej w najmłodszych (0 – 19) jak i w najstarszych (65 i więcej) kategoriach wiekowych.

RYCINA 22: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura ludności według wieku w 2019 roku.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Oznaki starzenia się społeczeństwa, zwłaszcza w powiecie i województwie, potwierdza struktura mieszkańców w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18 – 64 lata, a dla kobiet 18 – 59 lat.

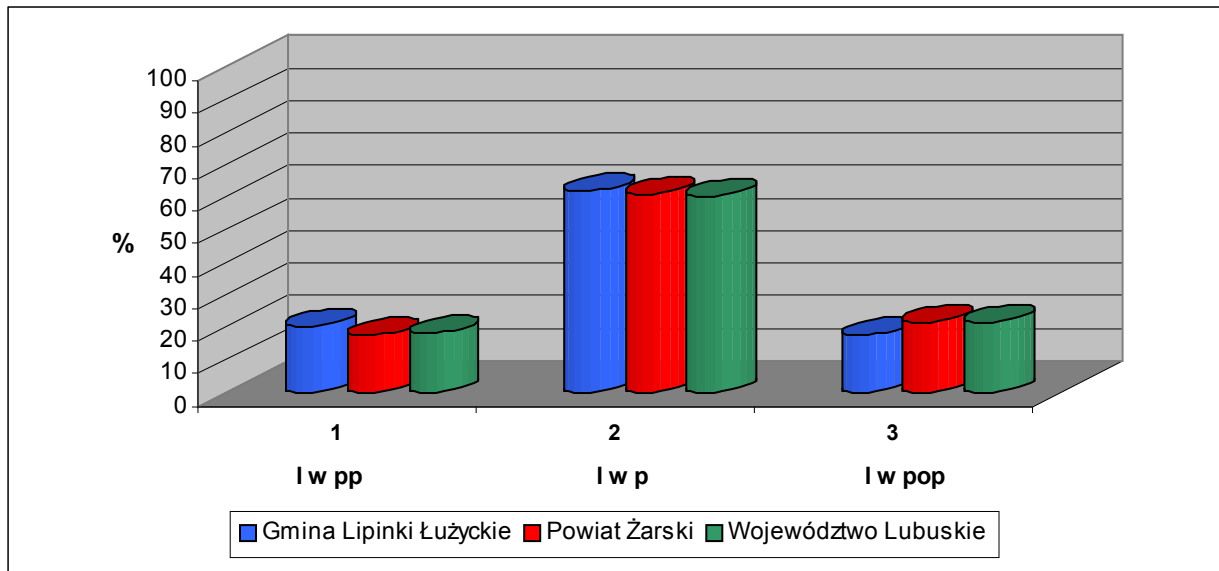
TABELA 95: Gmina Lipinki Łużyckie – ludność wieku produkcyjnego i nieprodukcyjnego w 2019 roku.

Ludność w wieku	Gmina Lipinki Łużyckie	Gmina Lipinki Łużyckie (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
Przedprodukcyjnym	688	20,39	17,43	18,07
Produkcyjnym	2092	61,98	61,06	60,32
Poprodukcyjnym	595	17,63	21,51	21,61
Współczynnik obciążenia demograficznego		61,33	63,80	65,79

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Obywatele wieku nieprodukcyjnego (przedprodukcyjni i poprodukcyjni) stanowią 38,02 % całej zbiorowości. Od kilku lat maleje, także w ujęciu relatywnym, zbiorowość mieszkańców zdolnych do pracy. Wpływ na to ma wejście w wiek dorosły zbyt małej liczby osób urodzonych w latach 90–tych XX wieku i w pierwszych latach XXI wieku w stosunku do roczników odchodzących z rynku pracy. Jednocześnie zwiększa się tak zwane „obciążenie” ludności jej nieprodukcyjną częścią. Struktura wieku produkcyjnego i nieprodukcyjnego mieszkańców gminy Lipinki Łużyckie odbiega od średnich wartości przyporządkowanych dla powiatu i województwa. Przede wszystkim prezentuje się korzystniej ze względu na wyraźnie liczniejszą populację wieku przedprodukcyjnego i znacznie mniej liczną populację wieku poprodukcyjnego.

RYCINA 23: Gmina Lipinki Łużyckie – ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2019 roku.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Współczynnik obciążenia demograficznego, ustalony jako stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, dla gminy Lipinki Łużyckie wynosi 61,33 i jest niższy od średnich występujących w powiecie żarskim (63,80) i województwie lubuskim (65,79). Jego wartość w gminie Lipinki Łużyckie, w odróżnieniu od powiatu i województwa, rozkłada się korzystniej ponieważ wśród obywateli „nieprodukcyjnych” jest jeszcze więcej osób „przedprodukcyjnych” niż „poprodukcyjnych”. Odnotowując jednak zmiany struktury mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz rosnącą liczebność roczników poprodukcyjnych, a także jeżeli osłabnie strumień dodatniego salda migracji, w ciągu najbliższych kilkunastu lat można przewidywać wzrost „obciążenia” demograficznego poprzez populację osób „poprodukcyjnych”, a tym samym odwrócenie obecnych, jeszcze korzystnych proporcji.

1. 3. Ruch naturalny i wędrownicy ludności.

Na przyrost naturalny ludności składają się zmiany w jej liczbie powodowane przez urodzenia i zgony. Charakteryzujące go wartości określają nie tylko strukturę populacji według płci i wieku, ale także liczbę zawartych małżeństw, osób w wieku rozrodczym oraz zgonów. Wartości charakteryzujące ruch naturalny gminy Lipinki Łużyckie w 2019 roku rozkładają się mniej korzystnie od powiatu żarskiego oraz województwa lubuskiego. Wpływ na to ma przede wszystkim niższy wskaźnik urodzeń oraz wyższy wskaźnik zgonów. Jednak z drugiej strony należy wziąć pod uwagę fakt stosunkowo niskiej populacji gminy Lipinki Łużyckie powodującej, że nawet jednostkowe przypadki mogą wpłynąć na końcowy obraz poszczególnych wskaźników statystycznych. Przykładowo w latach 2016 – 2018 przyrost naturalny był tu dodatni, ale wcześniej, w latach 2014 – 2015, ujemny. Cechą charakterystyczną tej gminy są zatem częste wahania wskaźników przyrostu naturalnego. Generalnie przeciętna stopa przyrostu naturalnego w gminach wiejskich bywa często wyższa niż w dużych aglomeracjach. Jak wspomniano, w zależności od lat, ta tendencja utrzymuje się także w gminie Lipinki Łużyckie. Współczynnik przyrostu naturalnego w 2019 roku wyniósł tutaj jednak $-6,22\text{‰}$ i był niższy od średnich dla powiatu żarskiego ($-3,56\text{‰}$) i całego województwa lubuskiego ($-2,01\text{‰}$).

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 96: Gmina Lipinki Łużyckie – ruch naturalny i wędrownkowy ludności w 2019 roku.

Ruch naturalny ludności	Gmina Lipinki Łużyckie – wartości bezwzględne
Małżeństwa	12
Urodzenia żywe	23
Zgony	44
Przyrost naturalny	-21
Saldo migracji ogółem	16
Saldo migracji wewnętrznych	15
Saldo migracji zagranicznych	1
Przyrost rzeczywisty	-5

Źródło: GUS 2021.

Współczynnik małżeństw, to jest liczba zawartych małżeństw na 1000 ludności ogółem, w 2019 roku w gminie Lipinki Łużyckie wyniósł 3,56 i był niższy od wskaźników dla powiatu (3,87) oraz województwa (4,51). Współczynnik rodności, określający liczbę urodzeń żywych badanego okresu na 1000 ludności ogółem, wyniósł w 2019 roku w gminie 6,81 i był niższy od średnich dla powiatu (8,00) oraz województwa (8,93). Natomiast umieralność społeczeństwa, mierzona współczynnikiem zgonów (liczba zgonów na 1000 ludności), wyniosła w tym samym roku gminie 13,04 i była wyższa od wartości charakteryzujących powiat (11,56) oraz województwo (10,94).

TABELA 97: Gmina Lipinki Łużyckie – podstawowe współczynniki (na 1000 ludności) określające ruch naturalny i wędrownkowy ludności w 2019 roku.

Współczynnik	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Małżeństwa	3,56	3,87	4,51
Urodzenia żywe	6,81	8,00	8,93
Zgony	13,04	11,56	10,94
Przyrost naturalny	-6,22	-3,56	-2,01
Saldo migracji ogółem	4,74	-4,71	-1,09
Saldo migracji wewnętrznych	4,44	-4,93	-1,23
Saldo migracji zagranicznych	0,30	0,22	0,14
Przyrost rzeczywisty	-1,48	-8,27	-3,10

Źródło: GUS 2021.

Migracje są drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem wpływającym bezpośrednio na liczbę ludności oraz jej rozmieszczenie. Obecna tendencja przemieszczania się, szczególnie młodych mieszkańców, z mniejszych do większych ośrodków osiedleńczych, a także zagranicę powoduje, że saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w wielu gminach wiejskich jest ujemne. W przypadku jednostek zlokalizowanych blisko większych miast, odpływ mieszkańców jest niższy i dodatkowo równoważony przez napływ osadników, wybierających podmiejskie rejony jako miejsce zamieszkania. Takie zjawisko, w skali co najmniej równoważącej saldo migracji, zachodzi na terenie gminy Lipinki Łużyckie i w 2019 roku jej saldo migracji było dodatnie (16).

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 98: Gmina Lipinki Łużyckie – ruch wędrowniczy ludności w 2019 roku.

Napływ				Odpływ				Saldo migracji
Razem	w tym			Razem	w tym			
	z miast	ze wsi	z zagranicy		do miast	na wieś	za granicę	
67	36	30	1	51	30	21	0	16

Źródło: GUS 2021.

Saldo migracji liczone na 1000 ludności wyniosło w 2019 roku w gminie 4,74 i było znacznie wyższe od średnich dla powiatu żarskiego (-4,71) oraz województwa lubuskiego (-1,09). Przyrost rzeczywisty dla gminy Lipinki Łużyckie, liczony jako suma wartości przyrostu naturalnego oraz salda migracji, był ujemny i wyniósł w 2019 roku w liczbach bezwzględnych -5. Należy nadmienić, że przytoczone powyżej oficjalne dane statystycznie nie oddają realnej wartości określającej obecny ruch migracyjny. Dotyczą one ruchu wędrowniczego na pobyt stały i nie obejmują czasowych migracji na tle zarobkowym, zwłaszcza związanych z wyjazdem za granicę.

1. 4. Prognoza demograficzna.

Prognoza jest naukowo uzasadnionym sądem o stanie zjawiska w określonym momencie (okresie) należącym do przyszłości. Użycie w powyższym określeniu słowa „sąd” sygnalizuje niepewność prognozy, a odwołanie się do nauki oznacza, że prognoza musi być racjonalnym wnioskowaniem, prowadzącym od przesłanek do wniosków odnoszących się do przyszłości¹⁰⁹.

Poniższe tabele przedstawiają obliczenia wykonane na podstawie prognoz demograficznych sporządzonych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) według danych uzyskanych na etapie Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku. Najmniejszą jednostką samorządu terytorialnego, dla którego wykonano prognozy demograficzne były powiaty. Prognoz nie sporządzano dla poszczególnych gmin co jest uzasadnione metodologicznie ze względu na zbyt małą populację charakteryzującą większość gmin w kraju (w tym gminy Lipinki Łużyckie), uniemożliwiająca wykonanie wiarygodnego prognozowania. Prognoza demograficzna dla obszarów wiejskich powiatu żarskiego jest tym bardziej wiarygodna z racji tego, że poszczególne gminy charakteryzują się bardzo zbliżoną strukturą demograficzną oraz problematyką społeczno – gospodarczą.

TABELA 99: Powiat Żarski – prognoza demograficzna do 2050 roku (ludność ogółem).

Grupa wieku	Stan liczby ludności w % w stosunku do 2019 roku						
	2019 rok	2025 rok	2030 rok	2035 rok	2040 rok	2045 rok	2050 rok
1	2	3	4	5	6	7	8
0 – 4	100	88,23	79,86	74,34	70,77	67,13	61,80
5 – 9	100	87,93	81,49	73,77	68,70	65,47	62,30
10 – 14	100	85,32	77,30	71,59	64,82	60,30	57,54
15 – 19	100	116,63	97,17	88,07	81,64	73,84	68,59
20 – 24	100	82,80	93,90	78,49	71,35	66,11	59,74
25 – 29	100	76,41	67,60	76,58	64,28	58,57	54,16

¹⁰⁹ Cieślak M., Dittmann P., Kania-Gospodarowicz A., Kuroпка I., Ostasiewicz S., Radzikowska B., *Demografia, metody analizy i prognozowania*, Warszawa 1992.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4	5	6	7	8
30 – 34	100	86,46	69,69	61,92	69,92	59,17	53,80
35 – 39	100	85,48	73,88	59,77	53,22	59,91	50,91
40 – 44	100	101,63	86,09	74,37	60,27	53,60	60,32
45 – 49	100	116,04	116,47	98,77	85,32	69,13	61,57
50 – 54	100	127,27	141,95	142,90	121,31	104,77	84,97
55 – 59	100	84,74	106,61	119,23	120,22	102,25	88,31
60 – 64	100	76,07	66,85	84,33	94,57	95,63	81,54
65 – 69	100	103,81	81,91	72,61	91,92	103,69	105,35
70 – 74	100	145,32	145,18	115,83	103,79	132,30	150,37
75 – 79	100	193,68	245,05	247,85	200,60	182,58	235,52
80 – 84	100	88,81	174,66	223,02	229,41	190,02	177,30
85 i więcej	100	109,49	104,88	165,52	236,95	281,98	280,07
Ogółem	100	98,35	95,72	92,61	89,06	85,27	81,41

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 100: Powiat Żarski – prognoza demograficzna do 2050 roku (ludność obszarów wiejskich).

Grupa wieku	Stan liczby ludności w % w stosunku do 2019 roku						
	2019 rok	2025 rok	2030 rok	2035 rok	2040 rok	2045 rok	2050 rok
0 – 4	100	99,88	92,32	87,32	84,33	81,65	77,38
5 – 9	100	90,33	85,98	79,32	75,18	72,88	71,03
10 – 14	100	87,54	81,80	77,66	71,70	68,00	66,36
15 – 19	100	120,36	101,64	94,77	90,05	83,13	78,92
20 – 24	100	81,93	95,69	81,07	75,85	72,07	66,53
25 – 29	100	74,23	67,06	78,27	66,82	62,78	59,54
30 – 34	100	94,78	73,70	66,81	77,85	67,38	63,12
35 – 39	100	90,19	83,46	65,41	59,47	69,15	60,22
40 – 44	100	106,56	94,13	86,72	68,33	62,16	72,36
45 – 49	100	111,30	116,60	102,97	94,56	74,68	68,13
50 – 54	100	123,36	137,26	144,05	127,13	116,65	92,54
55 – 59	100	86,72	106,94	119,35	125,42	110,96	101,66
60 – 64	100	84,15	75,22	93,10	104,30	109,99	97,62
65 – 69	100	111,15	96,33	87,01	108,14	122,09	129,44
70 – 74	100	153,53	162,68	142,87	130,26	163,47	186,24
75 – 79	100	184,76	249,79	268,11	239,16	221,54	282,10
80 – 84	100	79,78	160,19	217,54	237,91	217,69	207,27
85 i więcej	100	102,64	92,40	141,71	209,61	262,48	284,03
Ogółem	100	100,10	99,21	97,76	95,85	93,70	91,43

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Zaprezentowane w poprzednich podrozdziałach analizy demograficzne oraz prognozy GUS dla powiatu żarskiego sugerują, że w dłuższej perspektywie czasowej należy spodziewać się spadku liczby mieszkańców gminy Lipinki Łużyckie, głównie z przyczyn naturalnych (niższy wskaźnik urodzeń od wskaźnika zgonów = ujemny przyrost naturalny), aniżeli z przyczyn ekonomicznych (saldo migracji). Zakładając, że w okresie najbliższych 30 lat (2050 rok) ludność wiejska powiatu żarskiego ma zmniejszyć się ogółem o 8,57 % w stosunku do 2019 roku i bezpośrednio ekstrapolując to na grunt gminy Lipinki Łużyckie, możemy założyć, że ludność gminy zmniejszy się o 290 osób. Z drugiej strony wiemy, że w ciągu ostatnich 15 lat (lata 2005 – 2019) ludność gminy Lipinki Łużyckie wzrosła o 115 osób (3,53 %). Zakładając (w uproszczeniu) utrzymanie tej tendencji, to w ciągu najbliższych 30 lat możemy spodziewać się wzrostu populacji gminy o kolejne około 230 osób. Odnotowując jednak widoczne od lat zmiany struktury mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (malejąca liczba urodzin) oraz rosnącą liczebność roczników poprodukcyjnych, a także częste wahania wskaźników ruchu naturalnego i wędrownego w gminie, należy założyć, że wzrost liczby ludności w docelowej perspektywie 30 lat może być dużo mniejszy niż 230 osób i może zbliżyć się do około 0 osób. Tym samym wartość „0” należy przyjąć bezpiecznie jako tak zwany wariant środkowy, albowiem lokuje się ona mniej więcej pośrodku wycień z prognozy demograficznej wykonanej przez GUS dla powiatu żarskiego oraz obserwacji faktycznych tendencji bezpośrednio w gminie Lipinki Łużyckie. Szansą na odwrócenie prognozowanej niekorzystnej tendencji (spadek liczby urodzeń), poza czynnikami biologicznymi, jest między innymi wszechstronna promocja walorów gminy w celu przyciągnięcia kolejnych, nowych osadników, najlepiej w wieku rozrodczym.

Doświadczenie, nie tylko na podstawie prognoz ujętych w różnej rangi dokumentach planistycznych, ale także w analizach GUS czy innych opracowaniach specjalistycznych wskazuje, że im odleglejszy horyzont prognozy, tym mniejszy stopień pewności ma prognoza. Szczególnie trudnym elementem (składową) prognoz demograficznych jest prognozowanie migracji. Istniejące modele teoretyczne, uzależniające wielkość migracji od odległości i liczby ludności w miejscu emigracji i imigracji są wielkim uproszczeniem zagadnienia i prognozy otrzymywane na ich podstawie nie są dokładne. Migracja jest zjawiskiem bardzo złożonym, kształtowanym przez zmienne demograficzne, czynniki psychologiczne i socjologiczne, a przede wszystkim przez zmienne charakteryzujące rozwój społeczno – gospodarczy, których wpływ jest najsilniejszy. Nie można w horyzoncie kilkunastoletnim wykluczyć np.: znacznego wyhamowania spadku czy nawet wzrostu ludności kraju (w tym regionu lubuskiego, powiatu żarskiego i gminy Lipinki Łużyckie), spowodowanego masowymi powrotami osób, które w ostatnich latach emigrują zagranicę czy napływu do Polski imigrantów z innych krajów Europy i świata. Mogą również zmienić się zwyczaje kolejnych pokoleń w wieku rozrodczym odnośnie planowania (zwiększenia) liczby potomstwa.

2. ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA.

2. 1. Urząd Gminy.

Urząd Gminy, zlokalizowany w miejscowości Lipinki Łużyckie przy ul. Głównej 9, nadzoruje aktywności społeczno – gospodarcze w gminie. Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym na czele urzędu gminy wiejskiej stoi Wójt. Jest on kierownikiem Urzędu i zwierzchnikiem służbowym pracowników Urzędu oraz kierowników gminnych jednostek organizacyjnych. Strukturę organizacyjną Urzędu Gminy wyznacza Regulamin Organizacyjny Urzędu Gminy Lipinki Łużyckie nadany Zarządzeniem Wójta Gminy Lipinki Łużyckie nr 2/2018 z dnia 10 grudnia 2018 roku.

Urząd Gminy składa się z 4 referatów:

- Referat Administracyjno – Gospodarczy, Ochrony Środowiska i Promocji;
- Referat Finansowy;
- Referat Infrastruktury.
- Referat Organizacyjny, Spraw Społecznych i Obywatelskich.

Ponadto Urzędowi Gminy podlegają następujące jednostki organizacyjne:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Lipinkach Łużyckich, ul. Główna 21;
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipinkach Łużyckich, ul. Główna 9;
- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Lipinkach Łużyckich, ul. Szkolna 7.

2. 2. Gremia samorządowe.

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym władzę wykonawczą w gminie wiejskiej sprawuje Wójt, wyłoniony na podstawie bezpośrednich wyborów. Władzę uchwałodawczą, odpowiednik władzy ustawodawczej Sejmu RP, pełni Rada Gminy, składająca się z 15 osób. W wyniku wyborów samorządowych, które odbyły się jesienią 2018 roku, Rada Gminy w Lipinkach Łużyckich składa się z 7 kobiet i 8 mężczyzn.

TABELA 101: Gmina Lipinki Łużyckie – Radni Gminy według wieku w 2021 roku.

Wiek	Liczba radnych			Struktura (%)		
	Ogółem	w tym:		Ogółem	w tym:	
		kobiety	mężczyźni		kobiety	mężczyźni
29 i mniej	–	–	–	–	–	–
30 – 39	4	2	2	26,67	28,57	25,00
40 – 59	8	3	5	53,33	42,86	62,50
60 i więcej	3	2	1	20,00	28,57	12,50

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021.

2. 3. Współpraca krajowa i międzynarodowa.

Na arenie krajowej gmina należy do następujących stowarzyszeń:

- Lokalna Grupa Działania – Grupa Łużycka;
- Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego;
- Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania – Grupa Łużycka powstało w 2007 roku jako partnerstwo trójsektorowe, składające się z przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. LGD działa jako stowarzyszenie i jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, mającym na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Siedzibą Stowarzyszenia jest miasto Lubsko. Zgodnie ze Statutem Stowarzyszenie ma na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego powstało w listopadzie 2014 roku w wyniku zmiany nazwy oraz charakteru „Zrzeszenia Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów Województwa Lubuskiego”. Pierwotnie głównym celem Zrzeszenia było tworzenie warunków formułowania i wyrażania interesów gmin i osób pełniących funkcje prezydentów burmistrzów i wójtów oraz działanie na rzecz integracji europejskiej oraz zabieganie o środki pomocowe z Unii Europejskiej. W przeciągu 15 lat Zrzeszenie znacznie rozszerzyło zakres swojej działalności. Obecnie skupia się przede wszystkim na wnoszeniu inicjatyw poprawiających jakość stanowiącego w Polsce prawa samorządowego. Zrzeszenie, jako stowarzyszenie, jest jedyną w Polsce organizacją skupiającą wszystkie 82 jednostki samorządu gminnego jednego regionu. Ponadto Zrzeszenie jest sygnatariuszem Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej to największa organizacja zrzeszająca gminy wiejskie z całego kraju. Podstawowym celem Związku jest integracja samorządów wiejskich i rozwiązywanie typowych problemów tego środowiska. Obecnie (V 2021 roku) Związek zrzesza 637 gmin wiejskich z terenu całego kraju. Wspólne działania za pośrednictwem Związku pomagają w sposób zorganizowany walczyć o interesy członków. Działania prowadzone są na wielu płaszczyznach. Dotyczą zarówno negocjacji z Rządem, konsultacji w Parlamencie, wymiany doświadczeń pomiędzy członkami, jak i działań w celu gospodarczego i kulturalnego rozwoju gmin wiejskich. Korzenie Związku sięgają 1925 roku.

Na arenie międzynarodowej gmina należy do Stowarzyszenia Gmin Rzeczypospolitej Polskiej Euroregionu „Sprewa – Nysa – Bóbr”. Siedzibą Stowarzyszenia Gmin RP Euroregionu „Sprewa – Nysa – Bóbr” jest Gubin. Aktualnie Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion „Sprewa – Nysa – Bóbr” liczy 55 gmin i 7 powiatów na zasadach członka zwyczajnego oraz Wojewoda Lubuski jako członek wspierający. Niemieckie Stowarzyszenie Euroregion Spree – Neiße – Bober e.V. skupia 27 członków. Są to zarówno gminy, jak i instytucje gospodarcze oraz społeczne, a także stowarzyszenia, związki, instytucje oświatowe oraz osoby prywatne. Euroregion jest platformą dobrowolnej współpracy polskich gmin z powiatami i miastami Republiki Federalnej Niemiec. Współpraca realizowana jest na podstawie równości prawa obu stron z uwzględnieniem Układu Ramowego o Ponadgranicznej Współpracy pomiędzy gminami a stowarzyszeniami terytorialnymi. Nadrzędnym celem Euroregionu zgodnie z podpisaną Umową jest wszechstronna działalność na rzecz obszarów przygranicznych Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec, ich sanacji ekologicznej, rozkwitu gospodarczego i kulturalnego oraz stałej poprawy warunków życia ich mieszkańców, w tym zniwelowanie istniejących różnic sytuacji ekonomicznej.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Na arenie międzynarodowej gmina Lipinki Łużyckie współpracuje z gminą partnerską Friedrichshain z Niemiec. Współpraca z gminą Friedrichshain nawiązana została formalnie 26 maja 1999 roku. Ma ona na celu umacnianie dobrych stosunków między narodami Polskim i Niemieckim. Ma też również pomóc w budowie Europy bez granic.

3. ORGANIZACJE SPOŁECZNE.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie działają liczne koła oraz stowarzyszenia społeczne i gospodarcze. Należą do nich między innymi:

- Ochotnicza Straż Pożarna, Lipinki Łużyckie, ul. Główna 9;
- Koło Gospodyń Wiejskich – Zespół Śpiewaczy „Łużyczanki”, Lipinki Łużyckie;
- Ludowy Zespół Sportowy „Łużyczanka”, Lipinki Łużyckie, ul. Główna 31b;
- Stowarzyszenie „Podajmy sobie ręce”, Lipinki Łużyckie, ul. Główna 21;
- Stowarzyszenie Seniorów „Lipowa Dolina”, Lipinki Łużyckie, ul. Główna 21;
- Stowarzyszenie „Na rzecz Odnowy i Promocji Wsi Górka”, Górka 13;
- Stowarzyszenie „Na rzecz rozwoju wsi Pietrzyków”, Pietrzyków 51.

4. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA.

4. 1. Służba zdrowia.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie infrastruktura służby zdrowia składa się tylko z 1 placówki, to jest NZOZ Medicus s.c., zlokalizowanej w Lipinkach Łużyckich przy ul. Żarskiej 4a. Personel służby zdrowia składa się z 5 lekarzy medycyny oraz 2 pielęgniarek. Powyższe zapewnia mieszkańcom gminy jedynie podstawową opiekę medyczną. Korzystanie z pozostałych usług medycznych (przychodnie specjalistyczne i szpitale) odbywa się w placówkach zlokalizowanych poza granicami gminy, głównie w Żarach i Zielonej Górze. Dodatkowo na terenie gminy funkcjonuje 1 prywatny gabinet stomatologiczny. W Lipinkach Łużyckich przy ul. Żarskiej 4 zlokalizowany jest punkt apteczny.

TABELA 102: Gmina Lipinki Łużyckie – dostępność do usług służby zdrowia w 2019 roku.

Liczba mieszkańców przypadająca na 1 obiekt:	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Apteki	–	2827	3317
Apteki i punkty apteczne	3375	2344	2907
Ambulatoryjna opieka zdrowotna ¹¹⁰	3375	1961	1765
Apteki i punkty apteczne na 100 km ²	1,13	2,94	2,49
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności	–	36,10	39,32
Liczba ludności na 1 łóżko w szpitalach	–	277	254

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2018.

Wskaźnik dotyczący dostępności do ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w gminie Lipinki Łużyckie znacznie odbiega od średnich charakteryzujących powiat żarski i województwo lubuskie, jednakże jest zbliżony do warunków występujących w innych gminach wiejskich, gdzie zazwyczaj cały obszar gminy obsługuje 1 podmiot medyczny. Podobnie przedstawia się charakterystyka dotycząca aptek i punktów aptecznych. Tym samym obecnie funkcjonującą w gminie sieć placówek służby zdrowia należy uznać za wystarczającą z punktu widzenia podstawowych potrzeb, mając na uwadze bogatą ofertę usług ochrony zdrowia zlokalizowaną w pobliskim mieście Żary. W najbliższym czasie nie przewiduje się likwidacji ani budowy nowych obiektów służby zdrowia.

4. 2. Opieka społeczna i żłobki.

4.2.1. Opieka społeczna.

Opieką społeczną na terenie gminy zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej 9. W 2020 roku rozdysponowano następującą pomoc:

- zasiłki stałe – dla 18 osób;
- zasiłki okresowe – dla 48 osób;
- zasiłki celowe (jednorazowe) – dla 87 osób.

¹¹⁰ Powyższa statystyka obejmuje zakłady opieki zdrowotnej, które podpisały kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 103: Gmina Lipinki Łużyckie – liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2011 – 2020.

Rok	Liczba osób
2011	490
2012	519
2013	488
2014	452
2015	414
2016	309
2017	358
2018	301
2019	245
2020	158

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021.

W okresie analizowanych ostatnich 10 lat liczba osób objętych pomocą społeczną wahała się w granicach od 158 do 519. Dane te odzwierciedlają w pewnym sensie dynamikę kształtowania się bezrobocia na terenie gminy, ponieważ nadal głównym powodem ubiegania się o pomoc społeczną jest brak pracy zarobkowej. Wpływ na liczbę zasiłków w danym roku mają także klęski żywiołowe (ulewne deszcze, podtopienia, susze, pożary, itp.) wyrządzające znaczne szkody np.: w rolnictwie. Na terenie gminy nie ma stacjonarnych zakładów (domów) pomocy społecznej, dziennych domów pobytu, itp. Obecny stan infrastruktury związanej z gminną pomocą społeczną (część administracyjna) można uznać za wystarczający z punktu widzenia potrzeb lokalnej społeczności. Należy jednak rozwijać infrastrukturę związaną z organizacją obiektów służących osobom starszym.

4.2.2. Żłobki.

Na terenie gminy nie ma obecnie żłobków, ale zasadny wydaje się być ich rozwój. Na mocy ustawy z dnia 04 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 żłobki przestały być częścią systemu opieki zdrowotnej i obecnie nadzór nad ich działalnością sprawuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej. System opieki nad dziećmi do lat 3 w postaci żłobków i klubów dziecięcych powinien rozwijać się przede wszystkim w ośrodkach o odpowiednio dużej populacji grupy docelowej, a więc zarówno dzieci jak i osób (rodziców) pracujących. Dotyczy to więc głównie miejscowości Lipinki Łużyckie (obsługa centralnej i północnej części gminy) i ewentualnie największych sołectw takich jak Grotów lub Suchleb (postulowany klub dziecięcy dla obsługi południowej części gminy). Obecnie (koniec 2019 roku) populacja dzieci w wieku 1 – 3 lata w skali całej gminy wynosi 112 osób. Zakładając, że popyt na opiekę nad dziećmi do lat 3 dotyczy około 30 % tej populacji oraz, że optymalna przeciętna placówka żłobkowa dysponuje 50 miejscami, to w tej chwili niedobór żłobków można szacować na 1 obiekt. W przyszłości szacunek ten nie musi ulec zmianie (zmniejszeniu), albowiem ewentualny spadek urodzin może być równoważony wzrostem popytu ponad założone 30 %. Rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi możliwy będzie poprzez budowę nowego obiektu, jak również adaptację wybranych, nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: likwidowane oddziały szkolne). Szczególną uwagę należy zwrócić na wsparcie rozwoju klubów dziecięcych prowadzonych przez podmioty prywatne. Rozwojem opieki nad dziećmi do lat 3 powinny być także zainteresowane większe podmioty gospodarcze (główni pracodawcy w gminie). Darmowe lub dotowane żłobki nie tylko zachęcają do posiadania dzieci, ale także poprawiają aktywność zawodową kobiet i polepszają ich sytuację materialną, a tym samym przyczyniają się do równości płci.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 104: Gmina Lipinki Łużyckie – opieka żłobkowa w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Żłobki + oddziały żłobkowe + kluby dziecięce na 100 km ²	–	0,65	0,78
Żłobki + oddziały żłobkowe + kluby dziecięce na 10000 mieszkańców	–	0,94	1,08
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach ogółem	–	13,4	14,5
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach na wsi	–	1,0	4,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

5. OŚWIATA I WYCHOWANIE.

W roku szkolnym 2020 / 2021 sieć oświatowa na terenie gminy Lipinki Łużyckie składa się z następujących placówek:

- Przedszkole Publiczne w Lipinkach Łużyckich – ul. Główna 31a;
- Szkoła Podstawowa w Lipinkach Łużyckich – ul. Szkolna 7/1.

TABELA 105: Gmina Lipinki Łużyckie – charakterystyka wychowania przedszkolnego, podstawowego i gimnazjalnego w roku szkolnym 2020 / 2021.

Placówka	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli ¹¹¹
Przedszkole Lipinki Łużyckie	100	8
Szkoła Podstawowa Lipinki Łużyckie	286	32

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021.

Ogółem w roku szkolnym 2020 / 2021 z gminnej sieci oświatowej korzysta 386 uczniów, z czego:

- 100 dzieci w przedszkolu;
- 286 uczniów w szkole podstawowej.

Pozostają oni pod opieką 40 nauczycieli¹¹², z czego:

- 8 nauczycieli w przedszkolu;
- 32 nauczycieli w szkole podstawowej.

Powyższe oznacza, że przeciętnie na jednego nauczyciela przypada 10 wychowanków, z czego:

- 12 w przedszkolu;
- 9 w szkole podstawowej.

TABELA 106: Gmina Lipinki Łużyckie – wybrane wskaźniki charakteryzujące sieć przedszkolną w roku szkolnym 2019 / 2020.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba miejsc w przedszkolach na 1 przedszkole	100	70,15	60,78
Liczba dzieci w przedszkolach na 1 przedszkole	95	74,90	71,89
Liczba miejsc w przedszkolach na 1 dziecko	1,05	0,94	0,85
Obłożenie miejsc w przedszkolach ¹¹³ (%)	95,00	106,78	118,26
Odsetek dzieci w wieku 3 – 4 lat objętych wychowaniem ogółem	62,7	79,2	83,4
Odsetek dzieci w wieku 3 – 5 lat objętych wychowaniem ogółem	65,7	83,7	87,4
Odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem ogółem	69,9	86,7	89,5
Odsetek dzieci w wieku 3 – 4 lat objętych wychowaniem na wsi	62,7	62,2	49,5
Odsetek dzieci w wieku 3 – 5 lat objętych wychowaniem na wsi	65,7	66,0	53,5
Odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem na wsi	69,9	68,7	55,9

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹¹¹ Bez względu na rodzaj etatu.

¹¹² Bez względu na rodzaj etatu.

¹¹³ Bez oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

W roku szkolnym 2019 / 2020 przeciętna liczba miejsc w przedszkolach oraz wszystkich dzieci uczęszczających do przedszkoli przypadająca na 1 obiekt przedszkolny była w gminie Lipinki Łużyckie wyższa od wskaźników charakteryzujących powiat żarski oraz województwo lubuskie. Wynika to z faktu, że w gminie Lipinki Łużyckie funkcjonuje tylko jedna, większa, zbiorcza placówka przedszkolna. Obłożenie dostępnych miejsc w placówkach przedszkolnych wynosiło 95 %, i będąc niemal optymalnym, było niższe od przeciętnych w powiecie i województwie. Ogólny odsetek dzieci, zarówno w wieku 3 – 4 lata, 3 – 5 lat, jak i 3 – 6 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Lipinki Łużyckie, był wyraźnie niższy od przeciętnych w powiecie i województwie. Wskaźniki wygenerowane tylko dla obszarów wiejskich wskazują, że w analizowanej gminie odsetek ten w każdej z kategorii wiekowych był zbliżony (niemal tożsamy) do wskaźników w powiecie i wyraźnie bardziej korzystny od wskaźników w województwie. Biorąc pod uwagę powyższe (również w odniesieniu do likwidacji obowiązku szkolnego dla dzieci w wieku lat 6) należy uznać, że obecna oferta wychowania przedszkolnego w gminie zaspokaja potrzeby lokalnej społeczności. W 2019 roku populacja dzieci w wieku od 3 do 6 lat wyniosła ogółem 136 osób, a więc 69,85 % uczęszczało do przedszkoli. Część „brakującej” w tym zestawieniu populacji korzysta z placówek w pobliskich miastach (głównie w Żarach), a więc tam gdzie dojeżdżają do pracy ich rodzice. W 2019 roku populacja dzieci w wieku 0 – 3 wyniosła 137 osób, co sugeruje, że w kolejnych latach nie zwiększą się znacznie potrzeby odnośnie wychowania przedszkolnego. W dłuższej perspektywie czasowej, o ile zwiększy się liczba urodzeń, a więc i potencjalny popyt na usługi przedszkolne, należy rozważyć możliwość poszerzenia oferty dostępności do wychowania przedszkolnego poprzez (opcjonalnie) zwiększenie liczby oddziałów przy obecnej placówce (rozbudowa), budowę nowego obiektu lub adaptację wybranych czy częściowo nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: świetlice wiejskie, likwidowane placówki szkolne czy tylko poszczególne oddziały). Pomocna może być (również opcjonalnie) prywatna inicjatywa w zakresie wychowania przedszkolnego. Dotyczy to przede wszystkim małych obiektów przedszkolnych (do kilkunastu wychowanków) funkcjonujących na bazie prywatnych obiektów w ramach istniejącej substancji lokalowej.

TABELA 107: Gmina Lipinki Łużyckie – wybrane wskaźniki charakteryzujące sieć szkół podstawowych w roku szkolnym 2019 / 2020.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba uczniów na 1 szkołę podstawową	289,00	186,66	226,35
Liczba oddziałów na 1 szkołę podstawową	16,00	12,27	13,40
Liczba uczniów na 1 oddział w szkołach podstawowych	18,06	15,21	16,89
Szkoły podstawowe – współczynnik skolaryzacji brutto (%)	82,80	94,48	93,66
Szkoły podstawowe – współczynnik skolaryzacji netto (%)	82,23	92,80	91,91

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Powyższe dane i poniższe analizy dotyczą już okresu po zakończeniu tak zwanej reformy edukacyjnej, znoszącej poziom gimnazjalny i wydłużającej edukację na poziomie podstawowym. Wskaźniki dotyczące sieci szkolnictwa podstawowego oznaczają teoretycznie mniej korzystne uwarunkowania od średnich dla powiatu i województwa (większa liczba uczniów oraz większa liczba oddziałów na 1 placówkę). Wynika to przede wszystkim z faktu, że gminną sieć szkolnictwa podstawowego reprezentuje tylko jedna, większa, zbiorcza placówka szkolna i tym samym przeciętne wskaźniki oddają, że jest to obiekt kubaturowo większy od przeciętnych w powiecie i regionie. Jest to jednak rozwiązanie optymalne ze względu na stosunkowo mało liczną populację dzieci w wieku szkolnym, czyli brak potrzeby rozdrabniania sieci oświatowej. Należy również podkreślić, że nie tylko zagęszczenie obiektów szkolnych decyduje o jakości oferty edukacyjnej, ale przede wszystkim poziom nauczania. Współczynniki

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

skolaryzacji brutto¹¹⁴ i netto¹¹⁵ przyporządkowane dla szkół podstawowych były w gminie Lipinki Łużyckie niższe od przeciętnych w powiecie i województwie. Oznacza to między innymi, że część miejscowych uczniów w wieku szkolnym pobiera naukę poza granicami gminy. Bez względu na powyższe należy uznać, że sieć szkolnictwa podstawowego zaspokaja potrzeby miejscowej społeczności.

Młodzież z gminy Lipinki Łużyckie korzysta również z bogatej sieci placówek zlokalizowanych poza granicami samorządu, głównie w Żarach i Zielonej Górze. Dotyczy to pobierania nauki w szkołach średnich oraz na wyższych uczelniach.

W najbliższych latach nie przewiduje się likwidacji ani budowy nowych placówek szkolnych.

¹¹⁴ Współczynnik skolaryzacji brutto, np.: dla poziomu szkoły podstawowej, wyliczamy dzieląc liczbę wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7 – 12 lat (wiek przypisany do tego poziomu) według stanu w dniu 31 XII tego samego roku (GUS).

¹¹⁵ Współczynnik skolaryzacji netto, np.: dla poziomu szkoły podstawowej, wyliczamy dzieląc liczbę uczniów szkół podstawowych w wieku 7 – 12 lat (wiek przypisany do tego poziomu) na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7 – 12 lat według stanu w dniu 31 XII tego samego roku (GUS).

6. KULTURA.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie nie funkcjonuje, wzorem innym gmin, formalna instytucja (jednostka organizacyjna) w postaci np.: Gminnego Ośrodka Kultury. Niemniej jednak zlokalizowana jest tu podstawowa, dobrze wyposażona sieć placówek kulturalnych. Rozpowszechnianiem kultury na terenie gminy zajmuje się przede wszystkim sam Urząd Gminy oraz Gminna Biblioteka Publiczna zlokalizowana w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej 21. Biblioteka nie posiada filii. Działalność biblioteki służy zaspokajaniu potrzeb czytelniczych społeczeństwa, jego wychowaniu i upowszechnianiu oraz rozwojowi kultury i wiedzy. Zakres działania biblioteki obejmuje przede wszystkim:

- gromadzenie, opracowywanie materiałów bibliotecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu;
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych;
- prowadzenie działalności informacyjno – bibliograficznej;
- popularyzację książek i czytelnictwa;
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w rozwijaniu u zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa;
- doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej.

Urząd Gminy jak i Gminna Biblioteka Publiczna podstawową działalność opierają także na współpracy z przedszkolem i szkołą podstawową oraz na organizacji dla dzieci i młodzieży imprez kulturalnych i rekreacyjnych, np.: w postaci spotkań autorskich czy konkursów. Ponadto podejmowane są działania na rzecz lokalnej społeczności poprzez organizację różnego rodzaju spotkań z okazji świąt państwowych, gminnych i okolicznościowych, jak również imprez o charakterze masowym. Na co dzień Biblioteka współpracuje z organizacjami, stowarzyszeniami i innymi instytucjami. Wspomaga wszelkie lokalne inicjatywy kulturalne, tworząc historię gminy Lipinki Łużyckie. Biblioteka posiada księgozbiór liczony na ponad 17 tysięcy woluminów. Korzysta z niej rocznie blisko 500 czytelników. W 2019 roku wypożyczenia na 1 czytelnika wyniosły 12 woluminów.

Gminną sieć usług kultury tworzą również:

- Świetlica Wiejska w Lipinkach Łużyckich, ul. Główna 21;
- Świetlica Wiejska w Górcie (obecnie obiekt nie jest użytkowany ze względu na zły stan techniczny);
- Świetlica Wiejska w Grotowie, Grotów 26;
- Świetlica Wiejska w Pietrzykowie;
- Świetlica Wiejska w Zajączku (obecnie w budowie);
- Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Lipinkach Łużyckich, ul. Żarska 3.

Według danych GUS z 2019 roku na terenie gminy nie funkcjonowały żadne grupy artystyczne oraz koła. Ze względu na brak formalnej instytucji kultury nie odnotowano imprez kulturalnych podlegających statystyce. Wśród lokalnych działalności artystycznych wyróżnia się Zespół Śpiewaczy „Łużyczanki” Koła Gospodyń Wiejskich z Lipinek Łużyckich.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 108: Gmina Lipinki Łużyckie – uwarunkowania charakteryzujące usługi kultury w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Ilość mieszkańców na 1 bibliotekę ¹¹⁶	3375	2827	3056
Placówki biblioteczne ¹¹⁷ na 100 km ²	1,13	2,08	1,80
Księgozbiór w woluminach na 1000 mieszkańców	5099,0	3691,4	3957,6
Wypożyczenia na 1 czytelnika	11,8	16,4	17,4
Czytelnicy na 1000 mieszkańców	143	136	136
Ilość mieszkańców na 1 ośrodek kultury ¹¹⁸	–	19222	12043
Ośrodki kultury na 100 km ²	–	0,36	0,60
Imprezy kulturalne na 1000 mieszkańców	–	9,54	5,96
Uczestnicy imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców	–	2923	1115
Imprezy masowe na 1000 mieszkańców	–	0,05	0,15
Uczestnicy imprez masowych na 1000 mieszkańców	–	99	667
Grupy artystyczne na 1000 mieszkańców	–	0,65	0,44
Członkowie grup artystycznych na 1000 mieszkańców	–	7,09	6,49
Koła na 1000 mieszkańców	–	0,82	0,67
Członkowie kół na 1000 mieszkańców	–	14,21	14,09
Liczba mieszkańców na 1 kino stałe	–	96111	77815
Liczba mieszkańców na 1 multipleks	–	–	1011592
Liczba mieszkańców na 1 muzeum	–	48055	50580
Liczba mieszkańców na 1 galerię i salony sztuki	–	–	252898
Liczba mieszkańców na 1 teatr	–	–	505796
Liczba mieszkańców na 1 instytucję muzyczną	–	–	505796

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Wskaźniki dotyczące usług oferowanych przez biblioteki odznaczają się w gminie mniej korzystnymi uwarunkowaniami na tle powiatu i województwa odnośnie nasycenia tymi placówkami, korzystniejszymi w zakresie posiadanego księgozbioru oraz dość zróżnicowanymi odnośnie czytelnictwa (większa liczba czytelników, ale dużo mniej wypożyczeń). Wskaźniki dotyczące biernego bądź czynnego udziału w lokalnym życiu kulturalnym (ośrodki kultury, imprezy kulturalne, grupy artystyczne, koła) nie mogą zostać zaprezentowane dla gminy Lipinki Łużyckie, ze względu na brak formalnej instytucji kultury. Z usług kultury wyższego rzędu (np.: kina, teatry, opery, filharmonie, galerie, muzea, wystawy, itp.) mieszkańcy gminy Lipinki Łużyckie mogą korzystać dopiero nie tylko poza granicami gminy, ale i całego powiatu (poza kinem i muzeum), głównie w Gorzowie Wielkopolskim i Zielonej Górze.

Obecna sieć i zakres usług kultury, pomimo braku zinstytucjonalizowanej jednostki organizacyjnej, która w gminie o tak niskiej populacji wydawać się może zbędna, jest wystarczająca jedynie z punktu widzenia podstawowych potrzeb. Przyszłe działania powinny prowadzić do zachęcenia uczestnictwem w życiu kulturalnym gminy coraz większej liczby mieszkańców. Osiągnąć to można między innymi poprzez szersze dostosowanie oferty w kierunku potrzeb różnych grup wiekowych, między innymi wzbogacając obecną ofertę oraz łącząc działalność

¹¹⁶ Biblioteki i filie.

¹¹⁷ Biblioteki i filie.

¹¹⁸ Bez świetlic wiejskich i wiejskich ośrodków kultury.

instytucji (obiektów) kulturalnych z innymi rodzajami aktywności, szczególnie w dziedzinach: nauki, sportu, rekreacji, gastronomii czy rozrywki. Wiąże się to jednak z potrzebą funkcjonowania dodatkowych, specjalistycznych obiektów (sale, pracownie). Należy rozważyć powołanie scentralizowanej instytucji kulturalnej wraz z budową ogólnogminnego domu kultury (domu ludowego), umożliwiając tym samym szerszy dostęp do usług kultury przede wszystkim dla dzieci, młodzieży i osób starszych w postaci np.: licznych, rozwojowych sekcji i kół zainteresowań, bądź rozwijać je na bazie obecnych obiektów (świetlice wiejskie, remiza Ochotniczej Straży Pożarnej). Do głównych potrzeb, poza remontami i rozbudową istniejących obiektów kulturalnych, należą przede wszystkim:

- dokończenie budowy świetlicy wiejskiej w Zajączku;
- budowa świetlicy środowiskowej z kompletem boisk sportowych w Lipinkach Łużyckich;
- budowa terenu do organizacji imprez plenerowych w Pietrzykowie;
- zagospodarowanie terenów przy świetlicach wiejskich w poszczególnych miejscowościach.

7. SPORT.

Działania stowarzyszeń, klubów i sekcji sportowych oraz urozmaicona infrastruktura sportowo – rekreacyjna to podstawowa możliwość rozwoju kultury fizycznej wśród mieszkańców gminy, a szczególnie dzieci i młodzieży. Na terenie gminy nie funkcjonuje formalna instytucja w postaci ośrodka sportu. Działalności sportowo – rekreacyjne organizują tu Urząd Gminy, placówki oświatowe i lokalne zrzeszenie sportowe (LZS „Łużyczanka” Lipinki Łużyckie i Uczniowski Klub Sportowy „Fatim”), które dodatkowo umożliwiają zrzeszanie się w zespołach i sekcjach sportowych (piłka nożna).

Infrastrukturę sportową i rekreacją w gminie tworzą następujące ogólnodostępne obiekty:

- boisko sportowe w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej;
- boisko wielofunkcyjne („Orlik”) przy Zespole Szkolnym w Lipinkach Łużyckich przy ul. Szkolnej;
- hala sportowa przy Zespole Szkolnym w Lipinkach Łużyckich przy ul. Szkolnej;
- boiska wiejskie we wsiach Grotów i Pietrzyków;
- place zabaw we wsiach: Boruszyn, Górka, Grotów, Lipinki Łużyckie i Pietrzyków.

Według danych GUS w 2018 roku na terenie gminy funkcjonowały 2 kluby sportowe¹¹⁹ (wymienione na wstępie) zrzeszające 65 członków. Kluby sportowe oferowały łącznie 2 sekcje sportowe (piłka nożna), w których ćwiczyło 65 osób.

TABELA 109: Gmina Lipinki Łużyckie – uwarunkowania charakteryzujące usługi sportu w 2018 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba mieszkańców na 1 klub sportowy	1688	1780	2052
Liczba mieszkańców na 1 sekcję sportową w klubach	1688	1354	1437
Kluby sportowe na 1000 mieszkańców	0,59	0,56	0,49
Sekcje sportowe w klubach na 1000 mieszkańców	0,59	0,74	0,70
Członkowie klubów sportowych na 1000 mieszkańców	19,26	26,26	28,14
Ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców	19,26	28,63	29,73
Członkowie klubów sportowych na 1 klub	32,50	46,74	57,74
Ćwiczący w klubach sportowych na 1 klub	32,50	50,96	61,00
Sekcje sportowe na 1 klub	1,00	1,31	1,43
Członkowie klubów sportowych na 1 sekcję	32,50	35,55	40,43
Ćwiczący w klubach sportowych na 1 sekcję	32,50	38,76	42,72

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

W gminie Lipinki Łużyckie wskaźniki dotyczące usług sportu odznaczają się korzystniejszymi uwarunkowaniami na tle powiatu i województwa tylko odnośnie dostępności do tych usług (ludność w korelacji z podażą klubów). Oferta samych sekcji sportowych jest już jednak mniej dostępna w stosunku do porównywanych wskaźników. Czynne uczestnictwo w życiu sportowym (członkowie klubów sportowych i osoby w nich ćwiczące) jest w gminie mniej rozpowszechnione od stanu, który obrazują wyniki charakteryzujące powiat żarski i region lubuski.

¹¹⁹ Według GUS jest to podstawowa jednostka organizacyjna prowadząca działalność sportową, funkcjonująca jako osoba prawna.

Różnorodność usług sportowych oferowanych przez dany klub (sekcje sportowe) jest niższa, zaś przeciętny klub w gminie ma mniej członków i osób ćwiczących od analogicznych organizacji w powiecie i województwie.

Działania samorządu jak i poszczególnych instytucji w zakresie kultury fizycznej powinny nadal koncentrować się wokół rozwoju oraz upowszechniania na terenie gminy różnych form sportu i rekreacji. Analogicznie do przedsięwzięć związanych z kulturą, należy umożliwiać miejscowej młodzieży zrzeszanie się w klubach i sekcjach sportowych oraz rozwijać ich ofertę. Usługi z zakresu sportu i rekreacji należy przygotować także dla osób starszych. Z punktu widzenia najważniejszych potrzeb wymienia się następujące przedsięwzięcia:

- bieżące remonty i modernizacje istniejącej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej;
- rozbudowę boiska sportowego w Lipinkach Łużyckich (trybuna, otoczenie obiektu);
- budowa boisk wielofunkcyjnych w sołectwach, które ich nie posiadają;
- budowę kolejnych placów zabaw i siłowni zewnętrznych w poszczególnych miejscowościach;
- budowę świetlicy środowiskowej z kompleksem boisk sportowych w Lipinkach Łużyckich;
- budowę skate parku w Lipinkach Łużyckich.

8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.

8. 1. Policja.

Stan bezpieczeństwa w gminie w znacznym stopniu jest zdeterminowany przez funkcjonowanie stosownych jednostek powołanych w tym celu. Na terenie gminy nie ma Posterunku Policji. Rejon gminy obsługiwany jest przez wyznaczonych funkcjonariuszy z Żar, podległych Komendzie Powiatowej Policji w Żarach.

TABELA 110: Gmina Lipinki Łużyckie – podstawowe dane dotyczące przestępczości w latach 2015 i 2020.

Wyszczególnienie	Rok 2015	Rok 2020
Liczba przestępstw stwierdzonych	37	38
Liczba przestępstw wykrytych	23	24
Wskaźnik wykrywalności (%)	62,16	63,16
Postępowania w sprawach o wykroczenia	28	23

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Żarach, 2021.

Z przedstawionych w powyższej tabeli podstawowych danych wynika, że przestępczość jak i wykroczenia w ostatnich latach kształtują się na podobnym, niskim poziomie. Jako priorytety inwestycyjne służące poprawie bezpieczeństwa Komenda Powiatowa Policji w Żarach zaleca:

- objęcie systemem monitoringu wizyjnego wybranych obiektów komunalnych i głównych ciągów komunikacyjnych;
- przebudowę skrzyżowania w rejonie ulic Głównej, Górnej i Żarskiej w Lipinkach Łużyckich na skrzyżowanie o ruchu okrężnym;
- budowę progów zwalniających na drogach na wysokości głównych przystanków autobusowych i placów zabaw;
- budowę dróg rowerowych pomiędzy głównymi miejscowościami;
- budowę chodników wzdłuż głównych dróg w poszczególnych miejscowościach;
- instalację fotoradaru na ul. Żarskiej w Lipinkach Łużyckich.

8. 2. Ochrona przeciwpożarowa.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej rejon gminy Lipinki Łużyckie jest obsługiwany pod względem operacyjnym przez Jednostkę Ratowniczo – Gaśniczą (JRG) w Żarach, będącą w strukturze Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej (PSP) w Żarach. Jednostka dysponuje specjalistycznym sprzętem, uwzględniającym specyfikę gminy oraz rodzaj potencjalnych zagrożeń.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP), która zlokalizowana jest w Lipinkach Łużyckich w przy ul. Żarskiej 3. Jednostka włączona jest od 2000 roku do Krajowej Sieci Ratowniczo – Gaśniczej (KSRG). Jednostka OSP mieści się w Remizie Strażackiej. Strażacy ochotnicy wyjeżdżają na akcje nie tylko dotyczące pożarów, ale także do wypompowywania wody z piwnic w czasie podtopień, do usuwania sopli zwisających z dachów, do usuwania drzew po wichurach, do wypadków drogowych, itp.

Według danych miejscowych OSP średnio w roku prowadzi się około 80 akcji ratowniczych. Według danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żarach rocznie odnotowuje się około 40 zdarzeń

wymagających udziału Państwowej Straży Pożarnej, a łączna ilość zdarzeń wymagająca udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej w latach 2017 – 2020 wynosiła odpowiednio: 72, 74, 58 i 71.

Z punktu widzenia potrzeb bezpieczeństwa przeciwpożarowego obecny stan związany z funkcjonowaniem jednostek PSP i OSP jest wystarczający. Decydującym w tym zakresie argumentem, pomimo tylko jednej strażnicy OSP w gminie, jest bliska odległość od jednostki PSP w Żarach oraz jednostek OSP (KSRG) w okolicznych gminach. Zalecenia PSP w stosunku do OSP dotyczą prawidłowego przechowywania sprzętu będącego na wyposażeniu jednostki oraz zapewnienia przy strażnicy hydrantu nadziemnego.

CZĘŚĆ III.

SFERA GOSPODARCZA

1. RYNEK PRACY.

1. 1. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON.

Gmina Lipinki Łużyckie jest typową jednostką wiejską o zaznaczającej się od kilkunastu lat wyraźnej przewadze udziału funkcji mieszkaniowej nad funkcją pracy. Rynek pracy opiera się jeszcze na rolnictwie i częściowo leśnictwie oraz na usługach. Część mieszkańców poszczególnych wsi pracuje we własnych gospodarstwach rolnych, których według *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2010 roku było 410, z czego 236 prowadziły działalność rolniczą. Pozostała część mieszkańców znajduje zatrudnienie w lokalnych (gmina, powiat) zakładach pracy, zwłaszcza usługowych (gmina) i produkcyjnych (powiat), które rozwijają się stosownie do realiów gospodarki rynkowej. Poza sektorem publicznym są to firmy zajmujące się głównie handlem, przetwórstwem przemysłowym, budownictwem oraz zakłady rzemieślnicze. Należy podkreślić, że znaczna grupa mieszkańców pracuje poza granicami gminy, przede wszystkim w pobliskich Żarach, a także za granicą. Na koniec 2019 roku zarejestrowano 261 podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON.

TABELA 111: Gmina Lipinki Łużyckie – formy własności podmiotów gospodarczych¹²⁰ będących w rejestrze REGON w 2019 roku.

Formy własności	Gmina Lipinki Łużyckie – ilość jednostek ogółem
Zakłady publiczne	7
Spółki handlowe (w tym z kapitałem zagranicznym)	11 (4)
Spółki cywilne	7
Spółdzielnie	–
Fundacje	–
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	11
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	199
Inne formy własności prywatnej	26

Źródło: GUS 2021.

Własnością publiczną (samorządową i państwową) jest 7, natomiast prywatną 254 przedsiębiorstwa, to jest 97,32 % ogółu. Spośród firm prywatnych 199 to zakłady należące do osób fizycznych, co stanowi 78,35 % ogółu podmiotów sektora prywatnego. Należy nadmienić, że spośród 11 spółek prawa handlowego, 4 posiadają kapitał zagraniczny.

TABELA 112: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura podmiotów gospodarczych¹²¹ według własności w 2019 roku.

Forma własności	Gmina Lipinki Łużyckie (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
1	2	3	4
Zakłady publiczne	2,68	6,11	3,85
Spółki handlowe	4,21	4,44	7,23
Spółki cywilne	2,68	5,46	5,21

¹²⁰ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

¹²¹ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4
Spółdzielnie	–	0,38	0,30
Fundacje	–	0,29	0,46
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	4,21	2,98	2,94
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	76,25	70,06	71,28
Inne formy własności prywatnej	9,96	9,83	7,69
Pozostałe	–	0,46	1,05

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Zaprezentowane powyżej uwarunkowania charakteryzujące strukturę własności podmiotów gospodarczych w gminie Lipinki Łużyckie różnią się nieco od przeciętnych dla powiatu i województwa. Wśród podmiotów gospodarczych z gminy Lipinki Łużyckie jest stosunkowo najwięcej zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych kosztem pozostałych form własności w ogólnej strukturze przedsiębiorstw, w stosunku do porównywanych wartości. Największe różnice in minus w stosunku do powiatu i województwa dotyczą zakładów publicznych oraz spółek handlowych i cywilnych, których w gminie Lipinki Łużyckie jest stosunkowo najmniej. Jest to dość powszechna prawidłowość, bo jednostki te rzadziej występują na terenie niewielkich gmin wiejskich. Odnotować należy, że na terenie gminy w ogóle nie występują spółdzielnie oraz fundacje. Powyższe oznacza, że na terenie gminy Lipinki Łużyckie zdecydowanie dominuje sektor małych, rodzinnych przedsiębiorstw.

TABELA 113: Gmina Lipinki Łużyckie – podmioty gospodarki narodowej¹²² zarejestrowane w REGON według sekcji PKD w 2019 roku.

Sekcje według PKD	Gmina Lipinki Łużyckie – ilość jednostek ogółem
1	2
A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9
B – górnictwo i wydobywanie	–
C – przetwórstwo przemysłowe	19
D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, itd.	1
E – dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, itd.	–
F – budownictwo	61
G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów	59
H – transport i gospodarka magazynowa	14
I – zakwaterowanie i gastronomia	2
J – informacja i komunikacja	6
K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3
L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	22
M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	12
N – działalność w zakresie usług administrowania	7
O – administracja publiczna i obrona narodowa	3
P – edukacja	5

¹²² Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

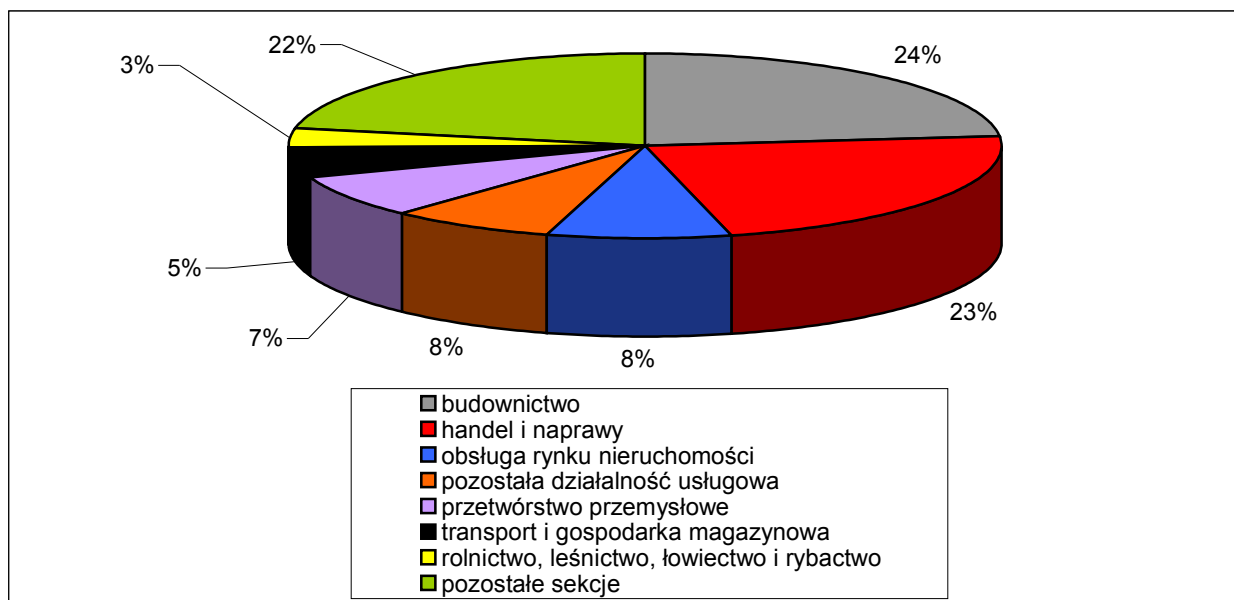
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2
Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11
R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	7
S i T – pozostała działalność usługowa, itd.	20
U – organizacje i zespoły eksterytorialne	–

Źródło: GUS 2021.

Spośród wszystkich sekcji według PKD najwięcej firm (61) zajmuje się budownictwem. 59 podmiotów prowadzi działalność handlową i naprawczą, a 19 działalność przemysłową (przetwórstwo przemysłowe). Tylko te 3 grupy stanowią łącznie ponad połowę (53,26 %) wszystkich zarejestrowanych firm. Znaczące grupy w powyższej statystyce stanowią 22 podmioty z sekcji „L” (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości) oraz 20 podmiotów z sekcji „S i „T” (pozostała działalność usługowa), obejmując zarazem odpowiednio 8,43 % i 7,66 % z ogółu firm w gminie. Inne wyróżniające się grupy to 14 podmiotów z sekcji „H” (transport i gospodarka magazynowa) oraz 12 podmiotów z sekcji „M” (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), co oznacza odpowiednio 5,36 % i 4,60 % z ogółu firm w gminie. Podmioty z sekcji usług nierynkowych (edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, administracja, itp.) reprezentuje 26 firm, co stanowi 9,96 % ogółu przedsiębiorstw w gminie. Na terenie gminy nie zarejestrowano podmiotów z sekcji: „B” (górnictwo i wydobywanie), „E” (dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, itd.) oraz „U” (organizacje i zespoły eksterytorialne). Uwarunkowania te prezentują poniższe rycina oraz tabela.

RYCINA 24: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura podmiotów gospodarki narodowej¹²³ zarejestrowanych w REGON według wybranych sekcji PKD w 2019 roku.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹²³ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 114: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura podmiotów gospodarki narodowej¹²⁴ zarejestrowanych w REGON według sekcji PKD w 2019 roku.

Sekcje wg PKD	Gmina Lipinki Łużyckie (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
A	3,45	2,22	2,64
B	–	0,03	0,08
C	7,28	6,46	7,33
D	0,38	0,05	0,21
E	–	0,40	0,37
F	23,37	16,72	15,33
G	22,61	25,13	21,89
H	5,36	4,83	6,82
I	0,77	2,37	2,73
J	2,30	1,51	2,06
K	1,15	1,82	2,43
L	8,43	13,67	9,82
M	4,60	5,69	7,30
N	2,68	2,02	2,88
O	1,15	0,55	0,60
P	1,92	2,64	2,81
Q	4,21	5,12	5,61
R	2,68	1,89	1,78
S i T	7,66	6,89	7,32
U	–	–	0,001

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Udział sekcji: „A” (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), „D” (wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, itd.), „F” (budownictwo), „J” (informacja i komunikacja), „O” (administracja publiczna i obrona narodowa), „R” (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją) oraz „S i T” (pozostała działalność usługowa) w gminie Lipinki Łużyckie jest wyższy od średnich zarówno dla powiatu jak i województwa. Niższy odsetek przedsiębiorstw w gminie z sekcji: „I” (zakwaterowanie i gastronomia), „K” (działalność finansowa i ubezpieczeniowa) „L” (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości), „M” (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), „P” (edukacja) oraz „Q” (opieka zdrowotna i pomoc społeczna) w stosunku do obu porównywanych jednostek jest zjawiskiem naturalnym bowiem statystyka, zwłaszcza dla województwa, obejmuje również duże gminy miejskie (Zielona Góra, Gorzów Wielkopolski, Nowa Sól, Żagań, Żary, itd.), w których takie firmy mają przeważnie swoje siedziby. Dość zaskakującym wynikiem dla gminy wiejskiej Lipinki Łużyckie jest wyższy od porównywanych jednostek odsetek firm z sekcji: „D” (wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, itd.), „F” (budownictwo), „J” (informacja i komunikacja), „O” (administracja publiczna i obrona narodowa) czy „R” (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją), jednakże generalnie mała ilość przedsiębiorstw ogółem w tej gminie powoduje, że sekcje te mają stosunkowo duży udział w całości. Wyższy w stosunku do powiatu i województwa odsetek firm z sekcji „A” (rolnictwo i leśnictwo) jest zjawiskiem naturalnym ze względu na rolniczy charakter znacznej części gminy. Udział pozostałych sekcji (C – przetwórstwo przemysłowe, „G” – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów, „H” – transport i gospodarka magazynowa, „N” – działalność w zakresie usług administrowania) lokuje się pomiędzy średnimi dla powiatu i województwa.

¹²⁴ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

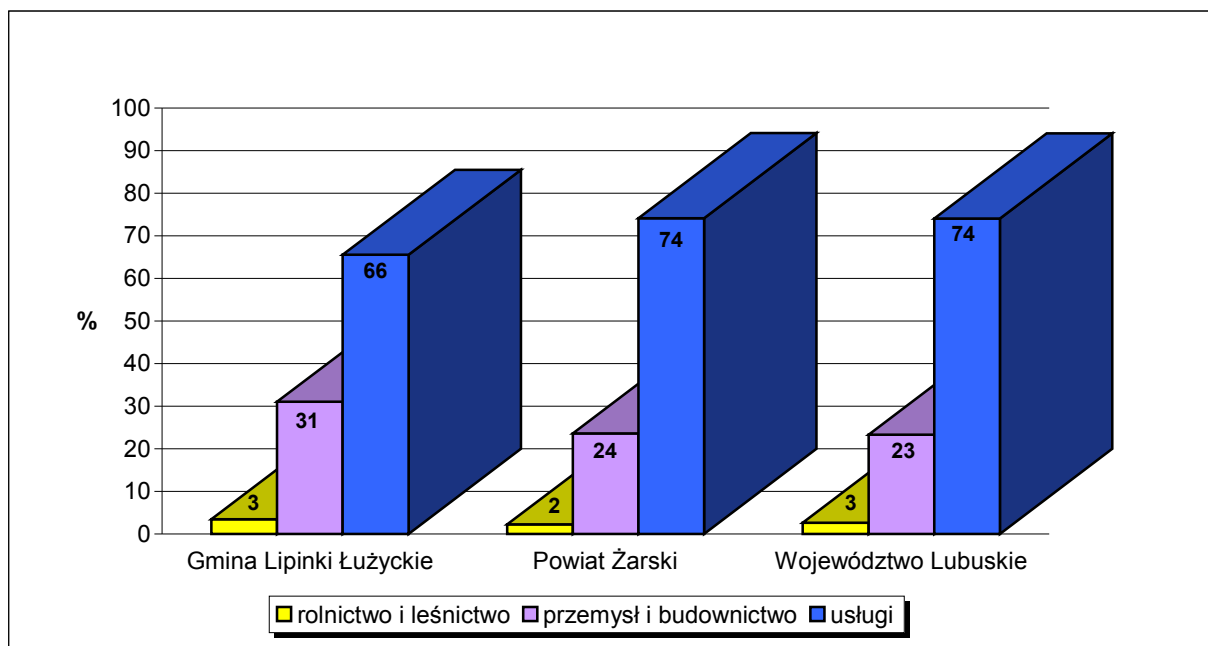
TABELA 115: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura podmiotów gospodarki narodowej¹²⁵ zarejestrowanych w REGON według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie (ilość podmiotów)	Gmina Lipinki Łużyckie (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
Rolnictwo i leśnictwo	9	3,45	2,22	2,64
Przemysł i budownictwo	81	31,03	23,64	23,30
Usługi	171	65,52	74,14	74,06

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Powyższe dane, czyli struktura podmiotów gospodarki narodowej w ujęciu według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej, potwierdzają jak znaczącą rolę w gminie Lipinki Łużyckie, w stosunku do powiatu i województwa, pełni przemysł i budownictwo (przede wszystkim).

RYCINA 25: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura podmiotów gospodarki narodowej¹²⁶ zarejestrowanych w REGON według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w 2019 roku.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Zjawiskiem dość charakterystycznym dla gmin wiejskich jest niższy wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do jej liczby ludności (w tym ludności w wieku produkcyjnym) w porównaniu z jednostkami miejskimi. Dzieje się tak również w przypadku gminy Lipinki Łużyckie co prezentuje poniższa tabela. Wpływ na obraz poniższych wskaźników w skali gminy (niższe od średniej dla powiatu i zdecydowanie niższe od średniej dla województwa) ma również jej gospodarczy charakter (przede wszystkim usługi publiczne), oferujący dużą podaż pracy najemnej przez stosunkowo niewielką (jednostkowo) liczbę przedsiębiorstw.

¹²⁵ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

¹²⁶ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 116: Gmina Lipinki Łużyckie – podmioty gospodarki narodowej¹²⁷ zarejestrowane w REGON na 1000 ludności w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności ogółem	77,33	102,71	115,83
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	124,76	168,24	192,03
Zakłady osób fizycznych na 1000 ludności ogółem	58,96	71,96	82,56
Zakłady osób fizycznych na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	95,12	117,87	136,87

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

1. 2. Zatrudnienie.

Według danych z końca 2018 roku liczba pracujących¹²⁸ w gospodarce narodowej na obszarze gminy Lipinki Łużyckie wyniosła 270 osób. Kobiety stanowiły 71,85 %, a więc ponad 2/3 ogólnej liczby pracujących.

TABELA 117: Gmina Lipinki Łużyckie – pracujący w 2018 roku.

Pracujący	Gmina Lipinki Łużyckie – liczba pracujących
Ogółem	270
W tym liczba kobiet	76
W tym liczba mężczyzn	194
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	*** ¹²⁹
Przemysł i budownictwo	89
Usługi	*** ¹³⁰

Źródło: GUS 2021.

TABELA 118: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura pracujących w 2018 roku.

Pracujący	Gmina Lipinki Łużyckie (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
1	2	3	4
Rolnictwo i leśnictwo	***	1,82	2,44
Przemysł i budownictwo	32,96	48,53	39,23
Usługi	***	49,65	58,33

¹²⁷ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

¹²⁸ Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, bez fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego, zawodowego oraz duchownych.

¹²⁹ *** oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.

¹³⁰ *** oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4
Udział kobiet	71,85	50,18	49,60
Udział mężczyzn	28,15	49,82	50,40
Na 1000 ludności ogółem	79,95	206,71	233,31
Na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	128,63	335,27	382,64

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Niniejsze statystyki, abstrahując od tajemnicy statystycznej, nie odzwierciedlają faktycznej, czyli pełnej, struktury zatrudnienia na terenie gminy, powiatu i województwa. Odnoszą się bowiem do liczby pracujących, zgodnie z przedstawioną powyżej definicją, czyli odzwierciedlają strukturę zatrudnienia w większych podmiotach gospodarczych. Jednakże na podstawie powyższej tabeli obserwujemy naturalną prawidłowość. Stosunkowo niski wskaźnik (około 1/3) pracujących w przemyśle i budownictwie na terenie gminy Lipinki Łużyckie obrazuje, że dominującą część zatrudnienia nie generują tu lokalne zakłady produkcyjne czy budowlane, ale usługowe, a wśród nich przede wszystkim usługi publiczne (administracja i edukacja). Reasumując należy nadmienić, że na terenie gminy Lipinki Łużyckie, w stosunku do powiatu żarskiego i województwa lubuskiego, struktura pracujących pomiędzy poszczególnymi sektorami rozkłada się najmniej równomiernie. Udział kobiet wśród ogółu pracujących wynosi w gminie ponad 70 % i jest pochodną struktury branżowej największych lokalnych zakładów, charakteryzujących się ofertą pracy przede wszystkim dla kobiet (usługi publiczne).

TABELA 119: Gmina Lipinki Łużyckie – podmioty gospodarki narodowej¹³¹ zarejestrowane w REGON według liczby pracujących w 2019 roku.

Podmioty o liczbie pracujących	Gmina Lipinki Łużyckie – ilość jednostek ogółem
9 i mniej	254
10 – 49	6
50 – 249	1
250 i więcej	–

Źródło: GUS 2021.

Na koniec 2019 roku tylko w 7 lokalnych przedsiębiorstwach (2,68 % ogółu) liczba pracujących wyniosła więcej niż 9 osób, z czego tylko w 1 zakładzie (0,38 % ogółu) więcej niż 50 osób. Na terenie gminy nie funkcjonują zakłady zatrudniające więcej niż 250 osób. Nie są to jednak wartości znacznie odbiegające od przeciętnych uwarunkowań charakteryzujących powiat żarski i województwo lubuskie oraz odzwierciedlają charakter większości małych gmin wiejskich. Warto zwrócić uwagę, że odsetek podmiotów o liczbie pracujących większej niż 9 osób jest w gminie Lipinki Łużyckie mimo wszystko niewiele niższy od średnich dla porównywanych jednostek. Uwarunkowania te prezentuje poniższa tabela.

¹³¹ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 120: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura podmiotów gospodarki narodowej¹³² zarejestrowanych w REGON według liczby pracujących w 2019 roku.

Podmioty o liczbie pracujących	Gmina Lipinki Łużyckie (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
9 i mniej	97,32	96,44	96,37
10 – 49	2,30	2,91	2,94
50 – 249	0,38	0,57	0,61
250 – 999	–	0,07	0,07
1000 i więcej	–	0,01	0,01

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

1. 3. Bezrobocie.

1.3.1. Bezrobocie w latach 1991 – 2021.

Jednym z ważniejszych kryteriów oceny warunków bytu mieszkańców jest możliwość uzyskania zatrudnienia. Zjawiskiem, które nieustannie wywiera istotny wpływ na poziom życia ludności jest bezrobocie. 31 marca 2021 roku Powiatowy Urząd Pracy w Żarach zarejestrował 70 bezrobotnych z terenu gminy Lipinki Łużyckie. Oznacza to, że na 100 osób w wieku produkcyjnym zaledwie 3,35 % zarejestrowano jako bezrobotne. Współczynnik obliczany w stosunku do 100 osób czynnych zawodowo jest wyższy, ale i tak kształtuje się na niższym poziomie w stosunku do innych gmin powiatu żarskiego oraz średniej dla województwa lubuskiego.

TABELA 121: Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie żarskim i województwie lubuskim na koniec marca 2021 roku.

Wyszczególnienie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie	Polska
Stopa bezrobocia w %	6,8 ¹³³	6,2	6,4

Źródło: PUP Żary, 2021.

¹³² Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

¹³³ Siódma w kolejności od najniższej stopa bezrobocia spośród wszystkich 14 powiatów województwa lubuskiego.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 122: Gmina Lipinki Łużyckie – bezrobocie w latach 1991 – 2021.

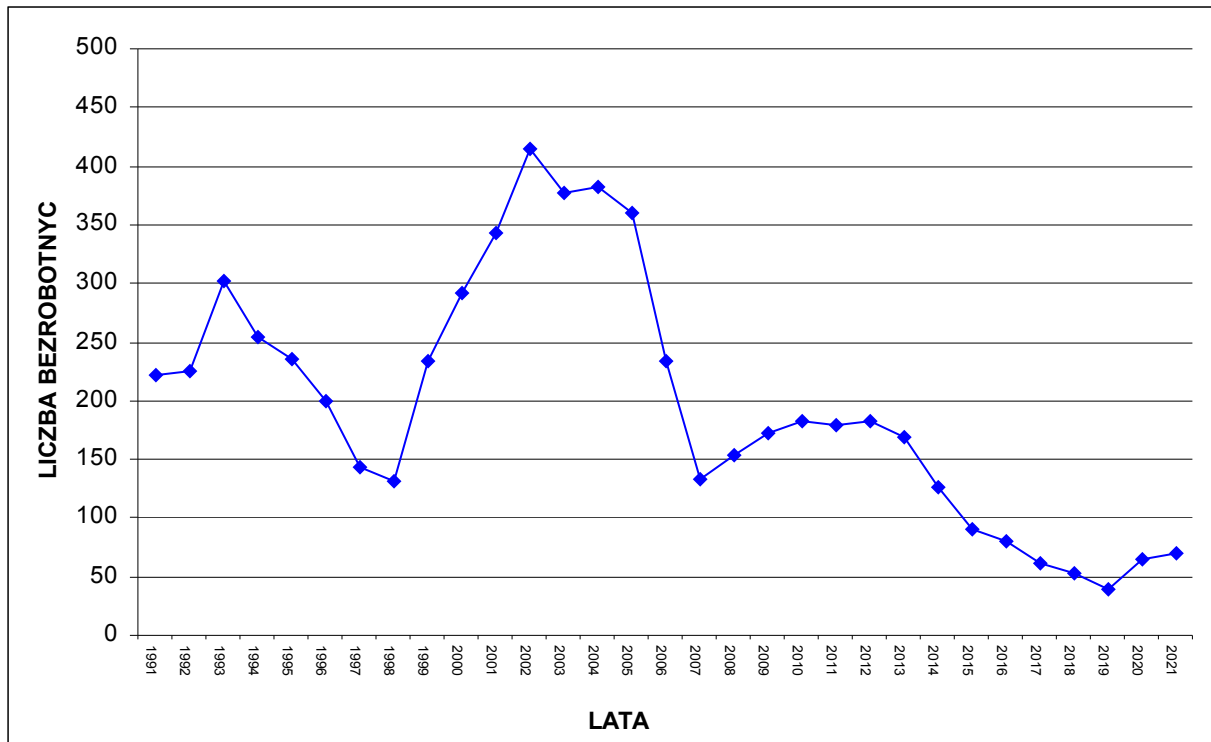
Rok (31 grudnia)	Liczba bezrobotnych			% ogółu bezrobotnych	
	Ogółem	w tym:		Mężczyźni	Kobiety
		Mężczyźni	Kobiety		
1991	222	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
1992	226	87	139	38,50	61,50
1993	302	172	130	56,95	43,05
1994	255	133	122	52,16	47,84
1995	236	113	123	47,88	52,12
1996	199	89	110	44,72	55,28
1997	143	53	90	37,06	62,94
1998	132	54	78	40,91	59,09
1999	233	100	133	42,92	57,08
2000	291	123	168	42,27	57,73
2001	343	163	180	47,52	52,48
2002	415	211	204	50,84	49,16
2003	377	191	186	50,66	49,34
2004	383	192	191	50,13	49,87
2005	360	170	190	47,22	52,78
2006	233	84	149	36,05	63,95
2007	133	45	88	33,83	66,17
2008	153	51	102	33,33	66,67
2009	173	77	96	44,51	55,49
2010	182	78	104	42,86	57,14
2011	180	78	102	43,33	56,67
2012	182	81	101	44,51	55,49
2013	169	72	97	42,60	57,40
2014	126	51	75	40,48	59,52
2015	91	33	58	36,26	63,74
2016	81	36	45	44,44	55,56
2017	61	20	41	32,79	67,21
2018	53	15	38	28,30	71,70
2019	39	19	20	48,72	51,28
2020	64	30	34	46,88	53,13
31 marca 2021	70	32	38	45,71	54,29

Źródło: PUP Żary, 2021.

W przeciągu całego analizowanego okresu udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych przekraczał poziom 50 % za wyjątkiem lat: 1993, 1994, 2002, 2003 i 2004. Obecnie, to jest 31 marca 2021 roku, współczynnik ten wynosi ponad 54 % i jest jednym z niższych na przestrzeni analizowanego okresu.

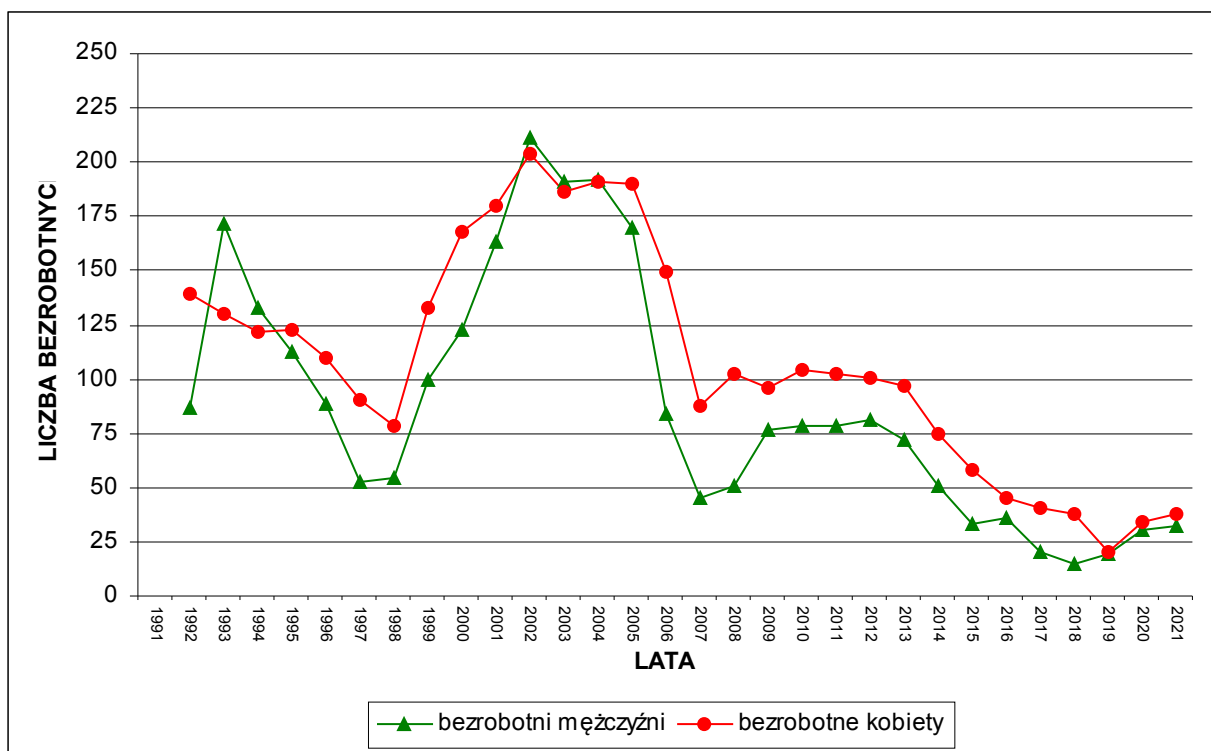
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

RYCINA 26: Gmina Lipinki Łużyckie – dynamika kształtowania się bezrobocia w latach 1991 – 2021.

Źródło: PUP Żary, 2021.

RYCINA 27: Gmina Lipinki Łużyckie – dynamika kształtowania się bezrobocia w latach 1991 – 2021 według płci.

Źródło: PUP Żary, 2021.

Na przestrzeni ubiegłych 31 lat (lata 1991 – 2021) największe bezrobocie w Polsce jak i w gminie Lipinki Łużyckie występowało w latach 1991 – 1996 oraz w latach 2000 – 2005. Wyraźnie zarysował się spadek liczby bezrobotnych na 1997 rok w stosunku do lat 1991 – 1996. Spowodowane to było między innymi zmianą klasyfikacji statystycznej bezrobotnych wprowadzonej na początku 1997 roku. Wpływ na to miała także koniunktura gospodarcza obserwowana w latach 1995 – 1997. Zaznaczający się w latach 1999 – 2002 wzrost bezrobocia należy przypisać między innymi dekonunkturze oraz innym niekorzystnym wynikom makroekonomicznym notowanym w tamtym okresie. Proces ten przełożył się na liczne zwolnienia grupowe i brak ofert dla osób wchodzących dopiero na rynek pracy. Jako pozytywny można uznać fakt, że począwszy od 2005 roku, z racji wejścia w okres kolejnej gospodarczej koniunktury, bezrobocie w gminie Lipinki Łużyckie zaczęło systematycznie spadać i już w 2007 roku osiągnęło poziom zbliżony do roku 1997. Kolejny cykl dekonunktury (tak zwanego kryzysu) zapoczątkowany w 2008(9) roku spowodował tu ponowny wzrost bezrobocia. Wzrost ten był co prawda kilkuletni, ale jednak znacznie mniej dynamiczny od zjawisk notowanych w latach 1991 – 1993 oraz 1999 – 2002. Po tym okresie bezrobocie w gminie spadało przez kolejne 7 lat i na koniec 2019 roku było najniższe w historii. Wpływ na to miał także niestety efekt stałych wyjazdów (migracji) w celach zarobkowych poza granice gminy, w tym poza granice kraju, wielu osób w wieku produkcyjnym, co przełożyło się na niższą liczbę bezrobotnych. Na koniec 2020 roku bezrobocie wzrosło po raz pierwszy od 8 lat. Tendencje wzrostową podtrzymują także dane z końca marca 2021 roku. W najbliższym okresie dynamika kształtowania się bezrobocia może zatem ulec kolejnej zmianie, tym razem z tendencją wzrostową, w związku z pandemią koronawirusa i wywołanymi przez nią ogólnosięciowymi ograniczeniami w życiu społecznym i gospodarczym. Ocena pełnej skali tego zjawiska będzie możliwa dopiero za kilkanaście miesięcy – kilka lat. Należy zaznaczyć, że duży wpływ na rynek pracy w rejonie Lipinek Łużyckich ma podaż miejsc pracy generowana nie tylko przez największych lokalnych pracodawców, ale także przez podmioty zlokalizowane w pobliskich Żarach czy nawet Zielonej Górze.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 123: Gmina Lipinki Łużyckie – bezrobotni bez prawa do zasiłku w latach 1992 – 2021.

Rok (31 grudnia)	Liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku	Udział w % ogółu bezrobotnych
1992	128	56,64
1993	134	44,37
1994	120	47,06
1995	99	41,95
1996	108	54,27
1997	102	71,33
1998	106	80,30
1999	172	73,82
2000	215	73,88
2001	268	78,13
2002	325	78,31
2003	316	83,82
2004	326	85,12
2005	291	80,83
2006	193	82,83
2007	107	80,45
2008	115	75,16
2009	127	73,41
2010	146	80,22
2011	138	76,67
2012	151	82,97
2013	160	94,67
2014	112	88,89
2015	78	85,71
2016	71	87,65
2017	55	90,16
2018	43	81,13
2019	31	79,49
2020	55	85,94
31 marca 2021	61	87,14

Źródło: PUP Żary, 2021.

Na koniec marca 2021 roku 61 osób, to jest ponad 87 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych nie posiadało prawa do zasiłku. Jest to jeden z najwyższych wskaźników począwszy od 1992 roku.

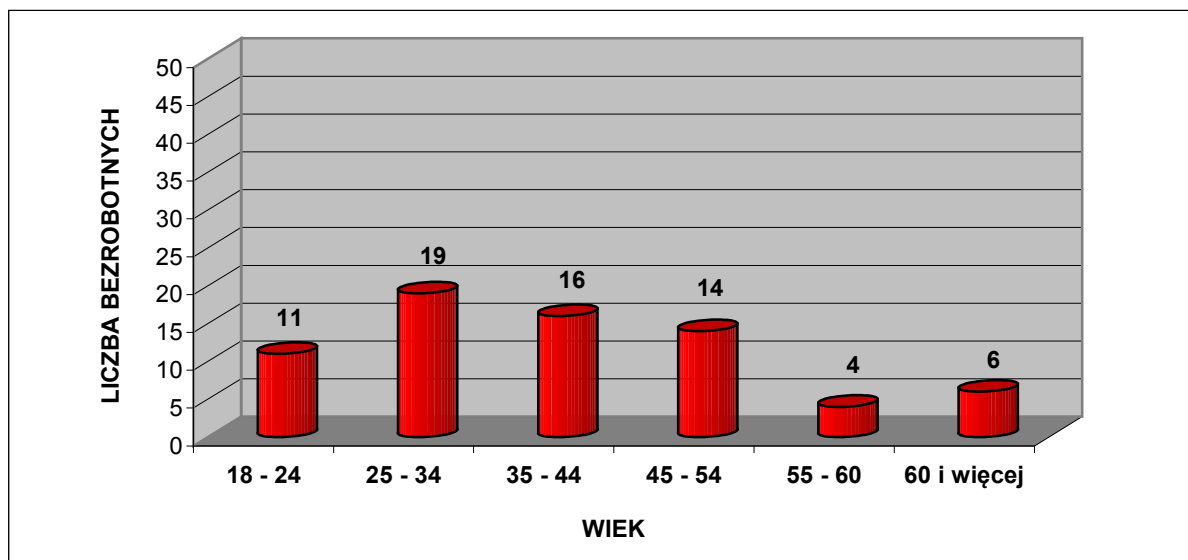
1.3.2. Struktura bezrobotnych według wieku, wykształcenia i stażu pracy.

TABELA 124: Gmina Lipinki Łużyckie – bezrobotni zarejestrowani według wieku. Stan na 31 marca 2021 roku.

Grupa wieku	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)
18 – 24	11	15,71
25 – 34	19	27,14
35 – 44	16	22,86
45 – 54	14	20,00
55 – 59	4	5,71
60 i więcej	6	8,57

Źródło: PUP Żary, 2021.

RYCINA 28: Gmina Lipinki Łużyckie – bezrobotni zarejestrowani według wieku. Stan na 31 marca 2021 roku.

Źródło: PUP Żary, 2021.

Struktura bezrobotnych według wieku jest nieco zróżnicowana. W miarę pozytywny jest fakt, że tylko 15 % to osoby najmłodsze w wieku 18 – 24 lata, jednakże aż 43 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby do 34 roku życia. Bardzo wysoki wskaźnik w tej grupie wiekowej to przede wszystkim odsetek bezrobotnych w wieku 25 – 34 lata, a więc grupy, dla której posiadanie stałej pracy jest kluczowe odnośnie kształtowania długofalowych planów życiowych, np.: możliwości założenia rodziny. Równie liczna grupa bezrobotnych to ludzie w wieku 35 – 54 lata. Bezrobotni powyżej 55 roku życia stanowią zaledwie 14 % ogółu, między innymi ze względu na fakt, że znaczna część osób w tej grupie skorzystała już z możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę lub z systemu zasiłków i świadczeń przedemerytalnych.

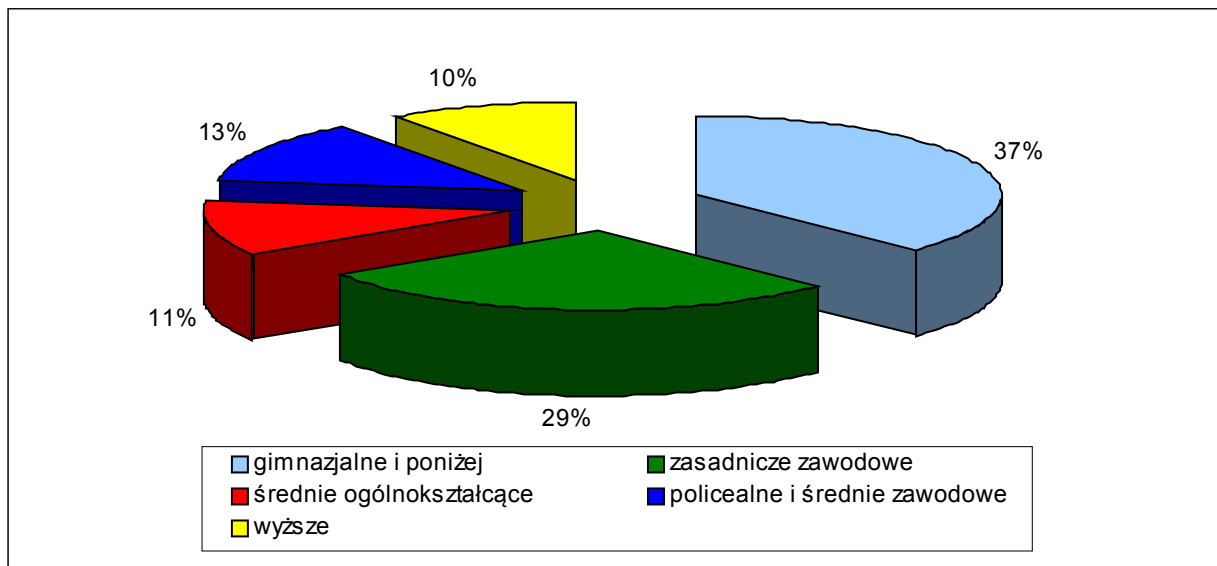
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 125: Gmina Lipinki Łużyckie – bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia. Stan 31 marca 2021 roku.

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)
Wyższe	7	10,00
Policealne i średnie zawodowe	9	12,86
Średnie ogólnokształcące	8	11,43
Zasadnicze zawodowe	20	28,57
Gimnazjalne i poniżej	26	37,14

Źródło: PUP Żary, 2021.

RYCINA 29: Gmina Lipinki Łużyckie – bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia. Stan 31 marca 2021 roku.

Źródło: PUP Żary, 2021.

Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym stanowią 66 % ogółu zarejestrowanych. Osoby pozostające bez pracy i legitymujące się wykształceniem wyższym stanowią tylko 10 % ogółu bezrobotnych, ale i tak jest to wysoki wskaźnik w porównaniu ze średnimi wartościami charakteryzującymi kraj oraz region. Znaczną grupę (24 %) stanowią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz średnim ogólnokształcącym, którym ze względu na brak dyplomu wyższych uczelni trudno znaleźć pracę nie tylko w gminie, ale także w całym regionie.

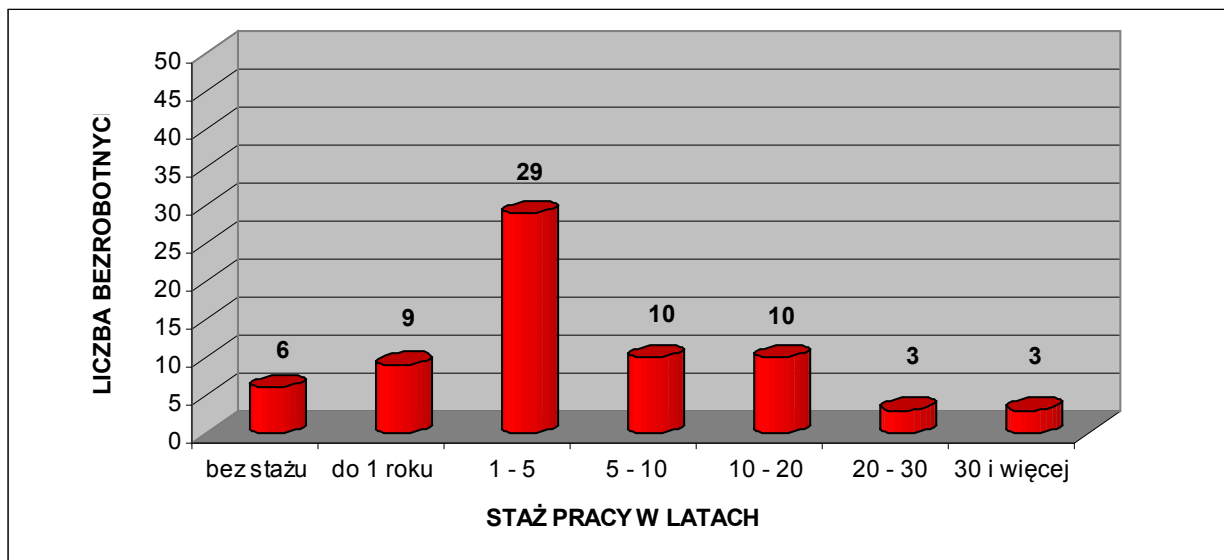
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 126: Gmina Lipinki Łużyckie – bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy. Stan na 31 marca 2021 roku.

Staż pracy w latach	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)
Bez stażu	6	8,57
Do 1 roku	9	12,86
1 – 5	29	41,43
5 – 10	10	14,29
10 – 20	10	14,29
20 – 30	3	4,29
30 lat i więcej	3	4,29

Źródło: PUP Żary, 2021.

RYCINA 30: Gmina Lipinki Łużyckie – bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy. Stan na 31 marca 2021 roku.

Źródło: PUP Żary, 2021.

23 % zarejestrowanych bezrobotnych ma za sobą staż pracy dłuższy niż 10 lat. Dość liczną grupę stanowią bezrobotni, którzy nie podejmowali jeszcze pracy bądź mają staż tylko do 1 roku. Społeczność ta stanowi łącznie 21 % ogółu zarejestrowanych. Niekorzystnym zjawiskiem jest fakt, że w tej drugiej grupie są głównie ludzie młodzi, absolwenci średnich szkół technicznych oraz liceów, a także uczelni wyższych. Powyższe wskaźniki, charakteryzujące strukturę bezrobotnych według stażu pracy, w gminie Lipinki Łużyckie przedstawiają się jednak korzystniej od średniej w województwie, szczególnie ze względu na dłuższy staż pracy obecnie bezrobotnych.

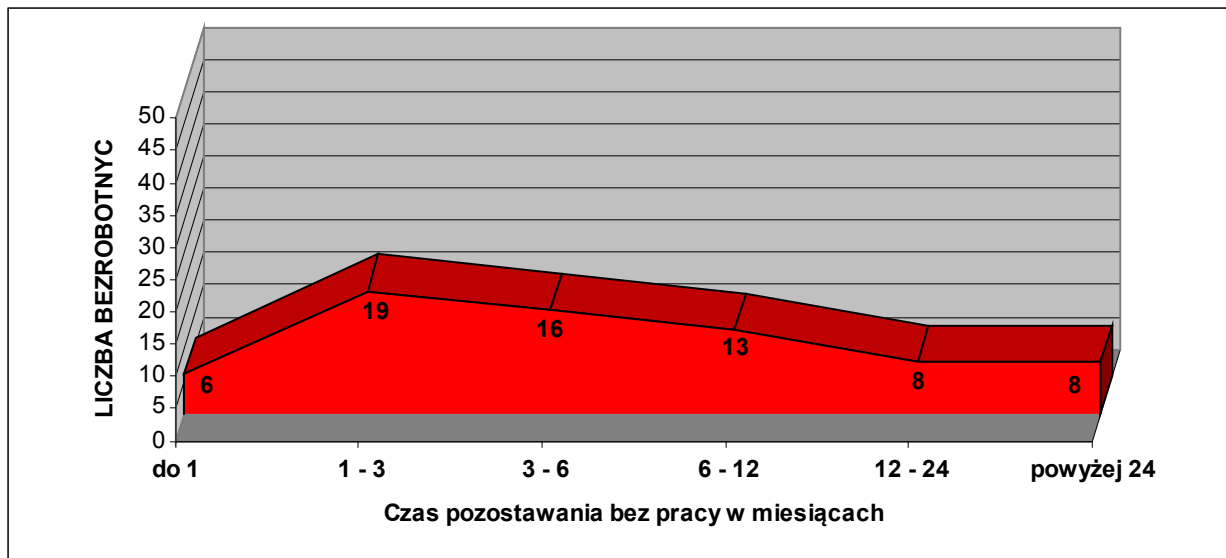
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 127: Gmina Lipinki Łużyckie – bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy. Stan 31 marca 2021 roku.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)
do 1 miesiąca	6	8,57
od 1 do 3 miesięcy	19	27,14
od 3 do 6 miesięcy	16	22,86
od 6 do 12 miesięcy	13	18,57
od 12 do 24 miesięcy	8	11,43
Powyżej 24 miesięcy	8	11,43

Źródło: PUP Żary, 2021.

RYCINA 31: Gmina Lipinki Łużyckie – bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy. Stan na 31 marca 2021 roku.

Źródło: PUP Żary, 2021.

89 % bezrobotnych pozostaje bez pracy nie dłużej niż 24 miesiące. Jest to grupa osób objęta zwolnieniami w 2019 i 2020 roku oraz dodatkowo zasilona absolwentami szkół średnich, zwłaszcza ogólnokształcących, którzy nie mogą znaleźć jeszcze pracy. Za korzystny należy uznać fakt, że tylko 11 % bezrobotnych pozostaje bez pracy dłużej niż 2 lata. Oznacza to, że obecna struktura gospodarcza gminy Lipinki Łużyckie, a zwłaszcza jej otoczenia (powiat żarski i ościsłe), jest w stanie zapewnić miejsca pracy dla osób długotrwale bezrobotnych, abstrahując oczywiście od faktycznej dynamiki czy w ogóle chęci poszukiwania przez nich miejsc zatrudnienia.

Obserwowana mniej więcej od 2004 roku koniunktura gospodarcza (wyhamowana nieco sytuacją gospodarczą w latach 2009 – 2013 oraz aktualną pandemią koronawirusa), a także emigracja zarobkowa do krajów Europy Zachodniej, spowodowała dość znaczny spadek bezrobocia w Polsce, w tym również na terenie gminy Lipinki Łużyckie (z 415 osób w 2002 roku do 70 osób obecnie). Jednakże charakteryzuje ją przede wszystkim wzrost popytu na pracę w przemyśle i budownictwie czy przetwórstwie rolno – spożywczym, czyli dotyczy zwłaszcza robotników wykwalifikowanych, a więc głównie mężczyzn, i w tej kwestii obserwowana jest nawet nadwyżka

popytu miejsc pracy nad podażą siły roboczej. Niepokojącym zjawiskiem, pomimo bardzo niskiej stopy bezrobocia, jest brak dobrze płatnych ofert pracy dla ludzi młodych i wykształconych, zwłaszcza kobiet. Omawianą problematykę potęguje wchodzące w wiek produkcyjny i zawodowy pokolenie urodzone w 2 połowie lat 90-tych XX wieku i na początku XXI wieku. Problemem jest także zjawisko tak zwanego „ukrytego bezrobocia” dotyczące części ludności utrzymującej się formalnie z rolnictwa. Stworzenie nawet kilkunastu miejsc pracy, opartych tylko o środki własne samorządu (np.: roboty publiczne czy usługi na rzecz Gminy) jest w skali takiej gminy jak Lipinki Łużyckie praktycznie niemożliwe. Szansę na poprawę sytuacji upatruje się w znalezieniu kolejnych inwestorów strategicznych, mogących zatrudnić pracowników nie tylko w sektorze produkcyjnym, ale również w nowoczesnych branżach usługowych, odpornych na zawirowania związane z ograniczeniami pandemicznymi, dedykowanych głównie dla ludzi młodych, zwłaszcza kobiet. Dotyczy to zarówno gminy Lipinki Łużyckie jak i całego powiatu żarskiego oraz województwa lubuskiego. Gmina posiada tereny i dobre warunki infrastrukturalne do przyjęcia inwestorów. Ważnym atutem jest również mała odległość do większych miast regionu. Nie bez znaczenia są również dobre połączenia komunikacyjne, rozwoju których mimo wszystko się nadal oczekuje, oraz korzystne warunki naturalne.

2. ROLNICTWO.

2. 1. Użytkowanie gruntów w rolnictwie.

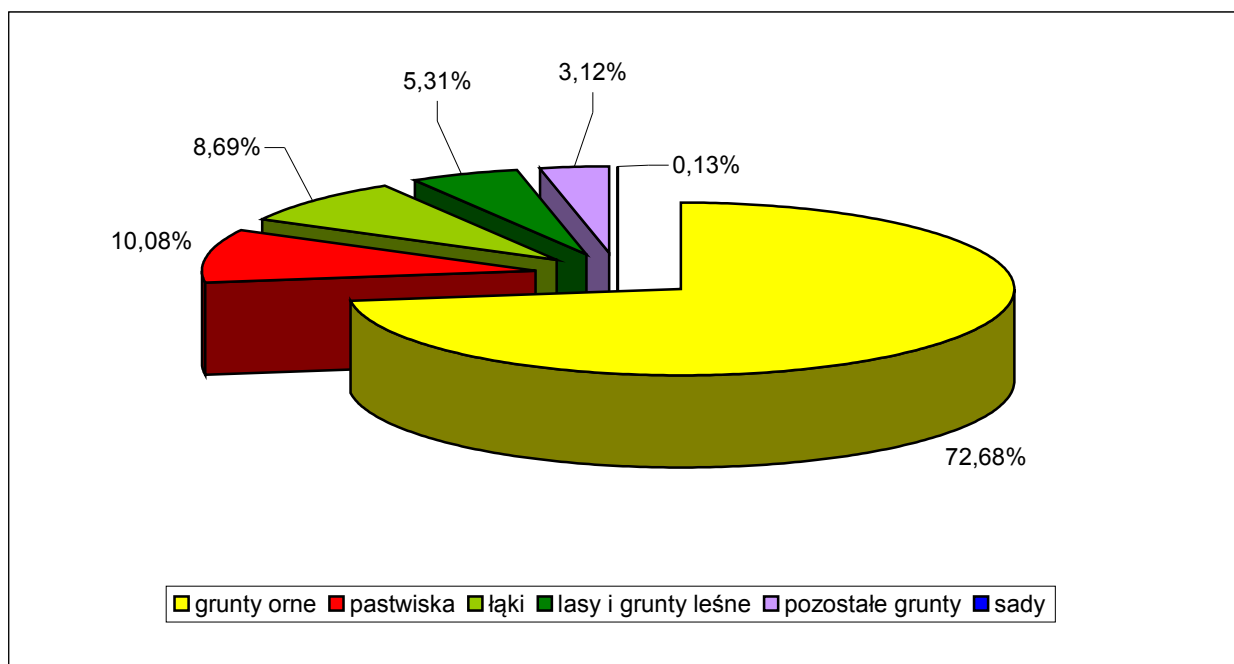
Sektor rolniczy stanowi obecnie nadal jedną z głównych funkcji w strukturze gospodarczej gminy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rolne, zajmujące się głównie uprawą ziemi oraz hodowlą. Współpracują na terenie gminy z licznymi podmiotami gospodarczymi. Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego 2010* przeciętne gospodarstwo prowadzące działalność rolniczą w gminie Lipinki Łużyckie posiadało areał 9,99 ha.

TABELA 128: Gmina Lipinki Łużyckie – użytkowanie gruntów¹³⁴ w gospodarstwach indywidualnych¹³⁵ w ha w 2021 roku.

Powierzchnia ogólna	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
	Razem	w tym					
		grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
1508	1381	1096	2	131	152	80	47

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

RYCINA 32: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach indywidualnych w 2021 roku.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

¹³⁴ Według ewidencji gruntów, 2021.

¹³⁵ Za gospodarstwo indywidualne uważa się gospodarstwo będące własnością lub znajdujące się w użytkowaniu osoby fizycznej lub grupy osób. Dane obejmują grunty będące własnością osób fizycznych, wchodzące w skład gospodarstw rolnych.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Według powyższego zestawienia gospodarstwa indywidualne stanowiły 17,05 % ogólnej powierzchni gminy¹³⁶. Użytki rolne stanowiły 91,58 % ogólnej powierzchni gruntów gospodarstw indywidualnych, lasy i grunty leśne 5,31 %, a pozostałe ziemie oraz nieużytki 3,12 %. Struktura użytków rolnych będących we władaniu gospodarstw indywidualnych kształtowała się w następujący sposób:

- grunty orne – 79,36 %;
- sady – 0,14 %;
- łąki – 9,49 %;
- pastwiska – 11,01 %.

Udział gospodarstw indywidualnych w stosunku do ogólnej powierzchni¹³⁷ poszczególnych elementów kształtujących przestrzeń gminy Lipinki Łużyckie przedstawia się w następujący sposób:

- użytki rolne razem – 36,75 %;
- grunty orne – 36,45 %;
- sady – 28,57 %;
- łąki – 34,03 %;
- pastwiska – 42,34 %;
- lasy i grunty leśne – 1,77 %;
- pozostałe grunty – 8,38 %.

2. 2. Charakterystyka gospodarstw rolnych.

TABELA 129: Gmina Lipinki Łużyckie – rozkład gospodarstw rolnych¹³⁸ według miejscowości w 2021 roku.

Miejscowość	Liczba gospodarstw rolnych
Boruszyn	53
Brzostowa	31
Cisowa	27
Górka	89
Grotów	130
Lipinki Łużyckie	372
Pietrzyków	75
Piotrowice	16
Sieciejów	48
Suchleb	84
Tyliczki	12
Zajączek	79

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021.

¹³⁶ Powierzchnia ewidencyjna bez uwzględnienia powierzchni wyrównawczej.

¹³⁷ Powierzchnia ewidencyjna bez uwzględnienia powierzchni wyrównawczej.

¹³⁸ Liczba gospodarstw ogółem niezależnie od formy działalności (tylko rolnicza, częściowo rolnicza i poza rolnicza).

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 130: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura powierzchni gospodarstw rolnych¹³⁹ w 2021 roku.

Powierzchnia gospodarstwa w ha	Ilość gospodarstw	Struktura (%)
do 1 ha	618	60,83
1 – 5	275	27,07
5 – 10	68	6,69
10 – 20	29	2,85
20 – 50	16	1,57
Powyżej 50 ha	10	0,98

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021.

Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego 2010* na terenie gminy Lipinki Łużyckie funkcjonowało ogółem 410 gospodarstw rolnych, z czego 236 prowadziło działalność rolniczą. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego ogółem wyniosła 6,24 ha, natomiast gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolniczą 9,99 ha. Wśród gospodarstw rolnych ogółem przeciętna powierzchnia użytków rolnych wyniosła 5,66 ha, zaś wśród gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą 9,29 ha. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa indywidualnego ogółem wyniosła 6,24 ha, natomiast gospodarstwa indywidualnego prowadzącego działalność rolniczą 9,99 ha. Wśród gospodarstw indywidualnych ogółem przeciętna powierzchnia użytków rolnych wyniosła 5,66 ha, zaś wśród gospodarstw indywidualnych prowadzących działalność rolniczą 9,29 ha. Powyższe wartości dotyczące gospodarstw rolnych ogółem, w tym prowadzących działalność rolniczą, są niższe od średnich w powiecie i województwie, natomiast wartości przyporządkowane tylko dla gospodarstw indywidualnych, w tym prowadzących działalność rolniczą, są już nieco wyższe od średniej w powiecie.

TABELA 131: Gmina Lipinki Łużyckie – średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w 2010 roku w ha.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego ogółem	6,24	9,28	12,15
Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolniczą	9,99	12,96	16,40
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych ogółem	5,66	8,29	10,73
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych prowadzących działalność rolniczą	9,29	11,74	14,59
Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego ogółem	6,24	6,01	8,84
Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego prowadzącego działalność rolniczą	9,99	8,36	11,89
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych ogółem	5,66	5,52	8,17
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych prowadzących działalność rolniczą	9,29	7,74	11,07

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

¹³⁹ Liczba gospodarstw ogółem niezależnie od formy działalności (tylko rolnicza, częściowo rolnicza i poza rolnicza, w tym osoby fizyczne).

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 132: Gmina Lipinki Łużyckie – gospodarstwa rolne w 2010 roku.

Powierzchnia gospodarstwa w ha	Ilość gospodarstw	
	ogółem	prowadzące działalność rolniczą
do 1 ha	214	74
1 – 5	112	81
5 – 10	51	49
10 – 15	14	14
Powyżej 15 ha	19	18

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą stanowiły 57,56 % ogólnej liczby gospodarstw. Gospodarstwa o areale do 1 ha stanowiły ponad 52 % ogólnej liczby gospodarstw rolnych w gminie. Spośród 214 gospodarstw z tej kategorii 74, to jest 34,58 %, prowadziło działalność rolniczą. Gospodarstwa bardzo małe, o areale od 1 do 5 ha, stanowiły ponad 27 % ogółu gospodarstw rolnych w gminie. Spośród 112 gospodarstw z tej kategorii 81, to jest 72,32 %, prowadziło działalność rolniczą. Do przedziału od 5 do 10 ha kwalifikowało się ponad 12 % gospodarstw. W tej kategorii już niemal wszystkie gospodarstwa (96,08 %) prowadziły działalność rolniczą. Gospodarstwa średnie jak na polskie warunki, czyli o powierzchni od 10 do 15 ha to tylko nieco ponad 3 % ogółu, a gospodarstwa duże o areale powyżej 15 ha stanowiły blisko 5 % ogółu. W tych ostatnich, największych kategoriach także niemal wszystkie gospodarstwa (odpowiednio: 100 % i 94,74 %) prowadziły działalność rolniczą. Analizując powyższe należy przyjąć, że jak na dzisiejsze realia polskiego rynku rolnego struktura obszarowa gospodarstw rolnych w gminie Lipinki Łużyckie jest bardzo rozdrobniona, czego potwierdzeniem jest fakt, że 80 % z ogółu gospodarstw oraz 66 % gospodarstw prowadzących działalność rolniczą posiadało areal mniejszy niż 5 ha. Większość małych gospodarstw poszukuje i będzie poszukiwać dodatkowych, pozarolniczych źródeł dochodu. Aby sprostać realiom współczesnej gospodarki rynkowej należy przyspieszyć tempo restrukturyzacji sektora rolniczego, celem dalszej poprawy struktury agrarnej gospodarstw. Należy również podkreślić, że obecnie znaczna część właścicieli małych gospodarstw rolnych dzierżawi swoje użytki rolne na rzecz większych wysokotowarowych gospodarstw.

TABELA 133: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura gospodarstw rolnych w 2010 roku.

Powierzchnia w ha	Gospodarstwa rolne ogółem (%)			Prowadzące działalność rolniczą (%)		
	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
do 1	52,20	51,85	45,09	31,36	39,13	29,85
1 – 5	27,32	29,02	28,48	34,32	34,08	34,47
5 – 10	12,44	8,86	10,07	20,76	12,07	13,25
10 – 15	3,41	3,80	5,22	5,93	5,30	7,08
Powyżej 15	4,63	6,47	11,14	7,63	9,41	15,34

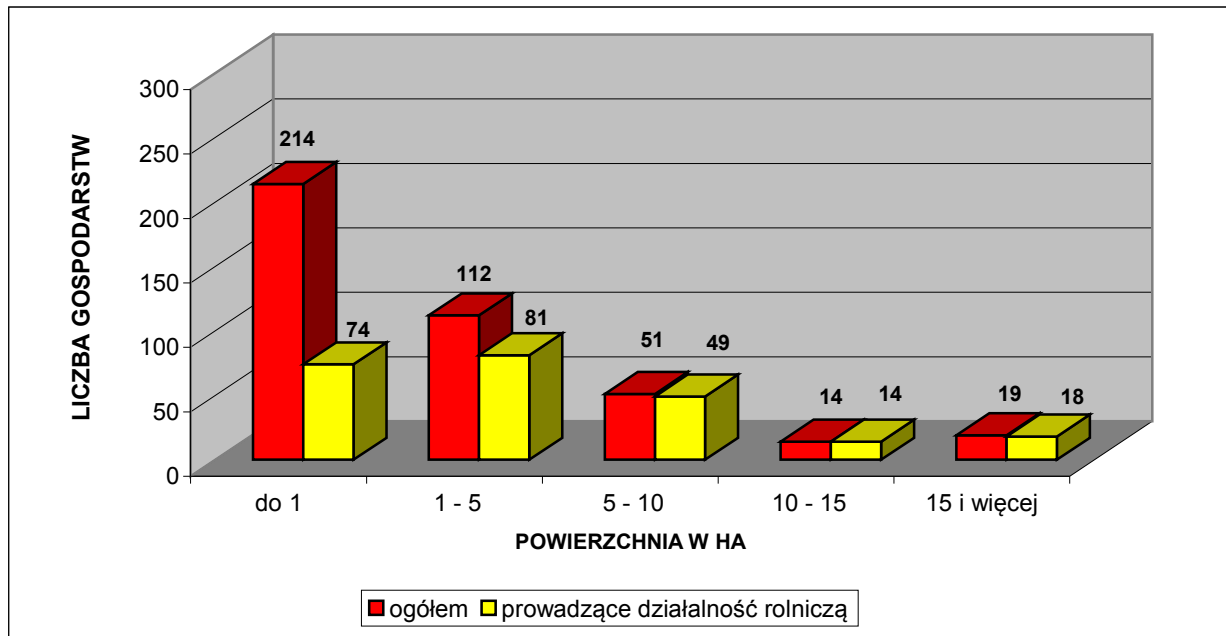
Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

Struktura gospodarstw rolnych ogółem jak i tylko gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie Lipinki Łużyckie, jak również w powiecie żarskim, odbiega od średnich w województwie. Analizowana gmina posiada mniej korzystną, czyli bardziej rozdrobnioną strukturę gospodarstw (ogółem i prowadzących działalność rolniczą), ze znacznym udziałem gospodarstw o areale do 5 ha, w porównaniu z całym województwem lubuskim. Dla

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

przykładu średnia ilość gospodarstw (ogółem i prowadzących działalność rolniczą) o powierzchni ponad 10 ha jest na terenie gminy blisko 2–krotnie niższa od średnich w województwie.

RYCINA 33: Gmina Lipinki Łużyckie – charakterystyka struktury agrarnej w 2010 roku.

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

TABELA 134: Gmina Lipinki Łużyckie – powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2010 roku.

Grupa obszarowa użytków rolnych w ha	Gospodarstwa rolne ogółem		Prowadzące działalność rolniczą	
	ha	%	ha	%
do 1	168,52	6,59	79,60	3,37
1 – 5	300,41	11,75	231,63	9,82
5 – 10	409,20	16,00	396,30	16,80
10 – 15	183,75	7,19	183,75	7,79
Powyżej 15	1495,32	58,47	1467,47	62,22

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

Spośród 2557,20 ha użytków rolnych będących we władaniu gospodarstw rolnych ogółem 2358,75 ha, to jest 92,24 %, czyli niemal wszystko, znajdowało się w rękach gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. 204 gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą o areale do 10 ha (86,44 % ogółu) skupiało w swoim władaniu 707,53 ha spośród 2358,75 ha ogólnej powierzchni użytków wszystkich gospodarstw, czyli tylko blisko 30 %. Natomiast 32 gospodarstwa (przeszło 6–krotnie mniej) prowadzące działalność rolniczą o areale większym niż 10 ha (13,56 % ogółu) skupiało w swoim władaniu aż 1651,22 ha spośród 2358,75 ha ogólnej powierzchni użytków wszystkich gospodarstw, czyli 70 %. Koniecznym jest więc przekwalifikowanie przynajmniej części ludności rolniczej pracującej w najmniejszych gospodarstwach. Głównym problemem dla miejscowych rolników, pomijając lokalne warunki naturalne czy kłęski żywiołowe, jest zmienna rentowność produkcji rolniczej. Od 2004 roku stan ten ulega przynajmniej częściowej poprawie dzięki dopłatom bezpośrednim do produkcji rolnej, pochodzącym ze

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

wspólnotowego budżetu Unii Europejskiej. Rozwijający się rynek pracy, zarówno w gminie jak i w całym powiecie (i okolicznych) sprzyja możliwościami podjęcia zajęć pozarolniczych dla właścicieli mniejszych, niedochodowych gospodarstw rolnych.

Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2002 roku gospodarstwa rolne z terenu gminy Lipinki Łużyckie dysponowały:

- 160 ciągnikami (w 2010 roku ciągników było 145 sztuk i posiadało je 106 gospodarstw);
- 19 kombajnami zbożowymi;
- 16 samochodami ciężarowymi;
- 3 kombajnami ziemniaczanymi.

Ponadto wyposażenie miejscowych gospodarstw rolnych obejmowało wówczas następujące budowle służące działalności rolniczej (łączna powierzchnia budowli wyniosła 60424 m²):

- stodoły – o powierzchni łącznej 16528 m²;
- budynki wielofunkcyjne – 14905 m²;
- obory – 10140 m²;
- wiaty – 3995 m²;
- garaże – 3774 m²;
- chlewnie – 3439 m²;
- kurniki – 3114 m²;
- inne pomieszczenia – 4529 m².

Warto podkreślić, że wówczas jak i obecnie, znaczna część wyżej wymienionych budowli znajduje się w złym stanie technicznym. Nierzadko jest to pochodną wcześniejszego zaprzestania lub ograniczenia zakresu działalności rolniczych. Część obiektów, pierwotnie o funkcji rolniczej, służy obecnie na inne cele (głównie jako garaże, magazyny, komórki, itp.).

Rozkład gospodarstw według wykształcenia osoby kierującej gospodarstwem przedstawiał się wówczas następująco:

- wyższe rolnicze – 0 gospodarstw;
- policealne rolnicze – 0;
- średnie zawodowe rolnicze – 22;
- zasadnicze zawodowe rolnicze – 18;
- kurs rolniczy – 51;
- brak wykształcenia rolniczego – 242.

Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2010 roku struktura dochodów analizowanych gospodarstw rolnych przedstawiała się następująco:

- z działalności rolniczej – 236 gospodarstw;
- z emerytury i renty – 102;
- z pracy najemnej – 86;
- z pozarolniczej działalności gospodarczej – 48;
- z innych niezarobkowych źródeł utrzymania – 32,

oraz

- bez dochodów z niezarobkowych źródeł utrzymania – 378 gospodarstw;
- bez dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej – 362;
- bez dochodów z pracy najemnej – 324;

- bez dochodów z emerytury i renty – 308;
- bez dochodów z działalności rolniczej – 174.

2. 3. Jakość gleb, uprawy i hodowla.

Pod względem jakości gleb wyrażonej klasyfikacją bonitacyjną gmina Lipinki Łużyckie posiada bardzo przeciętne warunki do produkcji rolniczej. Na terenie gminy nie występują gleby najlepszych (I i II) klas bonitacyjnych, a III klasę reprezentuje tylko 6,64 % z ogółu gleb. Areał gruntów ornych należących do III klasy bonitacyjnej wynosi 7,31 %, a do IV klasy bonitacyjnej 40,27 %. Grunty orne najslabszych klas (V i VI) to aż 52,42 % ogółu gruntów ornych. Udział użytków zielonych w III klasie bonitacyjnej wynosi tylko 3,99 %, w IV klasie 67,24 %, a klasy V i VI to 28,77 % ogółu użytków zielonych.

Charakterystyki jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (RPP) dokonuje się w oparciu o metodykę waloryzacji opracowaną przez Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach (IUNG Puławy). Instytut ten ocenia jakość RPP za pomocą syntetycznego wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP). Wskaźnik ten agreguje w sobie jakość głównych elementów środowiska wpływających na warunki produkcji rolnej, to jest: warunków wodnych, rzeźby terenu, tak zwanego agroklimatu (temperatura, nasłonecznienie i opady) oraz jakości gleb. Ogólny wskaźnik WWRPP oblicza się poprzez zsumowanie czterech ww. wskaźników cząstkowych. Wskaźnik ten bardzo dobrze odzwierciedla potencjał rolniczej przestrzeni produkcyjnej, o czym świadczy jego wysoka korelacja z plonami głównych roślin uprawnych. Największy wpływ na jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej wywiera bonitacja gleb, bowiem aż w 65 – 75 % decyduje ona o wielkości wskaźnika WWRPP. Wskaźnik obliczony dla całej Polski wynosi 66,6 pkt, dla województwa lubuskiego – 62,3 pkt (jeden z najniższych w kraju), dla powiatu żarskiego 60,7 pkt, zaś dla gminy Lipinki Łużyckie zaledwie 58,8 pkt.

TABELA 135: Gmina Lipinki Łużyckie – odsetek gruntów ornych i użytków zielonych, będących w najlepszych klasach bonitacyjnych (klasa III) według miejscowości¹⁴⁰.

Miejscowość (obręb)	Odsetek użytków rolnych w III klasie bonitacyjnej ¹⁴¹	
	Grunty orne	Użytki zielone
Boruszyn	7,15	4,79
Brzostowa	9,00	–
Cisowa	–	–
Górka	23,51	5,70
Grotów	0,58	9,68
Lipinki Łużyckie	12,06	2,68
Pietrzyków	3,16	1,97
Piotrowice	–	–
Sieciejów	8,68	–
Suchleb	–	–
Tyliczki	10,60	–
Zajączek	–	0,29

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

¹⁴⁰ Według ewidencji gruntów, 2021.

¹⁴¹ Grunty podlegające ochronie.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Grunty orne o najwyższym wskaźniku bonitacji występują w obrębach: Górka, Lipinki Łużyckie, Tyliczki, Brzostowa i Sieciejów (powyżej 7,31 %¹⁴² gruntów ornych w klasie III). Na terenie obrębów: Cisowa, Piotrowice, Suchleb i Zajączek grunty orne najlepszych klas bonitacyjnych nie występują w ogóle. Użytki zielone o najwyższym wskaźniku bonitacji występują w obrębach: Grotów, Górka i Boruszyn (powyżej 3,99 %¹⁴³ użytków zielonych w klasie III). Na terenie obrębów: Brzostowa, Cisowa, Piotrowice, Sieciejów, Suchleb i Tyliczki użytki zielone najlepszych klas bonitacyjnych nie występują w ogóle.

Powyższe uwarunkowania decydują, że głównym kierunkiem w produkcji rolniczej są przede wszystkim uprawy roślinne dostosowane są na potrzeby rolno – spożywczego przemysłu przetwórczego oraz hodowla zwierząt. Największe znaczenie w gminie w 2017 roku miały następujące uprawy¹⁴⁴ (powierzchnia zasiewów wyniosła 2037,71 ha):

- zboża podstawowe ogółem – 1229 ha (60,31 % powierzchni zasiewów);
- kukurydza na ziarno – 270 ha (13,25 %);
- ziemniaki – 135 ha (6,63 %);
- trawy polowe na zielonkę – 73 ha (3,58 %);
- mieszanki zbożowo – strączkowe na ziarno – 49 ha (2,40 %);
- gryka – 45 ha (2,21 %);
- kukurydza na zielonkę – 39 ha (1,91 %);
- strączkowe jadalne – 35 ha (1,72 %);
- motylkowe pastewne na zielonkę – 35 ha (1,72 %);
- gorczyca – 29 ha (1,42 %);
- len oleisty – 25 ha (1,23 %);
- warzywa gruntowe – 16 ha (0,79 %);
- rzepak i rzepik – 13 ha (0,64 %);
- proso – 12 ha (0,59 %);
- krzewy owocowe – 8 ha (0,39 %);
- uprawy w sadach – 7 ha (0,34 %);
- truskawki gruntowe – 2,50 ha (0,12 %);
- warzywa pod osłonami – 0,21 ha (0,01 %).

Natomiast wśród zbóż podstawowych dominowały:

- żyto – 323 ha (26,28 % zasiewów zbóż podstawowych);
- mieszanki zbożowe – 260 ha (21,16 %);
- pszenżyto – 258 ha (20,99 %);
- pszenica – 223 ha (18,14 %);
- jęczmień – 130 ha (10,58 %);
- owies – 35 ha (2,85 %).

Ogólnie można przyjąć, że na terenie gminy Lipinki Łużyckie nie uprawia się roślin wymagających znacznej chemizacji (np.: rzepak czy buraki cukrowe). Ma to korzystny wpływ na funkcjonowanie środowiska, a zwłaszcza stan wód powierzchniowych i podziemnych. Warunki glebowe gminy, mniej korzystne od średniej występującej w województwie lubuskim powodują, że plony głównych ziemiopłodów są niższe od przeciętnych wartości osiągniętych w regionie, a więc są także znacznie niższe od średniej krajowej.

¹⁴² Średnia dla gminy Lipinki Łużyckie.

¹⁴³ Średnia dla gminy Lipinki Łużyckie.

¹⁴⁴ Według: R-05/G i R-06/G Szacunek plonów i zbiorów głównych ziemiopłodów w gospodarstwach indywidualnych w 2017 roku.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 136: Gmina Lipinki Łużyckie – plony głównych ziemiopłodów w indywidualnych gospodarstwach rolnych w 2017 roku.

Wyszczególnienie	Plony w dt z 1 ha
Zboża podstawowe ogółem	33,2
Pszenica ozima	35
Pszenica jara	30
Żyto	33
Jęczmień ozimy	35
Jęczmień jary	30
Owies	33
Pszenżyto ozime	39
Pszenżyto jare	30
Mieszkanki zbożowe ozime	32
Mieszkanki zbożowe jare	30
Kukurydza na ziarno	53
Gryka	16
Proso	10
Mieszanki zbożowo – strączkowe na ziarno jare	30
Strączkowe jadalne	15
Ziemniaki	280
Rzepak i rzepik ozimy	25
Len oleisty	15
Gorczyca	15

Źródło: GUS, R-05/G i R-05/G Szacunek plonów i zbiorów głównych ziemiopłodów w gospodarstwach indywidualnych w 2017 roku.

Należy nadmienić, że na terenie gminy Lipinki Łużyckie w okresie *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2010 roku spośród wszystkich 170 gospodarstw prowadzących uprawy (41,46 % ogółu gospodarstw):

- 143 gospodarstwa uprawiały zboża ogółem (84,1 % z ogółu gospodarstw prowadzących uprawy);
- 125 – zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi (73,5 %);
- 103 – ziemniaki (60,6 %);
- 7 – uprawy przemysłowe (4,1 %);
- 4 – strączkowe jadalne na ziarno (2,4 %);
- 4 – warzywa gruntowe (2,4 %).

Produkcja zwierzęca dostosowana jest do bieżących potrzeb na rynku. Na terenie gminy Lipinki Łużyckie główne kierunki hodowli w 2010 roku (według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego*) to:

- drób ogółem – 5240 sztuk;
- drób kurzy – 3286 sztuk;
- bydło ogółem – 274 sztuki;
- krowy – 136 sztuk;
- trzoda chlewna ogółem – 314 sztuk;
- trzoda chlewna lochy – 44 sztuki;
- konie – 35 sztuk.

Należy nadmienić, że w analizowanym okresie czasu na terenie gminy 144 gospodarstwa, to jest 35,12 % ogółu, utrzymywało zwierzęta gospodarskie, z czego:

- 119 gospodarstw posiadało drób ogółem (82,6 % z ogółu gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie);
- 109 – drób kurzy (75,7 %);
- 43 – trzodę chlewną ogółem (29,9 %);
- 15 – trzodę chlewną lochy (10,4 %);
- 35 – bydło ogółem (24,3 %);
- 30 – krowy (20,8 %);
- 14 – konie (9,7 %).

2. 4. Rybactwo.

Uzupełniającą funkcję w strukturze lokalnego rolnictwa pełni gospodarka rybacka. W południowej (na granicy z gminą Trzebiel) i południowo – wschodniej (na granicy z gminą wiejską Żary) części gminy zlokalizowane są kompleksy stawów hodowlanych. W granicach gminy Lipinki Łużyckie są to między innymi następujące obiekty:

- Grotów (działka ewidencyjna nr 544) o powierzchni 0,35 ha (w zarządzie Nadleśnictwa Lipinki);
- Grotów (działka ewidencyjna nr 605) o powierzchni 2,54 ha (w zarządzie Nadleśnictwa Wymiarki);
- Grotów (działka ewidencyjna nr 628) o powierzchni 5,18 ha (w zarządzie Nadleśnictwa Wymiarki);
- Grotów (działka ewidencyjna nr 635) o powierzchni 25,26 ha (w zarządzie Nadleśnictwa Wymiarki);
- Lipinki Łużyckie (działka ewidencyjna nr 953) o powierzchni 1,93 ha (w zarządzie Nadleśnictwa Lipinki);
- Suchleb (działka ewidencyjna nr 256) o powierzchni 7,49 ha (w zarządzie Nadleśnictwa Lipinki);
- Suchleb (działka ewidencyjna nr 257) o powierzchni 11,47 ha (w zarządzie Nadleśnictwa Lipinki);
- Zajączek (działka ewidencyjna nr 351/1) o powierzchni 7,49 ha (w zarządzie Nadleśnictwa Lipinki).

Zgodnie z zapisem ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne rybackie korzystanie ze śródlądowych wód powierzchniowych jest zaliczane do szczególnego korzystania z wód. Gospodarka rybacka wymaga przestrzegania zasad ochrony środowiska i uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Ogółem powierzchnia gruntów pod stawami wynosi 57,2240 ha¹⁴⁵, co stanowi 0,65 % ogólnej powierzchni gminy.

Na koniec 2019 roku na terenie gminy funkcjonowało 7 podmiotów gospodarczych z sekcji „A”, dział 1 (uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo). Należy podkreślić, że lokalne rolnictwo, zwłaszcza ukierunkowane na hodowlę, ma dobre możliwości do dalszego rozwoju. Kierunek hodowlany wynika przede wszystkim z warunków naturalnych składających się na niską jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, mało korzystną dla upraw. Możliwości rozwoju mają oczywiście także mniej wymagające uprawy i gospodarka rybacka. Oprócz wielofunkcyjnego charakteru lokalnego rolnictwa oczekuje się dalszej poprawy struktury agrarnej i rozwoju grup producenckich, które są wyrazem unowocześniania się krajowego rolnictwa. Lokalne tereny wiejskie predysponowane są także do rozwoju aktywności gospodarczych związanych z turystyką, a zwłaszcza rekreacją.

Gmina Lipinki Łużyckie nie posiada dokumentu pn. *Plan Urzędzeniowo – Rolny*.

Należy podkreślić, że część danych przytoczonych w niniejszym rozdziale (na podstawie spisów rolnych z 2002 i 2010 roku) uległa obecnie częściowej zmianie. Jednakże nie ma jeszcze nowych, oficjalnych i precyzyjnych zestawień statystycznych w tym zakresie. Obecnie trwają analizy i obliczenia na podstawie informacji uzyskanych w *Powszechnym Spisie Rolnym 2020*.

¹⁴⁵ Według ewidencji gruntów, 2021.

3. LEŚNICTWO.

Gmina Lipinki Łużyckie charakteryzuje się znacznym, charakterystycznym dla regionu lubuskiego, zalesieniem. Lasy i grunty leśne zajmują tu powierzchnię 4454,91 ha¹⁴⁶ i stanowią 50,23 % powierzchni gminy. Samych lasów jest 4338,04 ha¹⁴⁷ co stanowi 48,91 % powierzchni gminy.

TABELA 137: Gmina Lipinki Łużyckie – wskaźniki lesistości w % w 2019 roku.

Lesistość	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Lasy i grunty leśne	50,23	55,49	50,78
Tylko lasy	48,91	53,89	49,32

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Lasami znajdującymi się na terenie gminy Lipinki Łużyckie zarządzają Nadleśnictwa: Lubsko (północno – zachodnia część gminy), Lipinki (północna i centralna część gminy) i Wymiarki (południowa część gminy), należące do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze. Rejon gminy nadzorują Leśnictwa: Bronice i Świbna (Nadleśnictwo Lubsko), Grotów, Sieciejów i Suchleb (Nadleśnictwo Lipinki) oraz Piotrów i Raszynów (Nadleśnictwo Wymiarki). W 2019 roku ogólna powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy Lipinki Łużyckie wynosiła 4454,91 ha, w tym samych lasów 4338,04 ha. Z ogółu gruntów leśnych we władaniu publicznym znajdowało się 4355,83 ha (97,78 ha %), a w rękach prywatnych pozostawało 99,08 ha (2,22 %). Spośród lasów publicznych własnością Skarbu Państwa było 4351,99 ha (99,91 %) gruntów leśnych, z czego 4344,25 ha w zarządzie Lasów Państwowych, zaś własnością gminy było 3,84 ha gruntów leśnych (0,09 %).

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie udział lasów pozostających w rękach prywatnych jest wyższy od średnich dla powiatu i województwa, choć w każdym przypadku jest to udział śladowy. Z ogółu lasów prywatnych, udział lasów należących do osób fizycznych jest tu także wyższy od porównywanych jednostek. Udział lasów będących własnością komunalną jest w gminie Lipinki Łużyckie najniższy w porównaniu ze wskaźnikami charakteryzującymi powiat żarski i województwo lubuskie. Należy jednak podkreślić, że wyżej wymienione różnice są nieznaczne, w każdym z przypadków analizowany wskaźnik wynosi mniej niż 1 %.

TABELA 138: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura własnościowa lasów i gruntów leśnych w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
Grunty leśne publiczne	97,78	98,43	98,17
<i>w tym Skarb Państwa</i>	99,91	99,32	99,71
<i>w tym Gminy</i>	0,09	0,68	0,29
Grunty leśne prywatne	2,22	1,57	1,83
<i>w tym osób fizycznych</i>	98,28	97,71	94,42

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹⁴⁶ Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną, 2019 rok według GUS 2021.

¹⁴⁷ 2019 rok według GUS 2021.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Zbiorowiska leśne w postaci zwartych powierzchniowo kompleksów, powiązanych z systemem leśnym w gminach sąsiednich, występują przede wszystkim w południowej (na południe od Grotowa), południowo – wschodniej (na południe od Lipinek Łużyckich i Suchleba), północno – zachodniej (pomiędzy Zajączkiem, Tyliczkami, Piotrowicami, Pietrzykowem i Boruszynem) i północnej (dolina rzeki Lubszy) części gminy.

TABELA 139: Gmina Lipinki Łużyckie – powierzchnia lasów i gruntów leśnych według miejscowości w 2021 roku¹⁴⁸.

Miejscowość (obręb)	Powierzchnia lasów w ha	Wskaźnik lesistości w %
Boruszyn	8,5300	2,14
Brzostowa	637,1067	70,78
Cisowa	110,1707	46,54
Górka	143,8238	30,78
Grotów	1289,0835	64,01
Lipinki Łużyckie	570,3744	36,73
Pietrzyków	497,5376	48,67
Piotrowice	5,9100	9,54
Sieciejów	162,4512	39,29
Suchleb	642,3234	79,11
Tyliczki	3,5663	1,88
Zajączek	456,0958	58,54

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

Największą lesistością, ponad średnią (51,17 %¹⁴⁹) występującą w gminie Lipinki Łużyckie, charakteryzują się obręby: Suchleb, Brzostowa, Grotów i Zajączek. Wartość niższą, ale zbliżoną do średniej posiadają obręby: Pietrzyków, Cisowa, Sieciejów, Lipinki Łużyckie i Górka. Najmniejszą lesistość (poniżej 5 %) posiadają obręby: Boruszyn i Tyliczki.

Podobnie jak w większości rejonów kraju oraz województwie lubuskim dzisiejszy las na terenie gminy Lipinki Łużyckie posiada strukturę gatunkową korzystną z punktu widzenia zysków, ale niekorzystną z punktu widzenia optymalnego wykorzystania siedlisk i bioróżnorodności zespołów leśnych. Lasy o charakterze monokultur sosnowych i borów świeżych oraz mieszanych zajmują na terenie gminy, podobnie jak całego regionu lubuskiego, największą powierzchnię. Mają one najczęściej niewielką wartość przyrodniczą, gdyż są to przeważnie zbiorowiska wtórne ze sztucznie nasadzoną sosną. Jedynie niewielkie fragmenty lasów posiadają strukturę gatunkową korzystną z punktu widzenia optymalnego wykorzystania siedlisk i bioróżnorodności zespołów leśnych, a nie zysków. Innymi słowy nie są to tylko lasy gospodarcze. Nadrzędność pozaprodukcyjnych funkcji lasu nad produkcją drewna pojawiło się i funkcjonuje od 1991 roku wraz z datą wejścia w życie „Ustawy o lasach”. Lasy w gminie Lipinki Łużyckie, bliższe wzorcowi lasu gospodarczego, są bardziej narażone na działanie szkodliwych czynników. Do najgroźniejszych z nich należą:

- cyklicznie pojawiające się susze;
- skażenie powietrza i gleb zanieczyszczeniami;
- gradacje szkodliwych owadów;
- odbiegająca od przepisów penetracja terenów leśnych przez ludzi;

¹⁴⁸ Według ewidencji gruntów, 2021.

¹⁴⁹ Według ewidencji gruntów, 2021.

- ewentualne zmiany struktury własnościowej lasów.

Województwo Lubuskie ma w skali kraju niski odsetek lasów uszkodzonych przez imisje zanieczyszczeń przemysłowych. Lasy położone na terenie gminy Lipinki Łużyckie również charakteryzują się niewielkimi uszkodzeniami drzewostanów przez emisje przemysłowe. Wszystkie lasy w gminie zaliczono do 1 strefy uszkodzeń przez oddziaływanie gazów i pyłów przemysłowych, w skali: 0 – brak uszkodzeń, 1 – uszkodzenia słabe, 2 – uszkodzenia średnie, 3 – uszkodzenia silne. Na kondycję lasów niekorzystnie oddziałują stałe czynniki (abiotyczne) kształtujące bilans wodny, takie jak deficyt opadów czy powtarzające się długotrwałe susze podczas sezonu wegetacyjnego, prowadzące do obniżania się poziomu wód gruntowych. Należy podkreślić, że część lasów występuje na siedliskach nisko zasobnych, z występującym zagrożeniem przesuszenia górnej części profilu glebowego, w strefach głębszego zalegania zwierciadła wody podziemnej pierwszego horyzontu. Zagrożenia biotyczne wywołują masowe pojawianie się szkodników owadów (szczególnie owadów liściożernych w drzewostanach iglastych oraz szkodników wtórnych sosny i świerka), a także chorób infekcyjnych w dość regularnych odstępach czasu. Zagrożenia antropogeniczne związane są z antropopresją, rozwojem gospodarczym i związanej z nim ekspansji infrastruktury technicznej. Według *Mapy Sozologicznej*¹⁵⁰ stopień degradacji lasów ze względu na czynniki antropogeniczne uznano we wszystkich kompleksach leśnych w granicach gminy za średni, w skali: słaby – średni – silny. W północno – zachodniej części gminy zdiagnozowano wówczas także średni stopień degradacji lasów przez czynniki abiotyczne, a w dolinie Lubszy poniżej Lipinek Łużyckich, także średni, przez czynniki biotyczne.

Uwzględnienie w gospodarce leśnej ekologicznych i społecznych funkcji lasu, określanych jako pozaprodukcyjne, znalazło wyraz między innymi w wyróżnieniu lasów o charakterze ochronnym. Generalnie kompleksy leśne uznane jako lasy ochronne to przede wszystkim lasy wodochronne, glebochronne, ostoje zwierzyny oraz lasy wypoczynkowe. Szczególnie cenne pod względem przyrodniczym są lasy nasienne wyłączone z pozyskiwania drewna, zajęte przez starodrzew i służące do pozyskiwania nasion z drzew stojących. Na terenie gminy Lipinki Łużyckie występują następujące kategorie lasów ochronnych¹⁵¹:

- lasy wodochronne – 1990,20 ha (45,88 % wszystkich lasów);
- ostoje – 189,58 ha (4,37 %).

Lasy wodochronne zlokalizowane są w dolinach rzek Lubszy i Skrody oraz ich dopływów. Mają za zadanie chronić tereny źródłiskowe cieków powierzchniowych oraz siedliska wilgotne. Wpływają zasadniczo na retencję wód gruntowych, utrzymując je na względnie stałym poziomie. Ostoje, w tym ochrona okresowa i ścisła Bielika *Haliaeetus albicilla*, lokują się w południowej części gminy, na wschód od rezerwatu przyrody „Wrzosiec”. Ponadto nie wyróżniono tutaj innych kategorii ochronnych. Stosunkowo wysokie powierzchnie (50,25 % lasy wodochronne i ostoje oraz 1,47 % rezerwat przyrody) objęte funkcją ochronną w gminie Lipinki Łużyckie to z jednej strony wynik dobrego stanu zdrowotnego lasów, a z drugiej zasobność w chronione gatunki flory i fauny. W lasach ochronnych prowadzi się gospodarkę leśną zapewniającą utrzymanie spełnianych funkcji ochronnych. Istnienie takich form ochronnych na terenie lasów położonych w granicach gminy Lipinki Łużyckie w zasadniczy sposób wpływa na możliwości ich wykorzystywania dla celów rekreacyjnych. Racjonalna gospodarka leśna zapewnia ochronę gleb i terenów szczególnie narażonych na zniszczenie lub uszkodzenie oraz ochronę wód powierzchniowych i głębinowych. Właściwa gospodarka leśna pozwala miejscowym lasom na spełnianie różnych funkcji, które można podzielić na dwie podstawowe grupy: funkcja produkcyjna (dominująca) i pozaprodukcyjna. Funkcje produkcyjne (gospodarcze) lasu polegają na zdolności do produkcji biomasy i ciągłego powtarzania tego

¹⁵⁰ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002), M-33-18-B Trzebiel (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-19-A Żary (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

¹⁵¹ Bank Danych o Lasach, 2021.

procesu, co umożliwi trwałe użytkowanie drewna i surowców nieдрzewnych pozyskiwanych z lasu, w tym użytków gospodarki łowieckiej. Do funkcji pozaprodukcyjnych zaliczyć należy funkcje ekologiczne i społeczne. Funkcje ekologiczne wyrażają się między innymi korzystnym wpływem lasów na kształtowanie: klimatu, atmosfery, regulacji obiegu wody w przyrodzie, ochronę gleb przed erozją i krajobrazu przed stepowaniem, zachowanie potencjału biologicznego (różnorodność gatunków i ekosystemów) i różnorodności krajobrazu. Funkcje społeczne lasu kształtują głównie korzystne warunki zdrowotne, rekreacyjne, turystyczne i edukacyjne dla społeczeństwa. Dlatego też zagospodarowanie tych lasów winno mieć na celu trwałość utrzymania drzewostanu z zachowaniem w nich walorów estetyczno – krajobrazowych.

W rejonie gminy Lipinki Łużyckie funkcjonują następujące obwody i koła łowieckie (lub ich części):

- obwód nr 211 – koło „Cietrzew” Żary;
- obwód nr 212 – koło „Szarak” Jasień;
- obwód nr 222 – koło „Knieja” Żary;
- obwód nr 223 – koło „Leśnik” Lipinki Łużyckie;
- obwód nr 228 – koło „Cietrzew” Żary.

Reasumując kompleksy leśne gminy to obszary wielofunkcyjne, gdzie nakładają się różne funkcje, ograniczenia i trendy rozwojowe. Są to:

- produkcja leśna w ramach gospodarki zasobami przez poszczególne Nadleśnictwa;
- funkcja ekologiczna – ochronna związana z ochroną zasobów leśnych oraz wartości przyrodniczych danego obszaru, zwłaszcza w granicach obszarów chronionych w myśl ustawy o ochronie przyrody;
- funkcja rekreacyjna.

Nadrzędnym celem ochrony ekosystemów leśnych jest utrzymanie i odtwarzanie ich charakteru, zbliżonego do pierwotnego oraz naturalnego, a także prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z pozyskiwaniem drewna. Prowadzona obecnie przez Nadleśnictwa Lipinki, Lubsko i Wymiarki gospodarka leśna jest prawidłowa i w takim charakterze powinna być kontynuowana w przyszłości, to jest:

- ochrona istniejących zasobów;
- dbałość o stan sanitarny lasów;
- przebudowa gatunkowa drzewostanu w celu zmniejszenia dominacji monokultur sosnowych;
- zagospodarowanie lasów dla potrzeb mieszkańców i turystów – ścieżki spacerowe, ścieżki rowerowe, punkty widokowe, miejsca odpoczynku, itp.;
- sukcesywna realizacja dolesień, zwłaszcza na nie użytkowanych gruntach rolnych zaliczanych do V i VI klasy bonitacyjnej.

Na koniec 2019 roku na terenie gminy funkcjonowały 2 podmioty gospodarcze z sekcji „A”, dział 2 (leśnictwo i pozyskiwanie drewna). Szczególną rolę w analizowanym sektorze pełnią zakłady przeróbki drewna (tartaki). Leśnictwo nadal będzie stanowić ważną funkcję w przestrzennej i gospodarczej strukturze gminy.

Gmina Lipinki Łużyckie nie posiada opracowania pn. *Projekt granicy rolno – leśnej*.

4. DZIAŁALNOŚCI PRODUKCYJNE.

4. 1. Górnictwo i przetwórstwo kopalin.

Na terenie gminy Lipinki Łużyckie nie prowadzi się działalności związanych z górnictwem, wydobywaniem i przetwórstwem kopalin.

4. 2. Pozostałe działalności produkcyjne.

Dzięki dużej powierzchni użytków rolnych i leśnych w strukturze zagospodarowania terenu, gospodarka gminy Lipinki Łużyckie nadal silnie związana jest z sektorem rolniczym i leśnym. Działalności produkcyjne w postaci niewielkich zakładów pełnią jedynie funkcję uzupełniającą. Dominuje głównie przemysł drzewny, rolno – spożywczy (produkcja pieczywa i wyrobów mięsnych) i tekstylny, a także: budownictwo, drobne przetwórstwo przemysłowe i rzemiosło produkcyjne. Miejscowe, niewielkie zakłady produkcyjne zlokalizowane są głównie na terenie większych miejscowości (przede wszystkim Lipinki Łużyckie). Do największych zakładów produkcyjnych (przetwórstwo przemysłowe) na terenie gminy należą:

- Hahn – Polen Ulrich Hahn – produkcja wyrobów tekstylnych, Lipinki Łużyckie, ul. Żarska 20, zatrudnienie około 20 osób;
- Ślawski Eugeniusz – produkcja pieczywa i wyrobów ciastkarskich, Lipinki Łużyckie, ul. Górna 26a, zatrudnienie około 10 osób;
- Gurbet Döner Produktion sp. z o.o. – produkcja wyrobów z mięsa, Lipinki Łużyckie, ul. Piaskowa 2e, zatrudnienie około 7 osób;
- Chabraszewski Konrad – produkcja wyrobów z drewna, Lipinki Łużyckie, ul. Żarska 26, zatrudnienie około 6 osób;
- Karwowski Jerzy – produkcja wyrobów tartacznych, Brzostowa 5, zatrudnienie około 5 osób;
- Ikapol – Marta Kozłowska – produkcja kontenerów chemicznych, sorbentów i innych pojemników chemicznych, Lipinki Łużyckie, ul. Żarska 9b.

Na terenie gminy nie występują zakłady o zwiększonym czy dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Generalnie na koniec 2019 roku na terenie gminy zarejestrowanych było 20 podmiotów przemysłowych (sekcje „C” i „D”), z czego 19 zajmowało się przetwórstwem przemysłowym (sekcja „C”). Budownictwo (sekcja „F”) reprezentowało 61 podmiotów. Zdecydowana większość z nich to niewielkie zakłady, zatrudniające kilka osób, a także jednoosobowe działalności gospodarcze, zajmujące się rzemiosłem produkcyjnym. Część z nich prowadzi działalność de facto poza granicami gminy. W 2018 roku liczba pracujących¹⁵² w przemyśle i budownictwie na terenie gminy wynosiła 89 osób. Oznacza to, że wówczas na 1000 osób w wieku produkcyjnym 42 pracowały w przemyśle bądź budownictwie.

Obecnie cena 1 m² terenu przeznaczonego pod działalności produkcyjne wynosi od około 13 do 25 złotych. Jej konkretna wysokość uzależniona jest od lokalizacji i stopnia uzbrojenia terenu w infrastrukturę techniczną. Obecnie Gmina nie oferuje zwolnień z podatku od nieruchomości dla nowo inwestujących przedsiębiorstw.

¹⁵² Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Na terenie gminy obszary predysponowane do rozwoju funkcji produkcyjnych na większą skalę zlokalizowane są praktycznie tylko w centralnej części gminy wzdłuż drogi krajowej nr 12. Wynika to przede wszystkim z fizjografii terenu, a także związanej z nią obecnością cennych przyrodniczo obszarów objętych czynną i projektowaną ochroną, obejmujących praktycznie całą północną i południową część gminy. Funkcję produkcyjną jako rozwojową przypisać można przede wszystkim dla miejscowości Lipinki Łużyckie i Zajątek. W tej pierwszej miejscowości Gmina przeznaczyła pod działalność produkcyjną teren o powierzchni około 15 ha. W pozostałych wsiach będzie to tylko funkcja uzupełniająca w stosunku do obecnej struktury przestrzennej i gospodarczej. Analiza dotycząca predyspozycji lokalizacyjnych odnośnie produkcji energii elektrycznej czy ciepłej znajduje się w podrozdziale nr 3.4.3. Rozwój działalności produkcyjnych w skali odpowiedniej dla oferowanej podaży wymagać będzie wprowadzenia inwestycji zewnętrznych. Utrudnieniem może być fakt, że Gmina poza nielicznymi wyjątkami (np.: wspomniany teren o areale 15 ha) nie posiada obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Generalnie na wyżej wymienionych obszarach oczekuje się rozwoju nowoczesnych i zaawansowanych technologicznie inwestycji. Potencjalny sektor produkcyjny, najlepiej w postaci zakładów drobnej wytwórczości, nie może powodować strat w środowisku i powinien być podporządkowany obecnej ekologiczno – ochronnej funkcji obszaru. Dobrym rozwiązaniem jest stopniowanie kategorii inwestycji dopuszczalnych na obszarach przemysłowych w zależności od odległości od jednostek osadniczych, a także wprowadzanie obowiązku lokalizacji na obrzeżach terenów inwestycyjnych zieleni pełniącej funkcje izolacyjne. Tereny przemysłowe dopuszczone w ramach tkanki osadniczej lub w bezpośrednim jej sąsiedztwie powinny być podporządkowane bezpieczeństwu i komfortowi zamieszkania. W takich przypadkach powinno się wykluczać bezwzględnie lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko można dopuścić pod warunkiem uzyskania pozytywnych wyników konsultacji społecznych (jeżeli mieszkańcy zasygnalizują i wyrażą wolę takich konsultacji) oraz analizy w ramach decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

5. USŁUGI RYNKOWE.

Charakterystyczny w ostatnich 30 latach XX wieku dla krajów rozwiniętych proces serwicyzacji gospodarki postępuje w Polsce od około 30 lat. Rośnie odsetek zatrudnionych w III sektorze gospodarki narodowej. Dogodne położenie geograficzne gminy Lipinki Łużyckie oraz obecna struktura gospodarcza powoduje, że pożądany staje się dalszy rozwój sektora usługowego, w tym przede wszystkim usług: turystycznych, sportowych, rekreacyjnych i gastronomicznych.

5. 1. Handel.

Ogółem w 2003¹⁵³ roku na terenie gminy Lipinki Łużyckie funkcjonowały 22 sklepy o łącznej powierzchni sprzedażowej 1123 m²¹⁵⁴. Pracowało w nich 41 osób. Na 1 obiekt handlowy przypadało wówczas 147 mieszkańców, a przeciętna powierzchnia 1 sklepu wynosiła 51,05 m². Obecnie liczba sklepów wynosi 13 placówek. Większość z nich, poza nielicznymi wyjątkami, to placówki małe i średnie, o powierzchni sprzedaży nie przekraczającej 50 m². W Lipinkach Łużyckich przy ul. Żarskiej 15a funkcjonuje większa placówka dyskontowa. Posiada powierzchnię sprzedaży powyżej 400 m², co według nomenklatury GUS klasyfikuje ją jako supermarket. Na terenie gminy nie ma targowisk stałych ani sezonowych. Głównym ośrodkiem handlowym w gminie jest wieś Lipinki Łużyckie. Sklepy (po 1) występują także we wsiach: Boruszyn, Brzostowa, Grotów i Zajączek. W pozostałych miejscowościach nie ma obiektów handlowych. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje 1 stacja paliw zlokalizowana w Lipinkach Łużyckich przy drodze krajowej nr 12 (ul. Żarska 5).

TABELA 140: Gmina Lipinki Łużyckie – placówki handlowe w 2021 roku.

Miejscowość	Ilość placówek handlowych
Boruszyn	1
Brzostowa	1
Cisowa	–
Górka	–
Grotów	1
Lipinki Łużyckie	9
Pietrzyków	–
Piotrowice	–
Sieciejów	–
Suchleb	–
Tyliczki	–
Zajączek	1

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021.

¹⁵³ Główny Urząd Statystyczny począwszy od 2004 roku nie publikuje danych dotyczących ilości placówek handlowych w podziale na gminy i powiaty.

¹⁵⁴ Dane dotyczące powierzchni sprzedażowej sklepów pochodzą z 2002 roku.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 141: Gmina Lipinki Łużyckie – dostępność oraz nasycenie placówkami handlowymi w 2003 roku oraz stacje paliw w 2003¹⁵⁵ i 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba mieszkańców na 1 sklep	147,36	76,64	82,68
Liczba sklepów na 10 km ²	2,47	9,28	8,86
Przeciętna powierzchnia sprzedażowa 1 sklepu w m ²	51,05	61,62	66,69
Liczba pracujących na 1 sklep	1,86	2,07	2,28
Liczba mieszkańców na 1 stację paliw (2003)	3242	2835	3086
Liczba mieszkańców na 1 stację paliw (2019)	3375	b.d.	3191
Liczba stacji paliw na 10 km ² (2003)	0,11	0,25	0,24
Liczba stacji paliw na 10 km ² (2019)	0,11	b.d.	0,23

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2003 i 2021.

Dostępność oraz nasycenie placówkami handlowymi dla mieszkańców gminy Lipinki Łużyckie było w analizowanym okresie wyraźnie mniej korzystne od przeciętnych w powiecie i województwie. Powodem niekorzystnych wskaźników były przede wszystkim mały potencjał demograficzny oraz struktura przestrzenna gminy, gdzie dość dużą powierzchnię stanowią głównie tereny leśne. Niska wówczas liczba pracujących na 1 sklep świadczy o tym, że miejscowy handel to były głównie zakłady osób fizycznych oraz firmy rodzinne. Należy w tym miejscu podkreślić, że miejscowy sektor usług handlowych (zwłaszcza specjalistyczny handel drobnodetaliczny) ma utrudnione możliwości rozwoju, ze względu na rozwój handlu dyskontowego i bliskie położenie dużego ośrodka usługowego – miasta Żary. Mniej korzystnie kształtują się także wskaźniki dotyczące stacji paliw, aczkolwiek funkcjonująca placówka w Lipinkach Łużyckich w pełni zaspokaja lokalne potrzeby.

TABELA 142: Gmina Lipinki Łużyckie – dostępność oraz nasycenie wielkopowierzchniowymi placówkami handlowymi w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba mieszkańców na 1 supermarket ¹⁵⁶	3375	3844	3350
Liczba mieszkańców na 1 hipermarket ¹⁵⁷	–	96111	67439
Liczba supermarketów na 100 km ²	1,13	1,79	2,16
Liczba hipermarketów na 100 km ²	–	0,07	0,11

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Fakt, że na terenie nisko zaludnionej gminy Lipinki Łużyckie funkcjonuje 1 supermarket powoduje, że wskaźnik dotyczący dostępności (liczba mieszkańców na 1 obiekt) jest dość wyraźnie korzystniejszy od przeciętnej dla powiatu i niewiele ustępuje średniej dla województwa. Wskaźnik gęstości (liczba obiektów na 100 km²) odbiega

¹⁵⁵ Główny Urząd Statystyczny począwszy od 2004 roku nie publikuje danych dotyczących ilości stacji paliw w podziale na gminy i powiaty.

¹⁵⁶ Sklep o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m², prowadzący sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujący szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykułów nieżywnościowych częstego zakupu.

¹⁵⁷ Sklep o powierzchni sprzedażowej od 2500 m², prowadzący sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujący szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

teoretycznie na niekorzyść od obu porównywanych jednostek, zwłaszcza województwa. Z oferty hipermarketów mieszkańcy gminy Lipinki Łużyckie korzystają poza jej granicami, głównie w Żarach i Zielonej Górze.

TABELA 143: Gmina Lipinki Łużyckie – targowiska¹⁵⁸ w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Lipinki Łużyckie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba mieszkańców na 1 targowisko stałe	–	12014	13857
Liczba mieszkańców na 1 m ² targowiska stałego	–	1,65	2,39
Liczba mieszkańców na 1 stały punkt sprzedaży na targowisku stałym	–	82	188
Liczba mieszkańców na 1 stały punkt sprzedaży na targowisku stałym czynny codziennie	–	82	275
Liczba targowisk stałych na 100 km ²	–	0,57	0,52
Liczba mieszkańców na 1 targowisko sezonowe	–	16018	6699
Liczba targowisk sezonowych na 100 km ²	–	0,43	1,08

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

5. 2. Gastronomia.

Niezbędnym elementem współtworzącym prestiż danego rejonu jest świadcząca wysoki poziom gastronomia. Należy rozwijać sieć tego typu placówek. W tym celu można wykorzystać obecne rezerwy lokalizacyjne oraz budynki typu świetlice wiejskie, dawne zabytkowe karczmy czy nawet wyłączone z użytkowania obiekty zagrodowe. Wskazane jest także funkcjonowanie obiektów sezonowych w wybranych miejscowościach, zwłaszcza w kontekście oczekiwanego rozwoju usług rekreacyjnych. Obecnie na terenie gminy nie ma stałe funkcjonujących, odrębnych obiektów gastronomicznych i gastronomiczno – rozrywkowych typu restauracja, bar czy pub. Są tylko podmioty oferujące organizację okazjonalnych imprez, takie jak „Bar na Skarpie” w Lipinkach Łużyckich przy ul. Żarskiej 2. Szeroką ofertę gastronomiczną, nie tylko na potrzeby swoich gości, świadczy także kompleks turystyczno – rekreacyjny w Pietrzykowie. Usługi typu „bistro” świadczy całodobowa stacja paliw.

5. 3. Pozostałe placówki rynkowe i rzemiosło.

Oferta zakładów rzemieślniczych nie jest liczna, ale dość zróżnicowana branżowo. Występuje głównie w Lipinkach Łużyckich. W szczególności świadczą one usługi budowlane i mechaniki pojazdowej oraz inne czynności związane z sektorem produkcyjnym, budownictwem czy obsługą rolnictwa i leśnictwa. Funkcjonuje także podstawowa sieć placówek usługowych innych niż handel i rzemiosło (np.: zakład fryzjerski, itp.). W Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej 6 zlokalizowana jest placówka Poczty Polskiej (Filia Urzędu Pocztowego Żary 1). Największymi zakładami usługowymi w gminie pod względem zatrudnienia są jednak placówki usług publicznych (administracja i edukacja), większe obiekty handlowe oraz kompleks turystyczno – rekreacyjny w Pietrzykowie. Łącznie w gminie Lipinki Łużyckie w 2019 roku zarejestrowano 145 komercyjnych podmiotów usługowych z następujących sekcji: „G” – handel i naprawy (59), „H” – transport i gospodarka magazynowa (14), „I” – zakwaterowanie i gastronomia (2), „J” – informacja i komunikacja (6), „K” – działalność finansowa i ubezpieczeniowa (3), „L” – obsługa nieruchomości i firm (22), „M” – działalność profesjonalna, naukowa i

¹⁵⁸ Wyodrębniony teren lub budowla (plac, ulica, hala targowa) ze stałymi względnie sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu, codziennie lub w wyznaczone dni tygodnia.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

techniczna (12), „N” – działalność w zakresie usług administrowania (7) oraz „S” i „T” – pozostała działalność usługowa (20). Należy nadmienić, że znaczna część zarejestrowanych w gminie Lipinki Łużyckie podmiotów usługowych prowadzi działalność gospodarczą poza granicami gminy, głównie w Żarach.

TABELA 144: Gmina Lipinki Łużyckie – placówki usługowe (bez handlu) i rzemieślnicze w 2021 roku.

Miejscowość	Placówki usługowe (bez handlu)
Boruszyn	1
Brzostowa	1
Cisowa	–
Górka	–
Grotów	–
Lipinki Łużyckie	15
Pietrzyków	2
Piotrowice	–
Sieciejów	–
Suchleb	–
Tyliczki	–
Zajączek	1

Źródło: Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, 2021.

5. 4. Pośrednictwo finansowe.

W miejscowości Lipinki Łużyckie przy ul. Głównej 2 działalność gospodarczą prowadzi filia (punkt obsługi klienta) Banku Spółdzielczego w Trzebielcu. Obecność filii banku pozytywnie wpływa na prestiż gminy. Zarówno klienci detaliczni jak i przedsiębiorcy, w tym rolnicy, mogą korzystać z podstawowego wachlarza nowoczesnych usług finansowych. Na terenie gminy funkcjonują także podmioty oferujące usługi ubezpieczeniowe, itp.

Generalnie nasycenie siecią usługową oraz rzemieślniczą jest wystarczające z punktu widzenia lokalnych, podstawowych potrzeb, choć zasadny wydaje się rozwój placówek usługowych w drugiej co do wielkości pod względem zaludnienia wsi – Grotowie. Ośrodkiem koncentrującym największą ilość placówek usługowych jest miejscowość Lipinki Łużyckie. Zlokalizowane są one w centrum tej miejscowości przy ulicach Głównej i Żarskiej. W dalszej perspektywie rozwój sektora usług komercyjnych uzależniony będzie głównie od lokalnego popytu, a także od rozwoju demograficznego i gospodarczego poszczególnych miejscowości.

Z pozostałych usług, zwłaszcza ponadpodstawowych, związanych między innymi z: handlem specjalistycznym, kulturą, szkolnictwem średnim i wyższym, służbą zdrowia, pośrednictwem finansowym, administracją powiatową i wojewódzką, itd., mieszkańcy gminy korzystają przede wszystkim w pobliskich Żarach oraz w stolicy województwa – Zielonej Górze.

5. 5. Turystyka i rekreacja.

5.5.1. Główne atrakcje turystyczne i rekreacyjne.

W ujęciu regionalnym gmina Lipinki Łużyckie położona jest w pobliżu dość atrakcyjnych obszarów turystycznych zlokalizowanych w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego oraz północnej części województwa dolnośląskiego, to jest Doliny Bobru, Łuku Mużakowa, Borów Zasięckich czy Borów Dolnośląskich (a także innych kompleksów leśnych). Odległość do tych regionów (ich umownych granic), licząc od Lipinek Łużyckich, wynosi od około 20 km (Łuk Mużakowa, Bory Dolnośląskie i Bory Zasięckie) do około 30 km (Dolina Bobru). Rolniczy (większość sołectw) charakter gminy powoduje, że sektor turystyczny dopiero się rozwija. Naturalne atrakcje turystyczne gminy związane są z walorami przyrodniczo – krajobrazowymi powiatu żarskiego (rozległe kompleksy leśne, miejscami dość urozmaicona rzeźba terenu, gęsta sieć hydrograficzna), objętymi tu czynną i projektowaną ochroną w postaci Obszarów Chronionego Krajobrazu, obszarów NATURA 2000, rezerwatu przyrody i użytku ekologicznego. Przez długi okres czasu nie był to jednak zasób umożliwiający rozwój sektora turystycznego na skalę podobną do wyżej wymienionych, sąsiednich regionów. Potencjał turystyczny gminy tworzą także walory kulturowe, a przede wszystkim liczne założenia pałacowo (dworsko) – parkowe. Obiekty zabytkowe, jeżeli w ogóle część z nich (zespoły pałacowo – parkowe) zostanie udostępniona do zwiedzania, czy kompleksy leśne są dla zdecydowanej większości turystów celami tylko na kilka godzin i nie można jedynie na nich opierać lokalnego sektora turystycznego.

Obecna infrastruktura turystyczna gminy składa się z dwóch obiektów noclegowych, w tym wielofunkcyjnego ośrodka turystyczno – rekreacyjnego w Pietrzykowie, oraz ze znakowanej sieci szlaków pieszych i rowerowych.

5.5.2. Znakowane trasy turystyczne¹⁵⁹.

Po obszarze gminy prowadzą 2 znakowane piesze trasy turystyczne, będące w gestii Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego oraz trasa rowerowa i szlak konny.

Szlaki piesze (łączna długość około 12,5 km):

- **szlak czerwony** w relacji: Żary – Łęknica. Na obszarze gminy prowadzi przez miejscowości Suchleb, Boruszyn i Cisową. Długość szlaku na terenie gminy wynosi około 8,5 km;
- **szlak zielony** w relacji: Żary – Gubin. Na obszarze gminy prowadzi wzdłuż jej północno – zachodniej granicy, na zachód od miejscowości Górka i Sieciejów. Długość szlaku na terenie gminy wynosi około 4 km.

Trasy rowerowe (łączna długość około 12 km):

- Żagań – Żary – Łęknica. Na obszarze gminy prowadzi przez miejscowości Suchleb, Boruszyn, Cisową i Grotów. Długość trasy na terenie gminy wynosi około 12 km.

¹⁵⁹ Na podstawie map turystycznych: *Powiat Żarski 1:75000*, Zakład Kartograficzny Sygnatura, Żary 2008 oraz *Wschodnie Dolne Łużyce 1:?*, Zakład Kartograficzny Sygnatura, Żary 2017.

Szlaki konne (łączna długość około 12 km):

- Zasieki – Brody – Żary – (...). Na obszarze gminy prowadzi przez miejscowości Pietrzyków, Brzostowa, Sieciejów i Górka. Długość trasy na terenie gminy wynosi około 12 km.

Gmina Lipinki Łużyckie znajduje się także w zasięgu nieoznakowanych tras samochodowych i motocyklowych promowanych przez różne jednostki, organizacje i stowarzyszenia.

5.5.3. Baza noclegowa.

Obecnie na terenie gminy Lipinki Łużyckie bazę noclegową tworzą 2 obiekty:

- Apartament „Aleksandra”, Lipinki Łużyckie, ul. Żarska 4;
- „Stary Folwark”, Pietrzyków 51.

„Stary Folwark” to XIX-wieczne założenie folwarczne z parkiem dworskim, które przywrócono do dawnej świetności. Do „Starego Folwarku” należą: park krajobrazowy z XIX wieku, 3 zarybione stawy, podwórze folwarczne, budynki usługowe (zakwaterowanie, gastronomia, rozrywka, ośrodek jeździecki), camping, place zabaw oraz 10 ha łąk położonych w pobliżu lasów. Ten wielofunkcyjny kompleks turystyczno – rekreacyjny oferuje (poza noclegami i gastronomią) także usługi związane z hippiką (jazda konna, pensjonat dla koni, hala ujeżdżeniowa, przejażdżki bryczką) czy organizacje imprez okolicznościowych o charakterze prywatnym jak i służbowym. Aktualnie ośrodek dysponuje 44 miejscami noclegowymi, planowane jest zwiększenie ich liczby. Apartament „Aleksandra” w Lipinkach Łużyckich to samodzielne luksusowe mieszkanie do wynajęcia na doby. Obiekt dysponuje 12 miejscami noclegowymi.

5.5.4. Potencjalne kierunki rozwoju turystyki.

Rzeczywiste i potencjalne możliwości rozwoju turystyki i rekreacji na obszarze gminy skutkują rozwojem tej ważnej dziedziny usług. Poza wyżej wymienionym kompleksem w Pietrzykowie, który stał się nie tylko turystyczną wizytówką gminy, ale także doskonałym przykładem rewitalizacji zabytkowych folwarków, zainteresowanie pod kątem rozwoju szeroko rozumianej turystyki kieruje się w stronę miejscowości Tyliczki. Zgodnie ze wstępnymi założeniami ma tam powstać kolejny wielofunkcyjny ośrodek z ofertą mieszkaniową (zabudowa jednorodzinna, w tym rezydencjonalna, dla stałego lub czasowego zamieszkania, zabudowa letniskowa) i sportowo – rekreacyjną, wzbogaconą szeregiem usług towarzyszących (rozrywka, rehabilitacja, lecznictwo, opieka, zakwaterowanie, gastronomia, itp.).

Zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju należy także promować inwestycje turystyczne i sportowo – rekreacyjne oparte na koncepcji ekorozwoju, harmonijnie wpisane w struktury przyrodnicze, gospodarcze oraz społeczne regionu żarskiego. Ekologiczny rozwój turystyki powinien być nastawiony głównie na budowę ośrodków dla turystów poszukujących spokoju i odosobnienia oraz kontaktu z naturą. Ten kierunek, zgodny z ideą ekorozwoju, zakłada unikanie degradacji walorów przyrodniczych. Teren gminy predysponowany jest do rozwoju trzech rodzajów aktywizacji ekoturystycznej:

- agroturystyka – tworzona w oparciu o bazę noclegową i żywieniową indywidualnych gospodarstw rolnych;
- turystyka wiejska – baza noclegowa i żywieniowa w specjalnie przygotowanych punktach. Mogą to być: nowo budowane niewielkie ośrodki, istniejące zabudowania zagrodowe i folwarczne, pola biwakowe, campingi;

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

- turystyka umiarkowanie masowa – w oparciu o większe ośrodki noclegowe z towarzyszącą im infrastrukturą sportowo – rekreacyjną.

Biorąc pod uwagę zasoby przyrodniczo – krajobrazowe regionu oczekuje się rozwoju następujących form ekoturystyki:

- krajoznawcza – polegająca na zwiedzaniu różnych miejsc i obiektów. Ta forma dotyczy zarówno turystów wypoczywających kilka godzin, jak i kilka dni;
- kulturowa – bazująca na ofercie kulturalnej lub związana z organizowaniem imprez w oparciu o lokalne tradycje historyczne;
- rekreacyjna weekendowa – przyjazdy w wolne dni od pracy z możliwością zakwaterowania oraz uprawiania wybranych form rekreacji (wędkarstwo, kolarstwo, hippika, grzybobranie, itp.);
- turystyka specjalistyczna (rekreacja w dowolnych ramach czasowych):
 - turystyka rowerowa;
 - turystyka naukowa;
 - obserwacje przyrody;
 - fotografika;
 - malarstwo;
 - hippika;
 - wędkarstwo;
 - turystyka zdrowotna;
 - „zielone szkoły”;
 - itp.

Aby osiągnąć wyżej wymienione cele należy przede wszystkim:

- zainwestować w budowę nowych funkcjonalnych obiektów sportowo – rekreacyjnych;
- przygotować dodatkową bazę noclegową i gastronomiczną, zwłaszcza w większych wsiach;
- przygotować zabytki kultury i przyrody na przyjęcie turystów poprzez: urządzenie parkingów, ogrodzenia oraz inne działania zależne od specyfiki miejsca;
- uzgodnić z właścicielami zbiorników wodnych zasady bezkolizyjnego użytkowania rekreacyjnego;
- zorganizować tereny do liniowej i obszarowej penetracji turystycznej na przyjęcie wypoczywających: pola biwakowe, wiaty, punkty widokowe, stanowiska do łowienia ryb, ambony obserwacyjne, itp.;
- zagospodarować przebiegające przez gminę szlaki rowerowe: punkty odpoczynku, toalety, tablice informacyjne, parkingi rowerowe, itp.;
- oznakować dodatkową sieć szlaków, zwłaszcza dla turystyki pieszej i rowerowej oraz ścieżek przyrodniczo/krajoznawczo – dydaktycznych i powiązać ją z istniejącą siecią znakowanych tras w sąsiednich gminach.

Walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe regionu powinny wpłynąć na rozbudowę infrastruktury turystycznej, szczególnie bazy noclegowo – gastronomicznej. Ponadto wskazane jest wprowadzanie funkcji turystycznych do obiektów zabytkowych, przede wszystkim poprzez adaptację zespołów pałacowo – parkowych i zabudowań folwarcznych na hotele, zajazdy lub pensjonaty z towarzyszącymi im ośrodkami sportowo – rekreacyjnymi, wzorem „Starego Folwarku” w Pietrzykowie. Aby wykorzystać istniejący potencjał tych obiektów należy doskonalić ich standard, dostosować infrastrukturę do wymogów architektonicznych, ekologicznych oraz ogólnych uwarunkowań ładu przestrzennego.

CZĘŚĆ IV.

ZAŁĄCZNIK – WYBRANE CECHY W LATACH 2000 – 2019

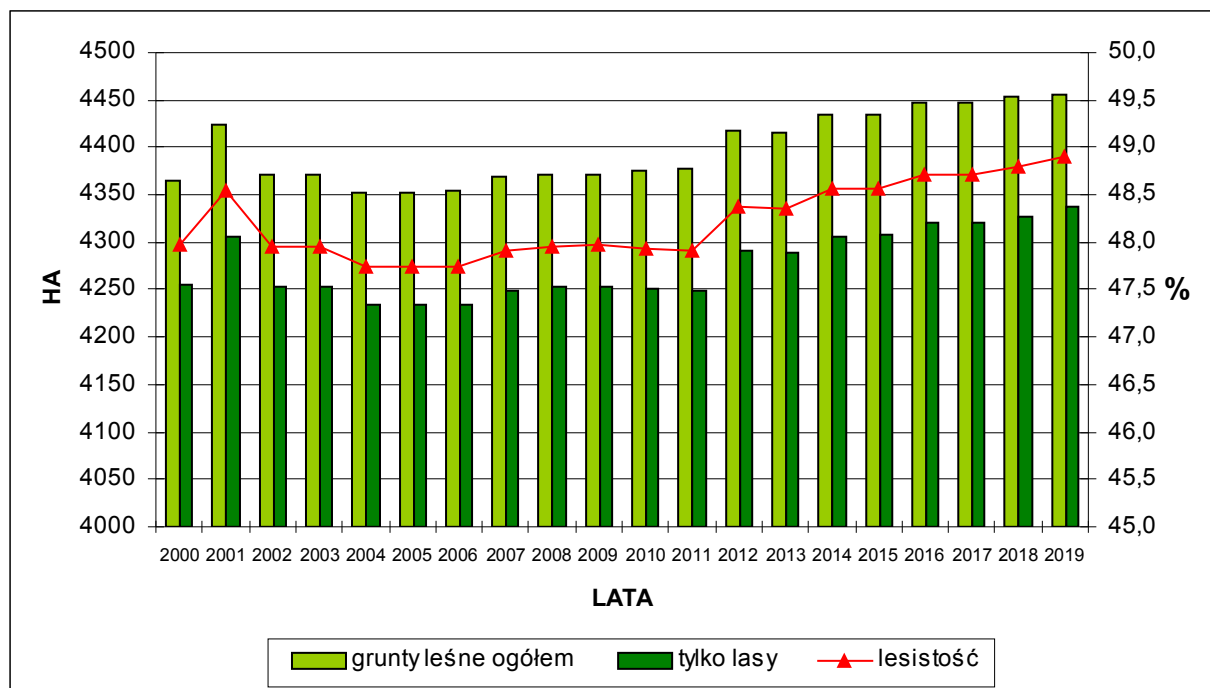
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 145: Gmina Lipinki Łużyckie – lasy i grunty leśne w latach 2000 – 2019.

Rok	Powierzchnia w ha		Lesistość w %
	Grunty leśne ogółem	Tylko lasy	
2000	4365,2	4255,0	47,98
2001	4424,0	4305,9	48,55
2002	4370,9	4252,8	47,95
2003	4371,0	4252,9	47,95
2004	4352,2	4234,3	47,74
2005	4352,6	4234,3	47,74
2006	4353,4	4235,1	47,75
2007	4368,2	4250,0	47,92
2008	4371,5	4253,3	47,96
2009	4372,0	4254,0	47,96
2010	4376,4	4250,3	47,92
2011	4376,6	4250,0	47,92
2012	4417,8	4290,6	48,38
2013	4415,5	4288,4	48,35
2014	4433,6	4306,5	48,56
2015	4434,6	4307,5	48,57
2016	4446,5	4319,7	48,71
2017	4446,5	4319,7	48,71
2018	4453,4	4326,9	48,79
2019	4454,9	4338,0	48,91

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 34: Gmina Lipinki Łużyckie – lasy i grunty leśne w latach 2000 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

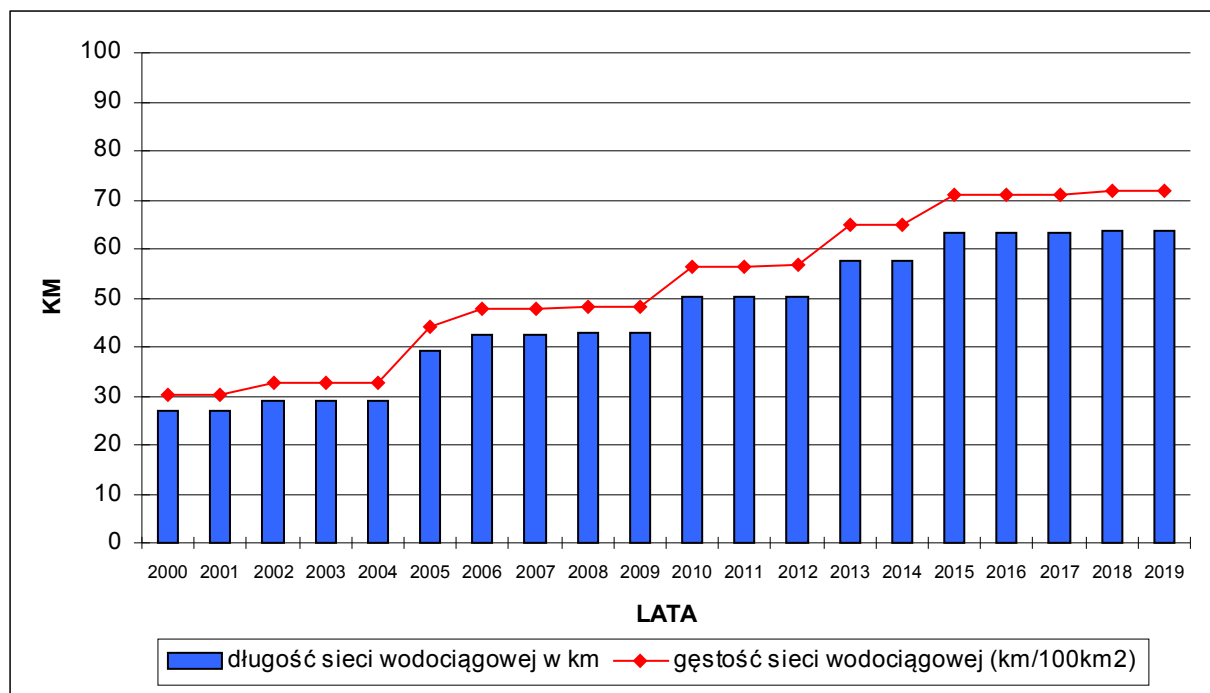
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 146: Gmina Lipinki Łużyckie – sieć wodociągowa w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	Gęstość sieci wodociągowej (km / 100 km ²)
2000	26,8	30,22
2001	26,8	30,22
2002	28,8	32,47
2003	28,8	32,47
2004	28,8	32,47
2005	39,2	44,20
2006	42,5	47,92
2007	42,5	47,92
2008	42,8	48,26
2009	42,8	48,26
2010	50,0	56,38
2011	50,0	56,38
2012	50,3	56,71
2013	57,4	64,72
2014	57,7	65,06
2015	63,1	71,15
2016	63,1	71,15
2017	63,1	71,15
2018	63,7	71,82
2019	63,7	71,82

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 35: Gmina Lipinki Łużyckie – sieć wodociągowa w latach 2000 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

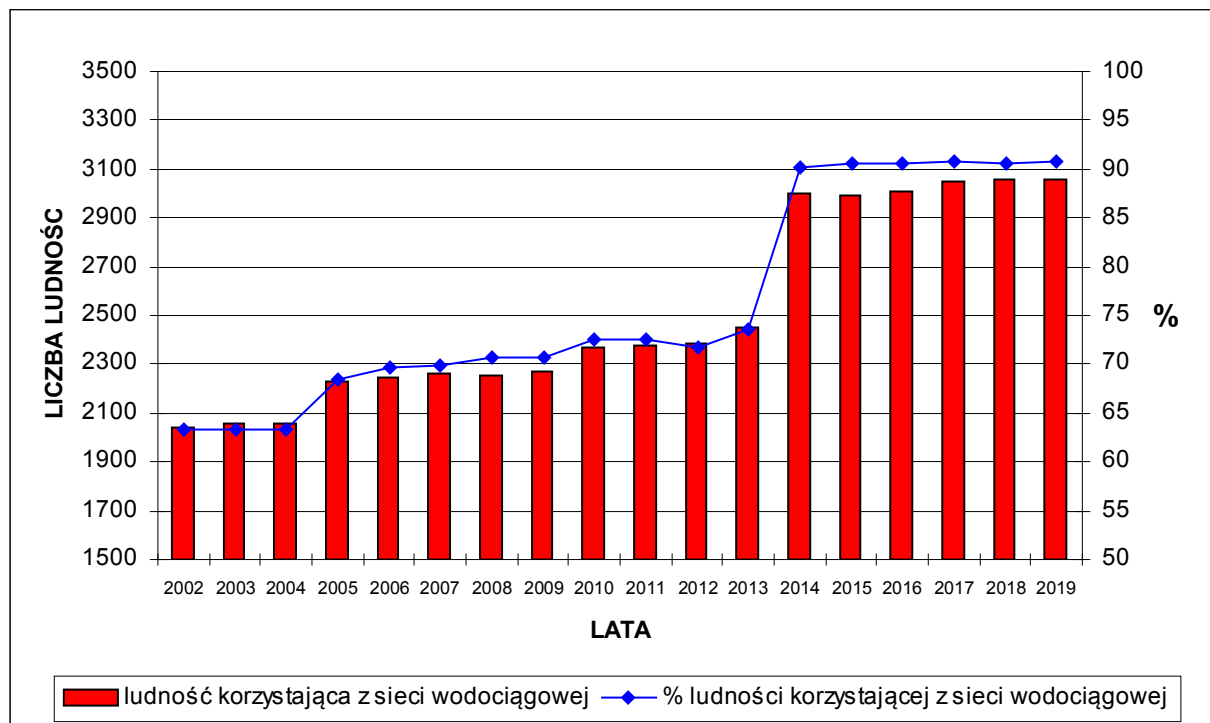
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 147: Gmina Lipinki Łużyckie – sieć wodociągowa w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	% ludności korzystającej z sieci wodociągowej
2002	2041	63,31
2003	2056	63,42
2004	2059	63,41
2005	2228	68,34
2006	2250	69,77
2007	2265	69,84
2008	2256	70,65
2009	2267	70,67
2010	2371	72,55
2011	2375	72,54
2012	2387	71,77
2013	2 450	73,49
2014	3 002	90,23
2015	2 992	90,47
2016	3 008	90,58
2017	3 049	90,77
2018	3 056	90,49
2019	3 061	90,70

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 36: Gmina Lipinki Łużyckie – sieć wodociągowa w latach 2002 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

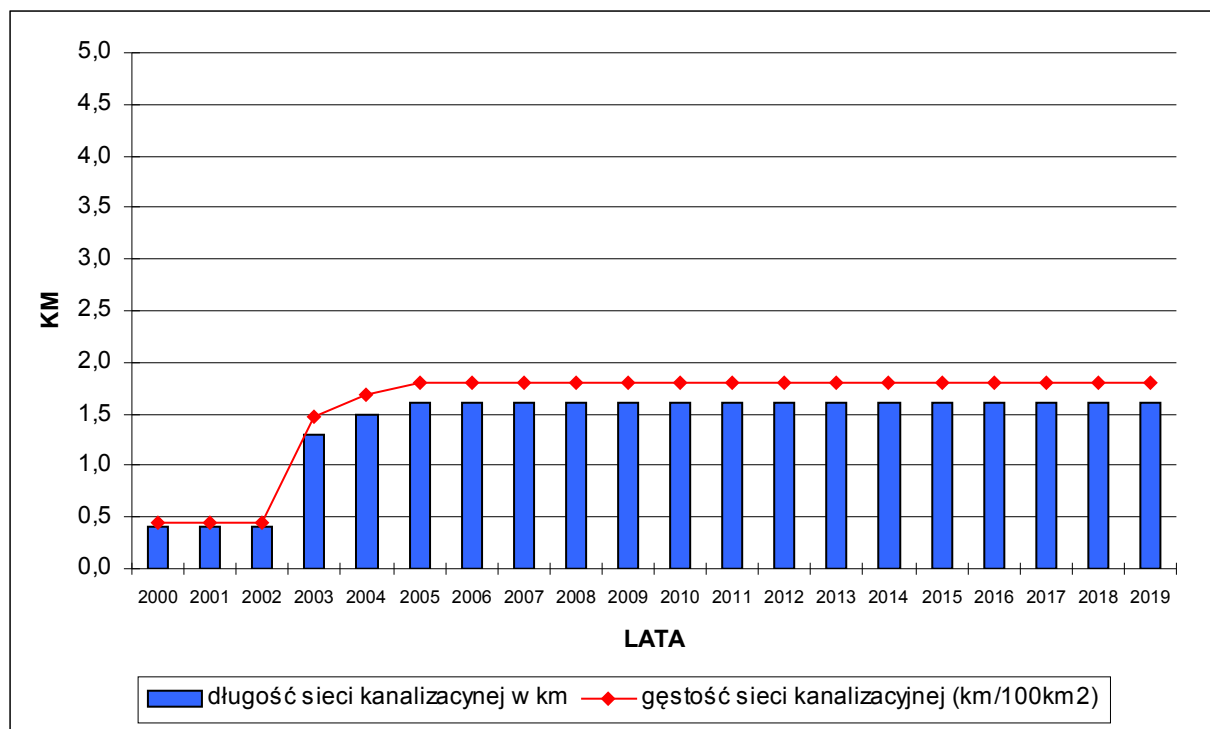
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 148: Gmina Lipinki Łużyckie – sieć kanalizacyjna w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	Gęstość sieci kanalizacyjnej (km / 100 km ²)
2000	0,4	0,45
2001	0,4	0,45
2002	0,4	0,45
2003	1,3	1,47
2004	1,5	1,69
2005	1,6	1,80
2006	1,6	1,80
2007	1,6	1,80
2008	1,6	1,80
2009	1,6	1,80
2010	1,6	1,80
2011	1,6	1,80
2012	1,6	1,80
2013	1,6	1,80
2014	1,6	1,80
2015	1,6	1,80
2016	1,6	1,80
2017	1,6	1,80
2018	1,6	1,80
2019	1,6	1,80

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 37: Gmina Lipinki Łużyckie – sieć kanalizacyjna w latach 2000 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

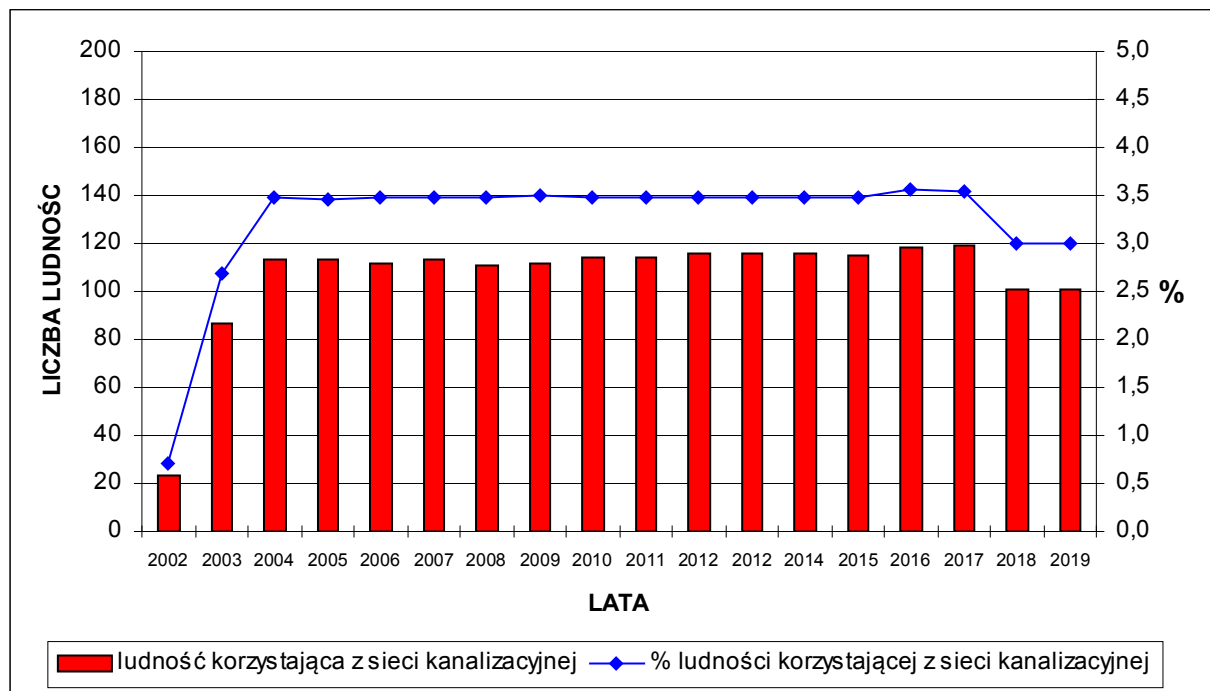
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 149: Gmina Lipinki Łużyckie – sieć kanalizacyjna w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	% ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej
2002	23	0,71
2003	87	2,68
2004	113	3,48
2005	113	3,47
2006	112	3,47
2007	113	3,48
2008	111	3,48
2009	112	3,49
2010	114	3,49
2011	114	3,48
2012	116	3,49
2013	116	3,48
2014	116	3,49
2015	115	3,48
2016	118	3,55
2017	119	3,54
2018	101	2,99
2019	101	2,99

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 38: Gmina Lipinki Łużyckie – sieć kanalizacyjna w latach 2002 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

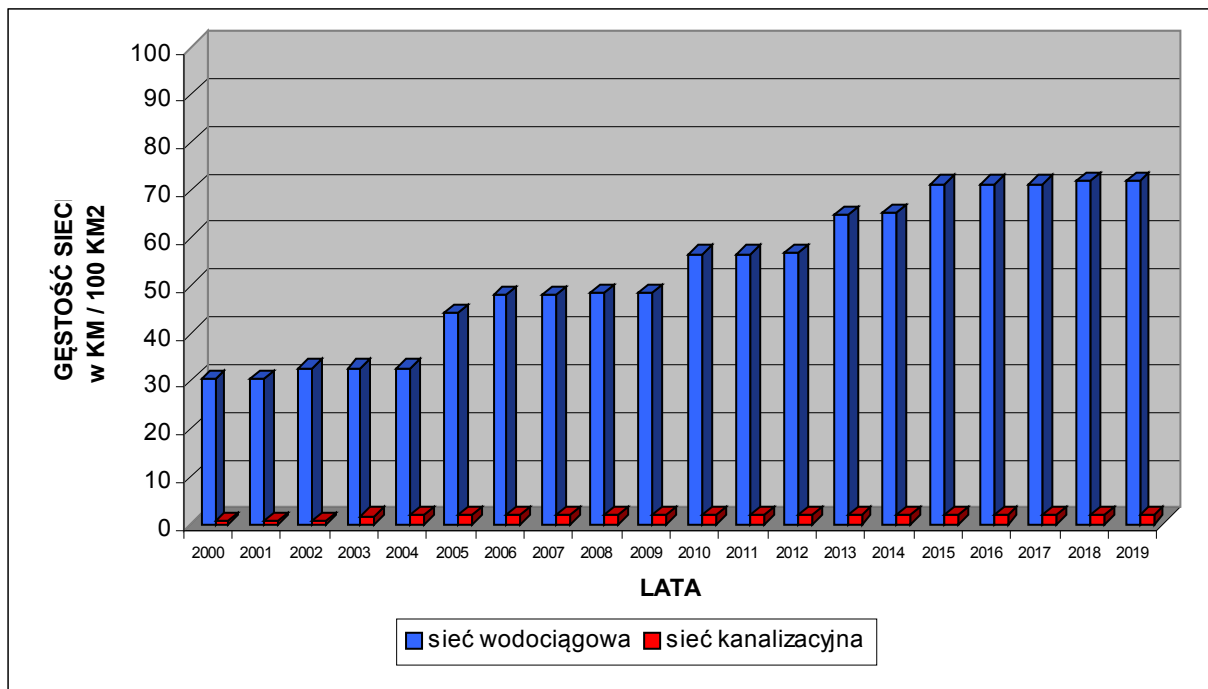
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 150: Gmina Lipinki Łużyckie – sieć wodociągowa i kanalizacyjna w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Gęstość sieci (km / 100 km ²)	
	Sieć wodociągowa	Sieć kanalizacyjna
2000	30,22	0,45
2001	30,22	0,45
2002	32,47	0,45
2003	32,47	1,47
2004	32,47	1,69
2005	44,20	1,80
2006	47,92	1,80
2007	47,92	1,80
2008	48,26	1,80
2009	48,26	1,80
2010	56,38	1,80
2011	56,38	1,80
2012	56,71	1,80
2013	64,72	1,80
2014	65,06	1,80
2015	71,15	1,80
2016	71,15	1,80
2017	71,15	1,80
2018	71,82	1,80
2019	71,82	1,80

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 39: Gmina Lipinki Łużyckie – sieć wodociągowa i kanalizacyjna w latach 2000 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

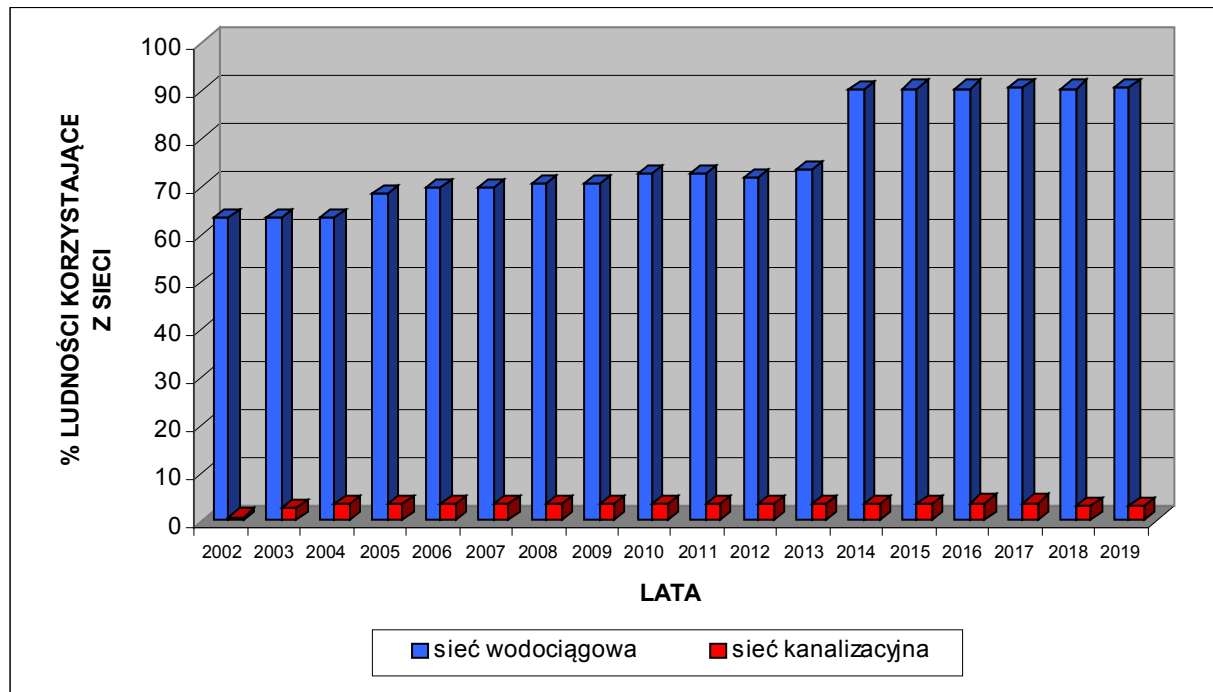
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 151: Gmina Lipinki Łużyckie – sieć wodociągowa i kanalizacyjna w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	% ludności korzystającej z sieci	
	Sieć wodociągowa	Sieć kanalizacyjna
2002	63,31	0,71
2003	63,42	2,68
2004	63,41	3,48
2005	68,34	3,47
2006	69,77	3,47
2007	69,84	3,48
2008	70,65	3,48
2009	70,67	3,49
2010	72,55	3,49
2011	72,54	3,48
2012	71,77	3,49
2013	73,49	3,48
2014	90,23	3,49
2015	90,47	3,48
2016	90,58	3,55
2017	90,77	3,54
2018	90,49	2,99
2019	90,70	2,99

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 40: Gmina Lipinki Łużyckie – sieć wodociągowa i kanalizacyjna w latach 2002 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

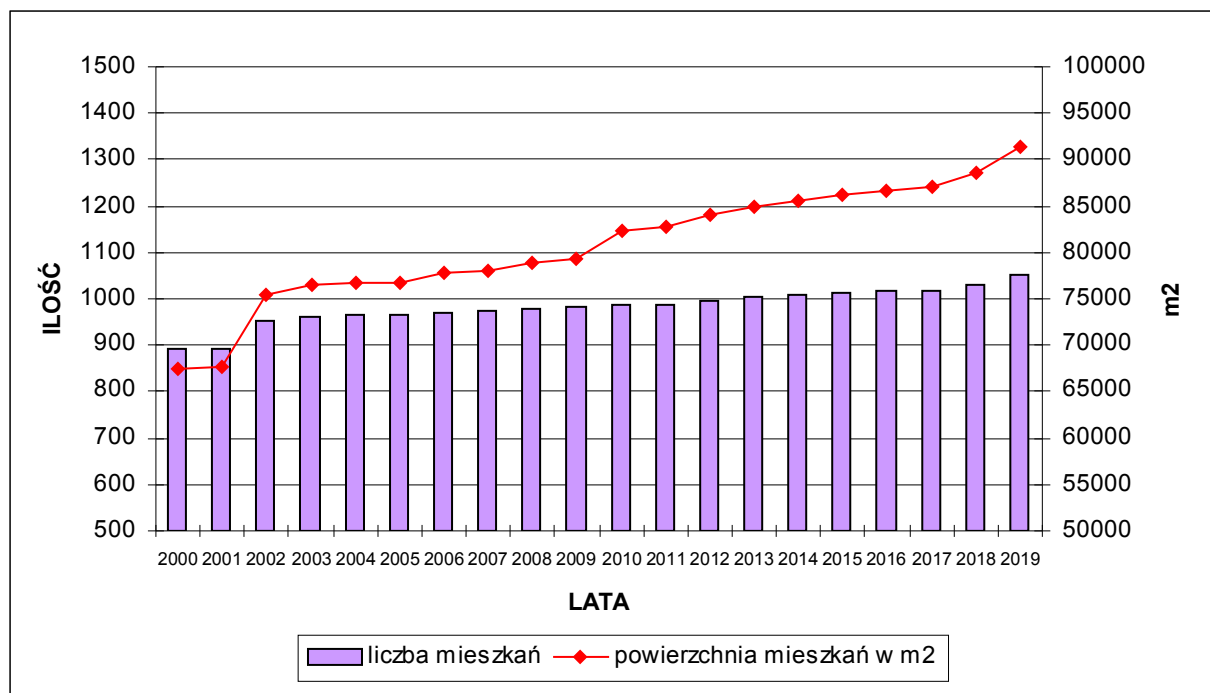
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 152: Gmina Lipinki Łużyckie – gospodarka mieszkaniowa w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Liczba mieszkań	Łączna powierzchnia mieszkań w m ²
2000	891	67495
2001	892	67627
2002	954	75 423
2003	963	76418
2004	965	76680
2005	966	76827
2006	971	77805
2007	973	78003
2008	979	78772
2009	983	79375
2010	985	82386
2011	988	82846
2012	996	84145
2013	1004	84958
2014	1009	85617
2015	1013	86145
2016	1016	86592
2017	1019	87004
2018	1032	88496
2019	1051	91316

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 41: Gmina Lipinki Łużyckie – gospodarka mieszkaniowa w latach 2000 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

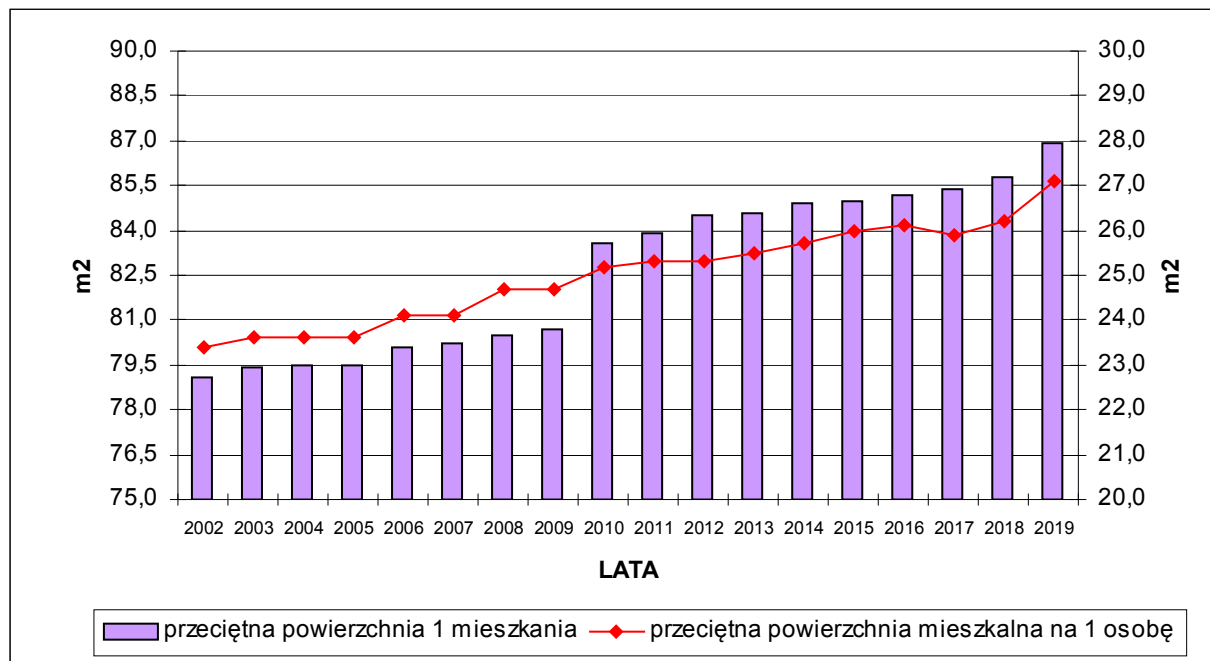
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 153: Gmina Lipinki Łużyckie – gospodarka mieszkaniowa w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ²	Przeciętna powierzchnia mieszkalna na 1 osobę w m ²
2002	79,1	23,4
2003	79,4	23,6
2004	79,5	23,6
2005	79,5	23,6
2006	80,1	24,1
2007	80,2	24,1
2008	80,5	24,7
2009	80,7	24,7
2010	83,6	25,2
2011	83,9	25,3
2012	84,5	25,3
2013	84,6	25,5
2014	84,9	25,7
2015	85,0	26,0
2016	85,2	26,1
2017	85,4	25,9
2018	85,8	26,2
2019	86,9	27,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 42: Gmina Lipinki Łużyckie – gospodarka mieszkaniowa w latach 2002 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

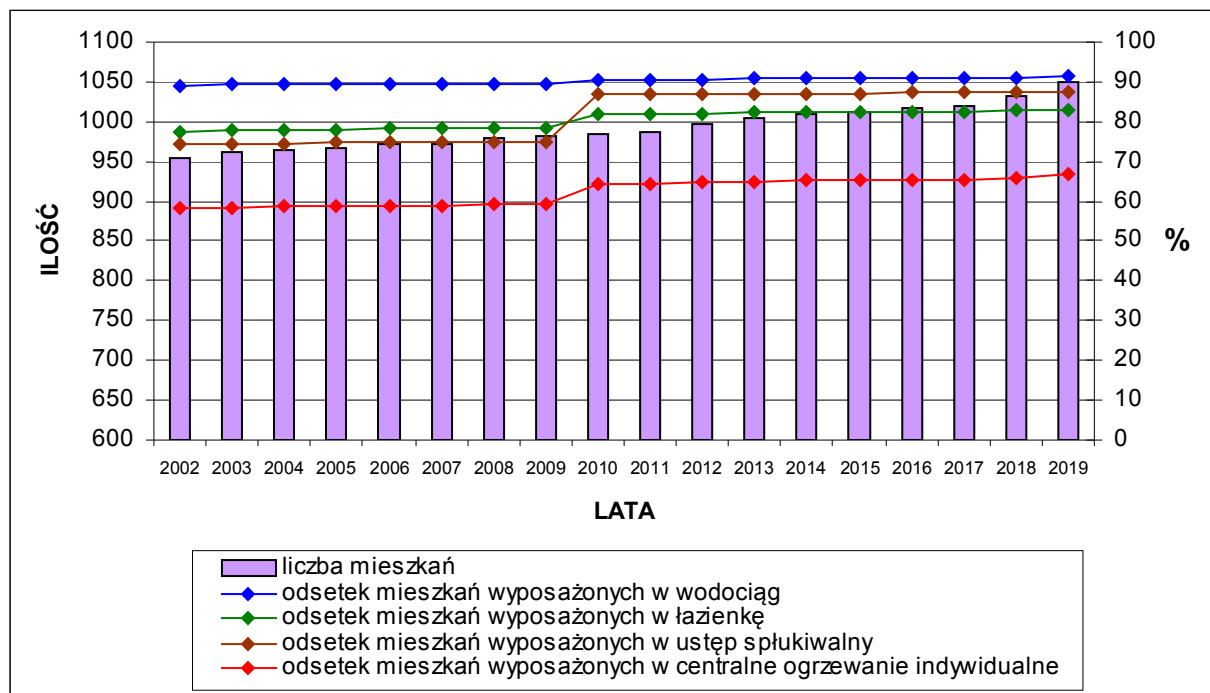
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 154: Gmina Lipinki Łużyckie – wyposażenie mieszkań w infrastrukturę techniczną w latach 2002 – 2019.

Rok	Liczba mieszkań	Odsetek mieszkań wyposażonych w:				
		wodociąg	łazienkę	ustęp spłukiwalny	centralne ogrzewanie indywidualne	gaz sieciowy
2002	954	89,10	77,57	74,21	58,07	0,00
2003	963	89,20	77,78	74,45	58,36	0,00
2004	965	89,22	77,93	74,61	58,55	0,00
2005	966	89,23	77,95	74,64	58,59	0,00
2006	971	89,39	78,17	74,77	58,91	0,00
2007	973	89,41	78,21	74,82	58,99	0,00
2008	979	89,48	78,35	74,97	59,24	0,00
2009	983	89,52	78,43	75,08	59,41	0,00
2010	985	90,56	81,93	86,70	64,37	0,00
2011	988	90,59	81,98	86,74	64,47	0,00
2012	996	90,66	82,13	86,85	64,76	0,00
2013	1004	90,84	82,37	87,05	65,04	0,00
2014	1009	90,88	82,46	87,12	65,21	0,00
2015	1013	90,92	82,46	87,12	65,35	0,00
2016	1016	90,94	82,58	87,20	65,45	0,00
2017	1019	90,97	82,63	87,24	65,55	0,00
2018	1032	91,09	82,85	87,40	65,99	0,00
2019	1051	91,25	83,16	87,63	66,60	0,00

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 43: Gmina Lipinki Łużyckie – wyposażenie mieszkań w infrastrukturę techniczną w latach 2002 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

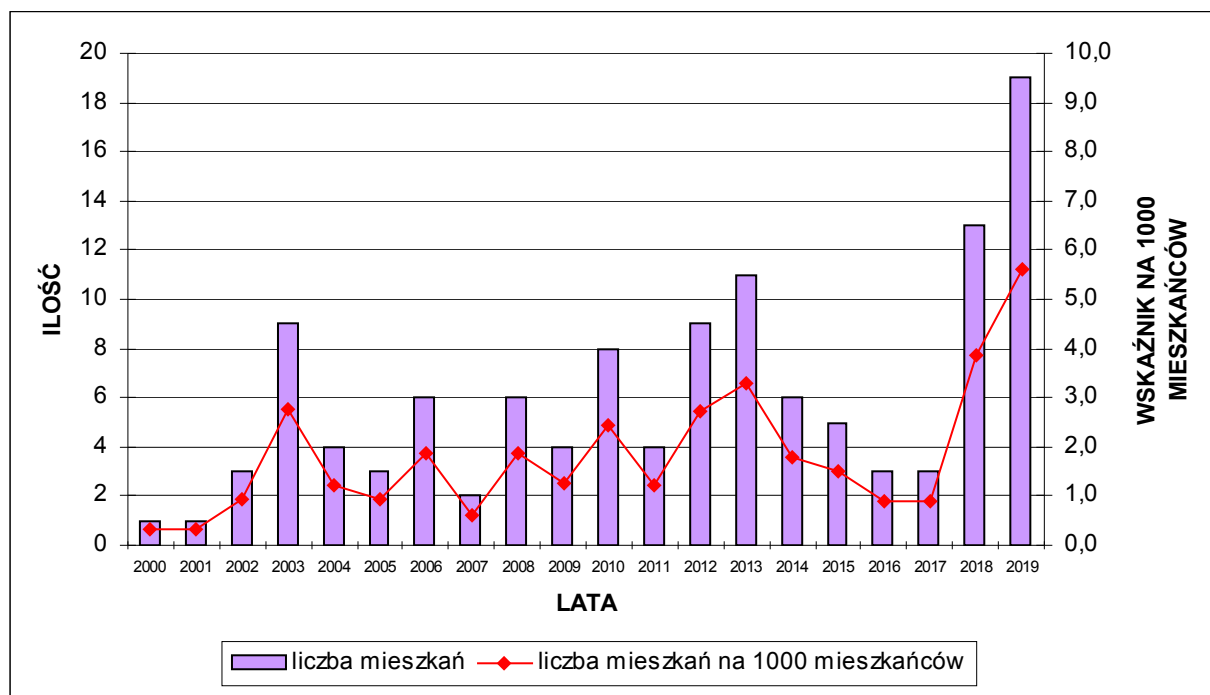
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 155: Gmina Lipinki Łużyckie – budownictwo mieszkaniowe w latach 2000 – 2019.

Rok	Liczba mieszkań oddanych do użytku	Liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców
2000	1	0,31
2001	1	0,31
2002	3	0,93
2003	9	2,78
2004	4	1,23
2005	3	0,92
2006	6	1,86
2007	2	0,62
2008	6	1,88
2009	4	1,25
2010	8	2,45
2011	4	1,22
2012	9	2,71
2013	11	3,30
2014	6	1,80
2015	5	1,51
2016	3	0,90
2017	3	0,89
2018	13	3,85
2019	19	5,63

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 44: Gmina Lipinki Łużyckie – budownictwo mieszkaniowe w latach 2000 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

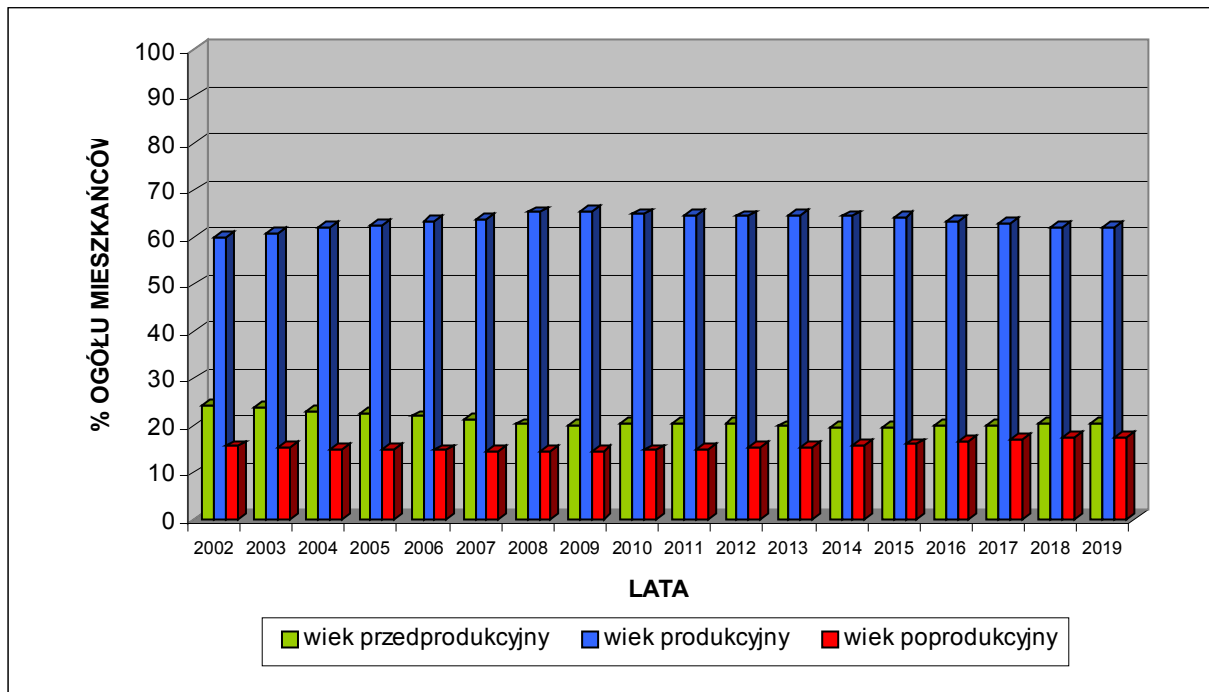
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 156: Gmina Lipinki Łużyckie – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2019 (I).

Rok	Wiek przedprodukcyjny (%)	Wiek produkcyjny (%)	Wiek poprodukcyjny (%)
2002	24,3	60,0	15,6
2003	23,8	60,9	15,4
2004	22,9	62,2	14,9
2005	22,6	62,6	14,8
2006	21,9	63,4	14,7
2007	21,4	63,9	14,6
2008	20,2	65,3	14,5
2009	19,9	65,6	14,6
2010	20,4	64,9	14,7
2011	20,3	64,8	14,9
2012	20,4	64,5	15,2
2013	19,8	64,7	15,5
2014	19,6	64,5	15,9
2015	19,7	64,3	16,0
2016	20,1	63,3	16,6
2017	20,0	63,0	17,0
2018	20,3	62,2	17,5
2019	20,4	62,0	17,6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 45: Gmina Lipinki Łużyckie – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

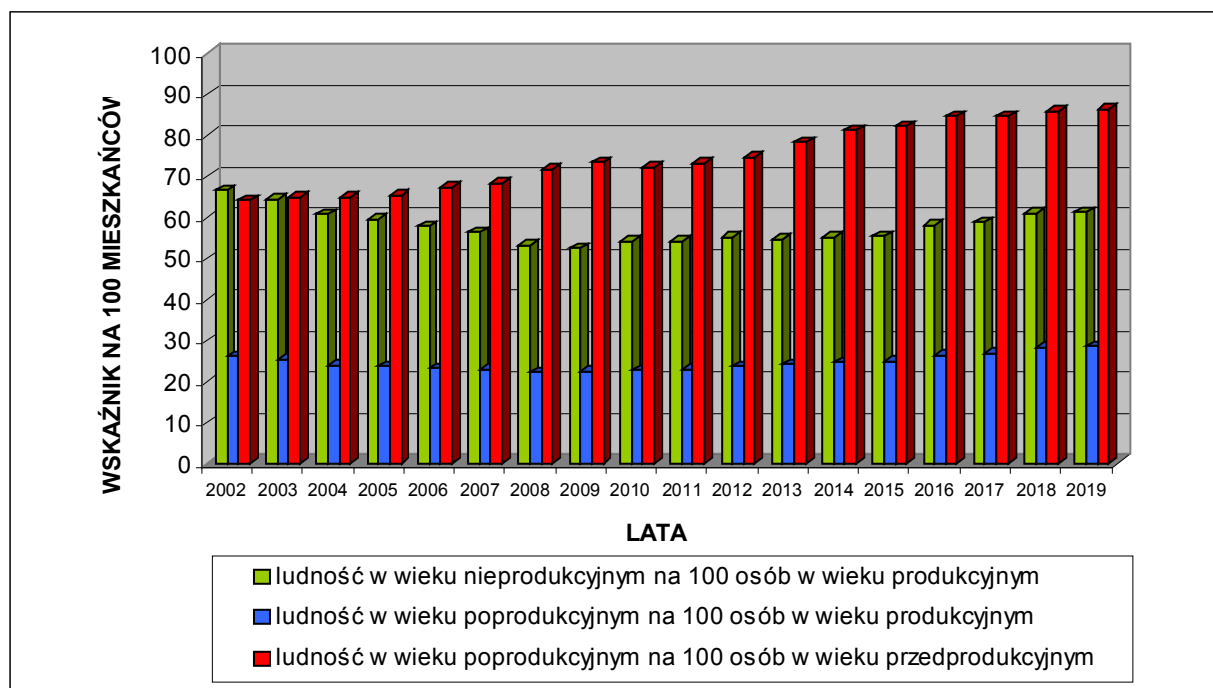
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 157: Gmina Lipinki Łużyckie – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym ¹⁶⁰	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym
2002	66,6	26,0	64,2
2003	64,3	25,3	64,8
2004	60,7	23,9	64,9
2005	59,6	23,6	65,5
2006	57,8	23,2	67,3
2007	56,4	22,9	68,3
2008	53,1	22,2	71,8
2009	52,5	22,3	73,5
2010	54,1	22,7	72,2
2011	54,2	22,9	73,3
2012	55,1	23,6	74,6
2013	54,6	24,0	78,3
2014	55,0	24,6	81,3
2015	55,4	24,8	82,2
2016	58,0	26,2	84,7
2017	58,7	26,9	84,7
2018	60,9	28,2	86,0
2019	61,3	28,4	86,5

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 46: Gmina Lipinki Łużyckie – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹⁶⁰ Współczynnik obciążenia demograficznego (ekonomicznego).

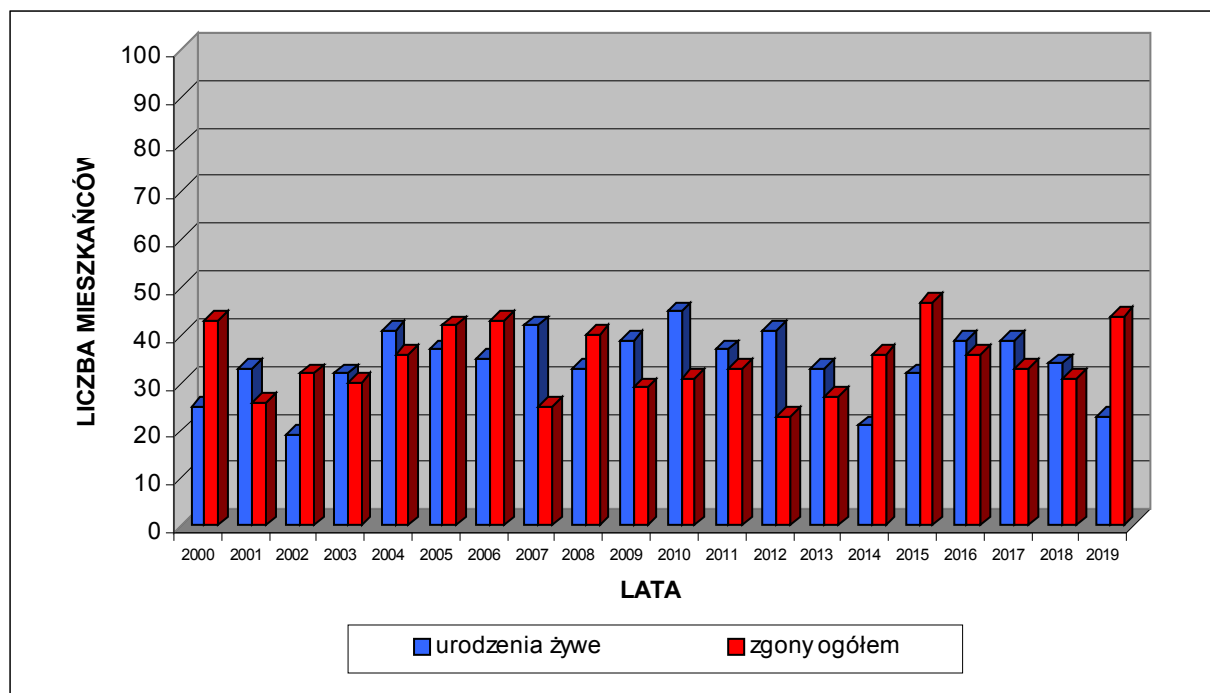
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 158: Gmina Lipinki Łużyckie – ruch naturalny ludności w latach 2000 – 2019.

Rok	Urodzenia żywe	Zgony ogółem
2000	25	43
2001	33	26
2002	19	32
2003	32	30
2004	41	36
2005	37	42
2006	35	43
2007	42	25
2008	33	40
2009	39	29
2010	45	31
2011	37	33
2012	41	23
2013	33	27
2014	21	36
2015	32	47
2016	39	36
2017	39	33
2018	34	31
2019	23	44

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 47: Gmina Lipinki Łużyckie – ruch naturalny ludności w latach 2000 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

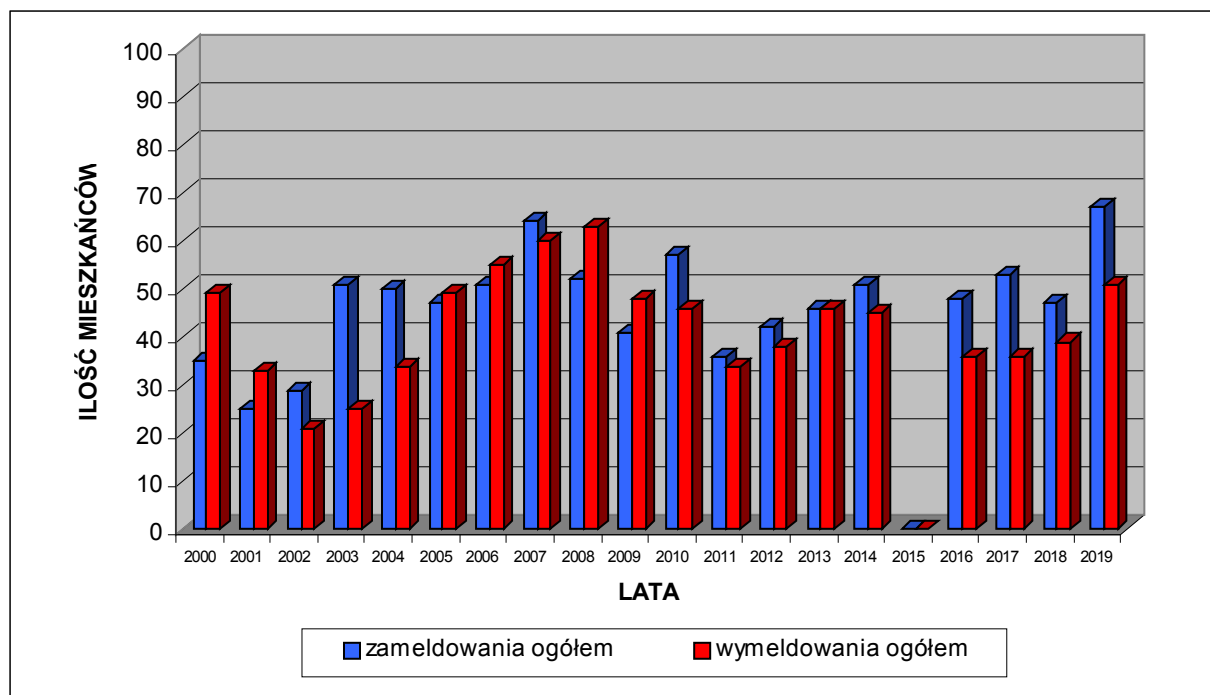
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 159: Gmina Lipinki Łużyckie – ruch wędrowski¹⁶¹ ludności w latach 2000 – 2019.

Rok	Zameldowania ogółem	Wymeldowania ogółem
2000	35	49
2001	25	33
2002	29	21
2003	51	25
2004	50	34
2005	47	49
2006	51	55
2007	64	60
2008	52	63
2009	41	48
2010	57	46
2011	36	34
2012	42	38
2013	46	46
2014	51	45
2015	b.d.	b.d.
2016	48	36
2017	53	36
2018	47	39
2019	67	51

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 48: Gmina Lipinki Łużyckie – ruch wędrowski ludności w latach 2000 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹⁶¹ Migracje wewnętrzne i zagraniczne.

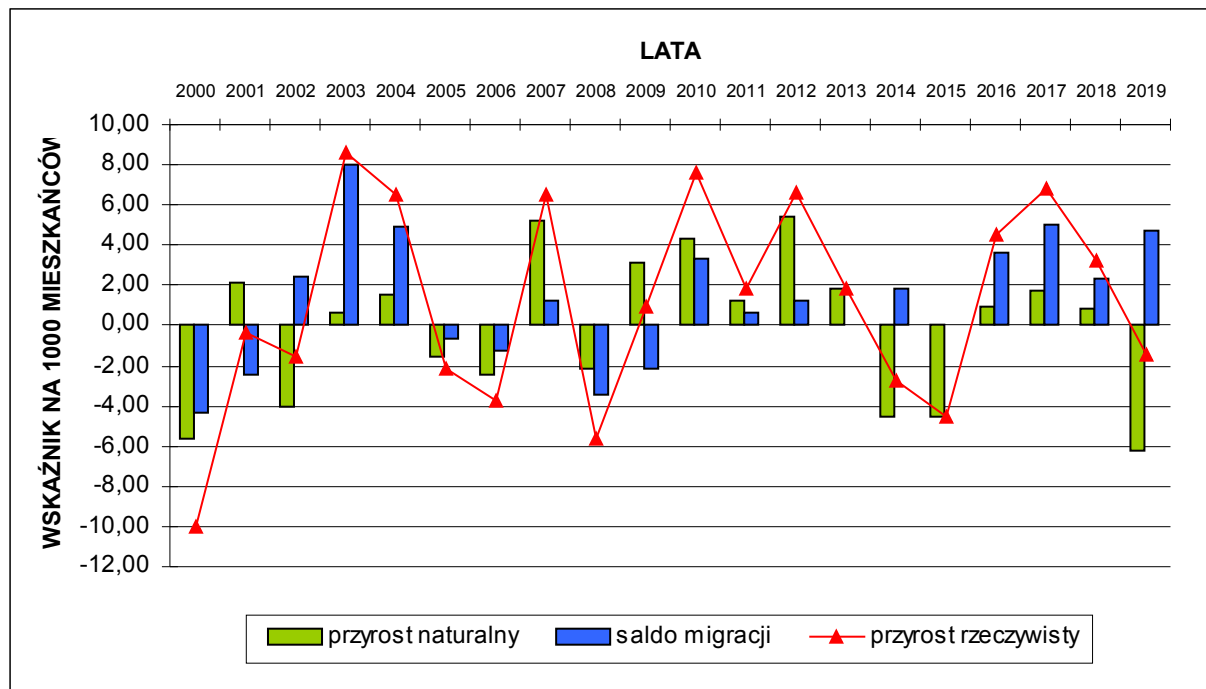
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 160: Gmina Lipinki Łużyckie – ruch naturalny i wędrówkowy ludności w latach 2000 – 2019.

Rok	Wskaźniki na 1000 mieszkańców (‰)		
	Przyrost naturalny	Saldo migracji ogółem	Przyrost rzeczywisty
2000	-5,61	-4,36	-9,97
2001	2,17	-2,48	-0,31
2002	-4,03	2,48	-1,55
2003	0,62	8,02	8,64
2004	1,54	4,93	6,47
2005	-1,53	-0,61	-2,15
2006	-2,48	-1,24	-3,72
2007	5,24	1,23	6,48
2008	-2,19	-3,45	-5,64
2009	3,12	-2,18	0,94
2010	4,28	3,37	7,65
2011	1,22	0,61	1,83
2012	5,41	1,20	6,61
2013	1,80	0,00	1,80
2014	-4,51	1,80	-2,71
2015	-4,54	0,00	-4,54
2016	0,90	3,61	4,52
2017	1,79	5,06	6,85
2018	0,89	2,37	3,26
2019	-6,22	4,74	-1,48

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 49: Gmina Lipinki Łużyckie – ruch naturalny i wędrówkowy ludności w latach 2000 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

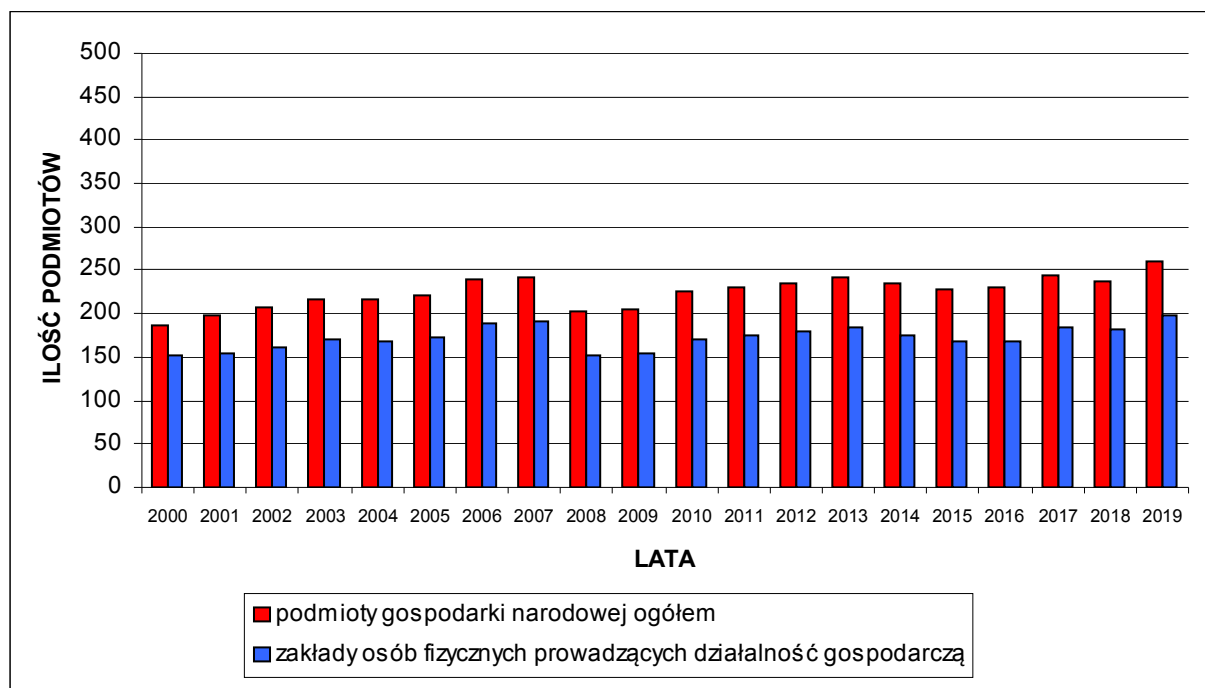
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 161: Gmina Lipinki Łużyckie – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Podmioty gospodarki narodowej ogółem	Zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą
2000	186	151
2001	199	155
2002	207	162
2003	217	170
2004	217	168
2005	221	172
2006	240	189
2007	243	191
2008	202	151
2009	206	154
2010	226	171
2011	230	175
2012	235	179
2013	243	185
2014	234	174
2015	228	168
2016	230	169
2017	244	184
2018	238	183
2019	261	199

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 50: Gmina Lipinki Łużyckie – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

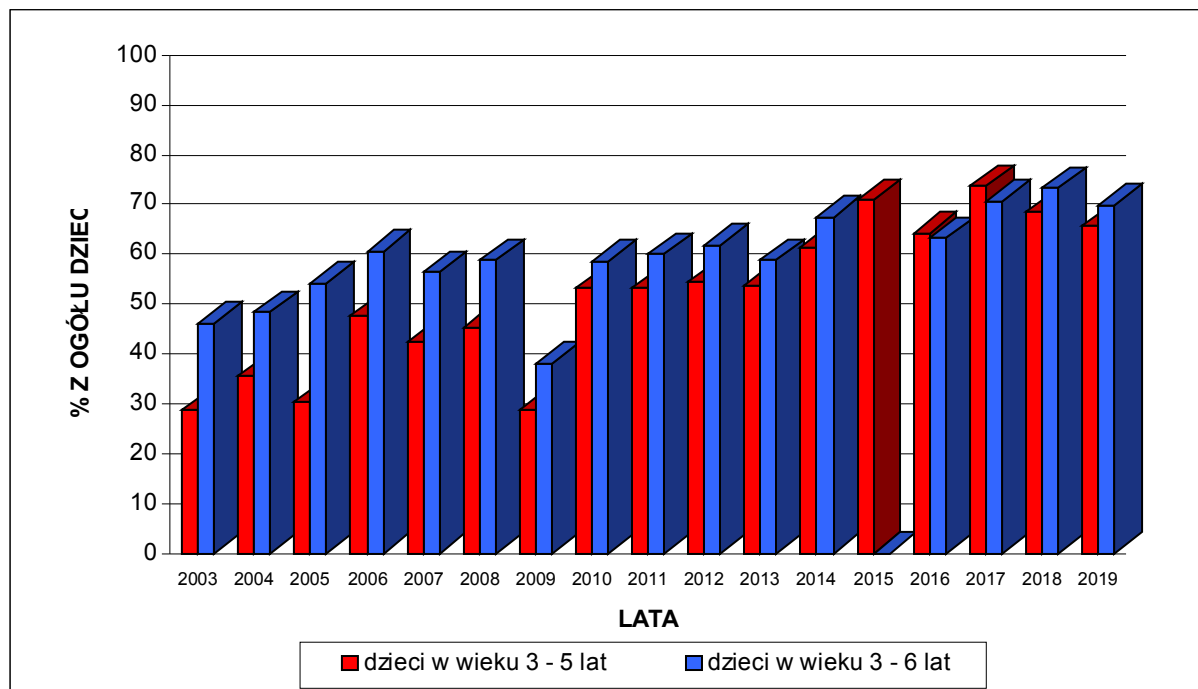
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 162: Gmina Lipinki Łużyckie – wychowanie przedszkolne w latach 2003 – 2019.

Rok	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	
	Dzieci w wieku 3 – 5 lat	Dzieci w wieku 3 – 6 lat
2003	28,6	46,2
2004	35,6	48,4
2005	30,4	54,3
2006	47,6	60,7
2007	42,4	56,4
2008	45,4	58,8
2009	28,9	38,1
2010	53,1	58,6
2011	53,1	60,0
2012	54,5	61,9
2013	53,9	58,8
2014	61,4	67,5
2015	71,0	b.d.
2016	64,2	63,3
2017	73,7	70,7
2018	68,5	73,3
2019	65,7	69,9

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 51: Gmina Lipinki Łużyckie – wychowanie przedszkolne w latach 2003 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

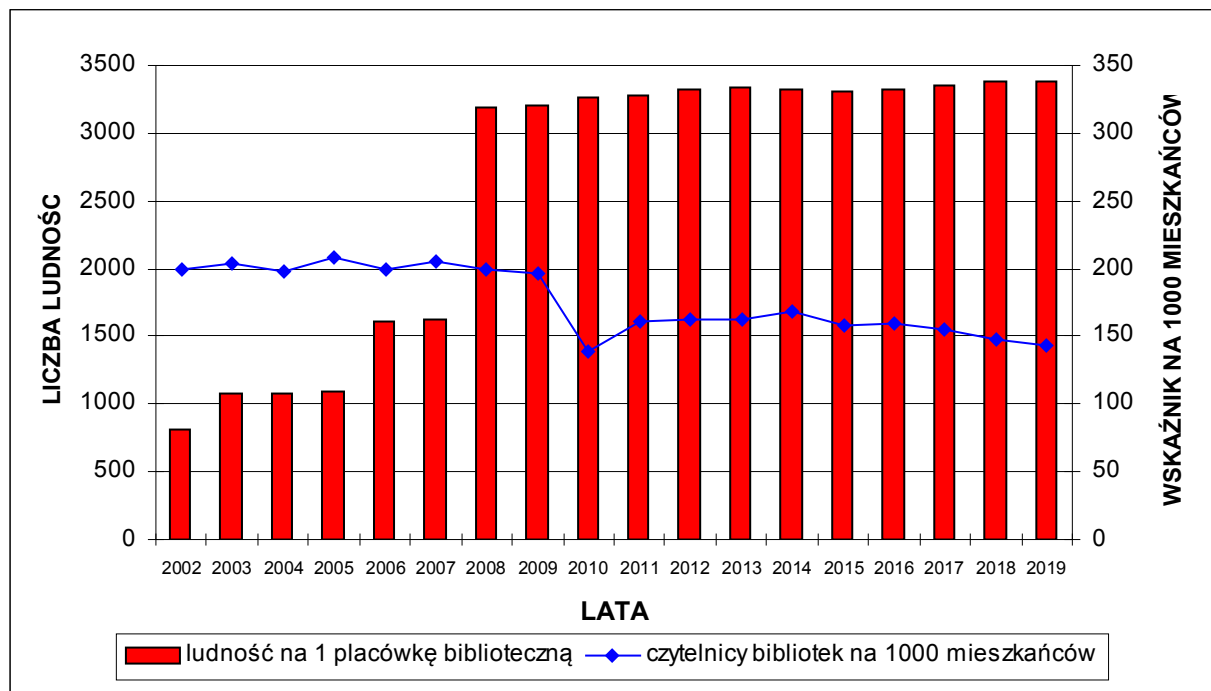
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 163: Gmina Lipinki Łużyckie – biblioteki publiczne¹⁶² w latach 2002 – 2019.

Rok	Ludność na 1 placówkę biblioteczną	Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców
2002	806	200
2003	1081	204
2004	1082	198
2005	1087	208
2006	1613	200
2007	1622	206
2008	3193	199
2009	3208	197
2010	3268	139
2011	3274	161
2012	3326	162
2013	3334	163
2014	3327	168
2015	3307	158
2016	3321	160
2017	3359	155
2018	3377	148
2019	3375	143

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 52: Gmina Lipinki Łużyckie – biblioteki publiczne w latach 2002 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹⁶² Biblioteki i filie.

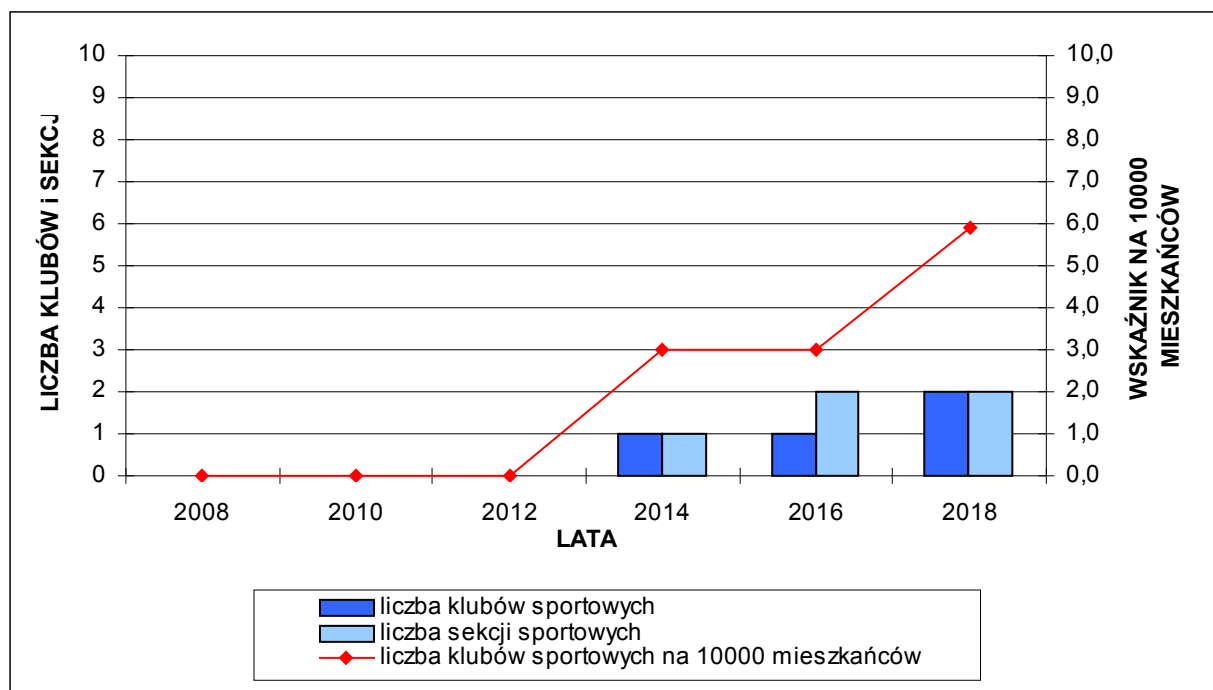
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 164: Gmina Lipinki Łużyckie – usługi sportu w latach 2008 – 2018 (I).

Rok	Kluby sportowe	Sekcje sportowe	Kluby sportowe na 1000 mieszkańców	Sekcje sportowe na 1000 mieszkańców
2008	0	0	0,00	0,00
2010	0	0	0,00	0,00
2012	0	0	0,00	0,00
2014	1	1	3,01	3,01
2016	1	2	3,01	3,01
2018	2	2	5,92	5,92

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 53: Gmina Lipinki Łużyckie – usługi sportu w latach 2008 – 2018 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

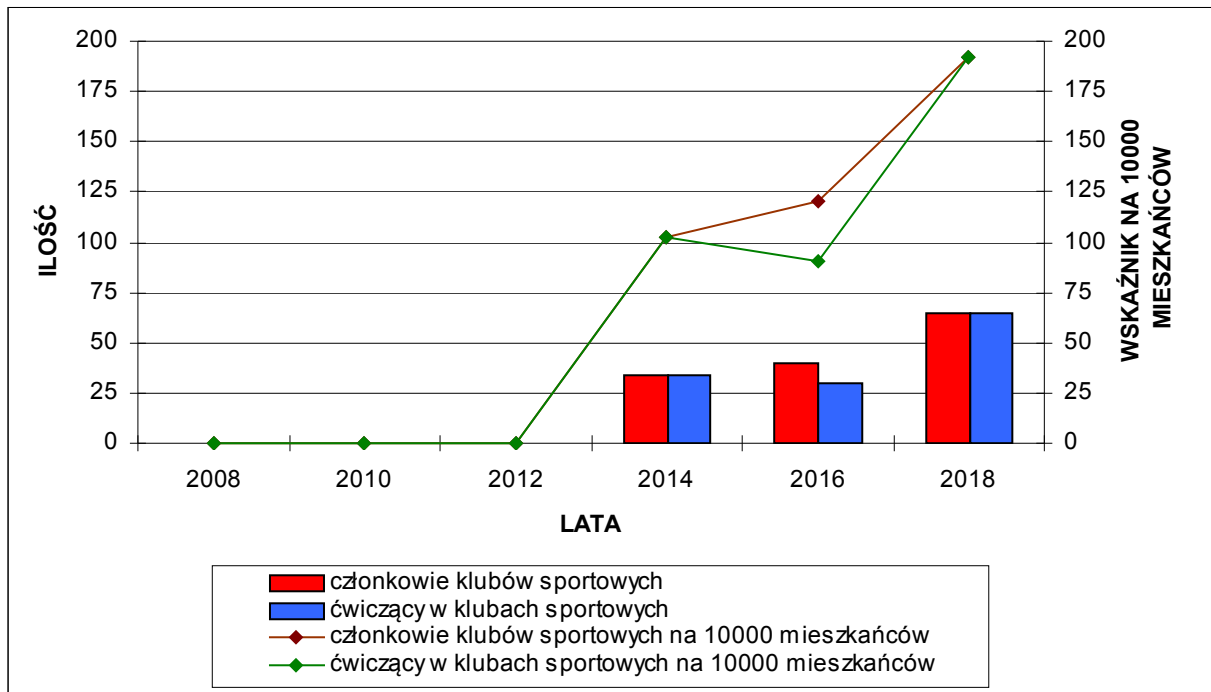
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 165: Gmina Lipinki Łużyckie – usługi sportu w latach 2008 – 2018 (II).

Rok	Członkowie klubów sportowych	Ćwiczący w klubach sportowych	Członkowie klubów sportowych na 1000 mieszkańców	Ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców
2008	0	0	0,00	0,00
2010	0	0	0,00	0,00
2012	0	0	0,00	0,00
2014	34	34	102,19	102,19
2016	40	30	120,45	90,33
2018	65	65	192,48	192,48

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 54: Gmina Lipinki Łużyckie – usługi sportu w latach 2008 – 2018 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

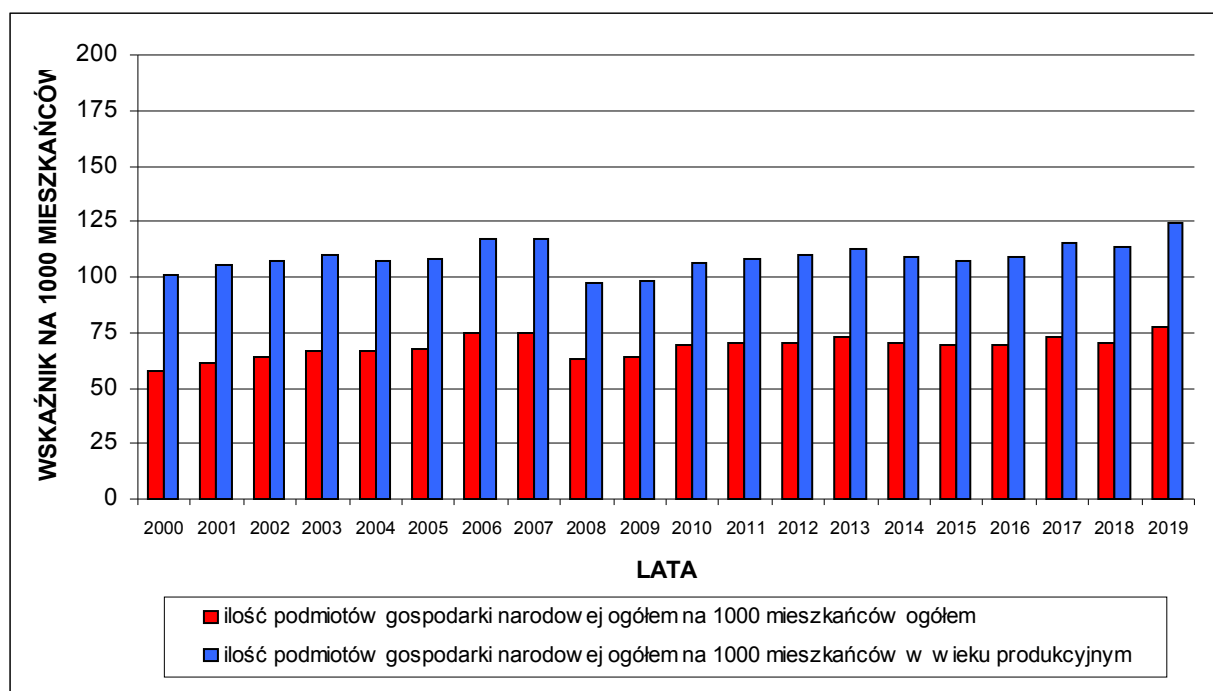
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 166: Gmina Lipinki Łużyckie – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (II).

Rok	Ilość podmiotów gospodarki narodowej ogółem na 1000 mieszkańców ogółem	Ilość podmiotów gospodarki narodowej ogółem na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
2000	57,93	100,76
2001	61,65	105,24
2002	64,21	106,98
2003	66,93	109,98
2004	66,83	107,43
2005	67,79	108,23
2006	74,42	117,42
2007	74,93	117,22
2008	63,26	96,88
2009	64,21	97,96
2010	69,16	106,55
2011	70,25	108,34
2012	70,66	109,61
2013	72,89	112,66
2014	70,33	108,99
2015	68,94	107,14
2016	69,26	109,42
2017	72,64	115,31
2018	70,48	113,39
2019	77,33	124,76

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 55: Gmina Lipinki Łużyckie – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

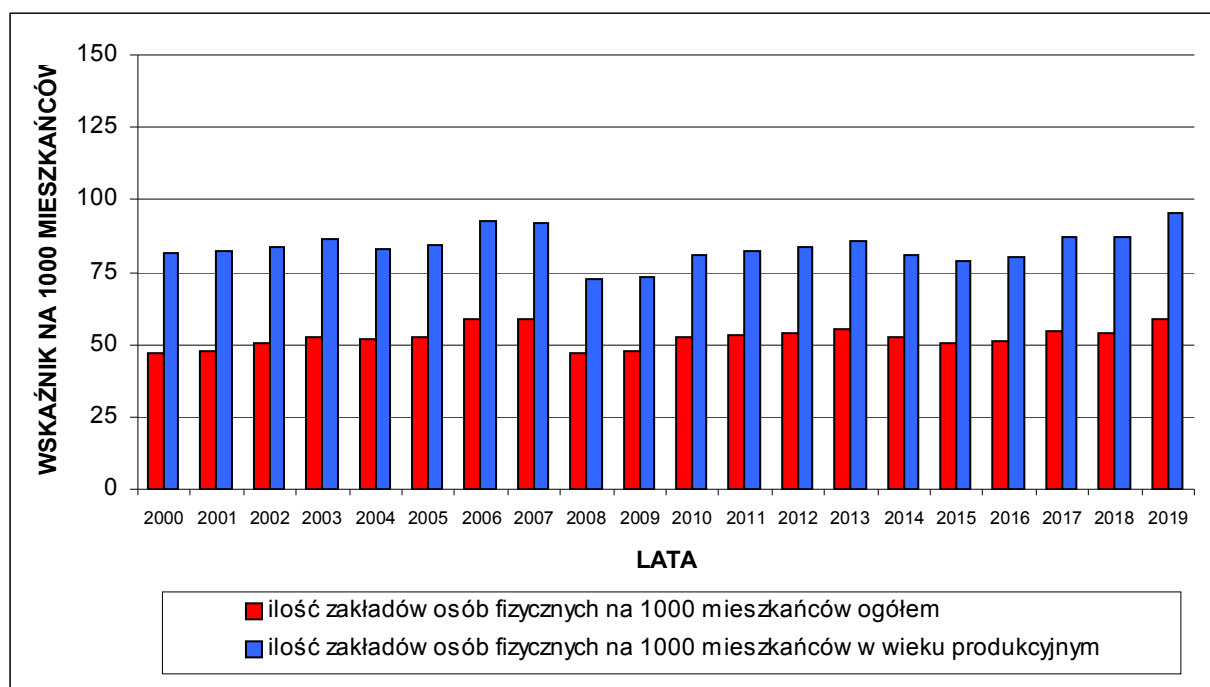
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 167: Gmina Lipinki Łużyckie – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (III).

Rok	Ilość zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców ogółem	Ilość zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
2000	47,03	81,80
2001	48,02	81,97
2002	50,25	83,72
2003	52,44	86,16
2004	51,74	83,17
2005	52,76	84,23
2006	58,60	92,47
2007	58,90	92,14
2008	47,29	72,42
2009	48,00	73,23
2010	52,33	80,62
2011	53,45	82,43
2012	53,82	83,49
2013	55,49	85,77
2014	52,30	81,04
2015	50,80	78,95
2016	50,89	80,40
2017	54,78	86,96
2018	54,19	87,18
2019	58,96	95,12

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 56: Gmina Lipinki Łużyckie – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (III).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

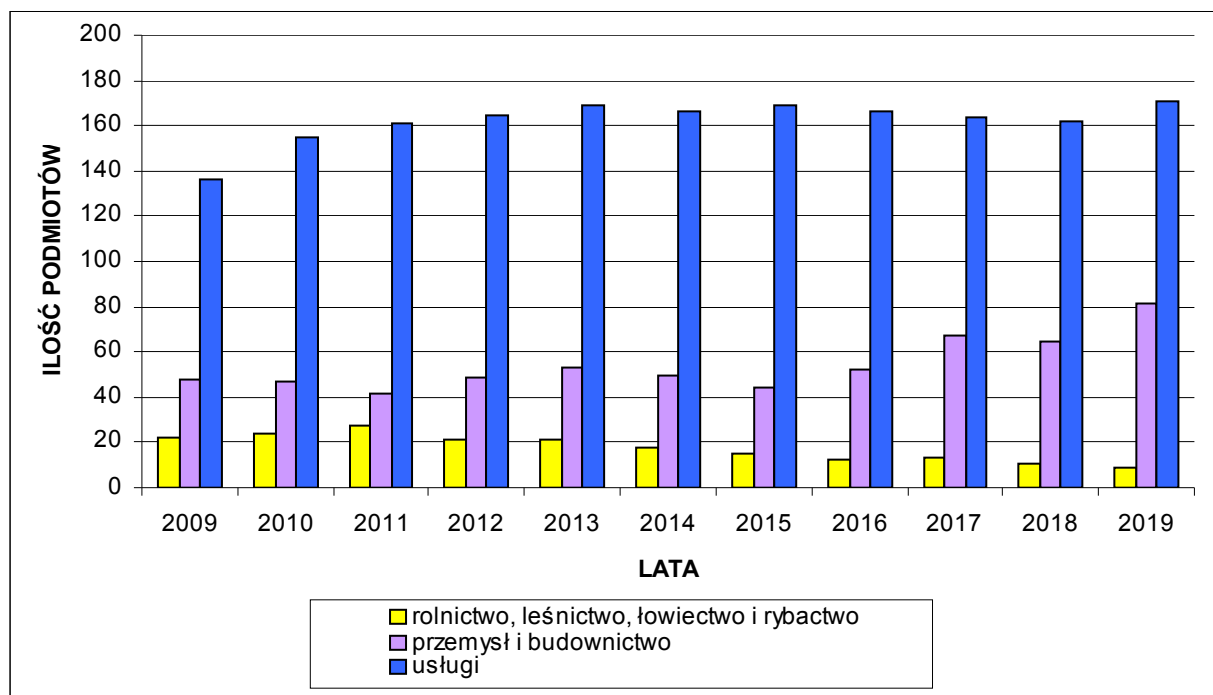
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 168: Gmina Lipinki Łużyckie – podmioty gospodarcze według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w latach 2009 – 2019.

Rok	Rolnictwo i leśnictwo	Przemysł i budownictwo	Usługi
2009	22	48	136
2010	24	47	155
2011	27	42	161
2012	21	49	165
2013	21	53	169
2014	18	50	166
2015	15	44	169
2016	12	52	166
2017	13	67	164
2018	11	65	162
2019	9	81	171

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 57: Gmina Lipinki Łużyckie – podmioty gospodarcze według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w latach 2009 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

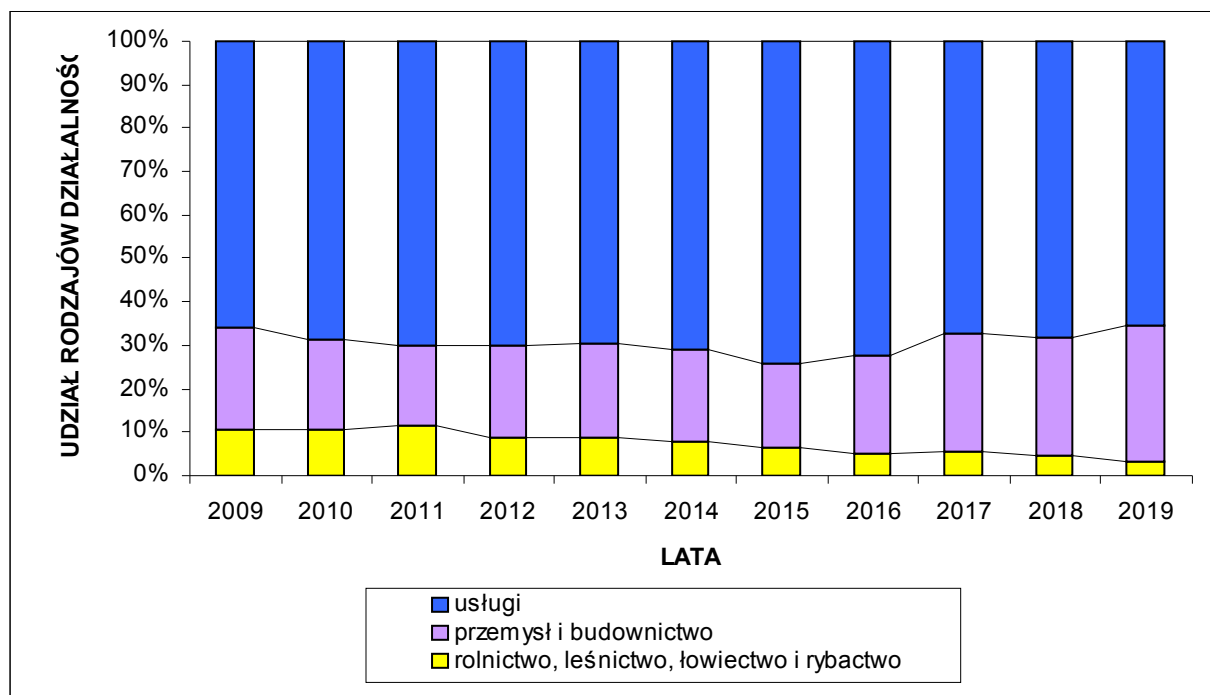
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 169: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura podmiotów gospodarczych według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w latach 2009 – 2019.

Rok	Rolnictwo i leśnictwo (%)	Przemysł i budownictwo (%)	Usługi (%)
2009	10,68	23,30	66,02
2010	10,62	20,80	68,58
2011	11,74	18,26	70,00
2012	8,94	20,85	70,21
2013	8,64	21,81	69,55
2014	7,69	21,37	70,94
2015	6,58	19,30	74,12
2016	5,22	22,61	72,17
2017	5,33	27,46	67,21
2018	4,62	27,31	68,07
2019	3,45	31,03	65,52

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 58: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura podmiotów gospodarczych według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w latach 2009 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

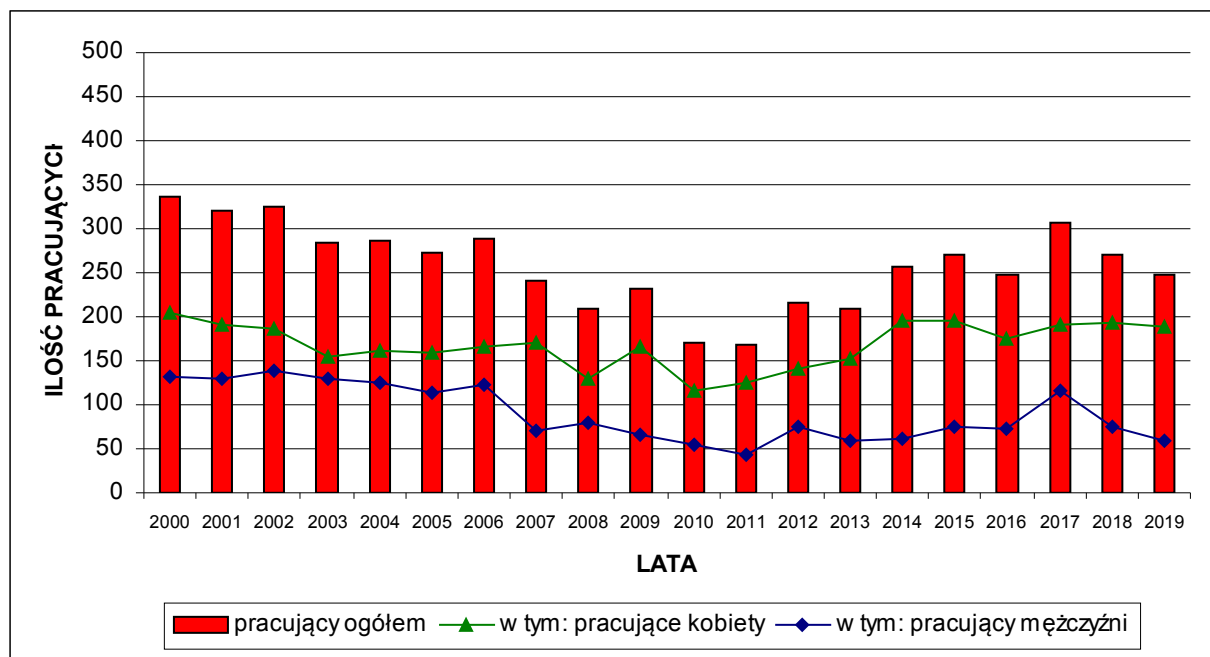
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 170: Gmina Lipinki Łużyckie – pracujący¹⁶³ w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Pracujący		
	Ogółem	w tym: mężczyźni	w tym: kobiety
2000	337	132	205
2001	321	130	191
2002	325	138	187
2003	285	130	155
2004	287	126	161
2005	273	113	160
2006	289	122	167
2007	241	70	171
2008	208	79	129
2009	232	67	165
2010	171	54	117
2011	169	43	126
2012	215	75	140
2013	210	58	152
2014	257	62	195
2015	271	76	195
2016	247	73	174
2017	307	117	190
2018	270	76	194
2019	248	60	188

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 59: Gmina Lipinki Łużyckie – pracujący w latach 2000 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹⁶³ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez zatrudnionych za granicą; według faktycznego miejsca pracy.

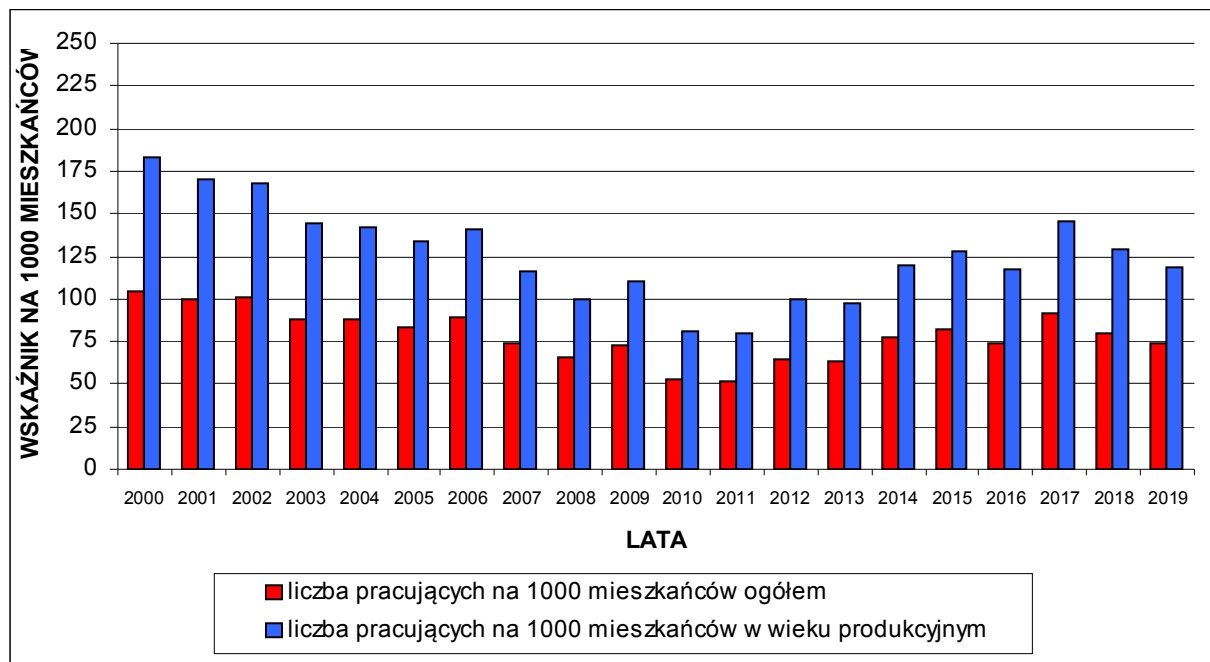
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 171: Gmina Lipinki Łużyckie – pracujący¹⁶⁴ w latach 2000 – 2019 (II).

Rok	Liczba pracujących na 1000 mieszkańców ogółem	Liczba pracujących na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
2000	104,95	182,56
2001	99,44	169,75
2002	100,81	167,96
2003	87,91	144,45
2004	88,39	142,08
2005	83,74	133,69
2006	89,61	141,39
2007	74,31	116,26
2008	65,14	99,76
2009	72,32	110,32
2010	52,33	80,62
2011	51,62	79,60
2012	64,64	100,28
2013	62,99	97,36
2014	77,25	119,70
2015	81,95	127,35
2016	74,38	117,51
2017	91,40	145,09
2018	79,95	128,63
2019	73,48	118,55

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 60: Gmina Lipinki Łużyckie – pracujący w latach 2000 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹⁶⁴ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez zatrudnionych za granicą; według faktycznego miejsca pracy.

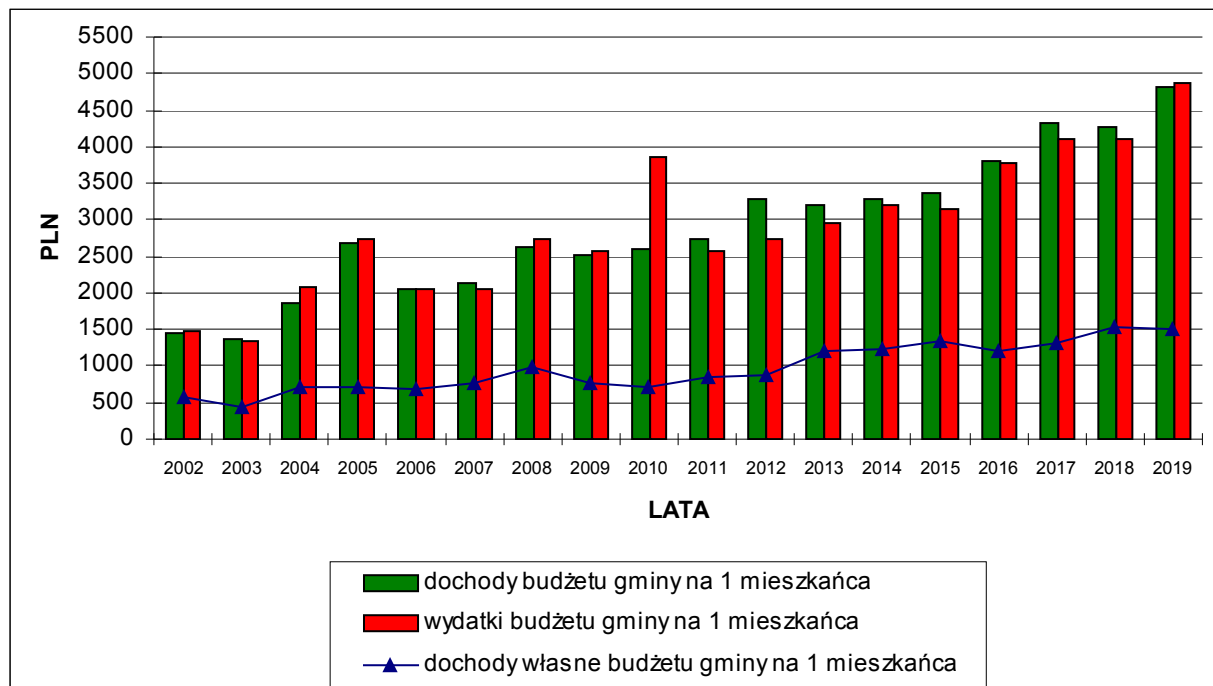
GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 172: Gmina Lipinki Łużyckie – dochody i wydatki budżetu gminy w latach 2002 – 2019.

Rok	Dochody budżetu gminy na 1 mieszkańca w PLN	Dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca w PLN	Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca w PLN
2002	1455	1475	583
2003	1360	1336	428
2004	1857	2086	701
2005	2692	2727	714
2006	2040	2050	676
2007	2141	2042	774
2008	2617	2729	997
2009	2525	2566	757
2010	2607	3869	702
2011	2745	2572	850
2012	3289	2749	862
2013	3201	2950	1195
2014	3282	3193	1245
2015	3378	3150	1332
2016	3816	3781	1210
2017	4336	4113	1325
2018	4263	4098	1520
2019	4826	4869	1511

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 61: Gmina Lipinki Łużyckie – dochody i wydatki budżetu gminy w latach 2002 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

LITERATURA

Abrys, *Program Ochrony Środowiska dla Łużyckiego Związku Gmina na lata 2014 – 2017 z perspektywą do 2021 roku*, Poznań 2014.

Achremowicz T., Boryczka R., *Strategia Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie na lata 2014 – 2020*, Lipinki Łużyckie 2014.

Baczyńska A., Gogołek A., Kaniecki A., *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000, arkusz M-33-6-D, Lubsko*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2006.

Baczyńska A., Gogołek A., Kaniecki A., *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000, arkusz M-33-7-C, Jasień*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2006.

Boryczka R., Zdeb K., *Opracowanie ekofizjograficzne Gminy Lipinki Łużyckie*, Lipinki Łużyckie 2018.

Boryczka R., Zdeb K., *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lipinki Łużyckie*, Lipinki Łużyckie 2020.

DM Doradztwo, *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lipinki Łużyckie*, Lipinki Łużyckie 2016.

Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl, 2021.

<http://bip.lipinki-luzyckie.pl/>, Lipinki Łużyckie 2021.

<https://lipinki-luzyckie.pl/>, Lipinki Łużyckie 2021.

Kaniecki A., Puk K., *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000, arkusz M-33-18-B, Trzebień*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2006.

Kaniecki A., Sobkowiak L., *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000, arkusz M-33-19-A, Żary*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2006.

Kozacki L., Macias A., Matuszyńska I., Rosik W., *Komentarz do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000, arkusz M-33-6-D, Lubsko*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2002.

Kozacki L., Macias A., Matuszyńska I., Rosik W., *Komentarz do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000, arkusz M-33-7-C, Jasień*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2002.

Kozacki L., Macias A., Matuszyńska I., Rosik W., *Komentarz do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000, arkusz M-33-18-B, Trzebień*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2002.

Kozacki L., Macias A., Matuszyńska I., Rosik W., *Komentarz do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000, arkusz M-33-19-A, Żary*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2002.

Kondracki J., *Geografia regionalna Polski*, Warszawa 2000.

Lubuski Klub Przyrodników, Pracownia Ochrony Przyrody, *Wstępna inwentaryzacja przyrodnicza gminy Lipinki Łużyckie*, Świebodzin 1993.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50000*, arkusz Krzystkowice (610), Warszawa 2006.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50000*, arkusz Lubsko (609), Warszawa 2006.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50000*, arkusz Trzebień (646), Warszawa 2006.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50000*, arkusz Żary (647), Warszawa 2006.

Starostwo Powiatowe w Żarach, *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Żarskiego na lata 2013 – 2020*, Żary 2013.

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Grupa Łużycka” i Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Zielone Światło”, *Szlakiem atrakcyjnego krajobrazu 15 południka*, Krosno Odrzańskie – Lubsko 2014.

Studio Graficzne Monogram, mapa turystyczna *Plan Lipinki Łużyckie 1:7600*, Żary 2011.

Terra Projekt s.c., *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żarskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2024*, Żary 2017.

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, *Województwo Lubuskie 2017*, Zielona Góra 2017.

Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Zakład Kartograficzny Sygnatura, *mapa turystyczna Powiat Żarski 1:75000*, Żary 2008.

Zakład Kartograficzny Sygnatura, *Wschodnie Dolne Łużyce 1:?*, Żary 2017.

Zarząd Województwa Lubuskiego, *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego*, Zielona Góra 2018.

Zarząd Województwa Lubuskiego, *Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2017 – 2020*, Zielona Góra 2016.

Zarząd Województwa Lubuskiego, *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, Zielona Góra 2021.